izvori istine

PROPOVJEDNIČKA REVIJA

APOSTOLAT VJERNIKA

GOD. 4 1972. Br. 7

APOSTOLAT VJERNIKA

P. Dalmazio Mongillo, o. p.

KORČULA 1972.

Naslov izvornika: I Laici

Temi di predicazione n. 46

Edizioni Domenicane Italiane

Napoli

Preveo: prof. O. Anđelko Fazinić o. p.

Nihil obstat

Dr. O. Dominik Budrović o. p.

Imprimi potest

O. Eugen Bižaca, Provinc. o. p.

Imprimatur

Dr. Severin Pernek, biskup — Dubrovnik

Odgovorni urednik: Rando Paršić o. p.

Tehnički urednik: Marijan Pavlović o. p.

Uredništvo i uprava: Dominikanci — 50260 Korčula

UVODNA RIJEČ

»Mnoštvo je vjernika bilo jedno srce i jedna duša« (Dap 4, 32). Ovakav je bio međusobni odnos vjernika nakon silaska Duha Svetoga. Mi smo katolici danas podijeljeni, mrvimo vjeru, tvorimo i proširujemo pukotine Crkvi. Ne bih htio biti pesimist. Htio bih ipak u svemu naslutiti tjeskobno zrijenje i traženje ispravnog puta poslije odviše dugoga zaustavljanja na raskrsnicama i zavojima.

Da bismo izišli iz labirinta, nudimo vam raspravu o apostalatu vjernika. Ne zaboravimo dvije stalnosti: Bog je jednom zauvijek izabrao boravak s nama; naš hod ima smisao: gradimo njegovo kraljevstvo. Zato: »Sveti Sabor... rado obraća misao na stalež onih vjernika, koji se zovu laicima. Iako je sve ono što je bilo rečeno o Božjem Narodu jednako upravljeno laicima, redovnicima i svećenstvu, ipak neke stvari posebno spadaju na laike, muškarce i žene, prema njihovu položaju i misiji... Pod imenom laika razumiju se svi vjernici... pošto su krštenjem združeni u jedno tijelo s Kristom, učinjeni Božjim Narodom... vrše, koliko na njih spada, u Crkvi i u svijetu misiju čitavoga kršćanskog naroda« (LG br. 30, 31).

Riječi Sabora su odjek Pavlovih riječi: »Provodimo u život istinu u ljubavi i tako učinimo da sve uraste u njega koji je Glava, u Krista: od kojega cijelo tijelo, skupa povezano i skupa držano svakovrsnom opskrbnom vezom prema djelotvornosti što je svakom pojedinom dijelu odmjerena, ostvaruje svoj rast na izgradnju samoga sebe u ljubavi« (Ef 4, 15—16).

Nema svjetla ako svjetlo ne gori. Hrana nema okusa ako sol izvjetri. Govorio je kard. Ferrari: »Radite, radite, radite! Tko radi može pogriješiti, ali tko ne radi taj uvijek pogrješuje«.

R.

1. LAIK DANAS

I. — **Čimbenici sadašnje zrelosti laikata:**

A) Probuđena svijest prisutnosti laika u Crkvi.

B) Postupno priznavanje autonomije profanog.

II. — **Autentično značenje zrelosti laikata.**

UVOD

1. **Danas je laikat u središtu razmišljanja Crkve.**

a) Do sada su o laicima raspravljali teolozi u knjigama, člancima, na zborovima, tjednima studija, a **Pape** u nizu dokumenata neosporive vrijednosti.

b) **Danas** je, prvi put u povijesti Crkve, **Ekumenski Sabor** cjelovito pristupio problemu laika u Crkvi.

1) Evo glavnih dokumenata:

— **Konstitucija o liturgiji** određuje ulogu laika u javnom bogoslužju Crkve;

— **Dekret o sredstvima društvenog saobraćanja** govori o području na kojemu će se oni morati jače založiti djelatnošću;

— **Konstitucija o Crkvi** iznosi nauku o njihovoj prisutnosti u Božjem Narodu; a u četvrtoj glavi, koja izričito o njima govori, određuje smjernice teologije o Laikatu;

— **Dekret o apostolatu laika** određuje načela njihove apostolske djelatnosti u Crkvi;

— **Dekret o prisutnosti Crkve u svijetu** određuje smjernice odgovornoj suradnji laika u zemaljskim stvarnostima.

2) Događaj je izvanrednog dometa i vrijednosti. Treba shvatiti njegovo duboko značenje i ispravno ga usmjeriti, kako se ne bi izrodio u zablude i opasne stavove.

3) Stoga treba dobro razmisliti o onome što Pavao VI reče u zaključnom govoru trećeg zasijedanja Sabora (22. XI. 1964.): »Ovo proglašenje ništa ne mijenja tradicionalnu nauku. Što je htio Krist hoćemo i mi. Što je učila Crkva učimo i mi. Jedino je sada izričito rečeno što se jednostavno živjelo; sada je razjašnjeno što je bilo nesigurno; sada je jasno izloženo o čemu se je ranije razmišljalo, raspravljalo i djelomično razilazilo«.
Treba se sjećati nauke sv. Petra (I Pet 2, 9) o svećeništvu kršćana, i svjedočenja sv. Pavla o suradnicima u propovijedanju Evanđelja (Fil 4, 3) te pohvale kršćanima u Solunu koji su »postali uzor svim vjernicima u Makedoniji i Ahaji«. Njihova se je djelatnost u širenju Gospodnje riječi protegla svuda gdje se je proširio glas o njihovoj vjeri (I Sol 1, 8).

2. Uputno je da **stavimo problem u povijesni okvir kako bismo ga mogli podrobnije ispitati.**
Fenomeni u koje se uklapa stav svijesti laikata u Crkvi mogu se svesti na dva, ali tako da se u određenom smislu dopunjuju i utječu jedan na drugoga:
a) Crkvena zajednica stiče sve jasniju svijest o svojoj specifičnoj misiji i u vezi s njom se preobrazuje i zbija;
b) Vremenita zajednica sve više naglašava svoju samostalnost.

3. Crkveno društvo i vremenito društvo »dva su različita društva, koja su u naše doba toliko za sebe tražila uzajamnu samostalnost i razvila prikladne a vrlo različite načine mišljenja i djelovanja« (Pavao VI, 3. I. 1964).
U ovoj se dvostrukoj perspektivi bolje ističe vlastita fizionomija i misija laika, bilo kao vjernika, bilo kao građanina.

I. — ČIMBENICI SADAŠNJE ZRELOSTI LAIKATA

A) PROBUĐENA SVIJEST PRISUTNOSTI LAIKA U CRKVI

1. **Sve vitalnije prisutni.**
a) **Crkva je u svim svojim povjesnim razdobljima**, u svojim najboljim članovima uvijek imala živu svijest i poštovanje prema vjernom laikatu.
b) Upogled njezina stava prema laikatu zadnjih vjekova ovako se je izrazio Pio XII u govoru na 1. Svjetskom kongresu apostolata laika (4. Kolovoza 1951): »Volimo često reći da je Crkva zadnja četiri vijeka bila isključivo »klerikalna« zbog reakcije na krizu koja je u XVI stoljeću išla za tim da jednostavno uništi hijerarhiju te joj se predbacuje da je htjela proširiti okvir svojeg djelovanja. No takav je sud posve daleko od stvarnosti, jer je upravo od Tridentinskog Koncila laikat krenuo u apostolsku djelatnost«.
c) **Ipak zbog** povjesnih prilika, a ne zbog nekoga svijesnog i doktrinalnoga stava, sudjelovanje vjernika u životu Crkve, osobito u poznijim vjekovima, bilo je manje živo, aktivno i općenito.

d) **Danas** se, međutim, to stanje veoma brzo i odlučno razvija, bilo na teoretskom i doktrinalnom planu bilo u pastoralnoj praksi.

2. **Crkva postaje svjesna sebe i svoje misije.**
a) Doista, **ovo je sazrijevanje laikata bilo poticano od pomanjkanja suvremene civilizacije i od nužde** da se dobije više raspoloživih snaga, da se to nadoknadi. Trebalo je hitno »raširiti i produžiti ruke svećenika« kako bi stigle do svih društvenih sredina i bile sposobne nositi teret evangelizacije.
b) Istina je, da je ovome **mnogo doprinio** dubok preobražaj današnjeg čovječanstva koji »kao morski valovi kovitla i drma samu Crkvu« (Pavao VI. ES br. 28).
c) **Ipak ni jedno navedeno razjašnjenje ne može protumačiti fenomen tako široka dometa.** On se uklapa u progresivan rast svijesti što ga o sebi stiče u naše doba Kristova Crkva. Plod je životvorne djelatnosti Duha Svetoga koji upravlja tim rastom i razvojem savjesti koju svi članovi Mističnoga Kristovog Tijela stiču time što su uvršteni u Crkvu, što imaju svoju misiju u svijetu i što su određeni da ljudima pružaju određene usluge.
1) S pravom je naš vijek nazvan vijekom Ekleziologije, i još bolje, može se nazvati vijekom u kojemu Crkva postaje svjesna sebe.
2) Izvan misterija Crkve problem laika nema smisla. Može se riješiti samo u eklezijalnoj perspektivi. Zato će laikat biti toliko više autentičan koliko se više uklopi u puninu vitalnosti Mističnog Tijela.
d) **Ova perspektiva izgleda bogata najširim mogućnostima razvoja**, bilo tako da se usmjeri teološko produbljivanje nauke o laikatu, bilo tako da se osvjetli pastoralna i pedagoška praksa.
1) Laici su Crkva. Moraju biti oblikovani eklezijalnim duhom, moraju raditi eklezijalnom savješću i dušom.
2) Dimenzije misterija i misije Crkve označuju dimenzije njihova najdubljeg bića, njihove nade i njihove misionarske obaveze.

B) POSTUPNO PRIZNAVANJE AUTONOMIJE PROFANOG

1. **Sazrijevanje laikata razvijalo se je uporedo s mnogim drugim fenomenima koji su duboko utjecali na preobražaj svijeta.** Sve jasnije i odlučnije određuju granicu kompetencija oblasti profanoga od svetoga, autonomiju dviju oblasti i potrebu da se organiziraju i postanu autentične u autonomiji, makar ne i u opoziciji.
a) **Teško je, a možda nije ni potrebno dati neki iscrpan popis fenomena** tehničkih, društvenih, kulturnih, znanstvenih, koji mijenjaju lice stvari i određuju rušenje vjekovnih struktura te nameću proces preispitivanja temeljitog problema i traže od današnjeg čovjeka autentičnost u istini.

1) Okrivljenici, koje se jedan po jedan pozivlje na parnicu u procesu civilizaciji našeg vremena, zovu se: tehnički progres, znanstveni progres, demografski prirast, smanjivanje analfabetizma i razvoj sredstava društvenog saobraćanja, proširenje demokratskog duha i isticanje prava čovjeka, svijest o raznolikosti kultura i njihovih bitnih vrednota, nezavisnost i pritisak obojenih naroda, organizacija radnika, urbanizam, težnja svih da se oslobode glada, straha, rata, raznih političkih i vjerskih diskriminacija.

2) Svi ovi fenomeni i njihovi učinci imaju različitu vrijednost strukture. Dovoljno pokazuju sve jasniji i osporavajući sudovi o njima i o mogućnostima što leže u njima, da postanu čimbenici razvoja osobnosti. Ili da, naprotiv, stvore oštriju oporbu i odbijanje istine i svjetla.

b) Jedna je činjenica sigurna: **današnja civilizacija već ne dopušta svjesnom i savjesnom čovjeku da bude nepokretan promatrač.** Nameće svakome da »zauzme stav«, ako ne želi biti oboren.

1) I sama činjenica dekristijanizacije društva drma savjest kršćana i zahtijeva da djeluju kršćanski, kao pobudom suprotstavljanja.

2) Osim toga **vrednote se danas proglasuju autonomne, neovisne.** Hoće da budu samo »humane«, da budu na razini čovjeka, da stvore vezu i rječnik zajednički za sve ljude ali izvan svih vjerskih »predrasuda«, a neki to hoće čak i protiv religije osobito kršćanske-katoličke.

2. Čovjek hoće da izgradi u duhu autonomije svoj dom, hoće da ga uljepša, da bude uvijek na ponos graditelja i njezina stanara. Ispravna težnja, ali uz uvjet da se pravilno shvati i usmjeri.

a) Treba jasno **odrediti** granice autonomije unutar kojih se ima držati i garancije koje će spriječiti da se ne izrodi u niz zabluda koje se nazivlju **»laicizmom«.**

b) Da se izbjegne zbrka bilo bi dobro ispitati postanak i produpsti sadržaj takozvanog laičkog duha, koji je korjenito suprotan duhu kojim mora biti zadahnut katolički laik.

II. — AUTENTIČNO ZNAČENJE ZRELOSTI LAIKATA

1. **Mnogi danas govore o »zrelosti laikata«**, o »laikatu koji nije više pasivni podložnik brige klera«, niti »maloljetnik«, niti u »isključivom stavu slušanja«, već odgovoran, svjestan, uposlen, angažiran s vlastitim **statusom** u Crkvi, suodgovoran za spas svijeta kojemu pripada.

2. **Ovi i mnogi drugi slični izrazi traže da im se točnije** odredi značenje, kako ne bi došlo do dvosmislenosti i krivih tumačenja. **Treba apsolutno izbjeći** da se problem laika postavi u perspektivu dijalektičnog suprotstavljanja kleru, kao da bi se radilo o dvjema kategorijama ne samo različitim, već i suprotnim u Božjem Narodu.

3. **»Zreli laikat« nipošto ne može biti sinonim za »autonoman laikat«**, nezavisan od hijerarhije, odijeljen i skoro postavljen nasuprot hijerarhijskom svećeništvu. Ovakva autonomija sadrži u sebi odbijanje sadašnje zajednice spasenja koja se je očitovala u Kristovoj Objavi.

a) Razlika između Hijerarhije i Laikata ne znači udaljenost, još manje suprotstavljanje. Znači samo raznoličnost udjela u vršenju jedinstvene misije na području iste obitelji.

b) Razlika, što ju je postavio Gospodin između posvećenih Službenika i ostalog Božjeg Naroda, uključuje povezanost, jer su Pastiri i ostali vjernici međusobno povezani zajedničkim i nužnim odnosom... Tako u raznolikosti svi svjedoče divno jedinstvo u Kristovu Tijelu, jer različnost milosti, služba i djelatnosti sakuplja sinove Božje u jedno jedino Tijelo, budući da sve to čini jedan te isti Duh (I Kor 12, 11; LG br. 32 i br. 10).

4. **Problematika laikata ne bi bila izvrgnuta opasnosti krivotvorenja,** kada se ide s pretpostavke povezanosti koja za istu svrhu vezuje osobe zadužene različitim službama i nadahnute istim Duhom, već kada bi se išlo od jednostavnog razlikovanja Crkve koja poučava i Crkve koja se poučava, Hijerarhije koja zapovijeda i Laikata koji sluša. Kao da bi se radilo o stvarnostima koje su postavljene jedna nasuprot drugoj ili čak jedna iznad druge.

5. **Sasma je drugačija stvarnost Božjeg Naroda.**

a) To je Narod koji ima svoju strukturu pa zato i Hijerarhiju. Ali prije svega to je **Božji Narod** po vjeri, po milosti sakramenata, po darovima Duha, po Kristu koji ga oživljuje, po usmjerenosti prema istoj nebeskoj Domovini gdje će doživjeti svoju puninu.

b) To je Narod koji živi život Božje djece i u tom životu sudjeluje po službi hijerarhijskog svećenstva. Snagom dinamizma što izbija iz same njegove ontološke strukture zadužen je djelatnošću svjedočenja, ljubavi, služenja, žrtve, posvećenja. Na ovoj se razini strukturira problem kršćanskog laikata.

6. **Samo je onaj laikat zreo koji je svjestan svojih odgovornosti i koji se trudi da ih živi** duhom povezanosti na planu praktične djelatnosti.

a) Laici su zreli kada su integrirani na osobnom planu i na planu zajednice, kada su svjesni vlastitih služba i karizama te odlučni da surađuju po svojim mogućnostima i sa svojeg položaja za opće dobro. U smislu izvanrednog Pavlovog teksta što ga je Ivan XXIII u govoru na Duhove 1960. predložio da bude »ispisan na vratima Koncila kao izvanredno programatski«. Nalazi se i u Konstituciji »Lumen Gentium« (br. 30): **»Treba da svi provodimo u život istinu u ljubavi i tako učinimo da sve uraste u njega koji je Glava, u Krista: od koga cijelo tijelo, skupa povezano i skupa držano svakovrsnom opskrbnom vezom prema djelotvornosti što je svakom pojedinom dijelu odmjerena te ostvaruje svoj rast na izgradnju samoga sebe u ljubavi«** (Ef 4, 15—16).

b) U tom je duhu suradnja s Hijerarhijom živa, dostojanstvena, a ne mehanička, rezignirana, lijena.

7. **Kada se uporno ističe važnost laičkog ostvarivanja misije Crkve** to se ne čini i ne smije se činiti zato da se stvaraju lomovi, da se spori o nadležnosti, o borbi za prava i da se raskida veza jedinstva i mira koja ujedinjuje Božji Narod. Naprotiv se to čini samo zato da se stekne svijest o dužnosti suradnje za dolazak Božjeg kraljevstva u duše te tako svi budu složni u ljubavi.

ZAKLJUČAK

U ovo naše vrijeme Crkva gleda kako sazrijeva u laikatu svijest da je on u Crkvi živa snaga kome je povjerena specifična misija u spašavanju svijeta.

Ujedinimo se svi. Ne zato da smetamo i osporavamo novo divno proljeće, već zato da mu osiguramo rast i zajamčimo razvoj.

To je zadatak našeg povjesnog vremena. To će biti dokaz naše vjernosti kršćanskom pozivu.

2. — LAIK JE KRŠĆANIN U SVIJETU

I. — **Tko je laik.**

II. — **Crkva i Država.**

III. — **Laik je član crkvene i državne zajednice.**

A) Laik je Crkva;

B) Laik pripada državi.

IV. — **Laik mora biti aktivan u Crkvi i u državi.**

UVOD

1. Da se postavi problem treba najprije odrediti točno značenje riječi.

2. »Pod imenom laika ovdje se razumiju svi vjernici osim članova svetog reda i redovničkog staleža odobrenog od Crkve, to jest vjernici koji, pošto su krštenjem združeni u jedno tijelo s Kristom, učinjeni Božjim Narodom i na svoj način postali dionici Kristove svećeničke, proročke i kraljevske službe, **vrše, koliko na njih spada, u Crkvi i u svijetu misiju čitavoga kršćanskog naroda«** (Lumen Gentium, br. 31).

3. **Papa Pavao VI: »Laik se može definirati: kršćanin koji je potpuno i istovremeno član crkvene zajednice i vremenitog društva«** (3. siječnja 1964).

I. — TKO JE LAIK

1. **Riječ »laik«** imala je u kršćanskom govoru različito značenje.

a) Prema jednima: **»laik« je član »laosa«,** Božjeg naroda, crkvene zajednice; on je vjernik nasuprot onima koji nisu članovi Božjeg naroda i zajednice.

b) Prema drugima, a i točnije, **laik je specifična riječ,** klasificira, označuje obilježje u skupu Božjeg naroda. **Laik je »ne-klerik«.** Kršćanin koji ne pripada hijerarhiji ni kleru, koji nije primio nikakvu posebnu posvetu za službu Bogu.

2. **Iz tipološkog opisa što ga Koncil daje o laiku izvodi se da je »svjetovnja-štvo« (»biti u svijetu«) elemenat koji karakterizira osobu u okviru Božjeg naroda.**

a) Ucijepljen krštenjem u Krista, te postavši tako Božji narod i dionik njegovih ovlasti, laik ima svoj **položaj — status** — i dosljedno neki svoj vlastiti način obavljanja misije kršćanskog naroda. Radi za dolazak Božjeg Kraljevstva baveći se vremenitim stvarima i upravljajući s njima kako Bog hoće.

b) Ustrajnost u laičkom staležu je učinak Božjeg poziva. Samo Bog »ljubeći nas kao svoju stvar« (Sv. Toma, II—II, 30,2 1 m), dijeli darove i pozive da se Kraljevstvo njegova Sina razvija skladno i djelotvorno.

3. **Vlastitost »svjetovnjaštva« laika** mnogo se jasnije ističe, ako se laički stalež usporedi s kleričkim i redovničkim.

a) **Klerici** su »po njihovu posebnom pozivu« poglavito i upravo određeni za svetu službu.

b) **Redovnici** su sa svojim načinom života pozvani da na sjajan i jedinstven način svjedoče kako se svijet ne može preobraziti i prikazati Bogu bez duha blaženstava.

c) **Laici** »po Božjem pozivu«:

1) Žive u svijetu. Tijesno su povezani i uključeni u sve i pojedine dužnosti i poslove svijeta (profesionalni život, rad), u redovite prilike obiteljskog života (obitelj), u društveni život (obaveze u politici i zajednici).

2) Rade u svijetu da traže Kraljevstvo Božje, da objave Krista ljudima.

— Na njih spada da se bave vremenitim stvarima i da ih upravlja-ju k Bogu, da slave Stvoritelja i Otkupitelja.

— Utječu na vremenite stvari poput kvasca. Pridonose posvećenju svijeta, vršeći primjerno, pošteno, zalaganjem vlastiti posao, vođeni evađeoskim duhom i svjedočanstvom djelotvorne vjere u ljubavi (Usp. Lumen Gentium, br. 31).

— Na taj je način svaki laik svjedok Kristova uskrsnuća i života. Znak živoga Boga.

4. **Djelatnost laika ulazi u crkvenu misiju klanjanja i kulta.** Misiju ostvaruje priznavanjem vrednota svega stvorenoga (slavljenje Stvoritelja) i dovršavanjem otkupljenja (slava Otkupitelja).

5. **Laici su u svijetu i rade u svijetu, no nisu od svijeta.** Surađuju na spašavanju svijeta, uklanjajući zloću svijeta. U ovoj se antitezi odrazuje dvostruko značenje »svijeta«. Nalazimo ga u Svetom Pismu. Tu se govori o svijetu kao o realnosti koja je pod znakom grijeha i Sotone pa se diže protiv Krista; i kao realnosti koju je Krist otkupio i hoće spasiti.

II. — CRKVA I DRŽAVA

1. **Dva su društva koja nisu identična već analogna.** Razvijaju se na različitom planu, ali se planovi moraju dopunjati.

2. **Dva su autonomna društva.** Svako ima svoju djelatnost, različit način mišljenja i djelovanja, vlastit život: život Crkve je religiozan, dok je život svjetovnog društva profan.

3. **Autonomija svjetovne zajednice** i svega što njoj pripada i u nju ulazi **nije apsolutna.** Država nije svrha samoj sebe, već ovisi o Bogu i usmjerena je k Bogu, pa zato se **ne može pred Bogom zatvoriti** u autonomiju koja odbija Boga.

4. **Sekularizacija građanskog društva,** »iako se je pokazala opasnom u nekim manifestacijama, ne mora biti u cjelosti osuđena neopozivim sudom. Moramo se sjetiti da je prema katoličkoj nauci dozvoljena neka određena sekularizacija države. Pogreška laicizma nije bila na političkom terenu u tome što je on isticao opravdanost ove sekularizacije, već u tome što je tražio da država ima neograničenu vlast i da njezini vremeniti interesi budu krajnje pravilo njezine djelatnosti ... « (J. Lecler, L'Eglise et la souverainetè de l'État, Paris, 1946. str. 169).

5. **Biskupi Konga** u zajedničkom pastoralnom pismu (prosinac 1961) iznose istinu koja vrijedi i izvan njihove situacije: **»Okolnosti su navele Crkvu da preuzme neke specifične službe na vremenitom području.** Na taj je način Crkva učinila neosporne usluge državi. No kada su stvorene građanske strukture, one su postupno tražile svoju autonomiju, sticale su nezavisnost i laicizirale se. Crkva se nezadrživo sve više oslobađa nebitnih struktura za koje se je mislilo da sū njezin sastavni dio. To je samo prividan gubitak. U stvarnosti to je dobro: Crkva sve jasnije gleda i oslobađa se svakog imperijalizma«.

6. **Prvotna je misija Crkve evangelizacija, a njezina je »druga« (Congar) da utječe na vremenito kako bi bilo u skladu s Božjim planom.**

a) Ova »druga« misija bitno se obavlja preko laika.

b) Međutim u mnogo je slučajeva, kada nije bilo dovoljno spremnih laika, crkvena hijerarhija bila prisiljena da se posluži djelovanjem svoje prvotne misije i u ostvarivanju drugotne misije. Ova nadopuna nestašice laika ne mora trajati beskonačno i mora prestati kada se laici osposobe za svoj zadatak i mognu preuzeti izravne odgovornosti.

7. Još je s većim auktoritetom govorio **Pavao VI** (3. I. 1964) da **»profani svijet, skoro se može reći svijet, zanemaruje normalne odnose s vjerskim životom.** Koliko se više crkvena zajednica izgrađuje kao zajednica koja se sastoji i usredotočuje u svijesti vjernika i u vršenju vjerskih a ne i svih ljudskih djelatnosti, toliko manje vremenita i profana zajednica može uživati blagodati kršćanske zajednice koje su i za nju također određene ... Crkvena zajednica i vremenita zajednica dvije su različite

zajednice koje su u današnje vrijeme izvojštile svoju uzajamnu autonomiju i razvile odgovarajuće i toliko različite načine mišljenja i djelovanja«.

8. Osim posebnih slučajeva, kojih težinu svi zapažaju, **ove dvije zajednice** nisu u suprotnosti. Crkva ne osporava duboke i istinske zahtjeve vremenite zajednice, jer se ne protivi razvoju zemaljske zajednice. Ali vremenita zajednica, vršeći svoje zadatke, ne smije priječiti cjelokupni razvoj ljudske osobe.

III. — LAIK JE ČLAN CRKVENE I DRŽAVNE ZAJEDNICE

A) LAIK JE CRKVA (Pio XII).

1. **Ima karakter (biljeg) Krštenja i Potvrde i istu Vjeru.** Po tome je član Mističnog KristovaTijela, pripada Božjem narodu koji je svećenički narod. Ima udjela u pravima i u dužnostima.
   a) Nauka Pija XII je nedvosmislena (Govor u Koncistoru od 20. II. 1946): »Vjernici i još točnije laici nalaze se na najisturenijoj liniji Crkve. Za njih je Crkva životni princip ljudskog društva. Zato oni, baš osobito oni, moraju uvijek sve više biti svjesni da **ne samo pripadaju Crkvi, već da su oni Crkva.** To jest da su oni zajednica vjernika na zemlji pod vodstvom zajedničke glave, Pape, i Biskupa u zajednici s njim. Oni su Crkva...«
   b) J. Guitton piše: »Sutrašnja Crkva ne smije se više pojavljivati kao neka piramida kojoj je »laičko podnožje« sagrađeno samo zato da nosi hijerarhijske svećeničke svodove. Ona je Božja obitelj, u kojoj su i djeca u punoj mjeri dionici dobara sviju«.
2. **Laik stiče nov način bivstvovanja, iz kojega proizlaze posebne dužnosti i nove odgovornosti:** da ispovijeda (svjedoči) svoju vjeru dubokim i svjesnim kršćanskim životom, odrazom intimnog pristajanja uz Krista.
3. **Ova vlastita djelatnost laika kao vjernika nije neka kvalificirana služba,** već djelatnost »koja ima vrlo različite oblike i ide za tim da uspostavi dodire između izvora religioznog i profanog života, između Crkve i Društva, crkvene i vremenite zajednice« (Pavao VI 3. I. 1964).

B) LAIK PRIPADA DRŽAVI

1. **Nalazi se u svijetu i u njegovim vrednotama.** Izravno sudjeluje u iskustvu i sastavu profanog svijeta, pozvan je da »živi u svijetu«. On je u punom svijetu (Lumen Gentium, br. 31).
2. **Obilježen je profanim djelatnostima koje obavlja.** Ne određuje red zemaljskim stvarnostima, ali ostvaruje nebeski poziv zalažući se u zemaljskim stvarnostima. Živi svoj poziv u svjetovnim okolnostima svojega redovitog života.

3. **Prisutan je u ljudskim ustrojstvima i u profesionalnim organizacijama.** Ne zato što bi želio vladati, već zato što bi želio surađivati objektivno, ozbiljno, vedro, s ljubavlju na izgradnji zajednica dostojnih čovjeka. Autentičnijih, istinskijih.
4. Suština stvari postoji i sama u sebi je zanimljiva pa se tako ima smatrati i prihvaćati. Svako se stvoreno biće ima ljubiti u njemu samome, zbog onog što jest. Da se pomogne ovom zadatku treba ponovno razmisliti o vrijednosti stvorenja. Produpsti mu izvorno, pozitivno značenje. Zato laik:
   a) **Djeluje na profanom području poštujući njegovu autonomiju,** prilagođujući se njegovim zakonima, radeći ono što bi mogao raditi bilo koji čovjek, bio vjernik ili ne. Njegov način rada ne uključuje u sebi neposredan sveti cilj. Sjetimo se rada nekog inženjera, ekonomista, kemičara. Tehničara koji radi religioznim duhom i tehničar koji radi samo kao tehničar, obojica tehnički rade jednako.
   b) **Radi na profanom području »iznutra«.** Ne vanjskom djelatnošću koja se ostvaruje riječju ili službom, kao što radi svećenik koji je dobrim dijelom izvan profanog života. Utječe najprisnije na stvarnost, čijem sastavu i iskustvu pripada kao laik. Njegova djelatnost nije jednostavno **na** strukture, već **u** strukturama. (Lumen Gentium, br. 31).
5. **Laik, ostvarujući svoj specifični zadatak i svoju vlastitu službu,** posjeduje svoju **autonomiju** i obdaren je **staleškom milošću** da kršćanski izvrši svoju službu.

IV. — LAIK MORA BITI AKTIVAN U CRKVI I U DRŽAVI

1. **Laik vjernik** neće biti vjernik i u životu ako ne bude **aktivan član dviju zajednica** kojima pripada.
2. **Ovakav položaj traži** da laik redovno vrši **dvije vrsti obaveza:**
   a) vlastitu i specifičnu svakoj zajednici kojoj pripada, a to su djelatnosti izrazito vjerske i one izrazito profane.
   b) **djelatnost svjedočenja, mosta.** U crkvenoj zajednici svjedoči kao laik, u vremenitoj zajednici kao kršćanin.
3. **Budući da laik ima svoju svojstvenu narav** — ujedno je kršćanin i laik — **njegov se položaj odrazuje cjelovito i u njegovoj djelatnosti.** Živi svoj crkveni život kao laik, a svoju vremenitu djelatnost kao kršćanin.
   a) U fizionomiji njegove djelatnosti odrazuje se fizionomija njegove naravi.
   b) Razlikovanje između njegova djelovanja »kao kršćanina« i djelovanja »kao laik« u pojedinim djelatnostima nastaje uslijed nesposobnosti ljudskog uma da uoči cjelovitost djelatnosti ujedinjene milošću.

ZAKLJUČAK

Čini se da je jasno zacrtana perspektiva po kojoj se ima ocijeniti i po kojoj laik ima sprovoditi život. Crkveni ljudi i laici moraju se truditi da idu do kraja u analizi prave naravi laika, kako bi poznavanje načela moglo voditi i olakšati oblikovanje savjesti i života u praksi.

3. — CRKVA JE SVEĆENIČKI NAROD

I. — **Kristove su ovlasti svećeničke.**

II. — **Krist ostvaruje svoje ovlasti u svojem narodu:**

A) Svećenički narod;

B) Službe svećeničkog naroda: 1. Prinositi duhovne žrtve; 2. Širiti Božju slavu; 3. Vladati se čestito; 4. Slaviti Boga.

UVOD

U ovom pregledu nije moguće iznijeti svu nauku o misteriju Crkve. Ovdje ću razjasniti s vida koji je korisniji za nauku o laikatu. Prikaz je prema J. Hamer, o. p.: »Crkva je zajednica«; Lumen Gentium, pogl. 1. i 2.

1. **Crkva je Božji narod.** Taj narod je svećenički narod, jer ga je Krist posvetio. Dionik je u vremenu Kristove misije koja je iznad svega svećenička, u njemu živi Krist.

2. **Crkva prima misiju** od Presvetog Trojstva i Njemu je vraća. Ta misija:

   a) Dolazi od Boga i Isusa Krista preko službe apostola, punih Duha Svetoga;

   b) Ovjekovječuje prisutnost Spasitelja i njegovih darova, vodi izabrane slavi Oca (Usp. Lumen Gentium, pogl. 1.: Misterij Crkve).

3. **Poslanje Krista od Oca (Misija) za spasenje svijeta i ovjekovječenje (održavanje) ove misije u Crkvi, pretpostavke su svake autentične nauke o laikatu u Crkvi.**

I. — KRISTOVE SU OVLASTI SVEĆENIČKE.

1. **Isus je poslan od Oca.** To je dominantna ideja, osobito kod sv. Ivana (Rim 8, 3; Gal 4, 4; Iv 3, 17; 3, 34; 5,36; 6, 29, 57; 7, 29; 8, 42; 10, 36; 11, 42; 17, 3, 8, 18, 21, 23, 25; 20, 21). On je u najodličnijem smislu poslanik (Heb 3, 1), poslan je na svijet da bude glava Crkve (Ef 1, 22; 4, 15; 5, 23). Zato je crkva uključena u misiju Sina po Ocu.

2. **Otac je poslao Isusa da spasi svijet** (Iv 3, 17). On je Spasitelj (Iv 4, 42), on je Janje Božje koje uzima grijehe svijeta (Iv 1, 29). »On je umro mjesto sviju, da živi ne žive više za same sebe, nego za onoga koji je umro i uskrsnuo za njih... A ovo sve dolazi od Boga koji nas je po Kristu pomirio sa sobom« (II Kor 5, 15—21).

3. **Krist ostvaruje svoju spasiteljsku misiju** kao posrednik između Boga i **čovječanstva vršeći službe Svećenika, Kralja i Proroka.**

   a) Iako se podjela na tri Kristove službe ne nalazi izričito u Svetom Pismu, ipak se u njemu nalaze podaci iz kojih se izvodi.

      1) Krist se naziva »Pomazanik« (Mesija) (Mat 3, 13 sl; 16, 16; Dj 10, 38). Ime se izravno povezuje sa Starim Zavjetom. Pomazanje je posvećivalo za službu Jahvi, davalo se je za posebnu službu. Onaj koji ga je primao ulazio je i pripadao posvećenom području. Bili su pomazani oni koje je Bog odabrao: Kraljevi (I Sam 9, 16; 16, 3; I Kr 1, 34), Vrhovni svećenici (Izl 29, 7; Lev 8, 12) pa i redoviti svećenici (Izl 28, 41), a i jedan prorok — Elizej (I Kr 19, 16).

      2) Krist je najodličniji Pomazanik, on je posvećen, i zato **Kralj** (Mt 2, 2; 21, 5; 27, 11; Iv 12, 13; 18, 37; Lk 23, 2; Dj 17, 7); **Prorok** (Lk 13, 33; 4, 17—22; Mt 13, 57) i to u pravom smislu (najodličniji) prorok (Iv 6, 14), veći nego ijedan prorok (Mt 16, 16); Svećenik (Heb 2, 17; 3, 1; 4, 14 sl; 5, 1, 5; 6, 20 sl).

   b) Ovo je trostruko Kristovo svojstvo i djelovanje potvrđeno i Crkvenom predajom. O tome govori **Katekizam Tridentskog Sabora** u paragrafu o »Kristu Kralju, Svećeniku i vrhovnom Proroku«. II Vatikanski Sabor iznosi ovu nauku na više mjesta u **Lumen Gentium.**

4. **Ovaj se sliv časti i dopunskih služba u Kristu**, koje su u starom Izraelu pripadale raznim osobama i staležima, **tumači puninom milosti** kojom je bila zaodjevena čovječja Kristova narav uslijed **osobnoga sjedinjenja.**

   a) Tri se Kristove vlasti može promatrati kao tri oblika Kristova posredništva. Tako su raspoređene da proizlaze iz njegove svećeničke moći i iz koje potječu ostale dvije.

   b) **U Katekizmu Tridentskog Sabora** čita se: »U svojem utjelovljenju Isus Krist Spasitelj uzeo je na sebe trostruku službu: Proroka, Svećenika i Kralja. S pravom je bio nazvan Krist, pomazanik, ali ne od ruku smrtnika, već od božanske moći Oca da preuzme trostruki zadatak. Nije bio pomazan zemaljskim uljem, već božanskim, puninom Duha Svetoga, njegovom milošću, njegovim darovima, koji su se izlili u Kristovu dušu obiljem koje nadilazi sposobnost bilo koje stvorene naravi«.

II. — KRIST OSTVARUJE SVOJE OVLASTI U SVOJEM NARODU

A) SVEĆENIČKI NAROD

1. **Crkva je Božji narod pozvan iz svijeta posredstvom Krista.** Ona je svećenički, proročki i kraljevski narod, koga Krist šalje u svijet. Krist je uje-

dinio i oblikovao svoj narod, svoje stado. Povjerio mu je svoje vlasti da preko njega — hijerarhije i laikata — ostvaruje u vremenu svoje posredničko djelo (Lumen Gentium, br. 9 i 10).

2. **Misija Crkve je zajedno svećenička, proročka i kraljevska, a čitava je skupa učešće u misiji Krista.**

   a) **Svećenička** misija je ipak temeljna;

   b) **Ostale dvije proizlaze** iz nje i njezina su primjena;

   c) S pravom se Crkvu može nazivati **Svećenički narod**, jer ima uzvišenu službu.

3. **Svećenička, kraljevska i proročka služba Krista**, poslanog od Oca, **vrši se istodobno općom službom Božjeg naroda i posebnom službom onih koje je Gospodin izabrao.** Ove dvije službe su u uzajamnom odnosu. »Treba promatrati cjelinu« (J. Hamer, n. dj.; Usp. Lumen Gentium, br. 10).

4. **Najizričitiji tekst o ovlastima čitavoga Božjeg naroda** nalazi se **u I Poslanici sv. Petra** (2, 4—12): »Pristupite k njemu, živomu kamenu koji su, istina, ljudi odbacili, ali koji je u očima Božjim izabran, dragocjen, te dopustite da se od vas samih kao živog kamenja **sagradi duhovna kuća, sveto svećeništvo**, da prinosi duhovne i Bogu ugodne žrtve po Isusu Kristu... Vi ste izabrani rod, kraljevsko svećenstvo, sveti puk, narod određen za Božju svojinu, da razglasite slavna djela onoga koji vas pozva iz tame u svoje divno svjetlo... Opominjem vas..., klonite se tjelesnih požuda... vladajte se lijepo među poganima da bi... zbog vaših dobrih djela...«

5. **Nauka bi se ovog teksta** mogla ovako ukratko izložiti:

   a) Crkva je »duhovna« kuća, to jest zajednica živih po uputama duha; ona je »sveto svećeništvo«, to jest svećeničko tijelo koje, unutar čovječanstva, vrši posredničku i posvetnu službu, koja je bila povjerena levitskom svećeništvu u korist izraelskog naroda.

   b) Novi je »Izrael« u svojoj cjelovitosti »kraljevsko svećenstvo« koje učestvuje u svećeničkom dostojanstvu i kraljevskom dostojanstvu, jer je rođen iz otajstvene zajednice s Kristom koje je ujedno Kralj i Svećenik.

6. **Božji narod je dakle svećenički narod.** Da se protumači smisao, može se promotriti ovaj izraz u odnosu na Stari Zavjet:

   a) Tu se nalazi primijenjen izabranom narodu: »Vi ćete mi biti kraljevstvo svećenika, narod svet« — u prijevodu Sedamdesetorice stoji upravo »kraljevsko svećenstvo« (Izl 19, 3—6). Kazuje da je židovski narod, kao takav, svećenički narod, izabran među narodima, odvojen od poganskoga i profanog svijeta te izabran od Boga da vrši u svijetu ulogu posredništva; to jest da nosi Božje ime, njegova obećanja i mesijanske nade (Izl 19, 3—6). Svećeništvo svih Židova nije isključivalo svećeništvo službe, svećenika iz Aronova roda niti je bilo izjednačeno s njime.

   b) Riječ »svećenik« nema samo jedno značenje, već se upotrebljava po analogiji i primjenjuje se na različite stvarnosti.

      1) Sv. Petar primjenjuje ovaj biblijski tekst na novi Izrael izabran od Boga. On se sastoji od krštenih i u svojoj je cjelini »kraljevsko svećenstvo«, posrednik spasenja za narode koji još borave u tminama neznanja. Određen je da posvećuje **Bogu redoviti život zajednica među kojima živi i djeluje.**

      2) Svaki vjernik, upravo zato što pripada Božjem narodu, morat će vršiti na način i u mjeri koja mu pripada, misiju koja je povjerena čitavom narodu. Kraljevsko svećenstvo vjernika ne isključuje svećenstvo službe, svećenstvo ministerijalno i hijerarhijsko koje se temelji na vlasti sv. Reda.

B) SLUŽBA SVEĆENIČKOG NARODA

1. **Prinositi duhovne žrtve (Služba bogoštovlja).**

   a) **Vlastiti je čin ovog svećeničkog tijela »prikazivati« duhovne žrtve, ne materijalne** kakve su bile poganske i židovske.

   b) **Žrtve koje prikazuje ovo novo svećenstvo jesu:** molitva (Otk 8, 3, 4; Heb 13, 15); moralna ispravnost koja uključuje i potpuno predanje sebe Bogu, prinos samoga sebe (Rim 12, 1); vjera (Fil 2, 17; Heb 13, 15); obraćenje pogana i apostolsko djelo evangelizacije (Rim 15, 16); mučeništvo (II Tim 4, 6); milostinje (Fil 4, 18); dobrotvornost i darivanje dijela vlastitih dobara drugima (Heb 13, 16), a na osobiti način patnje koje su skopčane s kršćanskim životom i s dužnošću blagosti i dobrote (I Pet 2, 21—24; 2, 11—13, 12).

   c) **Čitav je život kršćanskog naroda prožet vrednotom žrtvovanja.** To je skup duhovnih žrtava koje treba promatrati u njihovu odnosu prema Euharistijskoj Žrtvi. Nju prinose službenici Kristovi u njegovo ime i njegova Mističnog Tijela. **Zato Božji narod vrši svećeničku službu, jer je pozvan da slavi Boga duhovnim bogoslužjem.**

2. **Širiti Božju slavu (Proročka služba)**

   a) Svećenički narod kao cjelina mora širiti slavu Božju, »djela Onoga koji vas pozva iz tame u svoje divno svjetlo«. Mora propovijedati otkupljenje koje se je izvršilo smrću i Kristovim uskrsnućem, dobrotom i vječnim Božjim milosrđem.« Sveti Božji narod ima dio i u proročkoj Kristovoj službi šireći svuda živo svjedočanstvo o Njemu, osobito životom vjere i ljubavi, i prinoseći Bogu Žrtve hvale, plod usta koja ispovijedaju ime Njegovo« (Heb 13, 15; Lumen Gentium, br. 12).

   b) **To je proročka uloga Božjeg naroda.** Ona se ne može lako odvojiti od prethodne i očituje ostvarivanje same svećeničke vlasti. Narod Božji mora širiti divna Božja djela, velike događaje Otkupljenja.

   c) Očito je da se proroštvo kao i svećeništvo primjenjuje na Božji narod na način sličnosti te označuje posebnu vrst **aktivnog posredništva što ga vrši između Boga i ljudi zbog spoznaje koja spašava.** To je posredništvo koje se ostvaruje drugačije nego u **hijerarhijskom proroštvu** što ga vrši Hijerarhija.

3. **Vladati se čestito (Kraljevska služba).**

a) **Čestito moralno ponašanje istodobno je dužnost onih koji pripadaju Božjem narodu i svjedočanstvo što ga davaju svijetu:**

1) »Opominjem vas: budući da ste »tuđinci i stranci« na ovom svijetu, klonite se tjelesnih požuda, jer one vojuju protiv duše! **Vladajte se lijepo** među poganima da bi u onome u čemu vas sada kleveću kao zločince, **zbog vaših dobrih djela, kad ih promatraju, pomno hvalili Boga »na dan pohođenja«**! (I Pet 2, 11).

2) Ponašanje onih koji nasljeduju Krista i vjerno slijede njegov primjer jest **svjedočanstvo za one koji još ne vjeruju** (Mt 5, 16). Dobra djela vjernika u izravnom su odnosu s priznanjem što ga pogani iskazuju Bogu **u dan Njegova pohođenja,** to jest u dan kada ih Gospodin obrati.

b) **Dobro vladanje svećeničkog naroda ima apostolski značaj** i konkretno utječe na obraćenje pogana koji će jednoga dana priznati da Bog djeluje u životu krštenih. Sveti Petar iznosi konkretan slučaj žene, koja svojim čistim i čestitim ponašanjem može i bez riječi obratiti muža koji se nije obratio na propovijedanje riječi (I Pet 3, 1).

4. **Slaviti Boga.**

a) **Slavljenje Boga** ponašanjem vjernika **ostvaruje se na tri načina:**

1) Vršenjem dobrih djela;

2) Pogani ih promatraju i o njima razmišljaju;

3) Kada se obrate slave Boga što ih je pohodio.

b) Prvi način ne može biti zanemaren. Djelatnošću kršćana u svijetu ostvaruje se Kristova kraljevska vlast. U ovoj perspektivi vremenito zalaganje kršćana stiče svoju pravu vrijednost.

5. Žrtvena djelatnost, svjedočenje, vršenje kraljevske službe, kolikogod su različite, svjedno su usko povezane i teže istom cilju. Svaka djelatnost kršćanina je žrtvena; svako njegovo djelo, kada je dobro obavljeno i upoznato, vrši svjedočanstvo, a svako svjedočanstvo ima žrtvenu i kraljevsku vrijednost. Isto ljudsko djelo može se procjeniti s tri stanovišta: u odnosu prema Kristovu svećeništvu, prema kraljevskom dostojanstvu i prema proroštvu.

ZAKLJUČAK

1. **Na Veliki Četvrtak** posvećuje se ulje Krizme koje se upotrebljava kod Potvrde, kod Krštenja, kod posvete Biskupa itd. Liturgija izričito kaže u Predslovlju da snagom Sakramenta Krštenja vjernici stiču **»kraljevsko, svećeničko i proročko dostojanstvo«.** P. Guernager (L'anno Liturgico, Ed. Paol.,1957, sv. 2, str. 346) ovako komentira: »Potvrdom Duh sveti utiskuje svoj neizbrisivi biljeg u kršćanina koji je već po krštenju član Isusa Krista. Dok se po vodi rodimo, ulje Krizme daje nam jakost. I dok ne primimo ovo pomazanje, ne posjedujemo još savršenstvo karaktera

kršćanina. Kada je vjernik pomazan ovim uljem postaje na vidljiv način član Čovjeka-Boga, čije ime **Krist** znači **Pomazanje** koje je primio kao Kralj i Vrhovni Svećenik. Posvećenje kršćanina krizmom je toliko u Duhu naših tajna, da izlazeći iz krstionice novokrštenik prima na glavi prvo pomazanje, iako ne sakramentalno, ali kraljevsko ulje, da se pokaže kako je on već dionik kraljevskog dostojanstva (rekao bih: svećeništva) Isusa Krista«.

2. **U Uredbi o svetom Bogoslužju** primjenjuje se na kršćanski puk tekst poslanice sv. Petra i izričito se kaže da vjernici snagom Krštenja postaju dio svećeničkog naroda. »Majka Crkva živo želi da se svi vjernici privedu k onoj punoj, svjesnoj i djelatnoj suradnji kod liturgijskih obreda koju traži sama narav liturgije i na koju, na temelju krštenja, ima pravo i dužnost kršćanski puk, **»izabrani rod, kraljevsko svećenstvo, sveti puk, pridobljeni narod«** (I Pet 2, 9; usp. 2, 4—5) (br. 14).

4. — LAIK U CRKVI

I. — **Cjeloviti Krist.**

II. — **Dostojanstvo laika u Božjem narodu:**

A) Svi su jednaki u dostojanstvu i odgovornosti;

B) Graditelji Kristova Tijela s različitim službama.

III. — **Bogatstvo darova što ih laik prima u Božjem narodu:**

A) Posvećuje se u vjeri;

B) Učesnik je Kristova svećeništva: 1. Sakramenti; 2. Krštenje; 3. Potvrda.

C) Vodi ga Duh Sveti darovima i karizmama.

UVOD

1. Laikat ima vlastitu ulogu u ostvarivanju opće misije Crkve. Nije slučajno pridružen Crkvi i njezinim pastoralnim naporima. Njezin je bitni dio: »Laici ne samo pripadaju Crkvi, oni su Crkva« (Pio XII).

2. Uključen u ontološku strukturu Crkve učesnik je njezina djelotvorna rada, no s vlašću i službama koje su različite od hijerarhijskog svećenstva.

I. — CJELOVITI KRIST

1. **Misterij Krista produžuje se i ostvaruje u Crkvi, njegovu Mističnom Tijelu.**

2. **Ovo »Tijelo« je stvarnost u razvoju,** stvarnost koja mora rasti sudjelovanjem svih onih koji su njegov dio i imaju zajedničku službu te u njoj surađuju s različitim dužnostima: »izgradnju Kristova Tijela, dok svi zajedno ne dođemo k jedinstvu u vjeri i u pravoj spoznaji Sina Božjega... u Njega koji je Glava, u Krista, od koga cijelo tijelo... ostvaruje svoj rast« (Ef 4, 11—16).

3. **Glava (Krist Isus) i udovi (otkupljenici bilo kojeg porijekla) sačinjavaju »cjelovitog Krista«,** jedinstveni živi društveni organizam. Život silazi iz glave u udove u čudesnom kolanju koje traži sudjelovanje svakog »dijela« pa i najmanje stanice, da bi organizam besprekidno rastao do punine i savršene dobi.

4. Pod duhovnim vidom ista osobna Kristova milost, od koje punine primaju vjernici svoje posvećenje, čini da vršenje njihove službe bude životno. »Božanska darežljivost daje onima koji primaju karakter milosti da dostojno ispunjaju ono za što su određeni« (S. Toma p. III. q. 63, a. 4, ad 1).

5. Ovu milost, koja je u svojoj punini temelj posredničke i svećeničke djelatnosti Krista, Krist dijeli vjernicima kao korijen koji daje vrijednost vršenju njihove liturgijske i apostolske djelatnosti i životu Mističnog Tijela, koga pokreće i oživljuje Glava po vjeri i Sakramentima (Usp. I Kor 12, 13; 6, 11; 10, 16—17; Rim 12, 4—5; Kol 3, 11).

6. **Vjerom i milošću život se Glave širi u čitavo tijelo,** (S. Toma. S. Th. III, q. 69, a 4; a 5 c, ad 1 m) i ostvaruje vitalnu povezanost udova s Glavom i među ljudima.

II. — DOSTOJANSTVO LAIKA U BOŽJEM NARODU

A) SVI SU JEDNAKI U DOSTOJANSTVU I ODGOVORNOSTI

1. **Dostojanstvo je svakog vjernika u Božjem narodu veoma veliko.**

   a) U njemu su svi sjedinjeni vezom zajednice koja ih izjednačuje u dostojanstvu. Svi sudionici istog života i iste milosti. Zajednički su pozvani na svetost, raspolažu istim temeljnim sredstvima da je postignu i ostvare. Oživljuje ih isti Duh.

   b) »Jedan je izabrani Božji narod: jedan Gospodin, jedno krštenje« (Ef 4, 5). Zajedničko je dostojanstvo udova po njihovu preporodu u Kristu, zajednička je milost sinova Božjih, zajednički poziv na savršenost, jedno spasenje, jedna nada i nerazdvojiva ljubav. Nema dakle nikakve nejednakosti u Kristu i u Crkvi s obzirom na podrijetlo i narodnost, na društveni položaj ili spol, jer tu »nema više Židova ni Grka, ni roba ni slobodnjaka, nema ni muškog ni ženskog, jer ste vi svi »jedan« u Kristu Isusu« (Gal 3, 28; Kol 3, 11; Lumen Gentium, br. 32).

2. **Glavna je perspektiva** s koje treba promatrati Crkvu, položaj članova u njoj: obitelj je, zajednica.

   a) Ako u Crkvi svi i ne idu istim putem, svi su ipak pozvani na istu svetost i imaju jednako dragocjenu vjeru pravednošću Boga (II Pet 1,1).

   b) Svi su pozvani da poštuju osnovno dostojanstvo koje krštenjem pripada svakom vjerniku i neposredno mu dolazi od Krista.

3. **Jednakost u dostojanstvu povlači jednakost u odgovornosti** koja je zajednička svima u izgradnji Kristova Tijela (Lumen Gentium, br. 32). **Graditelji Kristova Tijela — Crkve!** Uzvišena misija laika koji živi dosljedno milosti svojeg krštenja.

B) GRADITELJI KRISTOVA TIJELA S RAZLIČITIM SLUŽBAMA

1. **Jednakost dostojanstva u zajednici nije u suprotnosti s različitošću službe** (diakonia), koja voljom Gospodina postoji između posvećenih Službenika i ostalog dijela Božjeg naroda. »Kao što u jednom tijelu imamo mnogo udova, a svi udovi nemaju iste službe, tako smo mi, mnogi jedno tijelo u Kristu, a s obzirom na pojedince, udovi jedan drugome« (Rim 12, 4—5).
2. **Zadnji razlog što ne postoji suprotnost** proizlazi iz činjenice da isti Duh ostvaruje jedinstvo Zajednice i u njoj proizvodi različite službe za dobro iste Zajednice i za njezin bolji i puniji razvitak. On skuplja Božju djecu u jedno Tijelo raznolikošću milosti, služba i djelovanja (I Kor 12, 11).

3. **Raznolika služba »diakonia« pretpostavlja vezu Zajednice,** u njoj se ukorjenjuje, njom se hrani, njoj je usmjerena. Divno je govorio sv. Augustin: »Ako me plaši što sam za vas, tješi me što sam s vama. Jer sam biskup za vas, a s vama sam kršćanin. Ono je ime slusbe, ovo je milosti; ono je ime pogibelji, ovo spasenja« (Serm. 340, 1; PL 38, 1483).

4. Budući da se raznolikost službe **»diakonia«** ukorjenjuje u sam izvor Kristove milosti, potrebno je da **uzajamna veza ljubavi povezuje pastire i vjernike** u vršenju njihove službe za dobro svih i za izgradnju istog Tijela.
»Neka pastiri Crkve, slijedeći Gospodinov primjer, služe jedan drugomu i drugim vjernicima, a ovi neka živo surađuju s pastirima i učiteljima. Tako u raznolikosti svi daju svjedočanstvo o divnom jedinstvu u Kristovu Tijelu: jer sama raznolikost milosti, službi i djelovanja skuplja Božje sinove u jedno tijelo, jer »sve ovo čini jedan i isti duh« (I Kor 12, 11; Lumen Gentium, br. 32.).

III. — **BOGATSTVO DAROVA ŠTO IH LAIK PRIMA U BOŽJEM NARODU.**

A) POSVEĆUJE SE U VJERI.

1. **Čovjek postaje član Krista po vjeri i po Sakramentima:** Snaga Kristove Muke dolazi u nas po vjeri i Sakramentima, no na različit način: kad se združujemo s Kristom po vjeri, to se događa jednim činom duše, no ako se združujemo po Sakramentima, to se događa upotrebom vanjskih stvari« (Sv. Toma. S. T., III, q. 62, a. 6).

2. **Vjera je temeljna veza s Kristom is Bogom;** to je stvarna i duboka veza koja zaista uvodi čovjeka u sjaj Krista. Bez vjere čovjek je mrtav Kristu, dočim svatko tko vjeruje, makar se nalazio u stanju grijeha, u izravnoj je vezi s Kristom.

3. **Ni u krštenju djece nema iznimke ovom pravilu.** I u ovom slučaju vjera Crkve stoji kao osnovica sjedinjenja krštenika s Bogom.

B) UČESNIK JE KRISTOVA SVEĆENIŠTVA

1. **Sakramenti**

a) **Sveta i organski izgrađena narav svećeničke zajednice privodi se u djelo i po sakramentima i po krepostima** (Lumen Gentium, br. 11).

1) Po svakom Sakramentu Duh Sveti ostvaruje i usavršuje posvećivanje Božjeg Naroda u njegovim članovima.

2) Svaki Sakramenat ima i jedan izgled zajedništva te se na vlastit i izravan način uklapa u izgradnju Kristova Tijela.

b) Uz svu važnost pojedinih Sakramenata zadržat ćemo se posebno na **Krštenju i Potvrdi,** jer po njima laik učestvuje u Kristovom Svećeništvu. Snagom ovog kraljevskog svećeništva sudjeluju u prinošenju Euharistije i **vrše ga** u primanju sakramenata, u molitvi i zahvaljivanju, svjedočanstvom svetoga života, samozatajom i djelotvornom ljubavi« (Lumen Gentium br. 10).

2. **Krštenje.**

a) **Krštenje je temeljni Sakramenat sjedinjenja s Kristom.** »Vjernici po krštenju uključeni u Crkvu određeni su za bogoslužje kršćanske vjere po neizbrisivom biljegu krštenja, i budući da su preporođeni za sinove Božje, dužni su pred ljudima ispovijedati kršćansku vjeru koju su primili od Crkve« (Lumen Gentium, br. 11).

1) Svi koji primaju ovaj sakramenat, **bez iznimke postaju članovi Mističnog Kristova Tijela.** Zato ne samo hijerarhijska Crkva, već čitava zajednica vjernika laika pripada ovom znaku Milosti, znaku koji govori i koji daje, a to je Crkva. Koliko u svojoj hijerarhiji toliko i u svojim vjernim članovima crkvena zajednica je oblik povjesnog očitovanja Kristove pobjede« (E. Schillebeeck, Sacramento dell'incontro con Dio, Ed. Paoline, 1962, str. 75).

2) Skupno, to jest Božji narod vođen svećeničkom hijerarhijom, jest »znak koji je bio podignut među narodima« (I Vat. Sabor, Dz. 1794). Djelatnost vjernog naroda, ne manje nego ona njegovih poglavara, crkvena je djelatnost. Ne samo hijerarhija nego i vjerni puk pripada bitnosti prvotnog sakramenta, a to je Crkva na zemlji nakon Uzašašća. Oboje su znakovi djelotvorne Kristove milosti koji je uzašao na nebo. Ipak postoji razlika u njihovoj sakramentalnosti. Krist je u sebi istodobno »Glava i Udovi«. Crkva kao društvo, kao skup ili zajednica vođena od neke vlasti, zemaljska je predodžba ove stvarnosti... I ona, kao Krist, je »Glava i Udovi«, a punina njezine plodnosti u povijesti uvjetovana je time da zna potpuno živjeti crkvene službe i »Glave« i »Udova«. (E. Schillebeeck. n. dj.).

b) **Snagom krštenja kršćanin je ucijepljen u Krista i dionik je njegova svećeništva.** Doista krštenje utiskuje u dušu karakter koji vjerniku daje neku posvetu i vlast da sudjeluje u službenom bogoslužju što ga Isus Krist, jedini vječni Svećenik prinosi Ocu u Crkvi preko svojih službenika (II Kor 1, 21; Ef 1, 13; 4, 30).

c) Ovo »zajedničko svećeništvo vjernika« razlikuje se kao nutarnje svećeništvo od hijerarhijskog, koje se podjeljuje sakramentom Reda vjernicima koji su određeni da vrše posebne svete službe.

d) **Prema Katekizmu Tridentinskog Sabora** nutarnje svećeništvo **»pripada svim vjernicima** snagom **Krštenja,** a osobito **pravednima** koji **posjeduju duh Božji i koji su snagom milosti postali živi udovi Krista, vrhovnog Svećenika.** Snagom ovog sakramenta vjernici raspaljenom vjerom, ljubavlju, prikazuju Bogu na žrtveniku svoje duše duhovne žrtve, a to su sva dobra djela usmjerena slavi Gospodina«.

3. **Potvrda.**

a) **Puninu ucjepljenja u Krista**, puninu kršćanina **daje sakramenat Potvrde.** »Dok Krštenjem, koje je duhovni preporod, čovjek jednostavno ulazi u duhovni život, Potvrdom stiče kao neku zrelu doba duhovnog života (Sv. Toma. S. Th. III, q. 72, a. 1).

b) »Sakramentom Potvrde (vjernici) još su savršenije vezani uz Crkvu, nadareni su posebnom jakošću Duha Svetoga, i tako su više obvezani da kao pravi Kristovi svjedoci i riječju i djelom šire i brane vjeru« (Lumen Gentium br. 11).

1) Potvrda je sakramenat odraslog vjernika, »neka vrst ređenja vjernika za svjedočenje« (J. Guitton). »U ovom nam je sakramentu dana punina Duha Svetoga da budemo duhovno jaki kako se dolikuje zreloj dobi. Doista čovjek počinje izražavati svoju djelatnost u službi drugima kada dođe u zrelu dob.« (Sv. Toma, n. mj. a. 2).

2) Sakramentom Potvrde proširuje se i usavršuje duhovna sposobnost da se obavljaju određene svete djelatnosti, jer je već korijenito bila dana u Krštenju (Lumen Gentium, br. 11).
»Krštenjem čovjek je primio sposobnost i posvećenje da čini ono što se odnosi na njegovo spasenje; Potvrdom prima sposobnost da čini ono što se odnosi na duhovnu borbu protiv neprijatelja vjere« (Sv. Toma, n. mj. a. 5). — Potvrda sve više razvija svećeničku vlast, ostvaruje **kraljevsku** vlast koju Krist podjeljuje svojim vjernima, a ona im omogućuje da postanu skoro službeno (ex officio) radnici i borci za proširenje i obranu Božjeg kraljevstva na zemlji; — Potvrda osposobljuje čovjeka da vrši **»proročku«** službu, preko koje Božji narod širi **»Divna Božja djela«**, velika zbivanja Otkupljenja po raznolikoj djelatnosti u kojoj se proročka služba može odvijati: svjedočenje, obrana vjere, pouka neukih, (Sv. Toma, n. mj. III, q. 71, a. 4 ad 2 m), osobito približavanje onome kojega treba usmjeriti obraćenju, itd.

3) Potvrdom krštenik postaje duhovni borac. »U ovom sakramentu daje nam se Duh Sveti da budemo jaki u duhovnom boju« (Sv. Toma, n. mj. q. 72, a. 4). »Čovjek prima Duha Svetoga da bude jak u duhovnoj borbi, da hrabno ispovijeda Kristovu vjeru i pred protivnicima vjere« (Sv. Toma, n. mj., a. 9), da javno riječju ispovijeda vjeru u Krista **kao po službenoj dužnosti**, quasi ex officio« (n. mj., a. 5 ad 2 m).

c) Ova vlast-dužnost javnog ispovijedanja vjere vezana je uz sakramenat Potvrde, no na to su dužni i krštenici koji nisu još primili Potvrdu, bilo zato što je Potvrda dovršenje (dopuna) krsnog karaktera (biljega), bilo zato »što Božje djelovanje nije vezano sakramentima i duhovna snaga ispovijedanja vjere može biti dana i bez sakramenta, te učinak nekog sakramenta može nekada postojati i samom željom da ga se primi« (Sv. Toma, S. Th. III, q. 72. a. 6 ad 1 m).

C) VODI GA DUH SVETI DAROVIMA I KARIZMAMA.

1. **Duh Sveti posvećuje Božji narod,** vodi ga i resi vrlinama, neprestano ga obnavlja i promiče mu rast.

2. **Ove divne učinke Duh ostvaruje:**

a) Milošću koju izlijeva u sakramentima;

b) Podižući razne službe, na pr. propovijedanje, pouku, upravu itd.

c) Obasipajući vjernike **svojim darovima,** velikodušno, darežljivo, »po svome bogatstvu i prema potrebama služba« (Lumen Gentium, br. 7). I laici su dionici ovog milosnog darivanja i vodi ih Duh Sveti za dobro Crkve i za savršeno ostvarivanje njihove misije u svijetu.

3. **Među darove Duha Svetoga** treba napose promotriti **karizme.**

a) **Oni su posebne milosti** po kojima vjernici postaju sposobni i spremni prihvatiti različite djelatnosti i dužnosti korisne za obnovu Crkve i za razvoj njezine izgradnje, Prema riječi sv. Pavla: »Svakomu se daje objava Duha na opću korist« (I Kor 12, 7).

b) **Svrha im je** sasma eklezijalna i komunitarna. Te darove Duh dijeli pojedincima, ali za dobro svih, za potrebe Crkve.

c) **Neki se od ovih darova** naročito ističu, dok su drugi jednostavniji i rašireniji, na pr. dar govora, posebno rasvjetljenje u vodstvu duša, osobita sposobnost za apostolat, za svjedočenje, itd. Ovu je nauku divno iznio sv. Pavao u I Kor. 12, 1 i sl.

4. **Crkva mora primati darove Duha sa zahvalnošću i radosno.** Vjernici treba da poslušnom poučljivošću postanu sposobni za djelovanje milosti. Pastiri moraju priznavati karizme koje je Duh izlio među vjernike (Usp. Lumen Gentium, br. 30), oni neće ugušivati Duh, već će ispitati sve i zadržati ono što je dobro (I Sol 5, 12 i 19—21).

5. **Sud o istinitosti darova** pripada onima koji predsjedaju u Crkvi (Lumen Gentium, br. 13). Ne postoje dvije zajednice, jedna karizmatična i jedna hijerarhijska, već samo jedna zajednica koju oživljuje isti Duh i upravlja je na dobro. »Jedan je Duh, koji na korist Crkve dijeli različite svoje darove po svome bogatstvu i prema potrebama služba. Među tim darovima ističe se milost Apostola, pod čiju vlast sam Duh podlaže vjernike obda-

rene karizmom (I Kor 14). Isti Duh, sjedinjujući tijelo sa svojom moći i nutarnjom vezom udova, stvara i potiče ljubav među vjernicima« (Lumen Gentium, br. 7).

6. **Duhovna sloboda kršćanina** kojega pokreće Duh Sveti nije ugrožena time što je kršćanin uklopljen u hijerarhijsku zajednicu, jer Duh koji dijeli karizme je onaj isti koji djeluje da se u punini i dosljedno očuva obaveza ljudskog podlaganja (Sv. Toma, I—II, q. 96, 5, 2 m; 93, 6 1 m).

ZAKLJUČAK

1. Pavao VI u svojoj je enciklici »Ecclesiam suam« označio u razvoju krsne milosti najprikladnije pedagoško sredstvo da se razbudi i održi u kršćanima svijest o Crkvi i zahtjevima (dužnostima) koji proizlaze iz pripadanja Crkvi. »Treba nanovo dati svu važnost činjenici da smo primili sveto krštenje, to jest, da smo po tom sakramentu ucijepljeni u Mistično Kristovo Tijelo, a to je Crkva. Osobito treba dobro ocijeniti vrijednost krštenja time što nas uzdiže, dapače preporađa u sretnu stvarnost posinovljene Božje djece, na dostojanstvo Kristove braće. Želimo reći na milost i na radost što Duh Sveti stanuje u nama, što smo pozvani na nov život koji nije izgubio ništa od ljudskog. A koliko je ljudskog, milost je sposobna da to najbolje izrazi i da donese najbogatije i najljepše plodove. Ne smije se misliti da je indiferentna i nevažna stvar biti kršćanin, imati sveto krštenje. Mora duboko i radosno obilježiti savjest krštenika, koji će smatrati krštenje, kao što su ga smatrali stari kršćani, »rasvjetljenjem«. Kada na krštenika padne životvorna zraka božanske Istine, ona mu otvara nebo, obasjava zemaljski život, osposobljava ga da kao sin svjetla hoda prema viziji Boga, izvora vječnog blaženstva«.

2. Samo onaj kršćanin koji živi dosljedno svome krštenju ostvarit će potpuno svoj svećenički poziv u Crkvi.

5. — KAKO LAICI IZVRŠUJU MISIJU BOŽJEG NARODA

I. — **Božji Štovatelji:**

A) Služenjem kršćanskog misterija: I. Liturgijski čin, bogoslužje Crkve; II. Sveta Misa; III. Drugi sakramenti; IV. Blagoslovine i božanski časoslov; V. Glazba, pjevanje, crkvena umjetnost.

B) Prikazivanje duhovnih žrtava.

II. — **Proroci u Božjoj kući:**

A) Osjetilo Vjere

B) Propovijedaju Evanđelje: I. Apostolat; II. Poziv Crkve je poziv na apostolat; III. Područje i oblici apostolata laika.

III. — **»Kraljevska« misija laika.**

IV. — **Djelotvorna prisutnost u zajednicama i crkvena udruženja:**

A) Zajednice: I. Župa; II. Župske zajednice; III. Biskupija i Opća Crkva;

B) Udruženja: I. Njihova važnost; II. Raznolikost udruženja.

UVOD

1. »Duhovni pastiri dobro znaju koliko laici doprinose dobru cijele Crkve. Pastiri znaju da nisu od Krista ustanovljeni da sami preuzmu svu spasonosnu misiju Crkve prema svijetu, nego da je njihova uzvišena služba tako pasti vjernike i tako nadzirati njihove službe i karizme da svi jednodušno sudjeluju na svoj način za opće dobro. Jer treba da svi, »držeći se istine u ljubavi, rastemo na svaki način u njemu, koji je glava, Krist; od njega je cijelo tijelo dobro složeno i čvrsto vezano svakom vezom da jedan drugomu pomaže silom koja je odmjerena svakom pojedinom dijelu, te čini da tijelo raste i da se usavršuje u ljubavi« (Ef 4, 15—16; Lumen Gentium, br. 30).

2. »**Vjernici**, pošto su krštenjem združeni u jedno tijelo s Kristom, učinjeni Božjim Narodom i na svoj način postali dionici Kristove svećeničke, proročke i kraljevske službe, **vrše, koliko na njih spada, u Crkvi i u svijetu misiju** čitavoga kršćanskog naroda« (Lumen Gentium, br. 31).

3. **Laik mora aktivno sudjelovati u raznim očitovanjima života Crkve.** Ne radi se o slučajnom sudjelovanju u pojedinim potrebama radi zamjene, dopune, nego o redovitom, jer sudjelovanje nastaje kao zahtjev kršćanina. Dužnost je i zato pravo. Kada bi posve prestalo, znatan bi dio Mističnog Kristova Tijela ostao neaktivan, bez blagotvornih spasonosnih učinaka.

4. Prema nauci o vlasti što je udijeljena Božjem narodu, osnovni su **vidovi misije laika u Crkvi** sažeti u njegovu dostojanstvu: on je svećenik, prorok, kralj. On je pozvan da vrši bogoštovlje, da svjedoči istinu i da bude aktivan u zajednici ljudi.

I. — **BOŽJI ŠTOVATELJI**

1. Proglasujući Konstituciju o Svetoj Liturgiji, **Papa Pavao VI** (4. XII 1963) ocijenio ju je kao »prvi predmet koji je na Saboru bio uzet u razmatranje i koji je nekako najvažniji od svih po svojoj nutarnjoj naravi i po časti koju uživa u Crkvi«. Opaža, »da je sačuvan pravilan red u ljestvici vrednota i dužnosti: Bogu treba dati prvo mjesto; molitva je naša prva dužnost; liturgija je prvi izvor one divne zamjene kojom nam je udijeljen božanski život. On je prvi dar što ga možemo izručiti kršćanskom puku koji s nama vjeruje i moli. Prvi je poziv svijetu da razveže svoj nijemi glas u blažene i istinske molitve te da osjeti neizrecivu snagu što obnavlja duh... Crkva je u prvom redu bogoštovna zajednica, molitvena zajednica, puk okupljen oko bogoslužja, što sve hrani vjera i milost«.

2. **Bogoštovna dimenzija je osnovna u životu čovjeka i vjernika.** Kršćanin kao čovjek Božje je stvorenje i mora biti religiozan, a ukoliko je kršten u Krista on je svećenik i mora prikazivati Bogu žrtve hvale i duhovne prinose.

3. **Bogoštovni život laika ostvaruje se u dvjema dopunskim dimenzijama.** U onoj u kojoj uzima udjela kod slavljenja kršćanskog misterija i u onoj u kojoj se vrše čini privatnoga i zajedničkog bogoslužja. »Onima koje tijesno spaja sa svojim životom i svojom misijom daje također dio svoje svećeničke službe da vrše duhovno bogoslužje, da se slavi Bog i da se ljudi spasavaju« (Lumen Gentium, br. 34).

A) SLUŽENJE KRŠĆANSKOG MISTERIJA

I. — Liturgijski čin, bogoslužje Crkve

1. **Svaki je liturgijski čin, a na osobiti način Sveta Misa, bogoslužje crkvene zajednice.**

a) »Liturgijski čini nisu privatni čini; oni su slavlje Crkve koja je »otajstvo jedinstva« — sveti puk pod biskupima okupljen i uređen. Stoga ti čini pripadaju čitavom Tijelu Crkve te ga očituju i na nj se odnose; ali pojedine njezine udove dosežu na različit način, prema raznolikosti staleža, službi i djelatnog učešća (SC, br. 26).

b) »U liturgijskim obredima neka svatko, bio službenik ili vjernik, vrši svoju službu i čini samo ono i sve ono što na nj spada prema naravi obreda i prema liturgijskim propisima« (SC, br. 28).

2. **Laici su dionici Kristove svećeničke vlasti.**

3. **Osoba laika ne bi se mogla razvijati cjelovito ako on ne bi vršio svećeničku vlast koja mu je podjeljena.** On mora s razumijevanjem sudjelovati u liturgijskom slavlju.

4. **Razumno sudjelovanje zahtijeva** da vjernici budu vršioci, a ne jednostavni promatrači liturgijskih čina. U njima svatko, običan vjernik ili službenik, mora obavljati vlastitu službu i raditi sve i samo ono što na njega spada prema naravi obreda. Samo tako je liturgijsko svetkovanje izričito čin zajednice.

5. **Aktivno sudjelovanje vjernika**, prema Konstituciji o Svetoj Liturgiji (SC, br. 30), uključuje:

a) Poznavanje i svijest o vrijednosti i smislu liturgijskog čina (SC, br. 11, 14, 19, 21, 33, 34, 35, 48, 59, 79).

1) Potrebno je da vjernici ne samo sudjeluju, nego i da razumiju obrede i molitve te da preko njih pristupaju Tajni vjere (SC, br. 48).

2) Svećenik koji svetkuje Eukaristiju i kršćanski narod prave sveto zajedništvo njegovoj bitnoj strukturi.

b) **Primjerno i odgovorno ponašanje** koje se očituje:

1) Pokretima (znak križa, pokloni), držanjem (stajanje, sjedanje, klečanje), činima (prikazivanje, promatranje, pričešćivanje), skupnim pokretima (ophodi).

2) Aklamacijama, odgovorima, psalmima, pripjevima, pjesmama itd.

3) Svetom šutnjom koja pomaže i razvija nutarnje sudjelovanje.

II. — Sveta Misa

1. **Temeljni liturgijski čin je slavljenje euharistijske tajne.** Svaki vjernik mora nastojati da u njemu sudjeluje punom, djelatnom i zajednici svojstvenom suradnjom (SC, br. 21). »Imaju dio u euharistijskoj Žrtvi, izvoru i vrhuncu cijeloga kršćanskog života, prinose Bogu božansku Žrtvu i sebe s njom; tako svi bilo prinosom bilo svetom pričešću izvršuju svoj dio u liturgijskom činu, ne svi jednako, nego jedni na jedan, a drugi na drugi način. Hraneći se pak Kristovim tijelom u svetoj pričesti, pokazuju konkretnim načinom jedinstvvo Božjeg naroda, koje se ovim sakramentom prikladno izražava i divno ostvaruje« (LG, br. 11).

2. **Kod svetkovanja euharistijske tajne mogu se nekim laicima povjeriti i liturgijske službe.** Tako pravu liturgijsku službu vrše ministranti, čitači, tumači i oni koji pripadaju pjevačkom zboru. Svi oni moraju biti svijesni svoje odgovornosti u ulozi koja im je povjerena u liturgijskom činu (SC, br. 29).

III. — Drugi Sakramenti

1. **Treba dati važnost svetkovanju i drugih sakramenata.** »Od najveće je koristi da vjernici lako shvate sakramentalne znakove i da vrlo često primaju one sakramente koji su ustanovljeni za uzdržavanje kršćanskog života« (SC, br. 11).

2. **Posebno treba** da roditelji i kumovi misle o svojo ulozi i dužnostima kod krštavanja djece (SC, br. 67); treba voditi računa o stupnjevima priprave odraslih za krštenje (SC, br. 64—66); o dužnosti zrelog primanja Potvrde i Ispovijedi (SC, br. 71—72); o sklapanju ženidbe (SC, 77—78).

IV. — Blagoslovine i božanski časoslov

1. **Laici mogu dijeliti neke blagoslovine.** »Neka se providi da neke blagoslovine mogu dijeliti i prikladni laici s potrebnim svojstvima« (SC, br. 79). Tako bi mogli roditelji blagoslivljati djecu, slično i katehete, redovnici laici koji vode zavode itd.

2. **U određenim prigodama vjernici sudjeluju kod moljenja božanskog časoslova.** Tako se i oni pridružuju glasu Zaručnice koja govori svojem Zaručniku, pridružuju se Kristu koji u zajednici sa svojim Tijelom upravlja molitvu Ocu (SC, br. 84). U Konstituciji o Crkvi br. 50. govori se o divnoj zajednici koja nastaje u liturgijskom bogoštovlju između putujuće Crkve i Crkve u slavi. U vezi s božanskim časoslovom kaže se: »Bratskim klicanjem pjevamo hvale božanskog veličanstva«.

V. — Glazba, pjevanje, crkvena umjetnost

1. Dalnji doprinos kod sudjelovanja laika u liturgijskom svetkovanju može se smatrati doprinos u kompozicijama i u izvedbi **glazbe i crkvene umjetnosti.**

   a) Sabor izričito traži da se kod bogoslužja čuje glas vjernika, da narod sudjeluje kod pjevanja, da se gaji pučko religiozno pjevanje (SC, br. 118, 113—114, 121).

   b) Sabor upozorava umjetnike »da se tu radi o nekom svetom nasljedovanju Boga Stvoritelja i o djelima koja su određena za katoličko bogoslužje, za izgradnju, pobožnost i vjersku pouku vjernika« (SC. br. 127).

B) PRIKAZIVANJE DUHOVNIH ŽRTAVA

1. **Slavljenje Euharistije vrhunac je kršćanskog štovanja.** No ne isključuje druge načine slavljenja.

2. **Čitav je život kršćanina,** kada ga sprovodi duhom krštenja, **čin bogoslužja.** »Sva njihova djela, molitve i apostolski pothvati, bračni i obiteljski život, svagdanji rad, odmor duha i tijela, ako se vrše u Duhu, dapače i tegobe života, ako se strpljivo podnose, postaju duhovne žrtve ugodne Bogu po Isusu Kristu« (I Pet 2,5). One se u služenju Euharistije pobožno prinose Ocu s prinosom Gospodinova Tijela (Lumen Gentium, br. 34).

3. **To je puno zračenje kreposti vjere,** ako se shvati u dvostrukoj dimenziji: bogoštovanog susreta s Bogom i obaveze preobražavanja stvarnosti oko nas.

   a) Po njoj čovjek usmjeruje prema Bogu čitav ljudski, povjesni, vremenski red, a to je ono što čovjek jest, što ima, što radi, bilo za sebe bilo za zajednicu.

   b) Religiozna vrednota je najviša moralna vrednota. Kruni i daje život svim ljudskim vrednotama, podređuje ih božanskim vrednotama, te se izlijeva i usavršuje.

4. **Glavne oznake ovakovoga religioznog usmjerenja života** se mogu izraziti: **Čovjek:**

   a) Pod svjetlom vjere prodire u Božji plan i u vrijednost što je u tom planu imaju ljudske i međuljudske, osobne i zajedničarske stvarnosti;

   b) Postaje svjestan o svojem položaju u svijetu;

   c) Odlučuje se da surađuje kako bi se Božji plan ostvario u njegovu životu i njegovom djelatnošću.

   d) Podlaže svoju volju Bogu i s njom čitavo svoje biće u cjelovitoj tjelesnoj i duhovnoj dimenziji;

   e) Priznaje da ne može sam izgraditi život čovjeka i civilizaciju. U prosnoj molitvi sve prepušta Bogu. Ako Gospodin ne gradi kuću uzalud se muče graditelji (Ps. 126, 1).

   f) Čitavu svoju egzistenciju i svu svoju djelatnost usmjeruje Gospodinu na hvalu i slavu. Tako i njegova djelatnost za izgradnju i pravilan red zemaljskog prebivališta postaje žrtva hvale Bogu, ostvarenje religioznog usmjerenja i svjedočanstvo vjernosti Gospodinu.

II. — **PROROCI U BOŽJOJ KUĆI**

1. **Sa svećeničkom službom** tijesno je povezana **proročka** služba.

2. U najširem smislu riječi **prorok** je Božji propovjednik.

   a) Ova riječ, uz neke razlike u značenju, upotrebljava se za starozavjetne proroke, za Krista proroka, za dar proroštva u Crkvi (hijerarhijsko i privatno proroštvo), za karizmu proroštva Crkve kao svećeničkoga, kraljevskoga i proročkog naroda.

b) No ovdje je riječ prorok upotrebljena u određenijem smislu i **znači posebnu ulogu laika u aktivnom posredništvu između Boga i ljudi** u **vidu** spoznaje spasenja. Kao integralan dio Božjega naroda laik je dionik svih ovlasti i obaveza.

3. **Temeljne oznake ovog posredništva** sastoje se u produbljivanju životnom čuvanju objavljene poruke te u njezinom širenju. Laik ljubi, razmatra i širi Božju riječ. Ovo širenje prikazano je u Svetom Pismu kao liturgijski i svećenički čin. (Rim 15, 16; I Pet 2,9), pa se i temelji na krštenju. Stavlja ga u djelo.

A) OSJETILO VJERE (»sensus fidei«).

1. Duh Sveti vodi Božji narod da prima Božju riječ, ljubi, prožimlje i živi odlučnim pristajanjem uz nju. Laik, ukoliko je životno uključen u ovu zajednicu milosti, dionik je nepogrešivosti koja joj je vlastita u stvarima koje spadaju na prihvaćanje istine vjere i morala. Ova posebna vlastitost jasno se očituje kada čitav Božji narod, od biskupa do posljednjeg vjernika, izražava svoj pristanak Božjoj riječi.

2. Uključen u Božji narod laik je dionik i osjetila vjere koji budi i podržava Duh Sveti.
   Snagom ovoga dara čitava Božja Crkva pristaje poslušnom vjernošću uz Učiteljstvo Crkve:
   — prima Božju riječ,
   — produbljuje je ispravnim razmišljanjem,
   — potpunije ju primjenjuje u život (Lumen Gentium, br. 12).
   Poslušnost Učiteljstvu sigurnim i ustrajnim prihvaćanjem Objave, produbljivanjem i primjenom njezina svjetla na stvarnosti života, to su različiti vidovi životvornosti vjere koju održava Duh Božji.

B) PROPOVJEDNICI EVANĐELJA

I. — Apostolat

1. **Izraz se odnosi na riječ »apostolos«,** koja znači službu navještanja Kristova Evanđelja i svjedočanstva koje mu se iskazuje vršenjem zapovijedi: poučavanje, posvećivanje i upravljanje.

2. **U strogom smislu** smjelo bi se govoriti o apostolatu samo zato da se označi propovjednička i posvetna djelatnost Crkve, a ne i djelatnost koju ona razvija da vremenitom dade kršćanski duh.

3. **Općenita praksa** dopušta da se ovaj izraz upotrebljava i u širem smislu da se označi cjelokupna djelatnost Crkve u vremenu. Djelatnost koju Crkva razvija za Božju službu, za spas ljudi i za obnovu svega u Kristu.

4. **Zato se redovito pod apostolatom razumijeva** djelatnost kojoj je neposredan cilj evangelizacija i posvećivanje ljudi, ili koja izravno teži kršćanskom produhovljenju vremenitog. Doista veza je ove djelatnosti s onom vrlo bliska: u nekim je slučajevima samo teoretski moguće povući granicu između ove dvije misije. Postoji uzajamno djelovanje između stvarnosti svijeta naravi i onih iz reda milosti.

II. — Poziv u Crkvu poziv je u apostolat

1. **Božji narod mora u vremenu izvršavati misiju Krista, a laici se, sudjelujući** intimno u ovoj misiji, moraju truditi da je ostvaruju djelovanjem koje im je vlastito (Lumen Gentium, br. 33).

2. Svi koji pripadaju Crkvi, upravo snagom pripadanja i razmjerno svačijoj ulozi, dužni su sudjelovati aktivno u ostvarenju tako uzvišene misije. Kršćanski poziv je po svojoj naravi poziv na apostolat.

3. Laici su dionici Kristove Misije, jer imaju vjeru koja nužno zahtijeva ispovijedanje vjere (Sv. Toma, S. Th. II—II, q. 3) i jer su posvećeni u Kristu sakramentima.
   Laik koji bi promišljeno odbijao da bude apostol duboko bi izdao svoj kršćanski poziv.

4. **Konkretni načini** za ostvarivanje ove misije razlikuju se prema pozivu Duha koji zove svakoga da preuzme svoju ulogu prema potrebama vremena, sposobnostima i mogućnostima suradnje više ili manje aktivne s Hijerarhijom i s drugim vjernicima. Tko bi se posve otimao apostolskom poslu ne bi bio pravi kršćanin.

III. — Područje i oblici apostolata laika

1. **Mogućnosti su granica apostolske djelatnosti laika široke koliko horizonti Crkve u svijetu.** Vi ste so zemlje, svjetlo svijeta (Mt 5, 13). »Da se danas bude kršćanin potrebno je imati veliko srce, srce otvoreno, srce kao Kristovo srce, to jest ljubiti sve ljude, jer su svi »Božja djeca« (Pavao VI, 5. XII. 1964).

2. **Obitelj,** svijet **mladih,** područje **profesionalne i radne, nacionalne i internacionalne zajednice, crkvene zajednice** itd. tvore tolike krugove unutar kojih bi laik mogao biti pozvan da ostvaruje svoje svjedočenje života, širenje vjere, kristijanizaciju.

3. Mnogostruki su i različiti **oblici laičkog apostolata:**
   a) Ima djelatnosti koje izravno proizlaze iz ljudskoga i kršćanskog poziva te onih koje traži više ili manje izravna suradnja s hijerarhijom;
   b) Ogromno je područje apostolata što ga laici mogu vršiti pojedinačno i aktivno surađujući u raznim udruženjima s ciljevima apostolata i karitativne djelatnosti.

III. — **»KRALJEVSKA« MISIJA LAIKA.**
Vidi 8. poglavlje.

IV. — **DJELOTVORNA PRISUTNOST U ZAJEDNICAMA I CRKVENIM UDRUŽENJIMA.**

1. Laik je pozvan da živi misiju Crkve. No **Crkva nije apstraktna stvarnost.**
   Ona je Božji narod koji u vremenu putuje prema vječnosti. Ona **posjeduje strukture** ustanovljene za ljude i sastavljene od ljudi koji su istovremeno njezini predstavnici.

To je:

— Ljudsko društvo u koje je laik učlanjen, živi i razvija se;

— Stvarnost koju laik mora oživljavati i usavršavati i u koju se mora životvorno uklopiti da bi se ostvarili ciljevi radi kojih su stvorene strukture.

— Stvarnost koja oživljava i usklađuje djelatnost laika koji radi kao član zajednice kojoj pripada.

2. Ograničit ćemo se na **osnovne Zajednice i crkvena udruženja** u kojima laik živi i zalaže se za njihov razvoj. Treba međutim upozoriti da učlanjivanje u crkvene Zajednice ima značenje potrebe, dok je pripadanje udruženjima slobodnije i ovisno o sporednim faktorima.

A) ZAJEDNICE

I. — Župa.

1. **Župa je prva i temeljna Zajednica vjernika.** Skupina koja moli, koja osobito dolazi do izražaja u liturgijskom životu. Izvor je života, jer tu vjernici primaju sakramente, poučavaju se u istinama vjere, uče se ljubiti međusobno i biti apostoli, nadahnjuju se željom i nadom budućeg života.

2. Župa je **apostolska obitelj,** osnovni primjer misionarskog apostolata. Preko župe čitava zajednica vjernika, a napose duhovni pastiri mogu se povezati s onima koji žive izvan Crkve.

3. **Oblici aktivnog sudjelovanja u životu župe mnogostruki** su i razlikuju se prema okolnostima. Na primjer, laici mogu surađivati sa svećenicima kod vršenja liturgije; mogu surađivati u katehizaciji i evangelizaciji, u administraciji crkvenih dobara itd.

II. — Župna zajednica.

1. Potrebne su zbog poraslih pastoralnih problema u gradovima, selima, zbog urbanističkog fenomena i nutarnjih migracija.

2. **Da bi mogle biti vitalno aktivne** trebaju laike koji bi bili raspoloživi i prikladni za njihov razvoj i promicanje pothvata.

3. **Ljubav koja ih nadahnjuje i prožimlje** kvasac je koji preobrazuje ljudsko društvo u kojem djeluju.

III. — Biskupije i Opća Crkva.

1. Budući da je župa uklopljena u biskupiju, koja je dio Božjeg naroda i još više dio čitave Zajednice vjernika, **laici:**

a) Ne mogu ograničiti opseg svoje djelatnosti na samu župu;

b) Moraju se brinuti za dobrobit, razvoj i rast biskupije i Crkve;

c) Moraju živjeti u tijesnoj povezanosti s Biskupom i s Papom. Pomagati ih suradnjom.

2. U duši laika mora biti živa skrb za potrebe Božjeg naroda širom svijeta.

3. Ova se revnost očituje zanimanjem za probleme biskupije i Crkve; promicanjem misija; darežljivošću koja pomaže njihov napredak i vodi računa o njihovim materijalnim i duhovnim potrebama.

B) UDRUŽENJA:

I. — Važnost.

1. **Udruženja apostolata potreba su** ljudske i kršćanske osobnosti laika i veoma su prikladna da svjedoče vezu zajednice i jedinstva Kristove Crkve.

a) Čovjek je po naravi društveno biće. Koliko je bolji i savršeniji toliko više teži da drugima saopći istinu i dobrotu.

b) Bog hoće posvetiti i spasiti ljude ne pojedinačno i bez uzajamnog povezivanja. Htio je odmah učiniti narod koji će ga priznavati u istini i vjerno mu služiti (Lumen Gentium, br. 31).

c) Crkva je u Kristu kao sakramenat ili znak i sredstvo intimnog sjedinjenja s Bogom i jedinstva čitavoga ljudskog roda (LG, br. 1).

2. **Apostolska djelatnost pojedinaca često ne bi bila potpuno uspješna** da nije uključena u neko udruženje u kojemu:

a) Izlaze iz svoje osamljenosti. Potiče ih, podržava i vodi.

b) U mogućnosti su da lakše udovolje mnogobrojnim i izvanrednim zahtjevima apostolata u današnje doba.

II. — Raznolika su udruženja.

1. **Mnogo je udruženja religioznog značenja.** Kada su uistinu takova zaslužuju poštovanje. Pokazuju slobodu Duha koji ih nadahnjuje i potiče prema različitim potrebama vjernika.

2. **Razlikuju se prema ciljevima koje izaberu.** Prema tome da li žele ostvariti na mjesnom, biskupijskom, nacionalnom ili internacionalnom području, među svim kršćanima i na području pojedinih slojeva:

a) Ciljeve strogo apostolske;

b) Posvećenje svojih članova;

c) Porast pojedinih oblika pobožnosti:

d) Karitativne i dobrotvorne ciljeve.

ZAKLJUČAK

Velika je misija laika. Uzvišeno je njegovo dostojanstvo.

Kada laici postanu svijesni svoje prisutnosti u Crkvi i budu živjeli dosljedno svojem pozivu, lice će se Božjeg naroda obasjati posebnim i istinskim sjajem.

6. — LAIKAT I HIJERARHIJA

I. — **U duhu zajedničarstva s hijerarhijom:**

A) Laik ljubi hijerarhiju, moli za nju, sluša njezine smjernice, uvijek postupa prema njezinim nakanama;

B) Laik može i mora pomagati hijerarhiju;

C) Neposrednija suradnja s djelatnošću hijerarhije: I. Kanonska misija: a) Opća načela; b) Vjerska pouka povjerena laiku; II. Mandat.

II. — **Hijerarhija i laici:**

A) Hijerarhija ljubi i poštuje laike;

B) Hijerarhija ima dužnosti prema laicima.

UVOD

1. **Vitalnost Crkve** traži da između hijerarhije i laikata budu »obiteljski odnosi« kao odraz duboke veze koja oboje sjedinjuje (LG, br. 37 i 32).
2. **Kada se ostvaruje:**
   a) **U laicima** se učvršćuje svijest o vlastitoj odgovornosti, promiče se polet za apostolat i potiče suradnja s Pastirima.
   b) **Pastiri,** potpomognuti iskustvom i suradnjom laika, mogu jasnije i prikladnije ocjenjivati duhovno i vremenito.
   c) **Čitava Crkva,** podržavana od svih svojih članova, uspješnije vrši svoju misiju za život svijeta (LG, br. 37).
3. **Ova uzajamna pomoć** proizlazi i odražava se ljubavlju Pastira i laika prema Isusu i prema dušama, jer žarko žele surađivati na ostvarenju »Očenaša«.

I. — U DUHU ZAJEDNIČARSTVA S HIJERARHIJOM

A) LAIK LJUBI HIJERARHIJU, MOLI ZA NJU, SLUŽA NJEZINE SMJERNICE, UVIJEK POSTUPA PREMA NJEZINIM NAKANAMA.

1. Kruna čitavog držanja laikata prema Crkvi je u tome da ljubi Pastire Crkve kao očeve svojih duša.

2. **Laik prati i molitvom rad svojih poglavara.** »Neka ne propuštaju u svojim molitvama Bogu preporučivati svoje poglavare, da oni, budući da moraju s odgovornošću bdjeti nad našim dušama, to čine s radošću, a ne uzdišući« (LG, br. 37).
3. **»Laici«,** kao i svi vjernici, neka s kršćanskom poslušnošću spremno prihvaćaju ono što duhovni pastiri kao Kristovi predstavnici određuju kao učitelji i upravitelji u Crkvi, slijedeći primjer Krista, koji je svojom poslušnošću sve do smrti svim ljudima otvorio blaženi put slobode djece Božje« (LG, br. 37).
4. **Laici imaju za svoje ponašanje primjer Isusa Krista.**
5. **Nasljedujući Krista laik duboko proživljava** svoj posluh i milost koja mu dozvoljava da živi uzvišenu vezu slobode i kršćanske poslušnosti.
6. **Pravi posluh nije nikada ropski** (servilan). Najljepši je odraz vladanja samim sobom i odricanja od sebeljublja. Međutim potrebno je dobro razlikovati što je u posluhu bitno, a što nije.
   a) Posluh je iznad svega stav duše, razuman i iskren. Nema u sebi ništa laskavo ni lažno. Ne smije ga se brkati ni s pasivnim konformizmom ni s ponašanjem onih koji se razbacuju s izvanjskim izrazima poštovanja, a u svakoj se prigodi skrivaju iza crkvenih naredaba, nikada ništa ne poduzimaju i uvijek čekaju naredbe odozgor.
   b) Razlog posluha nije osobna svetost, znanje ili mjerodavnost hijerarhijskog predstavnika, već jedino religiozni motiv. Naime činjenica da glavari Crkve vrše svoju službu kao predstavnici Krista.
7. **Duh posluha ima svoj korijen u vjeri, podržava ga i ravna.** Razvija se, ako laik **ima dubok osjećaj za hijerarhiju,** ako ima u nju povjerenja, ako je ponizan, privržen ali ne servilan. U posluhu ga podržavaju **velike sveopće vizije, na pr. o Crkvi. Postaje sposoban za realne i određene pothvate.** Sve je ovo moguće uz uvjet da laika u zanosnoj sintezi prožimlje ljubav Božjeg kraljevstva i ljubav vremenite stvarnosti.

B) LAIK MOŽE I MORA POMAGATI HIJERARHIJU.

1. **To je zakonita i dozvoljena služba.**
   »Prema svom znanju, kompetentnosti i ugledu imaju slobodu, a katkad i dužnost da reknu svoje mišljenje o stvarima koje se odnose na korist Crkve« (LG, br. 37).
2. Crkva je živo tijelo. Nešto bi manjkalo njezinu životu kada ne bi imala laičku dimenziju javnog mnijenja, kada svi njezini članovi ne bi bili živi i aktivni. To bi bilo, obzirom na njezinu narav, patološko stanje.
   a) Papa Pavao VI je priznao da tvrdnja o dužnosti ovog svjedočenja **»može izgledati nova i smiona«,** dok je tvrdnja o kršćanskom svjedočenju na svjetovnom području bila više puta vrlo lijepo osvjetljena. Osobito kada se govori o »zrelosti« katoličkih laika i njihovoj misiji u modernom svijetu (Govor 3. I. 1964).

b) Ako se pravilno shvati, tada ova tvrdnja **u odnosu na svjedočenje** o crkvenom životu i o vremenitom životu ili recimo bolje: u odnosu **na informacije o dobru Crkve i o vremenitom životu,** da od laika prodre u crkveno područje, veoma dobro zvuči. Tako postaje jasno što je ona u korijenu: **molba Crkve upućena katoličkom laikatu da je obavještava o onome što on može reći o mnogobrojnim problemima profanog života, koje bolje poznavaju laici nego kler,** ali i o nekim pojavama religioznog života. (Pavao VI, 3. I. 1964).

c) »Laik u Crkvi ne može biti netko tko samo sluša i šuti, prima i ne odgovara; ništa mu ne može biti tuđe što se odnosi na Crkvu. Uloga laika ne može se svesti na vršenja manjih posala u Crkvi. Treba mu dopustiti da razmišlja i da kaže svoje mišljenje o velikim problemima ovog časa. Laici su primili pravu »milost staleža«, da ocjenjuju zahtjeve koji nastaju uklapanjem Crkve i Evanđelja u svijet. Da odgovore na ovu milost laici moraju imati mogućnosti i hrabrosti da izraze svoje želje i svoje kritike« (Iz izvještaja govora koncilskih otaca).

d) To je jedan vid službe koju laici kao takovi vrše prema hijerarhijskoj Crkvi. Iznose joj potrebe s kojima se susreće evangelizacija svijeta. Hijerarhija se neće smatrati uvrijeđenom i ograničenom ovim nastupima, već će ih naprotiv smatrati pomoću i poticajem da uspješnije vrši svoju misiju.

3. **Obavještenost laika o vremenitom životu proizlazi iz vlastite naravi laika ukoliko je uklopljen u svijet.**
»Vi možete biti budni obavještajci, marljivi izvjestioci, kvalificirani svjedoci, razboriti savjetnici, obzirni branitelji, velikodušni suradnici u tolikim potrebama svijeta, u tolikim mogućnostima dobra, u tolikim pitanjima u kojima crpite iz profanog života izravno iskustvo i sigurnu kompetenciju. Može se reći da iz svakog područja svojih profesija možete upozoravati učiteljstvo i službenike Crkve na nove probleme... koji se moraju promatrati pod svjetlom sistematskih i znanstvenih istraživanja« (Pavao VI, 3. I. 1964).

4. **Sabor traži** da laik vrši ovu službu u duhu primjernog razgovora s nadležnim crkvenim ustanovama.

5. **Služba laika mora biti trajno prodahnuta duhom:**
   a) istine,
   b) jakosti,
   c) razboritosti,
   d) poštovanja,
   e) i nadasve ljubavi, koja je vrhunac čitavog života Crkve.

6. **Rad laika ne smije se ograničiti na djelatnost nutarnjeg obavještavanja.** Mora postati prava suradnja na planu gdje se službe dopunjuju i na svim područjima na kojima se Crkva izravno zalaže.

C) NEPOSREDNIJA SURADNJA S DJELATNOŠĆU HIJERARHIJE.

1. **Konstitucija »Lumen Gentium«**, nakon što govori o apostolatu što ga laik kao takav mora razvijati u Crkvi, tvrdi: »Osim ovog opostolata, koji spada potpuno na sve vjernike, laici mogu još na različite načine biti pozvani da neposrednije sudjeluju u apostolatu hijerarhije, poput onih muževa i žena koji su apostola Pavla pomagali u Evanđelju, radeći mnogo za Gospodina (Fil 4, 3; Rim 16, 3; LG, br. 33).

2. **Ovi načini pozivanja na užu suradnju sa hijerarhijskim apostolatom** nazivaju se u crkvenim dokumentima: **Kanonska misija i mandat.**
   a) Narav službe ovih posebnih poziva traži da laici koji ih prihvaćaju sprovode bolji i svetiji život, jer su u izravnijoj vezi sa svećeničkom službom.
   b) Oni se približavaju kleričkoj službi sudjelujući u misiji i milosti Vrhovnog Svećeništva Krista. »Klerićkoj su misiji bliski oni laici izabrani od Boga, koje je pozvao biskup da se potpunije posvete djelima apostolata. Oni rade na Gospodnjoj njivi vrlo plodonosno« (LG, br. 31).

3. Tako se **djelatnosti laika u Božjem narodu** mogu svesti na slijedeće:
   a) One koje su po svojem predmetu i naravi vlastite laiku;
   b) One koje spadaju u područje služba koje su vlastite hijerarhiji, ali ih ona povjerava laiku (kanonska misija);
   c) One koje su po naravi laičke, no laik ih vrši po **hijerarhijskom mandatu.** — Dok je **»mandat«** ovlaštenje koje »integrira« što je vlastito laiku, **»misija«** daje laiku vlast da vrši čine koji su vlastiti kleru i koje laik bez misije ne može vršiti.

4. Kojagod laička djelatnost, toliko je više prodahnuta Duhom i toliko više teži širenju Božjeg kraljevstva, koliko se više obavlja u Duhu zajednice, harmonije i koordinacije s onima koji su u Crkvi bili izabrani da prihvate službu upravljanja Božje obitelji. Pothvat koji bi lomio jedinstvo i vez ljubavi (usp. Ef 4,3) bio bi sumnjiv, ne bi bio dobar.

I. — Kanonska misija.

A) **Opća načela.**

1. **Hijerarhija može povjeriti** i često povjerava **laicima neke službe** koje **inače** pripadaju onima koji su primili sveti Red. Na primjer, laiku može biti povjerena vlast:
   a) Da vrši neke liturgijske čine za koje bi se inače tražili »Mali redovi«. Ili da u nekim posebnim slučajevima dijeli sv. pričest.
   b) Da javno tumači kršćanski nauk, da poučava vjeronauk. (Kan. 1333 § 1).

c) Da vrši pastoralne službe za koje nije potreban sveti red.

d) Da upravlja vremenitim dobrima Crkve.

2. Jasno je da u **ovim slučajevima** kao i u svima sličnim, **laik radi ono što je, kao predmet, vlastito hijerarhiji.**

a) On to radi samo snagom **misije,** u okviru misije i dok ona traje.

b) U vršenju ove službe laici su potpuno podložni upravljanju crkvene vlasti.

3. **Misija se ni u jednom slučaju ne može izjednačivati davanju punomoći vlasti reda ili jurisdikcije,** ali je ipak neko sudioništvo u njoj. Zbog oskudice klera ili zbog posebne sposobnosti laika, hijerarhija se služi s njima za neke poslove koji spadaju na kler. U tim slučajevima laik je izaslanik hijerarhijske vlasti (J. Hamer).

B) **Vjerska pouka povjerena laiku.**

1. **Za javnu pouku kršćanskog nauka potrebna je »kanonska misija«** (Usp. Ap. Konst. »Deus scientiarum Dominus«, čl. 21, AAS 23. 1931. str. 251).

2. **Snagom te misije laik je izaslanik učiteljske vlasti.**

3. **Teško je definirati službu laika** u službi riječi.

a) Može se reći da laik koji poučava kršćanski nauk ima samo vlast da ga **»prenosi«.**

b) Naprotiv, **riječ hijerarhijskog svećenika** uvijek se neposredno odnosi na tri vlasti Crkve: riječ je Glave, ravna naukom i izravno teži Euharistiji. Riječ proizlazi:

1) Iz vlasti jurisdikcije, jer gradi i okuplja s **autoritetom** Crkve;

2) Iz vlasti učiteljstva u **dvostrukoj službi:**
— prenosa poruke i
— kontrole autentičnosti.
To je riječ koja čuva ispravnost.

3) Iz vlasti Reda, jer je izrazitije povezana s euharistijskim činom. Svećenik već svojom riječju anticipira euharistijsko slavljenje, koje će donijeti zajednici vjernika puninu Crkve.

c) Ova se punina ne ostvaruje u prenošenju riječi što je vrši laik.

II. — M a n d a t

1. Mandat je **akt hijerarhije** koja radi općeg dobra Crkve svojom vlašću i donekle odgovornošću pokriva neko djelovanje ili laičko udruženje koje neposredno teži duhovnim ciljevima. **Snagom tog akta,** razmjerno naravi i stupnju posredovanja, laička djelatnost, ostajući uvijek takova, nije uže povezana sa službama hijerarhije, već s njezinom pastoralnom brigom i apostolskom djelatnošću.

a) Mandat ne smanjuje važnost misije koja je vlastita laicima niti joj mijenja narav, nego joj daje veću vrijednost i ugled. Tako mu ne oduzima laički značaj i ostaje u sferi djelatnosti koja pripada laiku.

b) Mandatom hijerarhija preuzima posebno upravljanje i odgovornost u nekim oblicima i aktivnostima apostolata, koji po specifičnom predmetu ulaze u područje apostolata koji je vlastit laicima, ali su u osobitom odnosu s područjima hijerarhijskog apostolata.

2. **Mandat nije neko osposobljavanje za vršenje određenog oblika apostolata, već zato da se apostolat vrši i u ime hijerarhijske vlasti** i u povezanosti s njome, a da pri tome svatko radi na svojem području s onom vlašću i nadležnošću koja mu pripada.

a) Mandat ne stvara dužnost onog oblika apostolata koji je raniji od njega, a proizlazi iz vjere i iz sakramenta krštenja i potvrde.

b) Mandat ga koordinira, potiče i širi mu horizonte. Ne radi se o proširenju granica, već o porastu i stvaranju novih energija.

3. Pio XI definirao je Katoličku akciju **»sudjelovanje** laika u apostolatu hijerarhije«. **Neki su izrazu »sudjelovanje« dali smisao strogo filozofski,** te su zamislili mandat kao djelomično davanje vlasti hijerarhije. To je protiv temeljne teološke nauke o laikatu. K tome Pijo XII mjesto »sudjelovanje« govorio je o »kooperaciji« ili »kolaboraciji«, a ovi izrazi pomažu da bolje shvatimo i smisao sudjelovanja u spomenutoj definiciji.

4. **Hijerarhija svojim mandatom ne zahvaća svaku djelatnost laika, već samo one oblike apostolata koji su izravno povezani s duhovnim područjem.** Svojim se autoritetom ne upliće u čisto vremenite djelatnosti. Ako daje smjernice za djelatnost laika na vremenitom području, ipak im ostavlja svu odgovornost.

II. — **HIJERARHIJA I LAICI**

A) HIJERARHIJA LJUBI I POŠTUJE LAIKE.

1. **Sabor preporučuje Pastirima** (LG, br. 37):

a) da priznavaju i podupiru dostojanstvo i odgovornost laika u Crkvi,
b) neka se rado služe njihovim razboritim savjetom,
c) neka im s povjerenjem predaju dužnosti u službi Crkve,
d) neka im ostavljaju slobodu i polje rada,
e) neka ih potiču da poduzimlju djela i vlastitom pobudom,
f) neka pažljivo i s očinskom ljubavlju prate pothvate, prijedloge i želje laika,
g) neka s poštovanjem priznavaju slobodu koja svima pripada u svijetu.

2. **Odnosi između hijerarhije i laikata** ne smiju zračiti hladnim juridizmom, već kršćanskim obiteljskim duhom. Samo Kristova ljubav moći će nadahnjivati dobar postupak u svakoj situaciji.

B) HIJERARHIJA IMA DUŽNOSTI PREMA LAICIMA.

1. **Duhovni pastiri moraju voditi i upravljati stadom koje im je povjereno.** »Laici, kao i svi vjernici, (dakle i klerici i redovnici) imaju pravo da obilno primaju od duhovnih pastira duhovna dobra Crkve« (n. mj. br. 37).

2. U pomoć koju hijerarhija mora pružati vjernicima spada:

   a) **Bogatstvo Božje riječi** mudro i prikladno iznesena.

   b) Milost sakramenata (koji se moraju pobožno dijeliti.)

   c) Vodstvo, smjernice i naredbe.

3. Duhovni pastiri moraju priznavati karizme koje Duh dijeli vjernicima (LG, br. 30). Na njih spada da ne gase duh, već da sve ispituju i zadrže što je dobro (usp. Glavu 4.).

ZAKLJUČAK

Horizonti misije i uloge laika u Crkvi nemaju određene granice. Zato su potrebni kršćani koji će biti svjesni svojeg sudjelovanja u Kristovu svećeništvu i izvanrednog zadatka što ga moraju vršiti u svijetu.

Svećenici moraju pomagati laike da steknu tu svijest o mogućnostima i odgovornostima koje su povezane s njihovom naravi kršćana u svijetu: »Mnogo se je govorilo o laicima, s velikim poštovanjem i povjerenjem. Ne znam da li se je dovoljno raspravljalo o pitanju njihove uloge u Crkvi. Svi se uvijek slažu kako laici mogu i moraju pomagati svećenike u njihovu svećeničkom apostolatu, ali da li se je dovoljno shvatilo da i svećenici moraju pomagati laike u vršenju njihova laičkog apostolata? Jer postoji apostolat koji samo laici ili skoro oni sami mogu izravno vršiti. U svakom slučaju postoji način vršenja apostolata koji je vlastit laiku, kao što postoji način vršenja apostolata koji je vlastit svećeniku« (Mons. Ancel).

7. — VREMENITE STVARNOSTI

I. — **Teološka vizija vremenitih stvarnosti:**

A) Opća perspektiva;

B) Dvosmislenost pojma svijeta.

II. — **Vremenita stvarnost u povijesti spasenja:**

A) Izvorno savršenstvo;

B) Oskvrnuće grijehom;

C) Otkupljeni svijet;

D) Vrijeme Crkve;

E) Savršena obnova.

1. **Posao laika: »Na laike spada po njihovu pozivu da traže kraljevstvo Božje baveći se vremenitim stvarima i uređujući ih po Bogu.**

   a) **Žive u svijetu.** U svim i pojedinim dužnostima i poslovima svijeta i u redovitim prilikama obiteljskog i društvenog života, kojima je kao protkan njihov život.

   b) **Pozvani su od Boga** da pridonesu, iznutra poput kvasca, posvećenju svijeta.

   c) **Vršeći vlastitu dužnost**, vođeni evanđeoskim duhom.

   d) **I tako drugima otkriva Krista.** U prvom redu svjetleći svjedočanstvom svoga života, vjerom, nadom i ljubavlju.

   e) **Na njih dakle posebnim načinom spada da sve vremenite stvari, s kojima su tijesno vezani,** tako rasvjetle i urede da se uvijek vrše po Kristu i da rastu i budu na slavu Stvoritelja i Otkupitelja« (LG, br. 31).

2. Da se ova misija izvrši odgovorno i znalački, potrebno je poznavati u velikim crtama teologiju vremenitih stvarnosti.

I. — TEOLOŠKA VIZIJA VREMENITIH STVARNOSTI

A) OPĆA PERSPEKTIVA.

1. Božji plan o **vremenitoj stvarnosti** bio je objavljen **prvotno** u stvaranju, to jest u oblikovanju strukture stvarnosti. Zablistao je u prvotnom poretku kozmosa izvanrednim sjajem zbog posebnih povlastica kojima bijaše obdaren kralj svemira čovjek na početku svoje povijesti: **prvobitni poredak stvarnosti.**

2. **Grijeh** što ga je počinio čovjek na poticaj zlog duha poremetio je ovaj plan: **oskvrnuće svijeta.**

3. **Krist** Svećenik, Kralj i Prorok uništio je grijeh čovjeka a time i nesretne posljedice koje bijahu nastale na planu naravi i milosti: **objektivna obnova stvarnosti.**

4. **Kristovo otkupljenje;** iako objektivno i stvarno, ostvareno je samo u korijenu i nepotpuno. **Na Crkvu spada** da ga upotpuni, jer kao organska cjelina, nastavlja Kristovo djelo i baštinica je njegove vlasti. I ona, kao Krist, otkupljuje ljude i stvari na trostrukom planu.

   a) **proročkom,** ili navještanjem evanđeoske poruke,

   b) **žrtvenom i sakramentalnom,**

   c) **kraljevskom,** ili time što humanizira i privodi kršćanstvu svijet i njegove strukture: **kršćanska produhovljenost stvarnosti.**

5. **U potpunom i konačnom smislu** svijet će se obnoviti samo kod drugog Kristova dolaska, kada Bog bude sve u svima: **konačna obnova.**

6. Osnovni je stav kršćanina prema kozmosu i svemu što u njemu živi i djeluje pažnja, razumijevanje, zalaganje. On zna »da ga se tiče sve što je ljudsko i što je povezano s ljudskim«.

B) DVOSMISLENOST POJMA SVIJETA.

1. **Svijet je skup stvarnosti, tijesno vezanih s čovjekom.** Povijest tog svijeta počela je prije čovjeka, ali je okrunjena čovjekom (Gen 1) i usko je povezana s poviješću čovjeka, jer po čovjeku dolazi do svoga cilja (LG, br. 48).

   a) **Svijet se može potpuno religiozno shvatiti samo u ljudskoj perspektivi,** jer je uklopljen u nacrt spasenja u kojemu je čovjek središte. Svijet je nedovršen pa ga čovjek, koji od njega ima svoje tijelo (Post 2, 7; 3, 19), mora usavršavati svojim radom podvrgavajući ga sebi (Post 1, 28) i davajući mu svoje obilježje.

   b) **U nekom integralnom smislu »svijet« se može shvatiti** kao skup zemaljskih stvarnosti i odnosa koji među tim stvarnostima nastaju prirodnim putem ili voljom čovjeka. **Konkretno »svijet«** je:

      1) Materijalna stvarnost, skup vidljivih tvorevina.

      2) Zemlja sa svojim bogatstvom: u njoj boravi čovjek, u toj sredini radi.

      3) Ljudska stvarnost, na pr. kultura, znanost, tehnika, ekonomija, politika, sredstva društvenog saobraćanja itd.: k tome stvarnosti koje nastaju iz uzajamnih odnosa među ljudima: obitelj, zvanje, država, zajednica.

2. **Potrebno je točno odrediti smisao riječi »svijet«. U religiozno-moralnom govoru** upotrebljava se u vrlo različitom smislu.

   a) **u negativnom smislu:** svijet je kraljevstvo »grijeha«, »požude«, i »taštine«. Ona je vlast koja se opire Bogu, stvarnost koja se protivi Kristu i priječi njegovo djelo spašavanja. U cjelini izgleda kao neka kolektivna osoba opsjednuta sotonom, koji je »knez ovoga svijeta« (Iv. 12, 31).

   b) **u pozitivnom smislu:** svijet je Božje stvorenje, kozmos, stvarnost u kojoj se odvija ljudski život i misija Crkve; stvarnost koju je Krist otkupio žrtvom; po njemu, suradnjom otkupljenih, ta stvarnost teži da se savršeno obnovi u Kristu (Ef 1, 10; Kol 1, 20; 2 Pt 3, 10—13; LG, br. 48).

3. **Ovaj se dvostruki smisao jasno očituje kod sv. Ivana,** koji govori i o svijetu koji je postao po Riječi (1, 10) i koji Bog ljubi (3, 6), i o svijetu koji je Krist pobijedio (16, 33), za koji Krist ne moli (17, 9), koji je u vlasti Zloga (I Iv 5, 19), koji mrzi Kristove učenike (n. mj. 3, 13). Sve što je u svijetu, dodaje Ivan, požuda je tijela, požuda očiju, oholost života. (I Iv 2, 15).

4. **Sličan dvostruki smisao može imati riječ »svjetovni«.** Može se uzeti kao sinonim svijeta u spomenutom dvostrukom smislu.

5. **Ova dvosmislenost ne odgovara naravi svijeta,** jer je svijet izvorno Božje djelo. Lijep je, dobar, usmjeren na to da očituje Božju veličinu i da ga slavi. Dvosmislenost nastaje uslijed grijeha čovjeka. Otkupljen od Krista svijet sada ide za tim da po čovjeku dobije ponovno svoju prvotnu vrijednost i da odgovori uzvišenom određenju na koje je podignut u Kristu. Međutim ta borba će trajati koliko i povijest ovog svijeta.

II. — VREMENITA STVARNOST U POVIJESTI SPASENJA.

A) IZVORNO SAVRŠENSTVO.

1. **Svijet je izvorno divno djelo koje je Bog učinio** (Dj 17, 24) **po Riječi** (Iv 1, 3; 10; Heb 1, 2; Kol 1, 16). Kao Božje djelo svijet je uređen zakonima Božje mudrosti; pravo je umjetničko djelo, jedinstveno i skladno (Izr 8, 22—31; Job 28, 25 sl), sjaji se redom i dobrotom. Bog »govori« i stvari se »sazdaju« (Ps 33, 6—9); njegova Providnost upravlja zakonima prirode (Post 8, 22). Svijet svjedoči o Božjoj dobroti (Dj 14, 17; Rim 1, 19 sl.), o Njegovoj moći i božanstvu: čitavo stvorenje slavi Boga i ispunja divljenjem dušu čovjeka (Ps 8, 19, 1—7; 104 sl).

2. **Misteriozna je solidarnost između čovjeka i svijeta u bivstvovanju i određenju.** Čovjek u početku svoje povijesti nije bio pozvan samo da postoji, već je bio i podignut u red milosti. Nakon ostvarenja ovog božanskog plana, **čitava je narav niža od čovjeka dobila novi zadatak. Služiti** ne više jednostavnom čovjeku već čovjeku određenu da živi od Boga: da **oblikuje** tijelo bića koje bijahu pozvana na slavu, da bude sakramenat, osjetan znak nevidljive tajanstvene stvarnosti.

3. Sv. Toma Akvinski točno je definirao **vrijednost stvorenih realnosti: one su dobre, ali od dobrote koje su dionici** »Omnis ereatura nabet bonitatem participatam« (S. Th. I—II, 2, 8 c).

a) **Stvari su vrijednosti u sebi**, imaju vlastitu valjanost, vlastite zakone djelatnosti i razvoja. Zakone koji ne mogu biti povrijeđeni ili pogaženi a da se time ne povrijedi ili ne sruši sama stvar.

1) Stvari imaju vrijednost i svrhu u samima sebi, nisu jednostavno »sredstva« u odnosu prema nebeskom kraljevstvu, nadnaravnom svijetu.

2) **One su i »sredstvo«**, jer nisu najviša stvarnost stvorenog svijeta. Stvoritelj svijeta podložio ih je čovjeku. Uza sve to svaka stvar je vrijednost i mora ostvariti svrhu koja joj pripada u njezinu redu.

b) **Ipak, radi se o vrednotama koje su ovisne o Bogu, koje su usmjerene prema Bogu** i određene da se uklope i usklade u opći red stvarnosti koje su dio.

1) Svaka stvar je savršena u vlastitom redu kada je savršeno ono što mora biti po Božjem planu, kada sudjeluje u ostvarivanju plana i nacrta, za koji ju je Bog, Stvoritelj svijeta odredio i u koji ju je uklopio. Stvarnost mora slaviti Boga, izražavati njegovu veličinu i dobrotu. Pomoći čovjeku da se spasi i posveti.

2) Stvari ostvaruju ovu svrhu ne nečim što bi mijenjalo njihovu pojedinačnu narav, već tako da svaka ostane što jest. Koliko je neka stvar savršenija i cjelovitija u sebi, toliko više postizava svrhu radi koje je stvorena.

c) **Stvarnost koja je niža od čovjeka u tijesnom je odnosu s njime.** Može se usavršavati samo preko čovjeka, a s druge strane čovjek samo preko stvarnosti niže od svoje može postići tjelesno a i duhovno savršenstvo. On treba stvari da bi živio, mislio, radio. Spoznaja je usko vezana uz osjetno.

4. Teologiju o vrijednosti tehnike treba temeljito proučiti. Može snažno doprinijeti da se čovjek založi i da otkrije najplemenitije dimenzije svoje djelatnosti u svijetu.

B) OSKVRNUĆE GRIJEHOM.

1. **Objava govori o »svijetu« i u lošem smislu:** Svijet je stvarnost usko povezana s grijehom čovjeka i s njegovim posljedicama. Čovjek je bio pozvan da okruni djelo stvaranja, a on ga je nagrdio. Svu je stvarnost povukao u svoj grijeh, kompromitirao je povijest i razvoj koji je imao biti uredan i skladan.

a) Radi grijeha Bog je prokleo zemlju (Post 3, 17 sl); svijet postaje dužnik Božjoj pravednosti (Rim 8, 19 sl). Stvari koje su bile stvorene za dobro i za sreću čovjeka, upotrijebljene su i za njegovu kaznu.

b) Sjetimo se svakovrsnih nesreća koje zadesiše čovjeka kroz povijest. Uslijed onoga prvotnog oskvrnuća svijet postaje sposoban za suprotnost: voda koja je uništila Egipćane, spasila je Izraelce. Svijet je sredstvo više moći koja se njime služi u ostvarenju svoga plana.

2. **Sveto Pismo govori o posljedicama grijeha u kozmosu.** Grijeh, koji je počinio čovjek napastovan od sotone, obuzima ne samo čovjeka nego i čitavo stvorenje. Postaje tamno, neprijateljsko i štetno njegovim potrebama (Rim 8, 19—22). »Znamo da je sav svijet u vlasti Zloga« (I Iv 5, 19).

a) **Oskvrnuti svijet** je bez dvojbe grešno čovječanstvo, ali je i mjesto na kojem čovjek radi, materijal kojim ostvaruje svoje određenje, strukture koje stvara i u koje je uklopljen.

b) **Grijehom je čitava stvarnost, povezana s čovjekom, pala pod vlast sotone** (Iv 12, 31; 14, 30; 16, 11; II Kor 4, 4):

1) Izgubila je prvotnu vrijednost i značenje. Mjesto da pomogne čovjeku kako bi bolje spoznao Boga i više ga ljubio, izopačila se je. Ne ontološki ali funkcionalno. Postala je sredstvo propasti čovjeka.

2) Rob grijeha i plijen demonske snage, svijet je prisiljen da i sam potiče na grijeh, služi zlu i širi zlo.

3. **Sada stvorenje teži da se oslobodi** ropstva pokvarenosti da bi imalo udjela u slavnoj slobodi Božje djece (Rim 8, 19 sl), da bi težilo »višem stupnju duhovnosti« kojemu i mora težiti (Pavao VI, 20. VI. 1964).

C) OTKUPLJENI SVIJET

1. **»Bog je tako ljubio svijet da je dao svoga jedinorođenoga Sina da ne pogine ni jedan koji u nj vjeruje**, već da ima život vječni. Jer Bog nije poslao svoga Sina na svijet da sudi svijetu, **nego da se svijet spasi po njemu** (Iv 3, 16, 17).

»Obnova koja nam je obećana i koju čekamo već je dakle počela u Kristu, napreduje u slanju Duha Svetoga i po njemu se nastavlja u Crkvi u kojoj po vjeri bivamo poučeni također o smislu našega vremenitog života, dok dovršujemo djelo koje **nam je od Oca u svijetu povjereno**, s nadom u buduća dobra, i dok radimo za svoje spasenje (usp. Fil 2, 12). Već su dakle k nama došla posljednja vremena (usp. I Kor 10, 11) i neopozivo je ustanovljena obnova svijeta i na neki se stvarni način već ostvaruje u ovom vremenu« (LG, br. 48).

a) S Kristom počinje novo doba za povijest čovjeka i svijeta. To doba označuje Kristova pobjeda nad sotonom kao i činjenica da je On započeo obnovu koja će se završiti njegovim slavnim povratkom.

b) Otkupiteljsko Kristovo djelo ne odnosi se samo na čovjeka, već i na čitavo stvorenje.

2. **Krist je otkupio čovjeka i svijet sa svim tajnama svoga života.** Ne samo mukom i smrću nego i utjelovljenjem i uskrsnućem. Otkupljenje počinje utjelovljenjem a završava se, s punim učinkom, uskrsnućem i proslavom. Mukom i smrću pobijedio je svijet (Iv 16, 33), grijeh i smrt. Uduzeo je svijetu grijeh (Iv 1, 29) i bacio je van sotonu (Iv 12, 31).

a) **U Utjelovljenju je bio početak otkupljenja, ponovnog posvećenja i povratka svijeta Bogu.**

1) Tada se je **svijet** u Kristu i **po Kristu obnovio,** vratio jedinstvu, sredio prema prvotnom planu stvaranja.

2) U Utjelovljenju Božji Sin Krist osobno uzima na sebe narav čovjeka i posve je posvećuje. Na neki način u ljudskoj naravi bio je posvećen svemir, jer je Krist u njoj Glava i Središte čitavog stvaranja. Sv. Pavao više puta ističe ove pojmove (Ef 1, 10; Kol 1, 16—17).

b) **Krist je zaslužio otkupljenje svijeta mukom i smrću.** S njima Krist ruši grijeh i »moć tmina«, izgoni kneza ovoga svijeta iz njegova posjeda i vraća svijet Bogu Ocu.

1) Čitavo je stvorenje oprano i obnovljeno u Krvi Kristovoj: »Teče voda, teče krv, — Draga krv koja pere — Zemlju, more, nebo, svijet!« (Himan: Barjaci Križa).

2) Silazeći otajstveno u kraljevstvo grijeha i smrti Krist osvaja najtajanstvenije dubine kozmosa, čisti ih i otkupljuje.

c) **Uskrsnućem:**

1) Čovječja narav Kristova produhovljuje se, ona je proslavljena i nije više podložna raspadanju.

2) Budući da je Krist u čovječjoj naravi Glava svemira, u njoj je čitav svemir kao u korijenu spašen i ponovo posvećen Bogu.

3) Otac je dao Sinu naslov »Gospodin«; Otac je njemu podložio sve vlasti svijeta (Ef 1, 20—22) i postavio ga je glavom novog stvorenja da u Njemu svi nađu jedinstvo (Kol 1, 20).

3. Tijesno povezana s Kristom u djelu otkupljenja i **Bl. Dj. Marija**, Suotkupiteljica, dionica je pune i već postignute proslave. I u njoj je čitavo stvaranje u korijenu proslavljeno pa će i po njoj biti spašeno. Marija je posrednica svih milosti.

4. **U Kristu svijet** je ne samo dobio natrag savršenstvo koje je posjedovao pri stvaranju, već je **dobio novo značenje i novu dimenziju:**

a) Pozvan je da slavi Boga navješćujući neistraživo Kristovo bogatstvo (Ef 3, 8).

b) Da pomaže i čuva Božju djecu u Kristu, kako bi bili dionici i živjeli milost, vjeru, ljubav, pravednost itd.

c) Postao je sredstvo Otkupljenja.

5. **Snagom Otkupljenja zemlja, ljudi, svemir postali su novim naslovom vlasništvo Krista Kralja.**

a) Pobjeda koju je Krist iznio nad grijehom i smrću i vlast koju je stekao nad svijetom otajstvom svoga života samo su još u korijenu Milost otkupljenja djeluje u svijetu koji još trpi i nije još dostigao svoj cilj. Otkupljenje svijeta je izvršeno u Kristu, ali mora se primjeniti na čovjeka uz njegovu suradnju.

b) Čovjek mora svojim radom usmjeriti svijet prema njegovu Gospodinu da bude zaista kršćanski, Kristov.

c) Pokvarena narav i nadalje nosi u sebi korjenita zastranjenja: sjetimo se pobune i borbe između tijela i duha, zakona tijela i zakona duha koje čovjek u sebi osjeća (Rim 7, 23 sl). U tijelu i kroz tijelo čovjeka čitava narav se opire Duhu i odbija pokoravati se njegovim smjernicama i vodstvu.

6. **Krist nastavlja obnovu čitavog poretka u Crkvi i kroz Crkvu.**

D) VRIJEME CRKVE

1. **Ljudi i svijet u Kristu su već spašeni, ali u nadi** (Rim 8, 24). U sigurnoj nadi koja se temelji na Božjoj ljubavi prema nama, a koja se je očitovala u Kristu (Rim 8, 31—38).

2. **U vremenu koje teče od Duhova do Paruzije — drugog Kristovog dolaska — Krist primjenjuje spasenje na pojedine ljude** i ostvaruje svoju kraljevsku vlast nad čitavim stvorenjem. On je jedini posrednik spasenja. On »početak i svršetak«. »Njegova su vremena i vjekovi« (Liturgija Velike Subote). Njemu je dana »sva vlast, nebeska i zemaljska« (Mat 28, 18) i zato sve mora biti Njemu podložno, nositi Njegovo obilježje, odražavati Njegov Duh, tako da po Njemu sve bude vraćeno Ocu.

3. **Krist ostvaruje svoju otkupiteljsku misiju preko Crkve,** koja je Njegovo Tijelo.

a) **Crkva je dionik** Kristove vlasti, vrši svećeničku, proročku i kraljevsku misiju i ostvaruje ju na trostrukom planu:

1) Navješćuje evanđeosku poruku (**proročka služba**)

2) Prinosi Žrtvu i dijeli sakramente (**svećenička služba**).

3) Oplemenjuje i kristijarizira svijet i njegove strukture (**kraljevska služba**).

b) Na svim ovim planovima Crkva se zalaže kao Mistično Kristovo Tijelo, to jest kao jedinstven organizam, u tom smislu da, iako na pojedinim planovima ne radi čitava Crkva već samo neki članovi, oni rade kao Crkva a ne kao pojedinci.

4. **Krist ostvaruje svoju kraljevsku misiju i preko ljudi dobre volje,** koji svojim radom doprinose golemom zadatku »obnoviti svijet u temeljima« i »preobraziti njegovu surovost u čovječnost« (Pio XII, 10. II. 1952), da ljudi prihvate vrednote dobra, istinski ljudske, da ih razvijaju, da se ne opiru pomoći odozgo (Usp. Ivan XXIII. »Pacem in terris«; Pavao VI, »Ecclessiam suam«).

5. **Vrijeme Crkve** je vrijeme primjenjenog otkupljenja, pobjede, triumfa svjetla. No ono je i **vrijeme borbe i trpljenja.** Doista, to je i vrijeme u kojemu sotonsko kraljevstvo, koje je samo korjenito bilo skršeno, nastavlja svoj žestoki otpor svjetlu i milosti.

a) Dramatičnost borbe između svjetla i tmina, svjetla i duha jasno je opisana u **Proslovu** i Evanđelju po Ivanu.

b) I Crkva, kao Krist njezina Glava, nalazi se u svijetu, ali nije od svijeta (usp. Pavao VI. »Ecclesiam suam«, 2 dio). Ona je znak protivljenja među narodima, predmet nemilosrdne borbe i bezgranične ljubavi. Krist za nju moli, no ne zato da bude dignuta sa svijeta, već da bude očuvana od Zloga (Iv 17, 15), da nastavi svoju misiju spašavanja svijeta« (I Kor 5, 10).

E) SAVRŠENA OBNOVA

1. »Crkva, u koju smo u Kristu Isusu svi pozvani i u kojoj po Božjoj milosti postižemo svetost, bit će dovršena tek u nebeskoj slavi, kada dođe vrijeme obnove sviju (Dj 3, 21) **i kad se s ljudskim rodom u Kristu savršeno obnovi i cijeli svijet, koji je tijesno spojen s čovjekom i po njemu dolazi do** svoje svrhe (usp. Ef 1, 10; Kol 1, 20; II Pet 3, 10—13; LG, br. 48).

2. **Samo s drugim Kristovim dolaskom obnova stvari bit će potpuna i konačna.** Svijet i njegove strukture bit će definitivno usmjerene Bogu i nekim nebeskim darom potpuno će odražavati Kristov duh.

3. **Samo će onda nestati djelatnosti zloga,** elementi svijeta udružit će se da kazne grešno čovječanstvo, a stari svijet bit će uvaljen u kataklizmu koja će uništiti svu stvarnost grijeha (Iz 24, 19 sl; 13, 10; Job 2, 10; 4, 15).

   a) Kada bude zlo konačno uništeno, bit će nova nebesa i nova zemlja gdje prebiva pravednost (II Pet 3, 13), a Krist će predati svijet Ocu (I Kor 15, 14—26).

   b) Sada cjelokupni svemir uzdiše i nalazi se u porođajnim mukama (Rim 8, 22), onaj novog čovjeka u njegovoj punoj dimenziji (Ef 4, 13) i onaj novog svijeta koji će konačno doći iza starog (Otkr 21, 1 sl).

4. Nije nam poznato što će biti sa stvarnošću poslije ovoga temeljitog preobražaja. Čovjek neće više ovisiti o njoj, neće je trebati da bi bio savršen. Ovisit će jedino o Bogu i u Bogu će naći sve što mu je potrebno za potpuno blaženstvo. Blaženstvo, kojega će biti puna njegova duša, odrazit će se na proslavljenom tijelu, a sve druge stvari bit će mu pridružene u slavljenju Boga.

ZAKLJUČAK

1. Ono što Crkva i kršćani rade u vremenu do drugog dolaska Gospodina samo je **obris i priprava budućeg svijeta.** Priprema se tako reći, gradivo kojim će Bog sagraditi novi svijet, svijet potpuno obnovljen u Kristu.

   a) Tu se vidi vrijednost onoga što Crkva i njezina djeca rade u vremenu. Ne rade uzaludno, njihovo djelo neće nestati u vrtlozima vremena. Makar u boli i tjeskobi, oni bacaju u brazdu ljudske povijesti sjemenke koje će proklijati u vječnosti. **Baš zato što će obnova stvari biti savršena tek na kraju vremena,** ona će na ovoj zemlji uvijek biti nesavršena, osporavana. Možda će doživljavati više neuspjeha nego uspjeha i završit će se u tajnovitosti i šutnji.

   b) Konačni je uspjeh siguran, makar prividno moglo izgledati drugačije, jer Krist djeluje u povijesti i jer Krist djeluje u kršćanima da se svijet preobrazi i Bogom nadahne. Uostalom, zar se Kristova pobjeda nije ostvarila upravo na Križu?

2. Evo izvanredne misli sv. Tome! Da objasni katoličku nauku o posljednjem sudu navodi i slijedeći razlog: **Samo na kraju vremena moći će se točno ocijeniti dobar ili zao utjecaj čovječjeg djelovanja, jer on na neki način utječe na čitav povjesni razvoj.** Međutim tijelo čovjeka i nadalje je podvrgnuto promjenljivosti povijesti (S. Th. III q. 59, a 5 c i ad 1m, 3 m). Ljudska solidarnost ima zaista bezgranično područje u vremenu i prostoru. Svaki čovjek surađuje na neki način u usavršavanju i kvarenju čitave stvarnosti. Između čovjeka i svijeta postoji solidarnost u udesu, jer postoji tajanstvena solidarnost u bivstvovanju.

8. — KRŠĆANSKO OŽIVLJENJE VREMENITOG REDA

I. — **Kršćansko oživljenje vremenitog — posao je Crkve.**

II. — **Laik oživljuje vremenito:**

A) Živeći proročki poziv Crkve;

B) Sudjelujući u svećeničkoj djelatnosti Crkve: 1. Izravno; 2. Neizravno;

C) Humanizirajući i kristijanizirajući stvarnost i njezine strukture: I. Djelatnost koja je više vlastita laiku; II. Humanizacija stvarnosti; III. Kristijanizacija stvarnosti; IV. Snaga životne djelatnosti.

Bilješke o pojmu »posvećenja«.

UVOD

1. **Ne traži se od kršćanina da ruši ili napada svijet, već da ga prihvati, da se založi za nj, kako bi se preobrazio i usavršio.** U ovome se sastoji pravost utjelovljenja: snàga Božja obuzimlje čovječanstvo da ga podigne i uvede u božansku sferu.

a) »Neovisno o malom broju svećenika odnosi između Crkve i svijeta traže pomoć apostola laika. **Posvećenje svijeta je posao koji bitno** spada na laike, na ljude koji su tijesno povezani s ekonomskim i društvenim životom, koji sudjeluju u upravljanju i zakonodavnim skupštinama« (Pio XII. Govor na II svjetskom Kongresu za laički apostolat, 5. X. 1957).

b) »Crkva danas stoji pred golemim zadatkom da modernoj civilizaciji dade **ljudski i kršćanski** naglasak: naglasak koji i sama civilizacija traži i zazivlje za svoj pozitivan razvoj i za samu svoju egzistenciju... Crkva ostvaruje ovaj zadatak **prije svega preko** svoje djece laika koji moraju biti svjesni da su zaduženi razvijati svoju profesionalnu **djelatnost** kao obavezu dužnosti, kao služenje, u nutarnjoj povezanosti s Bogom i u Kristu i na Njegovu slavu«, kako kaže apostol Pavao (I Kor 10, 31; Kol 3, 17). (Ivan XXIII Mater et Magistra, br. 90).

2. **Kao svaka stvarnost tako i svijet i njegove strukture ovise o Bogu. Moraju biti privedene Bogu** prema nacrtu Stvoritelja, moraju biti podvrgnute Kristu i Njegovu Uskrsnuću. Ovu obnovu ostvaruje čovjek. Izravna djelatnost na nekim područjima vremenitog, (kao politika, trgovina, neke profesionalne službe, obitelj itd.) ne spada izravno na hijerarhiju ni na redove, jer se oni upravo zbog svojeg poziva ne mogu izravno baviti zemaljskim stvarima. I zato je to posao laika, koji su po svojem pozivu uklopljeni u svijet te moraju izravno djelovati za njegovo posvećenje.

3. **Papa Pio XII definirao je ovu djelatnost: »Posvećenje svijeta«.**

a) Ovaj izraz se nalazi i u rimskom martirologiju na dan Božića i vrlo je lijep. Pažljivo su ga analizirali mnogi učenjaci i danas se obilno upotrebljava u mnogim krugovima i u mnogim službenim dokumentima. Nalazi se i u Konstituciji Lumen Gentium (br. 34): »Tako i laici, sveto radeći posvuda kao klanjaoci, posvećuju Bogu sam svijet«.

b) Radi mnogobrojnih tumačenja koja su potrebna da se dade točan smisao ovom izrazu njegova upotreba nije jednostavna. Zato su se upotrebljavali i drugi izrazi: kao kršćanska obnova vremenitog reda, indirektni spoastolat itd.

c) **Poslanica Diognetu** koju navodi Sabor u Konstituciji o Crkvi pri zaključku »Glave 4. o laicima«: »Jednom riječju, što je duša u tijelu to neka budu kršćani u svijetu« (LG, br. 38). Zato se ovdje djelatnost laika vjernika definira kao **kršćansko oživljenje (animacija) vremenitog.**

I. — KRŠĆANSKO OŽIVLJENJE VREMENITOG POSAO JE CRKVE.

1. **To je posao koji se ne može dokinuti.** Ulazi u misiju Crkve koja mora nastaviti Kristovo djelo, jer je On kao Svećenik, Prorok i Kralj izvorni obnovitelj stvorenja.

2. **Čitava Crkva je zadužena ovom misijom** i mora se smatrati odgovornom za izgradnju Kristova Tijela kojoj teži raznolikim doprinosom i suradnjom (LG, br. 32).

3. **Crkva je zajednica** koju Duh posvećuje i sakuplja raznolikošću karizama i službi. Svi su u Crkvi dionici Kristove vlasti, ali ne svi na jednak način, u istoj mjeri ni u istim službama. Postoji temeljna razlika između hijerarhijskog svećeništva i laičkog svećeništva.

4. Iako se radi o veoma važnom predmetu, **ovdje se ne ispituje kako hijerarhijsko svećeništvo i redovništvo surađuju u kršćanskom oživljenju stvorenja,** već samo kako to ostvaruje laikat.

5. Sposobnost laika da vrše svoju misiju u svijetu temelji se na ovlastima koje im je dao karakter krštenja i potvrde. Udioništvo u svim ovlastima Krista i u ovlastima koje mu pripadaju kao građaninu odgovornom za ljudsku zajednicu koje je član.

II. — LAIK OŽIVLJUJE VREMENITO

A) ŽIVEĆI PROROČKI POZIV CRKVE.

1. **On otkriva »ontološku istinu« svijeta i čovjeka,** otkriva što je stvarnost, koja je njezina vrijednost, kakvi su njezini zakoni, struktura, dimenzija. Sve počinje odavle. Čitav napor ljudske inteligencije kao inteligencije sastoji se u otkrivanju istine, u gledanju stvari u svijetlu istine. Inteligencija t.j. ljudski um se posvećuje istini i stvarnosti u istini. To je golem pothvat koji će trajati koliko i čovjek.

2. **Laik prodire u »objavljenu istinu«** o stvarnosti i čovjeku, poznaje čovjeka i stvari u Božjem planu, u ekonomiji spasenja. To je razvoj inteligencije u vjeri i razvoj stvarnosti u svjetlu vjere. Objava ubacuje u ljudsku misao životnu mezgru da se otvori prema Bogu i Njegovu misteriju.

B) SUDJELUJUĆI U SVEĆENIČKOJ DJELATNOSTI CRKVE.

1. Crkva slavi Boga, prinosi Žrtvu, dijeli sakramente i blagoslovine. Laik sudjeluje u toj djelatnosti:

   a) **Izravno.** — Konstitucija o Svetom Bogoslužju izričito priznaje da **jedan dio svetog čina »prema naravi obreda«** spada na vjernike: »U liturgijskim obredima neka svatko, bio službenik ili **vjernik,** vrši svoju službu i čini samo ono i sve ono što na nj spada **prema naravi obreda** i prema liturgijskim propisima (br. 28). U broju 31. preporučuje: »Kod revizije liturgijskih knjiga neka se pomno pazi da rubrike predvide i **uloge vjernika«.**

   b) **Neizravno.** — Priprema tvar Žrtve i Sakramenata. Ta je tvar plod čovječjeg rada, makar i mali dio njegova truda, ali ima ulogu koja izražava želju materijalnog svijeta da pripadne Bogu kao i ulogu prikazanja u kojem se čovjek dariva Bogu. Ovo je posvećenje najviše ostvarenje **»posvećenja svijeta«,** jer se ne samo, u tom posvećenju, materijalni svijet prikazuje Bogu, nego se kao tvar Žrtve sv. Mise zaista pretvara u Tijelo i Krv Krista. To jest ulazi u bitni odnos s Bogom.

2. I u drugim Sakramentima zemaljske stvari, kretnje i riječi označuju i izvode milost.

   a) U svim liturgijskim činima posvećuju se Bogu materijalne stvari i ljudske kretnje.

   b) Pored toga preko blagoslovina, blagoslova i zaklinjanja čitavo stvorenje ulazi u područje svetoga i nije više svjetovno, tako da čovjek koji radi u njemu i na njemu radi na stvari koja nije više isključivo svjetovna.

3. Vlastito je kreposti vjere, koja djeluje u životu kršćanina, da usmjeri prema Bogu ne samo strogo bogoštovne čine, nego općenito sve ljudske čine. Po ovoj su kreposti određeni na slavu Božju i po njoj postaju predmet duhovnog žrtvovanja.

C) HUMANIZIRA I KRISTIJANIZIRA STVARNOST I NJEZINE STRUKTURE.

I. Djelatnost više vlastita laiku.

1. Ostvaruje ju svojom intelektualnom djelatnošću i radom svojih ruku, podvrgava sebi zemlju i njezine energije te njima upravlja. Tako surađuje s Bogom da usavrši svijet prema planu stvaranja (Post 1, 28).

2. **Svrha je ove djelatnosti** da se doprinese stvaranju ljudskog poretka koji je u skladu s Božjim nacrtom svijeta, da »ustanove koje imaju ekonomske, socijalne, kulturne i političke ciljeve budu takove da ne stvaraju zapreke, već radije da olakoćuju ljudima njihovo usavršavanje, bilo u naravnom redu, bilo u nadnaravnom« (Pacem in terris, br. 147).

3. **Tom cilju teži profesionalni posao laika** na polju kulture, ekonomije, škole, političkoga i socijalnog života, rada itd., produbljivanje socijalnih, tehničkih i ekonomskih problema. Nijedan ljudski posao nije tuđ kršćaninu.

4. Kada svećenici i redovnici vrše vremenite djelatnosti ili duhovne koje se odrazuju na vremenitom redu, tada surađuju na usavršavanju svijeta. Međutim ovaj rad nije njihov glavni i bitan posao.

5. Oživljavanje stvarnosti i strukture ovoga plana ostvaruje se na dvjema uzastopnim i dopunskim razinama. Prva — humanizacija stvarnosti pripravlja drugu: kristijanizaciju stvarnosti i stvara raspoloženje da joj se priđe. Druga pak kadikad pruža novu i višu vrednotu prvoj.

II. Humanizacija stvarnosti.

1. **To je divan pothvat.** Ostvaruje se usavršavanjem stvarnosti. Bog je stvorio stvari da služe čovjeku i da ga pomažu, a čovjeka je pozvao da surađuje s Njegovom djelatnošću na stvaranju.

2. **To je prvi oblik oživljavanja stvarnosti.** Svaki razvoj i napredak znanstveni, tehnički itd. suradnja je u stvaralačkom Božjem djelu. Svaka promjena, koja usavršuje stvarnost, etapa je rasta svijeta. Zato ima autentičnu religioznu vrijednost.

3. **Za ovaj se posao mora posve založiti svaki čovjek.** Na ovom će se planu moći ostvariti vrijedna i uspješna suradnja između kršćana i svih ljudi dobre volje željnih da ostvaruju prave ljudske vrednote. U ovom smislu govori Pavao VI u enciklici Ecclesiam Suam, dio 3., gdje postavlja uvjete za dijalog koji Crkva mora uspostaviti sa svime što je ljudsko i sa svima onima koji vjeruju u Boga.

4. Samo Crkva, koja u vremenu nastavlja Kristovo djelo, može ostvariti u najpotpunijoj svojoj dimenziji ne samo humanizaciju već i kristofinalizaciju (Congar) stvarnosti. Ona ne samo spašava i razvija autentične ljudske vrednote, već ih i uzdiže i prožima Kristovom istinom i milošću.

5. Humanizacija se ostvaruje samostalnim izborom, za koji je laik odgovoran pred društvom i pred Bogom zakonodavnom stvarnosti, ali nije izravno odgovoran hijerarhiji.

III. — Kristijanizacija stvarnosti.

1. **Svrha.** Stvarnost u Božjem planu mora ne samo surađivati u naravnom usavršavanju čovjeka, već mora i pomagati da se spasi. Ne smije smetati djelovanju milosti i mora postati slika Nebeskog Grada.

2. **Ostvaruje se u različitoj mjeri,** prema naravi pojedine stvarnosti.

a) Stvarnosti koje spadaju u znanosti fizike, tehnike, matematike, povijesti ne usmjeruju se izravno prema Kristu, jer stoje izvan problema koji se odnose na ljudsku sudbinu. Laik usavršuje ove stvarnosti postajući sve više njihov gospodar, bilo na znanstvenom planu, bilo na planu korištenja. Bolje poznavanje zakona stvarnosti može postati polazna točka da se sve više prodire u plan Boga stvoritelja i da se dođe do dubljeg poznavanja Boga.

b) Naprotiv, ostale stvarnosti su tješnje povezane s određenjem čovjeka. Zato izravnije dodiruju religiozne i moralne probleme. Oživjeti ove stvarnosti znači prožeti ih kršćanskim duhom, dati im novi duh, onaj Kristov, koji je duh ljubavi, služenja braći.

IV. — Snagom životvorne djelatnosti:

1. Stvarnost se ne mijenja ontološki niti dobiva novi način postojanja ili neko izvanje usavršavanje.

2. Ne prestaje biti na raspolaganju i upotrebi čovjeka zato što je određena da služi Bogu ili zato što je korištena za svetu uporabu.

3. Sve više razvija svoje mogućnosti, postaje sve više ono što jest u odnosu prema cilju kojemu je usmjerena po Božjem planu. Čovjek je upotrebljava kao sredstvo svojeg života milosti i uspostave kršćanskog poretka.

ZAKLJUČAK

»Kada se kaže da je »posvećivanje svijeta« bitno posao laika, **to znači ustvrditi dužnosti a ne tražiti prava**. Znači upravo tvrditi da laikat, koji i po svojem imenu pripada Crkvi, mora posve svijesno prihvatiti svoju odgovornost kao Crkva. **Ne može se oteti dužnosti da svoju nutarnju obavezu kršćanskog života prenosi u djelotvornu snagu,** koja je sposobna posvetiti Bogu one vremenite djelatnosti od kojih je sastavljen svagdanji život... Da bi se ta dužnost dobro obavila potrebno je odrediti uvjete..., međutim to pretpostavlja da se je shvatilo kako se **upravo »posvećivanjem svijeta« bolje ocrtava fizionomija laika u Crkvi kao fizionomija aktivnog stava,** a ne samo kao izravna suradnja s hijerarhijom. **To je njegova vlastita djelatnost, bitno njegova,** da posveti Bogu sve vremenite djelatnosti kako bi se po punini misterija Crkve potpuno ostvarilo spasenje svijeta. Tako da Crkva postane biljeg koji točno određuje temeljno značenje »laika« i uvjetuje njegovu sposobnost da pruži svoj doprinos izravnom djelu apostolata.

Stvarno, ne izgleda da se taj doprinos može svesti na ponavljanje nekih čina svećenika, već radije se mora shvatiti **kao njihova dopuna, upopunjenost,** tako da obogati apostolsko djelovanje u njegovoj cjelovitosti. No to je jedino moguće kada doprinos proizlazi protkan osobnošću onoga koji je stavio u svoje žarište ono što mu je vlastito, ono što je na njemu pozitivno: kada je postao sposoban da svojem doprinosu dade vlastitu izvornost po kojoj taj doprinos nije doprinos svećenika već **laika koji na svojem planu dopunja posao svećenika«.** (G. Lazzati).

»Bilješke o »pojmu« posvećenje svijeta«

1. **»Posvećenje« ima više različitih značenja, no svi se podudaraju** u općem značenju: **čin kojim postaje posvećena neka osoba ili stvar**. Ona je time uvedena u božanski red i dolazi u poseban odnos s Bogom, jer prelazi iz profanog područja u sveto.

2. **»Sakralnost« koju je primila osoba ili stvar može imati različit stupanj,** prema tome što uzrokuje:

a) Ontološku promjenu stvari, kao u slučaju kruha i vina u sakramentalnom posvećenju kod žrtve Mise;

b) Novi način postojanja, kao u slučaju posvećenja što ga izvodi posvećujuća milost i sakramentalni karakter u osobi;

c) Posvećenje osobe službi Božjoj, ali ne Sakramentom, već redovničkim zavjetovanjem;

d) Isključivu upotrebu nekoga materijalnog predmeta za kult; npr. posveta crkve i predmeta za kult;

e) Otkriće i ostvarenje ontološke sakralnosti koja je radikalno (u korijenu) u svakom biću.

1) Ostvaruje se naporom da **svaka stvar bude u punini to što jest**; da potpuno odgovara svrsi koju svaka stvar ima u stvorenom redu.

2) Pio XII je izrazio ovu misao slijedećim riječima: »Čitav svijet treba obnoviti s temelja. Mora od divljeg postati ljudski, od ljudskog božanski, to jest, po Božjem srcu« (10. II. 1952). **Treba izliječiti** svijet, učiniti ga ljudskim, prožeti ga Kristovom istinom i milošću, da postane sredstvo u ostvarivanju Božjeg plana.

9. — AKTIVNA PRISUTNOST U LJUDSKIM ZAJEDNICAMA

I. — **Čovjek u društvu i državi:**

A) Društveni poziv čovjeka i oblici zajednica;

B) Državna zajednica: 1. Narav; 2. Opće dobro i svrha države; 3. Vlast i postizavanje društvenog cilja.

II. — **Djelatnost laika u državi:**

A) Dužnost aktivne prisutnosti;

B) Kojim duhom treba živjeti kao građanin države.

III. — **Odgoj osjećaja laika za državu.**

UVOD

1. **Čovjek nije osamljeno biće. Društvo nastaje iz njegove naravi.** Toliko je više čovjek koliko više ostvaruje zajedničarsku dimenziju svoga bića i koliko više živi u duhu zajednice s drugima.

   a) Ne znači da čovjek bez pomoći drugih ne može sebi priskrbiti korisna ili potrebna dobra za svoje usavršavanje;

   b) Znači da otvaranje čovjeka prema drugima i njegovi odnosi s drugima bitan su elemenat čovječjeg usavršavanja.

2. **Ljudsko društvo** ne temelji se samo na uzajamnoj potrebi, već i na povezanosti, na potrebi komunikacije koja leži u naravi čovjeka.

I. — **ČOVJEK U DRUŠTVU I U DRŽAVI.**

A) DRUŠTVENI POZIV ČOVJEKA I OBLICI ZAJEDNICA.

1. **Društveni poziv čovjeka ne može se razjasniti izvan zajednica u kojima je povjesno uklopljen** i izvan udruženja koja promiče i kojima pripada.

   a) **Glavni su oblici ljudskih zajednica**: 1. **Obitelj**, 2. **Domovina.**

   b) Nisu na istom planu niti imaju istu svrhu. Obe su naravna sredina čovjeka.

2. Ne smatramo domovinom samo nacionalnu državu, već sve naravne ambijente u koje je čovjek uklopljen: grad, pokrajinu, narodnost, vlastit kontinent (na pr. za nas Evropa), svijet.

3. **Svaka zajednica ima svoje autonomno područje utjecaja, svoju prostornu nadležnost.** Sve se uzajamno potpomažu i skupa prave veliku povezanu stvarnost, ljudsku zajednicu. Različita je povezanost čovjeka sa svakom od njih, no ta povezanost je uvijek stvarna. Poricati makar i jednu od ovih veza da se jače naglasi neka druga, značilo bi sve krivotvoriti.

   a) U svakoj toj zajednici treba razlikovati **pojam i bitan sadržaj od socijalne strukture** koju te zajednice imaju u različitim kulturnim časovima. Treba dobro razlikovati bitna i nepromjenljiva načela zajedničkoga ljudskog života od povjesnih sadržaja koji svojim razvojem utječu na konkretni ideal općeg dobra.

   b) Na ovom se razlikovanju temelji različit duhovan stav koji čovjek mora uzeti prema ovim stvarnostima promatranim u bitnosti njihovih zahtjeva i u konkretnom njihovom povijesnom ostvarivanju.

4. **Ljudska društvenost se ostvaruje** ne samo u naravnim zajednicama, nego i u **mnogostrukim oblicima udruženja** koje čovjek stvara za što potpunije ostvarenje svoga bića i za bolji razvoj naravnih zajednica:

   a) U udruženja spadaju sindikati, stranke, profesionalna udruženja, radnička udruženja, sportska, znanstvena i umjetnička udruženja itd. Ljestvica je tako široka da je teško dati i površan popis.

   b) Ova udruženja zaslužuju pažnju i poštovanje. Iako nisu na razini naravnih zajednica, ipak odrazuju ljudsku društvenost. Mogu pomoći čovjeku da izvrši svoje obaveze prema drugima, mogu postati sredstvo značajnog promicanja dobra u korist čovjeka i društva.

5. Nije moguće u jednom pregledu detaljno ispitati odnos čovjeka sa svakim oblikom zajednica i udruženja. Ograničimo se na neka promatranja o državnoj zajednici i odgoju osjećaja za državu, da bismo upozorili na jedan vid osobnosti laika, jer je taj vid često zanemaren iako je vrlo važan.

B) DRŽAVNA ZAJEDNICA

I. N a r a v.

1. **To je zajednica osoba:**

   a) Jednakih po naravi, dostojanstvu i pravima.

   b) Inteligentnih, slobodno i pojedinačno odgovornih.

   c) Pozvanih na osobni i preko zemaljski život.

2. U svojoj je bitnoj strukturi postulat ljudske naravi i zato je kao **zajednica nužna.**

3. **Živi i djeluje** u određenom geografskom i etničkom području. **Sastoji se** od više podanika: pojedinaca, obitelji, posrednih tijela: društvenih skupina koje nastaju iz slobodnih udruženja, društvenih nedržavnih ustanova, posrednih organizama.

   a) Ovi su podanici povezani moralnim vezom koji od njih čini **moralnu jedinicu.** Toliko je istinitija koliko je u njoj djelatnija zajednička volja da se ostvari opće dobro.

   b) Duša ovog jedinstva je priznavanje vrhovnih načela općenito vrijednih i prihvaćanje zajedničke baštine ideja i običaja koji su temelj uređenoga zajedničkog življenja.

4. Ova **zajednica posjeduje** materijalna **sredstva** potrebna za razvoj života svojih podložnika, a podjela tih sredstava određena je zakonom.

5. Država **nije nešto apsolutno.** Ona je zemaljska i vremenita stvarnost, koja će završiti kada se završi ljudska povijest.

6. **Postoji zbog čovjeka.** Nije svrha čovjeku. Zbog toga ne može i ne smije tražiti u državi zadnje pravilo svoga djelovanja, već mora biti aktivan u zajednici da ona, razvijajući svoje vlastite mogućnosti, uzmogne biti uvijek sposobna vršiti svoju misiju.

II. Opće dobro i svrha države.

1. **Svrha države** je politička djelatnost da se ostvaruje opće dobro, to jest, da se ostvaruju društveni uvjeti u kojima čovjek može slobodno i organski razvijati sve svoje poštene djelatnosti za što veću korist zajednice i za što veću ekspanziju osobnosti svakog pojedinca.

2. **Opće dobro** je istinsko kada se postizava u okviru sveopćega zajedničkog dobra, uz poštivanje bitnih prava ljudske osobe i uz priznavanje primata duhovnih vrednota nad vremenskim.

3. Opće dobro je istovremeno neposredan **cilj** i nutarnja **granica** zadataka i djelatnosti države.

III. Vlast i postizavanje društvenog cilja.

1. Djelotvorna **javna vlast** raspoređuje (usklađuje), potiče i sjedinjuje zajednicu.

2. **Vlast nije apsolutna.** Ima svoje nutarnje granice:

   a) U načelu **pomaganja**, a to znači **dužnost** da ne preuzima na sebe djelatnosti pothvate pojedinaca i skupina, osim kada ih treba promicati radi potpunijega i istinskijeg ostvarenja općeg dobra.

   b) U temeljnim kriterijima društvene pravice koja ostvaruje:

      1) Poštovanje privatnog vlasništva i njegova usmjerenja prema općem dobru;

      2) Suradnju između svih područja društvenog života. Ima se tako sprovoditi da svima jamči:

      — odgovarajuću političku i ekonomsku skrb;
      — pristup kulturi i upravljanju zajednice;
      — razvitak slobodnih pothvata u okviru zajedničkih ciljeva.

3. **Vanjske granice vlasti** određene su uklapanjem zajednice države u najširu internacionalnu zajednicu.

II. — **DJELATNOST LAIKA U DRŽAVI.**

A) DUŽNOST AKTIVNE PRISUTNOSTI.

1. **Kršćanin mora poštivati državu,** mora joj biti vjeran i opsluživati njezine zakone (Rim 13, 1—7).
   Ova se dužnost temelji na dužnosti ljudske solidarnosti i na potrebi aktivne i stvarne suradnje da se ostvari opće dobro.

2. Mora **ljubiti zajednicu-državu.**

   a) **Stvarni izraz ljubavi prema zajednici je molitva** koju kršćanin upućuje Bogu za njezino dobro.

      1) Sv. Pavao je preporučivao Timoteju (I Tim 2, 1 sl) da moli »za kraljeve i za sve koji su na višem položaju, da mognemo provoditi tih i miran život u punoj pobožnosti i dostojanstvu«.

      2) Prema ovoj preporuci **Crkva je molila** već prvih svojih dana, kako potvrđuju molitve u najstarijim Sakramentalima.

      3) Na ovu tradiciju nadovezuje se i **Molitva vjernika,** uvedena u obnovljenoj liturgiji.

      4) Briga Crkve za dobro vremenite zajednice odrazuje se u svim **molitvama** koje prikazuju za sve potrebe države i za sve slučajeve u kojima se mogu naći razne skupine osoba koje joj pripadaju: kao putnici, bolesnici, utamničenici; a onda molitve za kišu, vedrinu, plodnost, žetvu itd.

   b) **Krepost ljubavi oživljava i potiče »pijetet«,** krepost poštovanja i vjernosti domovini. Divna moralna krepost jer se njezin predmet »roditelji i domovima, kao izvor naše egzistencije« izdiže iznad ostalih stvarnosti. (Sv. Toma, S. Th., II—II, q. 100).

3. **Krepost pijeteta** (domovinska ljubav) potiče:

   a) živjeti s drugima,
   b) uklapati se u povijesnu zajednicu koje je čovjek dio,
   c) poštivati tu zajednicu i raditi za njezino stalno usavršavanje,
   d) pored vlastite domovine ljubiti i tuđu domovinu.

4. **Ostvarivanje ovih temeljnih** dužnosti nastaje iz svijesti da se država razvija, jer je ljudska organizacija.

a) Kršćanin zna da konkretni oblici koje država prima u svojoj povijesti podliježu promjenama, da su njezini zakoni i ustanove nesavršeni, da nije moguće ne voditi računa o raznim silama koje na nju utječu i u njoj djeluju.

b) Zadatak je **zakonske pravednosti** da odgaja građane kako će se aktivno i odgovorno uklopiti u državnu zajednicu koja se ostvaruje na konkretan način u svojoj povijesti.

1) Zato zakonska pravednost ima posebno važnu ulogu među moralnim vrlinama. Skupa s ostalim oblicima stožerne kreposti pravednosti, ona odgaja građansku kršćansku savjest (Sv. Toma, S. Th. II—II, q. 58 i uglavnom čitav traktat o pravednosti).

2) Djela su pravednosti: plaćanje taksa, pravo glasa, služenje u vojsci, zanimanje za rad države, vršenje vlastitih profesionalnih dužnosti, opsluživanje (poštivanje) zakona, zaštita časti i interesa zajednice.

B) KOJIM DUHOM TREBA ŽIVJETI KAO GRAĐANIN DRŽAVE.

1. **Kršćanin mora biti svjestan da je dužan dati** »caru carevo« (Mt 22, 21).

2. **On se uklapa u zajednicu duhom služenja**:

a) Vrši osnovne i naravne kreposti (vrline) koje označuju građanina u njegovim temeljnim crtama;

b) Brine se za dobro zajednice služeći vlastitim silama i sposobnostima općem dobru, a u duhu istinske ljubavi prema Bogu kroz braću;

c) Vrši svoje građanske dužnosti s ispravnom nakanom. Ne radi straha ili prisile, već jer smatra da treba surađivati na ostvarivanju općeg dobra (Rim 13, 1—7 o dužnostima prema vlasti).

3. **Ne iskorišćuje državu** za bilo kakve svoje interese. Smisao za opće dobro potiče ga da zajedničke interese pretpostavlja privatnom interesu.

4. **Nastoji** da država zaista služi općem dobru i trudi se da prilagodi strukture ovoj svrsi.

III. — **ODGOJ OSJEĆAJA LAIKA ZA DRŽAVU**

1. Kaže se da je Erazmo često govorio da **čovječanstvo treba tri stvari:** prvo odgoj, drugo odgoj i treće odgoj.

2. **Odgoj osjećaja za državu sadrži:**

a) **Oslobođenje od raznih predrasuda** koje izvrču smisao i vrijednost pripadanja državnoj zajednici;

b) **Svladavanje otpora** koji paraliziraju u pojedincima i skupinama razvoj smisla za zajednicu;

c) **Pozitivno zalaganje** po kojemu građanin osjeća da je aktivan i odgovoran u ljudskoj zajednici kojoj pripada. Svatko osobno mora osjećati odgovornost za opće dobro i prije nego se zapita što zajednica radi za njega, treba da se zapita što on radi za zajednicu (J. Kennedy).

3. **Među smjernice odgoja** može se navesti:

a) **Poštivanje zakona** kao izraza određenih potreba i zahtjeva zajednice;

b) **Poziv na dužnost građanskog poštenja i profesionalne sposobnosti.**

c) **Zalaganje za opću i užu građansku upravu**, koja se neće ograničiti da promatra probleme isključivo u njihovim tehničkim komponentama, već će ih uklapati u najširi prostor vrednota i ljudskih odnosa.

4. **Takav odgoj zahtijeva** od građana da njihovi doprinosi vode istom cilju pa će zato stalno odgajati svoju građansku savjest. Isto tako će postupati i svi oni koji su u mogućnosti da na ovom području uspješno odgojno djeluju. (Za ovu zadnju točku usp. 13. glavu).

ZAKLJUČAK

Građanin se zbog svojega kršćanskog poziva ne otuđuje građanskom životu. Kršćanski poziv obvezuje ga i osposobljuje da živi višim životom i da dade zajednici svoj doprinos službe, ljubavi i iskrene vjernosti.

10. — POZIV KRŠĆANINA NA SVETOST

I. — **Bog hoće da svi budu sveti:**

A) Svjedoči Sveto pismo;

B) Uči nas Crkva.

II. — **Razlozi poziva na svetost:**

A) Poziv na Slavu;

B) Krsna pripojenost Kristu;

C) Sudjelovanje u misteriju Euharistije.

UVOD

1. »Svi su u Crkvi pozvani na svetost, bilo da pripadaju hijerarhiji, bilo da ona njima upravlja, prema riječima Apostola: »Ovo je Božja volja, vaše posvećenje« (I Sol 4,3; usp Ef 1, 4; LG, br. 39). »Svima je dakle jasno da su svi vjernici, bilo kojega staleža i stupnja, pozvani na potpuni kršćanski život i na savršenu ljubav. Po toj se svetosti i u zemaljskom društvu promiče humaniji način života« (LG, br. 40).

2. Svet život može sprovoditi i onaj laik kojemu je dan ispunjen dužnostima u zvanju i u obitelji, a pamet zauzeta mnogostrukim problemima povezanim s njegovim položajem u društvu. **Svetost u Crkvi nije monopol ni posao svećenika i redovnika,** već svih krštenih. Budući da su pripojeni Mističnom Tijelu Krista, posvećeni su Bogu te se moraju ponašati kao takovi u svim prigodama svog života.

3. Mnoga kriva shvaćanja na ovom području vjerojatno nastaju iz riječi »svetost«, koja se u Svetom Pismu upotrebljava za razne stvari: predmete, osobe, djelatnosti itd. U praksi Crkve i u običnom govoru vjernika znači najviši uspon kršćanskog života, postignut sasma posebnim sredstvima i potvrđen od Crkve. Međutim treba razjasniti pojam svetosti u vidu nasljedovanja Krista i usavršavanja ljubavi na što Krist svih poziva (Mt 19, 21; 5, 48).

I. — **BOG HOĆE DA SVI BUDU SVETI** (I Sol 4, 3).

A) SVJEDOČI SVETO PISMO.

1. Isus je došao na svijet da ljudi imaju život i da ga imaju u izobilju (Iv 10, 10). Daje život vječni (Iv 3, 16, 36; 5, 40; 6, 33, 35, 48, 51; 14, 6; 20, 31), a vječni život je svetost u punom razvoju. Svima je rekao: »Budite savršeni kao što je savršen Otac vaš nebeski« (Mt 5, 48). Za sve je proglasio temeljnu zapovijed svake svetosti: ljubiti Boga svim srcem, svom dušom, svom pameću, svim silama, a bližnjega onako kao što ga je On ljubio (Iv 13, 1, 34),

2. Sv. Pavao govori: »Ovo je volja Božja: vaše posvećenje« (I Sol 4, 3). Volja Božja ostvaruje svetost; nije nas pozvao k nečistoći, nego k posvećenju (I Sol 4, 7); izabrao nas je od početka za spasenje koje se postizava posvećenjem Duha i vjerom u istini (II Sol 2, 13). On nas izabra u Kristu da budemo sveti i bez mane pred njim; u ljubavi nas predodredi sebi za sinove po Isusu Kristu (Ef 1, 4, 5). U planu spasenja, koji nam je Bog objavio u Kristu, bitna je svrha dovesti Mistično Tijelo do savršenstva.

3. Svi kršćani, jer su izabrani od Boga, u svojem najintimnijem biću pripadaju »izabranom rodu« (I Pet 2, 9), oni su svećenici u Kristu, to jest posvećeni Bogu, sveti. Svi moraju izražavati Krista na što bolji način, »jer koje je predvidio, one je i predodredio da budu jednaki slici njegova Sina, da ovaj bude prvorođenac među mnogom braćom« (Rim 8, 29).

4. Po Sinopticima je vidljivo da je Krist obuhvatio sve ljude pozivom da ga slijede: »Ako tko hoće ići za mnom, neka se odreče samoga sebe, neka uzme svoj križ i neka me slijedi«. S. Matej (16, 24) jednostavno kaže: »Tada Isus reče svojim učenicima«. Sv. Marko (8, 34) točnije piše: »Dozva narod i svoje učenike te im reče«, a Luka (9, 23): »Zatim reče svima«.

5. Prema sv. Ivanu kršćanin je pozvan slijediti Isusa da bi bio s Isusom: »Ako mi tko hoće služiti, neka me slijedi! Gdje budem ja, bit će ondje i moj sluga« (Iv 12, 26). Slijediti Isusa znači biti s njime koji je »Put—Istina—Život« (Iv 14, 16).

6. Čitavo propovijedanje sv. Pavla naglasuje dužnost svakog kršćanina da stekne Kristove osjećaje kako bi u mislima i djelima bio povezan s onim unutarnjim usvajanjem otajstava Utjelovljene Riječi kako je to ostvareno u svakom kršćaninu preko sakramenata (Fil 2, 5—11; Gal 3, 27; Kol 2, 12).

B) UČI NAS CRKVA.

1. **Postoje mnoga svjedočanstva.**

2. Jasna je nauka Konstitucije **Lumen Gentium** gl. 5.

3. **Pio XI** (Enc. Rerum omnium, od 26. I. 1923, prigodom stogodišnjice sv. Franje Saleškog) piše: »Krist je Crkvu kao njezin utemeljitelj posvetio i učinio da proizvodi svetost, a svi koji je slijede kao vođu i učiteljicu moraju po Božjoj volji težiti k svetosti života. Volja je Božja, uči sv. Pavao, vaše posvećenje, a sam Gospodin tumači kakva mora biti ta svetost: Budite savršeni kao što je savršen Otac vaš nebeski. Neka nitko ne misli da je svetost dužnost malog broja izabranih, a da se ostali mogu ograničiti na niže stupnjeve kreposti. Svi su bez iznimke obuhvaćeni ovim zakonom. Nitko nije isključen.

4. **Sv. Franjo Saleški** (»Uvod u pobožan život«, 1, I, gl. 3) piše: »Zabluda je i hereza htjeti ukloniti pobožan život iz vojske, iz dućana i radionica, iz dvorova knezova, iz domova oženjenih. Istina je da se čisto kontemplativna pobožnost monaha i redovnika može gajiti samo u tim zvanjima, ali je također istinito da pored tih pobožnosti ima mnogo drugih koje su prikladne da usavršavaju one koji žive u svijetu. Gdjegod bili možemo i moramo težiti savršenom životu«.

5. **Bossuet**, u pohvalnom govoru sv. Franji Saleškom rekao je: »Običavalo se je ograničavati nutarnji i duhovni život na samostane i mislilo se je da je takav život previše surov za dvorove i veliki svijet. Sv. Franjo Saleški je bio izabran da izvuče taj život iz njegova skloništa«.

II. — RAZLOZI POZIVA NA SVETOST.

A) POZIV NA SLAVU

1. **Bog je stvorio čovjeka na svoju sliku i odredio da bude dionik Njegova intimnog života** u osobnom susretu, u blaženoj nebeskoj zajednici.
   a) **To je najviša sinteza čitave Božje objave i nauke Crkve o životu čovjeka i o njegovim odnosima s Bogom.** To je ključ razumijevanja ekonomije spasenja u vidu cilja koji je točnije označuje i osvjetljuje.
   b) **Kršćanin je čovjek na putu prema blaženstvu.** On je toliko čovjek, u pravom smislu ove riječi, koliko se usklađuje s ovim položajem svoje strukture. Još više. Milost, s kojom mora surađivati, zalog je njegova života u slavi.

2. **Govor o blaženstvima usmjeruje ljudski duh prema ovom najvišem Božjem očitovanju povezanosti sa samim Bogom,** prema ovom najvišem Blaženstvu koje je istodobno Kraljevstvo, Obećana Zemlja, prava i savršena Utjeha, zadovoljenje čežnje za pravdom, najviše milosrđe, gledanje Boga, savršenije posinjenje i, konačno, Kraljevstvo nebesko (Mt 5, 1 sl). Pojedina su blaženstva sredstva da se dođe do konačnog blaženstva, a sve skupa čine stanje savršenstva koje je na svijetu početak nebeske slave.

3. **Ovaj je cilj zajednički svim ljudima** bez iznimke. Svi su pozvani da budu sveti, jer su svi pozvani na blaženu zajednicu u Raju.
   a) Sveto djeluje tko radi suglasno s temeljnim pozivom svoga bivstvovanja.

   b) Čovjek-slika Božja mora se neprestano izgrađivati kao kršćanin prema ovom temeljnom pozivu.

B) KRSNA PRIPOJENOST KRISTU I BILJEG POTVRDE.

1. **»Poziv na svetost temelji se na činjenici da su snagom krštenja ljudi posvećeni Bogu«.** (Pavao VI starješinama Redova, 23. V. 1964. i u enciklici »Ecclesiam suam«, dio I i II).

2. Zato su **svi** kršćani, bez obzira na njihove životne prilike, snagom njihova krsnog posvećenja pozvani od Boga na evanđeosku svetost. Dužni su živjeti kao preporođeni u Kristu.
   a) Nema svetosti ni savršenstva koje bi bilo iznad krsnog poziva ili mu što dodavalo.
   b) Sve što može čovjek, laik ili redovnik, ostvariti u svojem kršćanskom životu obuhvaćeno je, uključeno i podržavano krsnim posvećenjem.

3. **Krsna milost temeljito oslobađa od grijeha i uspostavlja novi život u Kristu.**
   a) Snagom krsne milosti kršćanin nije više pod Mojsijevim zakonom (Rim 16, 4), pozvan je da savršeno ljubi Boga i za tu ljubav je osposobljen. Čitav njegov kršćanski život neće biti drugo nego progresivno ostvarivanje ove početne milosti.
   b) Zatim snagom krštenja kršćanin postaje član Crkve koju je Krist posvetio i zato je ona bez mrlje i nabora (Ef 5, 25—27), sveta i neokaljana (Ef 2, 8; Kol 1, 14; 3, 10; Rim 13, 14; Gal 3, 27), odgojiteljica svetosti (Sanctitatis effectrix, Pio XI, Enc. Rerum Omnium, AAS 15, 1923, str. 50), priprava i slika Grada Svetaca, nebeskog Jeruzalema (Rim 8, 18; 6, 8—11; Gal 4, 7; II Kor 4, 17; I Kor 15, 12 sl. itd.).

4. **Krsna milost je dakle poziv na svetost, jer pridružuje čovjeka Kristu i čini ga dionikom njegove spasiteljske i otkupiteljske misije**; čini ga živim članom Crkve koja u vremenu ovjekovječuje Kristovu misiju; prenosi iz smrti u život, to jest, ostvaruje u duši eshatološko spasenje slave. Svaki kršćanin mora biti svet, jer ga je Krist otkupio, jer je član Crkve, teži spasenju, Crkvi u slavi.

5. **Krštenje pored obaveze svetosti, određuje njezin oblik i narav.** Zato savršenstvo na koje je kršćanin pozvan savršenstvo je »člana Mističnog Tijela«. Ono obavezuje:
   a) Biti u Kristu, surađivati s Njime u razvoju života milosti: »Ostanite u meni i ja ću ostati u vama! Kao što mladica ne može sama od sebe, ako ne ostane na trsu, roditi roda, tako ni vi, ako ne ostanete u meni ... Tko ostaje u meni i ja u njemu, rodi mnogo roda; bez mene ne možete ništa učiniti« (Iv 15, 4—5).
   b) Savršeno vršiti svoj zadatak za djelo službe u zajednici s braćom »za izgradnju Kristova Tijela« (Ef 4, 12; Kor 12, 31).

6. Krsno posvećenje postaje i apostolsko posvećenje s biljegom Potvrde. **Poziv kršćanina na apostolat još je jedan zahtjev da bude svet.**

C) SUDJELOVANJE U MISTERIJU EUHARISTIJE.

1. Euharistija je žrtva Tijela i Krvi Krista, ustanovljena od Krista da se do Njegova povratka obnavlja Žrtva Križa i da Crkvi povjeri uspomenu svoje smrti i uskrsnuća. To je sakramenat pijeteta, znak jedinstva, vez ljubavi, vazmena gozba u kojoj se prima Krist, duša se napunja milošću i daje nam se zalog buduće slave (Usp. CL, br. 47).

2. Sve ove milosti i misterij kojim je kršćanin dionik prikazanjem Žrtve kojom se i hrani u Pričesti, **traže u najvećoj mjeri svetost kršćanina i one su joj najčišći izvor i hrana.** (Usp. Pavao VI govor u Orvijetu 11. VIII. 1964).
   a) Euharistija je sveta, jer je Isus.
   b) Euharistija posvećuje ljude, jer im daje Isusa.
   c) Euharistija traži svetost, jer se bez nje ne može primiti Isusa, a da ga se ne profanira.

3. **Budući da je Euharistija Isus:**
   a) Ona je vrhunac, cilj, punina svih sakramenata (Usp. Konc. Trid. i sv. Toma. S. Th. III, q. 65. a 3); ona posvećuje život kršćanina u njegovim bitnim časovima, osobnim i društvenim; ona je posljednji korak u procesu pobožanstvenjenja čovjeka u sakramentalnom redu (Sv. Toma, III, q. 79. a 1.).
   b) Ona je izvor milosti koja je bit svake svetosti i čitave nadnaravne vitalnosti duše. Izvodi više nego ijedan sakramenat milost i svetost (Sv. Toma, III, q. 79, a 1; q. 65, a 3). Sadrži Isusa, tvorca Sakramenata, sjedinjuje s Isusom, izvorom svake milosti i svetosti.
   c) Zalog je slave, što je zadnji cilj i najviša kruna svake svetosti.

ZAKLJUČAK

»Budi svjestan, kršćanine, svog dostojanstva. Kada si postao dionikom božanske naravi nemoj opakim ponašanjem poniziti dostojanstvo koje si stekao. Imaj uvijek na umu kojeg Tijela i koje Glave si član. Sjećaj se da si bio oslobođen od vlasti tmina i da si bio prenesen u Božje svjetlo i Kraljevstvo. Nemoj ponovno doći u ropstvo sotone, jer je cijena tvoje otkupnine Kristova Krv. Otkupio te je milosrđem, ali će te suditi istinom«. (Sv. Lav Veliki, Sermo 1 de Nat. Domini).

11. — SVETOST I ŽIVOT SVIJETA

I. — **U svijetu, ali ne od svijeta:**
- A) Odgovorni u Crkvi i svijetu;
- B) Kršćanin nije od svijeta.

II. — **Tri komponente savršenstva laika:**
- A) Savršenstvo ljudskog;
- B) Profesionalna sposobnost;
- C) Dosljednost u životu vjere.

III. — **Refleksije na neke posebne kreposti:**
- A) Posluh;
- B) Duh služenja, uzajamne suradnje i dijaloga;
- C) Duh siromaštva i pojednostavljenje života.

UVOD

1. **Rašireno je mišljenje da je jedini način usavršavanja života pobjeći iz svijeta i poći u samostan,** kao da bi jedina moguća svetost kršćanina bila **»svetost bježanja«**, odricanje od svijeta.

2. **Mnogi predlažu laiku takav način života i pobožnosti koji, makar u suženom obliku, odgovara kleru** ili onima koji žive u Ustanovama savršenstva; ideal svetosti kleričke strukture, ali udešen za potrebe laika i prema njihovim zahtjevima.

3. Stvarno i za kršćanina u svijetu, iako živi u raznim okolnostima pa i banalnim, postoji put svetosti. Sadrži vedru i svjesnu djelatnost, uklapanje u vremenite strukture, iskrenost i zalaganje u njima.
   a) Ova duhovnost vlastita laiku bila je nazvana »inkarnacijom«, za razliku od one koju nazivaju »transcendencijom« ili odricanjem. Sprovode je oni koji su ostavili svijet.

b) Oba izraza dobro shvaćena mogu nam pomoći pri ovom osjetljivom problemu, iako formule uvijek trpe od šematizacije, dok je stvarnost životvorna i zapletena.

4. Danas je težak problem kako odgojiti laika u **pobožnosti, koja bi pozitivno odgovarala načinu života laika,** stanju na koje je podignut Krštenjem i za koje je osposobljen Potvrdom.

a) Kršćani mogu postići svoje posvećenje i usavršenje ne samo **uprkos** svojem zvanju, nego **upravo po njemu** (Pio XII, Provida Mater Ecclesia).

b) Vlastito posvećenje može se steći u svom zvanju. To je novi ideal. Treba izvući iz radinosti ne samo svu ekonomsku, profesionalnu u društvenu korist, nego i svu moralnu, duhovnu i nadnaravnu koja u njoj leži (G. B. Montini, Dal dire al fare, Studium, 1937, str. 5 sl.).

c) Ovdje nećemo iznositi opća načela o usavršavanju kršćanskog života, koje se sastoji od djelotvorne vjere u ljubavi. Iznijet ćemo nekoliko ideja o konkretnoj fizionomiji koju životu laika mora dati ljubav prema Bogu i prema bližnjemu.

I. — U SVIJETU, ALI NE OD SVIJETA.

A) ODGOVORNI U CRKVI I U SVIJETU.

1. Osnovna obaveza laika je autentičnost: jesu li oni kršćani u svijetu? Moraju živjeti kao takovi, a da ne izdaju ni jedan sastavni elemenat svoga bića.

2. **Laik radi sveto kada hoće i djeluje u skladu sa zakonima svoje egzistencije.** Ti zakoni određuju kako će on ljubiti Boga i bližnjega, kako će im služiti. Određuju njegovu duhovnost, njegov put Bogu.

3. **I obaveza apostolata laika proizlazi iz njegova položaja kao građanina i vjernika.**

a) Laik koji bi izdao položaj na kojem je **uklopljen u svijetu:**

1) **Kompromitirao bi svoju apostolsku djelatnost.** Ispala bi previše klerikalna, mjesto da bude autentično, samostalno, slobodno, osobno svjedočenje.

2) **Njegova bi prisutnost u Crkvi postala neplodna,** jer bi lišila crkvenu vlast konstruktivnog poticaja inteligentnoga i mudrog zapažanja. Mogla bi podržavati neke paternalističke stavove koji sprječavaju razvoj duha i osjećaja crkvenosti svakoga pojedinog člana zajednice.

b) No s druge strane **laik koji se ne bi ponašao kao kršćanin,** a nastavio bi raditi u svijetu:

1) Ne bi mogao svojoj djelatnosti davati kršćanski duh.

2) Ne bi iz svoje djelatnosti crpio svo ono usavršavanje koje bi mu ta djelatnost pružala.

c) Problem kršćanina u svijetu ne može se riješiti na štetu jedne ili druge njegove komponente, nego čuvajući obadvije. Biti kršćanin **ne znači prestati biti u svijetu,** kao što »biti u svijetu« **ne znači prestati biti kršćanin.**

4. **Laik ne postaje svet odričući se** ženidbe, samoizgradnje ili raspolaganja vlastitim načinom života, posjedovanja zemaljskih dobara i raspolaganja s njima, zalaganja u vremenitoj stvarnosti itd., **već uklapajući se u ove stvarnosti** i živeći ih kao kršćanin.

5. Autentičnost laika ne bi se razvila u integralnoj dimenziji, kada bi se isticala (očitovala) samo na području uklapanja u svijet, a ne i na području kršćanskog poziva. I same vremenite obaveze kršćanina moraju se ostvarivati u pravcu integralnog razvoja zahtjeva sakramenata krštenja i potvrde.

6. **Kršćanin je uklopljen u vremenito ne kao promatrač, već kao djelatnik i protagonist, izravno odgovoran.** Svijet i njegove znanstvene, političke, društvene strukture itd. područje su njegove djelatnosti, mjesto na kojemu on radi i određuje svoju sudbinu. U ove se stvarnosti uklapa po zvanju, jer zna da ga je tu Bog postavio. Nitko ne izabire svoje mjesto u životu. Živjeti u svijetu je pozitivan izraz Božje volje, kao što je to i napuštanje svijeta.

7. Položaj laika u svijetu mora biti odraz obnovljene kozmičke ljubavi koju nam je Bog očitovao u Crkvi. Božjom voljom laik je »Crkva« ondje gdje je »svijet«. On istodobno svjedoči da Crkva ljubi svijet i da Crkva nije od svijeta.

8. **Redovito, profesionalno zvanje je temeljno sredstvo kojim laik ostvaruje svoj poziv u svijetu.**

a) To ne znači da je njegovo zvanje jedina vremenita djelatnost; on radi u obitelji, u politici, u socijalnim udruženjima, u raznim organizacijama, u vremenitom ambijentu itd.

b) Redovito kroz svoje zvanje čovjek doprinosi izgradnji i poboljšanju građanskog života i njegovih struktura.

c) U društvenom životu on je promatran i ocjenjivan po radu u svojoj profesiji i kroz nju utječe na ljude i s njima surađuje.

B) KRŠĆANIN NIJE OD SVIJETA.

1. Poziv na »svjedočenje« i na »prisutnost« ne protivi se bitnom zahtjevu kršćanskog duha da se odriče svijeta i njegova duha ukoliko su to sinonimi zla i grijeha.

a) Kršćanin je uvijek **u stanju duhovnog borca.** Kršćanska duhovnost je bitno borbena duhovnost i razvija se dosljedno krsnim odricanjima. Objektivno otkupljenje kršćanina je završeno, ali je njegovo subjek-

tivno otkupljenje od zla uvijek u tijeku. Mora se neprestano boriti protiv napasti koja se budi i stavlja u opasnost njegovo spasenje.

b) Laik prima sakramenat Potvrde da bude »jak u duhovnoj borbi« (Sv. Toma, S. Th. III, q. 72, a 4). U tom sakramentu prima »Duha Svetoga kao snagu u duhovnoj borbi, da hrabro ispovijeda vjeru u Krista i među protivnicima vjere (Sv. Toma, S. Th. III, q. 72, a 9).

c) On je u svijetu da radi kako bi ga privukao Bogu, ali nije od svijeta, to jest ne smije usvojiti duh, mišljenje i stil života svijeta.

2. **Kada se govori o svetosti laika ne valja zaboraviti realizam kršćanske nauke.**

a) Nije jednostavna stvar biti svet. Kršćanski život ima mnogo poteškoća. Puk Božji i svi oni koji ga sačinjavaju nisu još postigli dimenziju nebeskog savršenstva, još žive u vanjskim (sotona) i nutarnjim (pohota) opasnostima.

b) S mnogo realizma opaža sv. Toma da je potrebit vrlo velik napor da se stekne savršenstvo ispravnom upotrebom bogatstva i ženidbe (Sv. Toma, S. Th. II—II, q. 186, a. 4 ad 2 m).

c) Liturgija potiče da se neprestano moli milost i Božje milosrđe, da se čovjek odriče sotone i njegovih zamama.

d) Ovu se stvarnost ne smije nikada izgubiti iz vida, ni na teoretskom području ni na primjeni pastoralne prakse kada se hoće planirati kršćanski život.

3. Često se ističe radosni izgled kršćanskog poimanja života, no ne valja zaboraviti da se kršćanska radost temelji na žrtvi, jer je plod ljubavi prema Bogu. Ne može se biti kršćanin pa ni vjernik bez žrtve. Sjetimo se Kristove Muke.

4. Liturgija nas uči da molimo: obaspi nas, Bože, svojim milosrđem, da pod tvojim vodstvom i ravnanjem tako upotrebljavamo prolazna dobra da već sada možemo prianjati uz vječna. (17. nedjelja kroz godinu)

II. — NEKE KOMPONENTE SAVRŠENSTVA LAIKA.

1. **Problem savršenstva laika bio bi krivo postavljen kada bi se rješavao dilemom:** vjernik ili profesionalni stručnjak, čovjek ili kršćanin, Božji čovjek ili čovjek zadužen u svijetu. **Problem se postavlja u sintezi:** kršćanin je čovjek kojega je Krist otkupio, pozvan na slavu i uklopljen u svijet da radi sa svim ljudskim i nadljudskim silama, s prikladnim sredstvima i metodama kako bi posvetio stvarnost i zaslužio spasenje.

2. **Da bismo bolje istakli osobnost laika, promotrit ćemo neke njegove komponente.**

A) SAVRŠENSTVO LJUDSKOG.

1. **Laik prihvaća ljudske vrednote** i prema njima se pošteno odnosi. Moderni čovjek je izvanredno osjetljiv za ljudske vrednote. Neće ih valjda kršćani omalovažavati! Treba da kršćanin poštuje u sebi i u drugima ljudske vrednote, kao rad, ljubav, napredak. Zatim ustanove koje promiču ljudski razvoj: obitelj, školu, grad, itd. Ovaj duh poštovanja čini čovjeka odanim vremenitim dobrima.

2. **Laik izgrađuje u sebi ljudske vrline.**

a) **Pavao VI** često upozorava: »Nadnaravni život ispravlja, oblikuje, posvećuje naravni život, ne zaboravlja ga, ne ruši ga, dapače ga usavršava i razvija budeći iz dubine ljudskog života nepokretne i zakopane sposobnosti, davajući zdravim načelima, što podržavaju ljudsku narav, novu snagu i nov sjaj. Zanimanje za vrline i nauku o nadnaravnom životu ne smije spriječiti gajenje naravnih vrlina, osobito stožernih, koje bi se morale isticati u profesionalnom životu. Treba uzgajati se i uzgajati u razboritosti, u smislu pravednosti, ozbiljnosti, moralne snage, poštenja u riječima i ponašanju, bratstva i velikodušnosti odnosa, čestita ponašanja, jednostavne i spontane radosti, sposobnosti za prijateljstvo« (Govor presjednicima, A. C. I. 31. VII. 1963).

b) J. Guitton: »Duhovnost se laika sastoji od općih vrlina. Kažemo sa sv. Tomom: razboritost, jakost, umjerenost, pravednost; i dodajemo: poštenje, vjernost, iskrenost, autentičnost, pomoć bližnjemu, jer bolje odgovaraju modernom stilu. Ne radi se o teškim stvarima, ali je biljeg naše epohe u tome da nas vršenje ovih lakih stvari obvezuje protiv naše volje, te može ponijeti vrlo daleko« (Oss. Rom. 21. IV 1963, str. 3).

c) Ne može se htjeti biti kršćanin na štetu ljudskog, niti se može u ime tobože religioznog duha zanemariti osnovni ljudski odgoj. Moglo bi se i ovdje ponoviti: milost ne ruši narav, već je pretpostavlja, podiže i usavršuje. Koliko materijala za dubok i iskren ispit savjesti.

3. **Laik ljubi domovinu.**

a) Kršćani žive uklopljeni u ljudskim zajednicama: dijele s ljudima težnje i odgovornosti, radosti i patnje. Znaju da Crkva nije ograničena i da Duh Sveti, duša Crkve, ispunja zemlju. Ima i u drugim ljudima vrednota milosti koje su temelj nadnaravne solidarnosti. Kršćani mogu mnogo dati, ali mogu i mnogo primiti.

b) Čovjek nije osamljen individuum, živi na grudi zemlje i u životnoj sredini ljudske zajednice u kojoj je rođen i koje je član.

B) PROFESIONALNA SPOSOBNOST

1. **»Da bi društvo bilo prožeto zdravim načelima i da bi živjelo duhom Evanđelja, nije dovoljno svjetlo vjere i želja da činimo dobro.** Za taj cilj potrebno je uklopiti se u ustanove i valjano raditi unutar njih samih. No naša civilizacija se ističe nadasve znanstveno-tehničkim dostignućima,

pa ako čovjek nije znanstveno kompetentan, tehnički sposoban i profesionalno stručnjak, neće se uklopiti u svoje ustanove i neće uspješno djelovati unutar njih« (Ivan XXIII, Pacem in Terris, br. 148—149).

2. **Ne može se biti zaista sposoban bez odgovarajuće brižne priprave.** Profesionalna priprava je za kršćanina stroga dužnost njegova staleža, jer tu sposobnost zahtijeva opće dobro, kojemu mora usmjeriti svoju djelatnost. Uporedo s profesionalnom pripravom treba obogaćivati poznavanje kršćanske nauke kao takove i koliko je ona sposobna da nas vodi u problemima svijeta i da ih rješava, osobito problema koji su povezani s osobnim zanimanjem. U profesionalnu pripravu spada i poznavanje profesionalne etike.

3. **Ne može se ocijeniti koliko je praktičan katolik** na pr. advokat, liječnik, državni činovnik **samo po tome koliko on sudjeluje u liturgijskim činima i u životu župe.** To nije dovoljno. Potrebno je ocijeniti koliko je njegova djelatnost u skladu s profesionalnom etikom. Treba uložiti mnogo truda da se u svjetlu kršćanskih principa rasvjetle i riješe barem pojmovi pojedinih problema našega vremena.

4. **Profesionalna sposobnost** nije potrebna samo zato da se čovjek uskladi sa zahtjevima već postojećih struktura, nego i zato da surađuje na reformi tih struktura tako da one što bolje odgovaraju svojoj svrsi. Nije sve gotovo niti je sve dobro obavljeno. Potrebno je da svatko u granicama svojih mogućnosti doprinese usklađivanju i kristijanizaciji stvarnosti.

5. Sposobnost se laika ne mjeri apsolutnim kriterijem, već dimenzijom njegovih osobnih mogućnosti. Ne traži se da svi rade sve, nego da svatko radi sve ono što može. Kršćanin se ne može zadovoljiti nekim zakonskim minimumom, on se mora založiti prema svojim snagama. Kršćanin je čovjek prožet dostojanstvom i željom za kulturom, uvijek spreman da razmišlja i da uči, uvijek brižan da razvija talente koje mu je Bog dao kako bi surađivao na dobro braće.

C) DOSLJEDNOST U ŽIVOTU VJERE.

1. **Laik je kršćanin i njegova je dužnost da živi u skladu sa svojim krštenjem** u zajednici Crkve, u obitelji, na svojem radnom mjestu, u svakoj svojoj djelatnosti (Vidi Glava 4—9).

2. **Ovdje bi trebalo razviti i nauku o posvetnoj vrijednosti apostolata,** po kojemu laik surađuje u evangelizaciji. Zatim o posvetnoj vrijednosti **rada** koji on razvija za kršćansku obnovu svijeta, te o posvetnoj vrijednosti profesionalnih i političkih obaveza za opće dobro.

3. J. Guitton primjećuje: »Praktični život upućuje laika da posveti svoje naravne funkcije u obiteljskom krugu, u poslu, u svojim društvenim dužnostima građanina... Svakog časa nastaju sporna pitanja, slučajevi savjesti. Često je potrebno preuzeti inicijativu... biti osobito hrabar... preuzeti odgovornosti, jer se moderni laik ističe osobito po tome što mora ponekad suditi vlastitim djelima« (Osser. Rom. 21. IV. 1963).

4. Duh vjere mora se izraziti i u odnosima pojedinaca s građanskim društvom, mora prožimati svakidašnji život čovjeka kao građanina Zajednice. On ne bi radio ni kao čovjek a još manje kao vjernik kada u svojoj službi ne bi radio marljivo i korisno, kada bi bez dovoljnog razloga izostavio posao, kada bi primao plaću za posao koji nije obavio, itd.

III. — REFLEKSIJE NA NEKE POSEBNE KREPOSTI.

A) POSLUH.

1. **O posluhu prema hijerarhiji** vidi glavu 6, § I, A.

2. **Laik mora biti poslušan i građanskoj vlasti,** mora opsluživati zakone, surađivati da se što potpunije ostvare ciljevi ljudskog društva. Mora pošteno surađivati s vlastima na poslu, u svojem zvanju itd.

B) SLUŽENJE.

1. **U Crkvi Božjoj moći i službe su služenje.** Svaki kršćanin mora duboko biti uvjeren o ovoj istini koja treba da mu postane kriterij ponašanja i pravilo djelatnosti. To je Kristova nauka: »Tko želi biti najveći među vama, neka bude vaš poslužnik, a tko želi biti prvi među vama, neka bude vaš sluga, rob po primjeru Sina Čovječjega koji nije došao da mu služe, nego da on služi i da dadne život svoj kao otkup mjesto svih«! (Mt 20, 26—28).

2. **Služenje se vrši dostojanstveno i ponizno.** Samo ponizan može biti zaista slobodan i može do heroizma braniti prava istine.

3. **Duh »služenja«** odrazuje se u odlučnom **pokoravanju** hijerarhiji i u **koordinaciji** sa svima onima koji su zaposleni u velikom djelu humanizacije i kristijanizacije svijeta, u atmosferi istinskog dijaloga nadahnutoga i podržavanog ljubavlju, a ne krivim i opasnim irenizmom. Apostolat laika ne može stajati odjelito u Crkvi. Upravo njegova narav traži trajnu povezanost između hijerarhije i laikata.

4. Ovaj duh dijaloga i ponizne uzajamne pomoći treba podržavati **nekim refleksijama:**

   a) Kršćanstvo je svetost, istina, dobrota, svjetlo, ali **kršćanin ima istinu, dobrotu, svjetlo.** Nema ih kao osobno nasljeđe, niti ih posjeduje u punini i konačno, već kao vrednote u neprestanom rastu i razvoju, kao dar Božje dobrote, a ne kao osobnu zaslugu.

   b) Apostolsku revnost ne smije se zamijeniti nekom vrsti duhovnog imperijalizma. Treba tražiti u mišljenju drugoga sve što je dobro i vrijedno da se upotrjebi.

   c) Često se dogodi da se namjerimo na osobe koje pokazuju vrlo usko shvaćanje.

1) »To se dosta često događa, jer ne poznaju dovoljno nauku pa pretjeruju u zahtjevima, traže mnogo, vide svugdje zlo. Sastavljaju za uporabu bližnjega popis grijeha... sve je — govore mu — vrlo važno, sve ima teške posljedice, najmanje uzdrmanje ravnoteže njihova mudro izgrađenog plana djelovanja može izazvati propast svijeta, nesreću Crkve, osudu duša, pobjedu sotone« (Jean Pihon, »Otvoreno kršćanstvo«).

2) Ipak je ovo držanje češće plod pomanjkanja prave ljubavi i poniznosti, neprihvaćanja granica. Newmann u jednom pismu G. Werdu (9. V. 1867) prekorava ga »sektarstvom koje je prikriveno vanjštinom katoličkog duha«: »Nalazim u vama pretjeranu sklonost, dapače opasnu, u tome što uvijek hoćete da gledate neizbježna, opravdana i nebitna razilaženja, kakovih nužno ima među ljudima, kao da nisu nebitna već od prvorazredne važnosti«.

5. Duhom služenja moraju biti prožete sve građanske pojavnosti kršćanina. Njegova prisutnost u životu zajednice ne smije odavati nametnika, već aktivnoga, založenoga, odgovornoga, razumnog čovjeka.

C) DUH SIROMAŠTVA I POJEDNOSTAVLJENJE ŽIVOTA.

1. **Crkva je prisutnost Krista u svijetu. Mora na što savršeniji način proizvesti sliku Krista u svim svojim članovima.** Siromaštvo je bilo znak Utjelovljenja. Siromaštvo mora biti znak Crkve u svim njezinim privatnim i javnim očitovanjima i u svim njezinim članovima.

a) Gospodin je proglasio: »Blago vama, siromasi, jer je vaše kraljevstvo Božje!« (Lk 6, 20) i »Blago siromasima u duhu, jer je njihovo kraljevstvo nebesko!« (Mt 5, 3).

b) On je uvijek bio siromah, od jaslica do Križa, »bio je bogataš i radi vas je postao siromah, da vi postanete bogataši njegovim siromaštvom«. (II Kor 8, 9).

c) Njegova Majka, primjer i savršen uzor Gospodinovih siromaha, rekla je u Magnificat — Veličaj veliku istinu: »Gladne zasiti dobrima, a bogataše otpusti praznih ruku«.

2. **Otkriće duha evanđeoskog siromaštva je jedan od najutješljivijih karakterističnih znakova našega vremena.** Došao je do izražaja u radovima Koncila, u govorima Ivana XXIII i Pavla VI: »Crkva je Crkva svih, ali osobito Crkva siromaha« (Ivan XXIII, 11. IX. 1962). »Bit ćemo blaženi, ako siromašni u duhu budemo poštovali i ljubili siromahe kao braću i žive slike Krista« (Pavao VI, u Nazaretu, 5. I. 1964). »Mi nećemo voditi računa otvorenom dušom o Božjem planu i očekivanju ljudi, ako ne postavimo kao središte i dušu doktrinalnoga i zakonodavnog rada Koncila misterij Krista u siromasima i propovijedanje evanđelja siromasima« (Kard. Lercaro: 7. XII. 1962).

3. **Danas je posebno hitan apel siromaha i materijalno i duhovno potrebnih. Dvije milijarde ljudi gladuje, mnogo milijuna ljudi je bez posla. Tko može**

izbrojiti bolesne, zatvorene, izagnane, izbjeglice? Ljudska je bijeda golema i nameće ispit savjesti svim sljedbenicima Krista, najsiromašnijeg među svim siromasima.

4. **Duh siromaštva potiče na stalno pojednostavljenje života i u njemu se razvija.**

a) Samo onaj koji je jednostavan jednostavnošću Evanđelja, može ljubiti siromaštvo, shvaćati potrebe drugih.

b) Siromaštvo je stav i stil življenja koji se očituje u svim dimenzijama ljudskog bića i njegova djelovanja:

1) Za evanđeoskog siromaha kultura nije sredstvo porobljivanja, dominacije, već boljeg služenja drugima, otvorenijeg prilagođivanja potrebama drugih. Rad nije samo izvor dobitka, već i sredstvo povezivanja i darivanja drugima života i izdržavanja. Ljudski odnosi nisu prožeti duhom samodovoljnosti, već prilaženja drugome da ga se primi i da mu se daje sebe.

2) Bližnji nije neki potencijalni neprijatelj, već brat kojemu se otvaramo duhom solidarnosti, dijaloga i razumijevanja.

5. **Samo istinski siromašan kršćanin služi Crkvi i braći bez protuusluge.** »Trgovci« hrama i u hramu bili su uvijek najveća opasnost i smetnja afirmacije Božjeg kraljevstva, oni su najradikalnije nijekali Očevu slavu.

ZAKLJUČAK

Često razmatrajmo liturgiju Krštenja: tu magna charta, povelju kršćanskog poziva na svetost i najsavršenije proglašenje puta do nje: vjeru koja je djelotvorna u ljubavi. Samo u toj perspektivi kršćanski život ima smisla: to je Božji život za posvećenje čovjeka.

12. — ODGOJ LAIKA

I. — **Odgoj laika mora biti integralan:**
- A) Na planu bogoštovlja i apostolata.
- B) Na planu vremenitog zalaganja.

II. — **Odgoj laika je težak:**
- A) Problem kako biti kršćanin u svijetu.
- B) Neispravne smjernice u odgoju: 1. Pojednostavljene savjesti; 2. Nejedinstvene savjesti; 3. Rastrgane savjesti; 4. Neuravnotežene savjesti.

III. — **Razlikovanje i sklad. — »Dvojna savjest«.**

UVOD

1. **Jedna činjenica. U mnogo je slučajeva** hijerarhija silom prilika preuzimala poslove vremenitog značenja, jer za to nije bilo laika. No jesu li i danas laici stvarno spremni da preuzmu odgovornosti što spadaju na njih? Jesu li zaista »sposobni sugovornici« bilo za hijerarhiju bilo za svijet? Jesu li spremni vršiti svoje dužnosti i svoja prava koja im donosi sloboda traženja, mišljenja i djelovanja, a istodobno i činjenica da su odrasli i zreli Kršćani? To je velik problem odgoja laikata.

2. **Odgojiti laikat znači mnogo više nego odgojiti nekoliko laika,** to jest pojedinaca zaposlenih u vremenitim poslovima, gdje se svaki za svoj račun trudi da postigne osobnu svetost u svojem staležu. »Laikat« znači zajednicu laika, koji ujedinjuju svoje napore za opće dobro Crkve i društva. Pod pojam »zajednice« ne ide samo **jedinstvo svih,** nego i **zajedničku svrhovitost**. (P. Danchy).

3. **Osnovnom problemu laikata ne može se pristupiti tehnikom obične administracije.** Ovdje možemo navesti snažnu misao Pavla VI u govoru talijanskom episkopatu 14. IV. 1964: »Ovi i drugi problemi, koji su važni za stabilnost i djelotvornost Crkve u Italiji, **ne mogu biti riješeni vremenom; niti smijemo misliti da pouzdanje u Boga,** koje moramo imati u velikoj mjeri, **rasterećuje Pastire od dužnosti da učine sve moguće napore kako bi Providnosti pružili priliku da posreduje svojim milosrđem.** Isto tako ne smije se misliti da pojedini biskup ili patrijarha može dobro rješavati te probleme. **Potrebno je nastupiti jedinstveno«.**

I. — ODGOJ LAIKA MORA BITI INTEGRALAN.

A) NA PLANU BOGOŠTOVLJA APOSTOLATA.

1. **Uredba o svetom Bogoslužju,** saglasno mnogim preporukama redovitog Učiteljstva, **uporno traži liturgijsko-religiozni odgoj:** »Majka Crkva živo želi da se svi vjernici privedu k onoj **punoj, svjesnoj i djelatnoj suradnji** kod liturgijskih obreda koju traži sama narav liturgije i na koju, na temelju krštenja, ima pravo i dužnost kršćanski puk, »Izabrani rod, kraljevsko svećenstvo, sveti puk, pridobljeni narod« (I Pet 2,9; br. 14).

2. U ovom smislu su već govorili Pio XI, Ap. Konst. »Divini Cultus«, AAS 21 (1929) str. 39—40; Pio XII, Mediator Dei, AAS 39 (1947) str. 552; 555; 559; 560; Pio XII, Govor 22. IX. 1956, AAS 48 (1956) str. 724.

3. **Ima veoma mnogo dokumenata koji pozivlju laika na apostolsku odgovornost.**
   - a) Svi ističu osnovni pojam po kojemu je potrebno shvatiti da apostolsko zalaganje nije isto što i jednostavna revnost i dobra volja, **već stvaran i neotklonjiv dio njihova zadatka.**
   - b) Kršćanin ne može biti dobar, ako ne zrači svoju vjeru i ako ne nadahnjuje svoju djelatnost u svijetu temeljnim načelima svoga vjerovanja.

4. Vrijedna i djelotvorna apostolska djelatnost mora voditi računa o **temeljitoj pripravi.** Površnost i lakoumnost svugdje su štetne, ali osobito u apostolatu.

5. **Iznad svega** treba imati uvijek na umu da istinski odgoj laikata znači: **Svetost.** Biti živi u Crkvi koja je sveta znači biti sveti. Duša svakog apostolata je svetost, a plod svakoga apostolata je prenošenje božanskog života. Da se povijest preobrazi u Božje Kraljevstvo i obnovi u Kristu iznad svega Svetom i tvorcu svake svetosti potrebno je da se dademo voditi od Duha, koji je Svet, Posvetitelj, pokretač svetih pothvata.

6. **Odgoj se ostvaruje u istinskoj i iskrenoj suradnji.** Danas je sve jasnije da je iza čovjeka pojedinca potrebno aktivno i odgovorno ujedinjavanje svih snaga Crkve. Zato istinski odgoj osobe ne može biti odvojen od odgojnog napora zajednice.

B) NA PLANU VREMENITOG ZALAGANJA.

1. Organizacija i razvoj zemaljskog društva uporno zahtijevaju **odgoj laika za opće dobro.**

2. **Cjelovit odgoj na ovom području pretpostavlja:**

a) jasno prikazanu **nauku o općem dobru,** njezine zahtjeve i pomoć koja je pružena čovjeku da im se prilagodi brižnim, duhovnim, moralnim odgojem i stečenim tehničkim znanjem.

b) Obavezu **dosljednog pristajanja uz bitna i nepromjenljiva načela zajedničkog ljudskog života** i istodobno **uz povjesni smisao.** To jest razvoj sposobnosti da se pronađe način kako bi se ona načela mogla i morala primijeniti na ljude današnjeg vremena.

c) Sazrijevanje **svijesti o potrebi** duhovne, intelektualne, moralne i tehničke priprave, da bi ljudi bili sposobni ostvarivati načela zajedničkoga ljudskog života u ljudskoj stvarnosti u koju su pozvani da žive.

d) Osposobljenost razlikovanja **vrednota i vječnih načela općeg dobra od povjesnih sadržaja,** koje razvitak zajedničkoga ljudskog života daje konkretnom idealu općeg dobra.

e) Duh odgovornosti i vjernosti vlastitom vremenu. Ono nameće uvijek nova odabiranja za izgradnju društva koje bi bilo bolje u strukturama i ustanovama, koje bi uvijek sve potpunije ostvarivalo potrebe zajedničkog dobra u povijesnim prilikama koje se uvijek obnavljaju.

3. Zemaljsko društvo je moderna država, internacionalna zajednica, posredna društva itd. Ne treba miješati konkretan smisao države s općim smislom zajednice. Pojam države označen je pravilima koja su utvrđena zakonima, a ne nekom općenitom prilagodljivosti da se ujedini u jednoj zajednici.

4. Odgoj smisla za državu je odgoj poštivanja zakona i određenih oblika koje država prihvaća, pa i onda kada treba priznati granice i nedostatke. Odgoj traži da se zajednički gradi, s punim nutarnjim pristajanjem i sviješću.

II. — ODGOJ LAIKA JE TEŽAK.

A) PROBLEM KAKO BITI KRŠĆANIN U SVIJETU.

1. **Biti vjernik i biti laik** danas je karakterističan **duhovni problem.** Teško ga je riješiti, ali je vrlo vrijedno poduzeti! (Pavao VI, 3. I. 1964).

2. **Istovremeno pripadanje laika dvama društvima stvara osjetljiv problem** ne samo u slučajevima kada on izbije u nekom sukobu, nego i redovito kada čovjek želi voditi računa o svojem položaju u svijetu i hoće da sprovodi dosljedan život.

a) **Nije jednostavno utvrditi načela** koja moraju usmjeravati »više jedinstvo, genijalnu sintezu« (Pavao VI, 3. I. 1964) da se uskladi život dvaju društava. Još teže je u praksi spriječiti da se to dvojno pripadanje svede na činjenicu koja nije u skladu sa savješću.

b) **Potrebno je što prije pristupiti ovom pitanju,** bilo samo **teorijski načelno,** bilo na **odgojnom planu,** kako bi se izbjeglo da se u teoriji i praksi ostvare one okolnosti koje sprječavaju ostvarenje jedinstva duševnosti, mentaliteta, savjesti i ponašanja koje je karakteristično za odrasloga kršćanskog laika.

B) NEISPRAVNE SMJERNICE U ODGOJU.

I. Pojednostavljene savjesti.

1. **To je slučaj kod onih koji rješavaju problem ukidajući jedan od dva čimbenika:** Ili žrtvuju svoj život »vjernika« ili svoj položaj »građanina«.

a) Tu su svi oni kršćani koji drže da ostvaruju svoj poziv izvan svoga ljudskog djelovanja, i tu su svi oni koji dozvoljavaju da ih potpuno obuzme rad u svijetu i zaboravljaju dužnosti koje proizlaze iz činjenice da su kršćani.

b) I jedni i drugi griješe. Lažno je svako rješenje koje žrtvuje jedno od ovih čimbenika. Dokinuti nije riješiti, a složena stvarnost života ne podnosi pojednostavljenja koja raskidaju čovjeka.

2. »Vjernik ne smije zaboraviti da je čovjek ovog svijeta zato što ostaje član zajednice Mističnog Tijela Kristova. Isto tako čovjek ovog svijeta ne može zanemariti svako osjećanje svaku dužnost svoje kršćanske savjesti da bi se mogao slobodno posvetiti do kraja zahtjevima svoje profane profesije« (Pavao VI, 3. I. 1964).

II. Nejedinstvene savjesti.

1. **Dvije zajednice zamišljaju se kao dva zasebna tijela,** kao dva svijeta među kojima nema dodira ni odnosa, pa zato pripadanje jednoj ili drugoj zajednici razdvaja osobu i ne doprinosi jedinstvenom odgoju. Vrše se dužnosti u građanskoj i vjerskoj zajednici, ali postoji tendencija biti kršćanin u crkvi, a građanin u svijetu.

2. **Ovaj stav je neprirodan i opasan:**

a) Uzrokuje da pripadanje Crkvi nije radosno već oporo, a tako i rad za kršćansko fermentiranje i oživljavanje svijeta.

b) Priječi u čovjeku ono jedinstveno ponašanje koje mora karakterizirati autentičnu kršćansku savjest i lišava ljudsku zajednicu blagodati kršćanske vjere koje joj pripadaju« (Pavao VI). Isto tako lišava i vjersku zajednicu svjedočenja vremenitog života, koje svjedočenje je vjerskoj zajednici potrebno da prikladno ostvaruje povjereno joj poslanje spasenja.

3. **Kada bi se ovaj stav generalizirao, upao bi u neprirodan dualizam. S jedne strane** bismo imali »crkvenu zajednicu« kao zatvorenu prostoriju, odvojenu od društva u kojemu se nalazi, paraliziranu u svojoj

doktrinalnoj, pedagoškoj, karitativnoj i socijalnoj djelatnosti. **S druge strane** bio bi profani svijet, neosjetljiv za vjerske probleme, najveće probleme života, i zato izložen opasnosti da pomisli kako je sam sebi dovoljan. To bi imalo žalosne posljedice koje takova iluzija konačno sa sobom nosi« (Pavao VI. 3. I. 1964).

4. **Najveća je opasnost nekog kršćanstva »geta« u tome što religija bez svijeta uzrokuje svijet bez Boga.**

a) Ako se svjetovna stvarnost ne nakalami na religiozni život, tada nestaje Boga iz svijeta. Kršćanin je odgovoran za strukture i red u svijetu, on ne smije dozvoliti da dođe do rascjepa između Crkve i društva, Crkve i kulture itd.

b) **Svijet pak bez Boga** i bez Crkve postaje konačno svijet nehuman i protihuman. Samo u Bogu čovjek potpuno ostvaruje svoju osobnost.

III. Rastrgane savjesti.

1. Položaj »kršćanina u svijetu« stvara **nekima u duši pravi sukob** skoro neku suprotnost, muku koja se odrazuje u nemiru i nepodnošljivosti u individualnom i društvenom životu.

2. Ima slučajeva kada se ova suprotnost javlja u savjesti kao posljedica **objektivno abnormalnih stanja.**

a) To su zaista teški slučajevi, pa su u nekim epohama, izloženi vrlo teškim iskušenjima oni koji pripadaju Božjem narodu.

b) Budući da se radi o neredovitim slučajevima oni se mogu rješavati samo posebnim mjerama.

3. **Ipak redovito** »stvarnost pokazuje, kao uostalom i opće iskustvo svakog dobrog katolika koji je i dobar građanin, da sukob postoji samo za onog koji hoće da ga izazove« (Pavao VI 3. I. 1964) i za one koji nemaju jasne pojmove o naravi i zahtjevima dviju zajednica kojima pripadaju.

IV. Neuravnotežene savjesti.

1. **U ponašanju nastaje neuravnoteženost,** Rad se ne shvaća jasno:

a) Da čovjek pripada dvjema zajednicama »koje nisu identične, ali su analogne, to jest razvijaju se na različitim planovima, ali se moraju dopunjati« (Pavao VI 3. I. 1964).

b) Da vremenski sastav, iako je samostalan, ne bi mogao sam postići dostojanstvo i bogatstvo moralnih energija koje su mu bezuvjetno potrebne da bude ljudska zajednica.

2. **Potrebno je međutim uravnotežiti djelatnosti što ih traže jedna i druga zajednica.** Ne smije se podrediti ni u misli ni u radu duhovnu zajednicu vremenskoj, ali niti poricati samostalnost i vrijednost vremenske, iako ta samostalnost ne može biti potpuna.

III. — **RAZLIKOVANJE I SKLAD** (LG, br. 36); **»dvojna savjest«** (Pavao VI).

1. **Pavao VI** (3. I. 1964) definirao je psihološko dvojništvo kao kompleksno stanje koje nastaje uslijed pripadanja crkvenoj i vremenskoj zajednici.

a) On sam je priznao da se radi o jednom karakterističnom duhovnom držanju koje je veoma važno, ali »teško rješavati«; da se radi o »genijalnoj i skladnoj sintezi«, koja ponekad uzrokuje nutarnju nelagodnost i koja je rezultat **jedinstva psihologije, mentaliteta, savjesti, ponašanja«.**

b) Stvarno samo potpuno zreo, savjestan, odgovoran i dosljedan laik može ostvariti u svojem ponašanju ovu životnu sintezu, koja ipak nikada neće biti završen čin, nego će se morati svagdano truditi da, nadovezujući svoje nakane svladava uvijek nove i različite situacije.

2. **Da se živi ovaj ideal potrebno je:**

a) Uložiti sve ljudske sile i istovremeno što potpunije i iskrenije surađivati s djelovanjem milosti.

b) Proučavati do kraja istinske zahtjeve života Crkve i vremenite zajednice.

c) Ne prepustiti se promjenljivim osjećajima i oprečnim porivima časovitih reakcija ambijenta.

3. **Pavao VI je ovako ocrtao komponente dvojničke psihologije:**

a) Svijest pripadnosti dvjema zajednicama;

b) Točno poznavanje naravi jedne i druge, njihovih uzajamnih odnosa, zahtjeva koji iz njih proizlaze;

c) Oblikovanje mentaliteta i ujednačene savjesti i koja dolazi do izražaja s povezanim i inteligentnim ponašanjem;

d) Dužnost živjeti cjelovito vlastiti kršćanski poziv u uvjerenju da on ne ruši, već usavršava i uzdiže vremeniti i građanski poziv te da se ovaj ne protivi prvom, nego mu služi kao podloga.

ZAKLJUČAK

Ovaj je ideal toliko plemenit i uzvišen da se čini neostvariv. No Gospodin nam kaže preko svojeg Zamjenika da je to ideal svakoga kršćanskog laika. Ne bi bio ostvariv, kada bi čovjek bio prepušten sam sebi, ali on to nije kada ga oživljuje milost i kada ga vodi Crkva, Majka i Učiteljica.

Posebni je slučaj najvećeg problema odnosa između naravi i milosti, naravnoga i nadnaravnog reda. Odnos je bio poremećen istočnim grijehom, ali je ponovno uspostavljen u Kristu. Koliko je životvornije pristajanje uz Krista toliko je izvornije i potpunije rješenje problema čovjeka.

13. — ZAJEDNIČKA OBAVEZA ODGOJA

UVOD

1. Patrick Keegan, obraćajući se koncilskim ocima u ime slušača laika, 13. listopada 1964. rekao je između ostaloga:

a) »Istina je da svi kršćani moraju biti apostoli, jer su kao vjernici, krštenici i krizmanici pozvani na apostolat. Međutim malo ima onih koji se stvarno odazivaju pozivu u duhu dosljednosti«.

b) »Kako da velika većina katolika upozna odgovornost koju treba da vrše laici kao svećenici-svjedoci-posvetitelji stvarnosti u svakidašnjem životu, kao članovi crkvene zajednice i kao članovi cjelokupne društvene zajednice«?

c) »A ovo je upravo zadatak svih onih koji snose odgovornost u formiranju kršćanske savjesti: roditelja, nastavnika, svećenika, vođa katoličkih organizacija i skupina. U tome bi se sastojao prvi zadatak naših organizacija«.

2. Dobro, dužnost, hitnost da se unaprijedi laikat traže da se sve one neizbježive poteškoće, koje tako široka odgovornost donosi sa sobom, prebrode duhom mudrosti i ljubavi. Ovome se može dodati misao što ju je Pavao VI iznio u govoru prigodom završetka III zasjedanja sabora 21. XI. 1964) nagovješćujući širu suradnju svjetskog Episkopata u upravi Crkve: »Možda će ovo mnoštvo studija i diskusija donijeti koju praktičnu poteškoću: zajedničko djelovanje je kompliciranije od individualnog. Međutim, ako takvo djelovanje bolje odgovara i monarhijskoj i hijerarhijskoj naravi Crkve — u našem slučaju mogli bismo reći i Crkve **zajedništva** Božjeg naroda — znat ćemo razumno i s ljubavlju nadvladati sve one prepreke koje su vlastite složenijem uređenju crkvenog života«.

I. CRKVENA ZAJEDNICA

1. **Svi u Crkvi moramo voditi računa** o nezamjenljivosti i važnosti aktivne i svijesne prisutnosti laika u Božjem narodu, o problemima koji su s time u vezi i o držanju koje iz toga problema proizlazi.

2. **Hitnost i osjetljivost ove obaveze,** koja pritišće zajednicu u cjelini i u raznolikoj mnogostrukosti njenih članova, naglašena je s više strana.

a) »O problemu buduće uloge laika u Crkvi posvuda se diskutira i eksperimentira. Međutim daleko smo još od toga da poznajemo sve njegove vidove, doseg i rješenja. Ono pak što vidimo dosta je da nam pokaže na očigledan način da se radi o teološkom i pastoralnom problemu prvog reda... Bilo bi neprostivo kada bismo ga uzeli olako ili prepustili samom sebi; isto tako kada bismo dolazili do preranih zaključaka ili stvarali neke zakonske pravilnike. Jedan je od najvažnijih zadataka današnje pastoralne teologije da osvjetli taj problem sa svih strana i da pripremi rješenja vrijedna za budućnost« (A. Müller, »Nastava pastorologije na sveučilištu« u »Pastorologija danas«, Akta međunarodnog kongresa pastorologije, Friburg, 10—12 listopada 1961).

b) **Zrelost laikata nametnut će sve veće žrtve samoj hijerarhiji«** koja je u prošlim vremenima mogla preuzeti na se skoro svu odgovornost i vršenje svih službi evangelizacije i posvećenja« (Pavao VI argentinskim biskupima, »Oss. Rom.« 2—3 V. 1964). Međutim danas se hijerarhija nalazi ne samo pred sve većim potrebama svijeta koje joj ne daju više mogućnost da sama obavlja misiju evangelizacije, već i pred laikom koji se je, Bogu hvala, probudio i odazvao crkvenom pozivu i ne miri se više time da bude samo pasivan i neosjetljiv instrument, nego oduševljeno moli ovlast da učini nešto za razvoj i izgradnju Crkve (Pavao VI n. mj.).

c) K. Rahner u djelu »Zrelost Crkve« primjećuje: »Govori se već dulje vremena o odraslim laicima. Da li su ove lijepe riječi nešto izmijenile? Postoji li u Crkvi javno mnijenje? Da li se tu dobro gleda na ljude? Da li je puk ohrabren i izgrađen da vrši pravo, svoje pravo da stvara javno mijenje? Autentičan čovjek nema mahnitost da se uplića u pitanja koja spadaju na svećenika. Ima ponekad ljudi koji se vole igrati župnika. Nema ih mnogo i općenito nisu mnogo zreli. Da bi običan čovjek **mogao cijeniti službu svećenika treba da zna koja kršćanska služba njemu pripada, služba koju mu svećenik ne može oduzeti.**

d) Odgoj vjernika za liturgijsko slavlje označeno je u **Sacrosanctum Concilium** (br. 19) kao »jedna od glavnih dužnosti vjernoga vjernoga djelitelja Božjih otajstava«. Ovaj se posao mora vršiti revno, strpljivo, prilagodujući se dobi, uvjetima, načinu života i kulturi vjernika (br. 19).

e) Svećenik se mora priviknuti da poštuje ličnost laika. Duše pripadaju Bogu, i svakom čovjeku treba pomoći da upozna Božji poziv te da Mu odgovori s ljubavlju i velikodušnošću. Ima bezbroj mogućnosti da se zanemari ova osnovna obaveza i da se zloupotrebi vlast.

3. **Doprinos laika treba razumjeti, cijeniti, poštovati, poticati** upravo stoga što je to nezamjenjiv doprinos i što ga se Crkva ne može odreći. Bez laika bi konkretna stvarnost ostala lišena duhovnog bujanja a crkvena zajednica ne bi se razvila do cjelokupnih razmjera, ne bi bila živa, vitalna, sveta i posvećujuća u svim svojim članovima.

4. **Odgoj laikata traži:**

a) **Naučnu djelatnost**, na kojoj je da razvija objavljene i teološke postavke o laikatu u svjetlu cjelokupne nauke o Misteriju Crkve.

b) **djelatnost Učiteljstva**, koje u nauci i propovijedanju mora razjasniti osnovne ideje:

1) o dužnosti laičkog zalaganja,
2) o sakramentalnom izvoru prava-dužnosti apostolata,
3) o različitim stupnjevima i oblicima laičkog zalaganja.

c) **pastoralnu aktivnost** koja:

1) mora postaviti sebi kao cilj odgoj kršćana da žive dosljedno milosti i punom ucjepljenju u Misterij Crkve kao i da u (najvećoj mjeri odgovore svom ljudsko-društvenom pozivu.

2) mora proučavati suvremenu sociološku stvarnost kako bi točno odredila oblike i područja u kojima je zalaganje laikata moguće i ostvarljivo.

5. **Sve ovo neće moći biti ostvareno ako crkvena zajednica ne bude gorljiva i djelotvorna**, jer ona treba da bude živi dio Mističnog Tijela gdje je sve sređeno kada svatko, i kler i laici, zauzima s odgovornošću vlastito mjesto.

a) Upravo se u crkvenoj zajednici pojedini vjernici zajednički odgajaju oko oltara, gdje ih hrani i vodi Pastir.

b) Spas pojedinca traži obiteljsku djelotvornu snagu; obitelj zahtijeva djelotvornu snagu župe, a župa zahtijeva aktiviziranje što šireg ljudskog područja, koje može biti i biskupija.

6. Izgraditi i voditi zreli laikat je jedna od osnovnih obaveza klera i hijerarhije našeg doba.

II. — OBITELJ I ŠKOLA

A) OBITELJ.

1. **Obitelj je najpogodniji ambijenat za cjelovit odgoj njezinih članova.** Afektivni i i zajednički život, vedrina, međusobna pomoć, pouzdanje u život, navika da se proživljava sloboda-auktoritet, pravo-dužnost, odraz zbivanja na obiteljski život, osjetljivost prilagođavanja ritmu života s Crkvom itd., sve su to elementi u kojima se ostvaruje odgojni proces.

2. Kao zajednica i po svojim članovima obitelj je **vrlo pogodno tlo evangelizacije i kršćanske produhovljenosti društvenog života.**

a) Gospodnja milost i konkretna osobna afektivnost, koja joj daje život, te primjer životom čine obitelj prikladnom da u njoj djeca rastu u povezanosti s milosti krštenja; da se uvrste duhom služenja i vedrinom u ljudsko društvo, u kojem moraju živjeti i djelovati.

b) Uzajamnim blagotvornim djelovanjem djeca utječu na roditelje, postaju im posrednici milosti i potiču ih na darivanje sebe drugima.

3. **Ovo zajedništvo života i milosti postaje besplodno ako se obitelj zatvara u sebe**, ako egoistički misli na svoju dobrobit, a ne zanima se za ostale zajednice (susjedstvo, rodni kraj, crkvenu zajednicu, omladinske organizacije). Isto tako obitelj postaje besplodna ako pretjerano misli na svoja prava i zaštitu, zaboravljajući da pravima odgovaraju dužnosti koje treba vršiti u korist zajednice.

B) ŠKOLA

1. Ispravna, uravnotežena i pravilna pouka **veoma utječe** na razvoj ljudske osobe.

2. Dužnost je škole da kroz obuku daje osnovne pojmove koji sačinjavaju umnu komponentu ljudskog ponašanja, bilo u okviru crkvene zajednice bilo u društvenom životu. Makar se radilo i o osrednjoj školi ona odgaja za neki oblik skupnog življenja u kojemu se ne ističe više samo znanje i osobna sklonost, nego barem u određenoj mjeri i izvjesne krute strukture kojima se osoba mora prilagoditi, jer se one ne prilagođuju osobi.

III. — TISAK I OSTALA SREDSTVA DRUŠTVENOG SAOBRAĆANJA.

1. **Dosta je samo spomenuti ovaj vid problema.** Vrlo je širok i traži svoje rješenje.

2. Svaki odgojitelj mora marljivo proučavati **koncilski dekret o sredstvima društvenog saobraćanja** te tumačenja i pothvate koje je on probudio, oživio.

3. Tisak, radio, televizija, kino tako su moćna i bogata sredstva, da zaslužuju maksimalno zalaganje kako bi uistinu bili u službi općeg dobra i doprinijeli cjelokupnom odgoju čovjeka.

IV. — SVI ZAJEDNO.

1. **Problem laikata neće se moći riješiti bez aktivne i savjesne suradnje svih zajedno.**

2. **Nije dostatan samo neki koncilski dekret**, neki pastoralni direktorij da bi se promijenio način života. Prava, istinska obraćenja, makar bila podsticana izvanjskim čimbenicima, proističu iz osobnih razmišljanja i unutrašnjih uvjerenja. Ne može ih se nametnuti u obliku diktata.

3. **Nije dosta da se ograničimo samo na to da ukazujemo na potrebu** osnovnih revizija struktura. Treba da se svatko odazove u duhu apsolutne vjernosti pozivu Gospodina, svjestan vlastitih odgovornosti, koje se ničim ne mogu nadoknaditi.

4. **Obaveza osobnoga i kolektivnog izgrađivanja neće biti bez protivljenja i poteškoća.** One će se pojaviti možda i sa strane onih koji bi u stvari morali utirati put novomu.

   a) Treba svakoga upozoravati na dužnost da bude dosljedan sebi i zajednici u kojoj se nalazi, makar ta dosljednost tražila žrtve i odricanja.

   b) Preobražaji ambijenata ne nastaju poput vulkanskih planina koje nastaju od jedne jedine snažne eksplozije, niti snagom inercije ili spontanim rađanjem; oni više naliče na koraljne grebene nastale naslagama i gomilanjem mnogovrsnih elemenata.

ZAKLJUČAK

Pogodna prilika, zajedničko zalaganje, jasnoća namjera, odgovarajuća sredstva, to su osnovni imperativi ovog časa.

Savjest laika neće se razviti u skladnu dvojnost bez zajedničkog sudjelovanja svih odgajatelja.

Kada se suradnja ne može ostvariti, potrebno je da crkvena i obiteljska zajednica pojačaju svoj utjecaj kako bi spriječili stvaranje onih tipova savjesti o kojima je bilo govora u prethodnoj glavi (br. 12).

HOMILIJE »A«
od Uskrsa do Došašća

2. USKRSNA NEDJELJA

Dj 2, 42—47 + 1 Pt 1, 3—9 + Iv 20, 19—31.

Završetak Ivanovog Evanđelja osvjetljava posebnim rasporedom objavu Uskrsnuloga učenicima, posebno Tomi. Također i položaj čovjeka u ovom svijetu, koji je, obzirom na vjeru, upućen na svjedoke jer mu gledanje »licem u lice« još nije moguće.

Čisto ljudsko gledanje

Poznat nam je odlomak današnjeg nedjeljnog Evanđelja, prije čitan na Bijelu nedjelju. Možda je od svih izvještaja o uskrsnuću najsimpatičniji, jer se u njemu sa strane Uskrsnuloga pokazuje toliko razumijevanja za prilike u kojima se mi nalazimo pri napadajima na našu vjeru i u vjerskim poteškoćama. Doduše, može se u vremenu kada se osjećamo sigurni za vjeru, sigurni za sebe, razmišljati kako je velik bio Tomin grijeh. Zahtijevao je da najprije dotakne Isusove rane, a zatim će povjerovati u njegovo uskrsnuće. Ali u vremenu kad se je vjera ponizno priznavala, kako je teško bilo čovjeku vjerovati! Može nam opisati papa Grgur Veliki: »Tomina sumnja je više pomogla mojoj vjeri nego spontana vjera ostalih apostola«! Toma je tako postao prauzor onih ljudi koji istražuju, ispituju i bore se za svoju vjeru.

Ljudske granice

Događaj opisan u Evanđelju, ne sastoji se samo u onom što se odnosi na Tomu. Prije toga se je Isus ukazao apostolima u dvorani gdje su se, zbog straha od progona Židova, zatvorili nakon Isusove smrti. Sada nema nikakva izvještaja o strahu apostola kad se Uskrsnuli pojavio, ukoliko pozdrav: »Mir vama« nije zamijenjen sa: »Ne bojte se«. Uopće uzevši primjećuje se kod svih ukazanja kako su apostoli vrlo polako i s primjesama sumnjičavosti dolazili do vjere. Za Ivana je napisano da je počeo vjerovati kad je vidio prazan grob. Ali to još nije bila potpuna vjera: »Još naime ne bijahu razumjeli pisma, da je trebalo da Isus uskrsne od mrtvih« (Iv 20, 9). Učenike iz Emausa morao je Uskrsnuli s naporom dovesti do razumijevanja Pisma (Lk 24, 25) Završetak Markova Evanđelja više puta naglašava, kako učenici nisu htjeli vjerovati različitim svjedocima (Mk 16, 9 i sl.). Lukino Evanđelje izričito ističe da su apostoli izvještaj žena o uskrsnuću držali izmišljotinom (Lk 24, 10).

Tako se izvještaj o Tominoj sumnji sasvim uklapa u psihološko stanje ostalih apostola, dapače sa psihološkim stanjem svakog pojedinog čovjeka, koji je suočen s takvim događajem koji se protivi svakom iskustvu, kao što je Kristovo uskrsnuće. Toma zahtijeva da, prije nego povjeruje, stavi svoje ruke na rane Uskrsnuloga.

Osam dana nakon toga ponovno se javlja Isus apostolima, kad je bio prisutan i Toma. Uistinu je Isus ponudio Tomi da dotakne njegove rane. Toma je u isto vrijeme bio svijestan svoje ograničenosti, dok je Gospodin govorio o ograničenosti ljudske spoznaje Boga: »Blaženi, koji ne vide, a vjeruju«. To ujedno znači, da je čovjeku pogled u novi svijet, u koji je Isus ušao uskrsnućem, gledanje njegove božanske slave (Lk 24, 26) u

ovozemaljskoj opstojnosti, ograničen. Ovdje na zemlji nam preostaje samo vjera, i to vjera u onoga koji se je svojoj »braći« (Mt 28, 10) javio kao uskrsnuli i živi. Nisu mogli potpuno shvatiti što je u biti činjenica uskrsnuća, nego da moraju vjerovati onima koji su do te vjere došli i tu vjeru svjedoče.

Poziv na poniznost

Zato je ovaj evandeoski izvještaj konačno za nas poziv na poniznost, na skromnost i priznanje granica, mogućnosti ograničenosti. Svijet će nam uvijek bivati veći. Sve više čovjek prodire u spoznaju divnog sklada i svrhovitosti svemira. Sve više spoznaje beskonačnost svemira, svoju nesposobnost da u sve prodre. Pošto za nas svijet postaje veći, još veći je za nas Bog. On će za nas sve više biti neobuhvatan i nedostižan. Ako uopće nešto možemo saznati, tada nam to mora biti objavljeno po samoj Božjoj objavi. Ali to što o Bogu znamo samo je početno spoznanje, kao sjene što padaju na izvor svjetla, koje nas toplim i svjetlećim zrakama potsjećaju, da sunce zaista postoji. Potpuna spoznaja Boga, gledanje Boga, biti jedno s Njim, to nam je obećano za vječnost. Na ovom se svijetu moramo zadovoljiti sa onim što nam je Bog objavio o sebi. Ovdje trebamo samo vjerovati. Vjera nas potiče da budemo svjedoci evanđeoske vijesti osobito onima koji su daleko od Boga, da i oni doznaju za Božju objavu i da je dalje šire.

Ako tako pripadamo vjeri, ako joj pripadamo svojim ja, svojom osobom, a ne zahtijevamo »gledanje« (razumijevanje) Boga, tada potvrđujemo svoju ljudsku pripadnost i podložnost Bogu. Tada nas Gospodin proglašuje blaženima, jer »ne vidimo a vjerujemo« (Iv 20, 29). Tada Evanđelje vjerom prihvaćamo, i već je u nama, da je Isus Spasitelj, Mesija, Sin Božji, te »da vjerujući imamo život u Njegovo ime« (Iv 20, 31).

Đuro B.

3. USKRSNA NEDJELJA »A«

Dj 2, 14. 22—28 + 1 Pt 1, 17—21 + Lk 24, 13—35

Evanđelje nam iznosi događaj, što se zbio poslije Kristova uskrsnuća. Dvojica učenika putovahu u selo Emaus. Približi im se Isus u liku stranca. Stigoše do Emausa. Isus-stranac htjede poći dalje. Učenici mu rekoše: »Ostani s nama, jer zamalo će večer, i dan je na izmaku«! Uđe s njima. Kad sjede s njima za stol, prepoznaše ga po lomljenju kruha.

Krist nam se uvijek približava tiho, neprimjetno, u liku stranca. Stranac je u vrijeme svoga zemaljskoga života, stranac je kroz povijest, stranac je za nas, stranac je u današnjem čovječanstvu.

Stranac u vrijeme zemaljskog života

Rodio se u štali, bijednije i siromašnije od ostalih ljudi. Nije bilo mjesta za njega u gostionicama i kućama. Boravio je trideset godina u Nazaretu, radio sa svojim poočinom tesarski zanat. Kada je počeo javno djelovati, gledahu u njemu obična čovjeka. Toliki su slušali njegove riječi, vidjeli čudesa, ali ne prepoznahu u njemu Boga. Govorahu: »Đavao je u njemu«. Niti ga vlastiti učenici prepoznaše: »Filipe, Filipe, toliko sam vremena među vama, a ti me još ne poznaš«!

Približio se ženi Samarijanski na zdencu, zatražio od nje vode. Otkriva joj tajne nebeskog kraljevstva. Otvaraju joj se oči i prepozna u njemu Mesiju. Ali i k njoj je prišao kao stranac.

Poslije uskrsnuća ukazuje se Magdaleni. Misli da je vrtlar. Na riječ: »Marijo« — otvaraju joj se oči, prepoznaje svoga Učitelja!

Cijeli je njegov život bio tiho približavanje dušama, približavanje u liku stranca, kao i dvojici učenika iz današnjeg Evanđelja. Samo ga oni mogu prepoznati, koji imaju oči vjere i prime ga u svoje društvo.

Stranac kroz povijest

Kolikima se je Krist približio u životu, a nisu ga prepoznali! Nije im se otkrio, jer nije bilo mjesta za njega. Kolikima se je otkrio tamo, gdje nikada nisu mislili da će ga naći! Svjedoči povijest tisuća i tisuća obraćenika na čelu sa sv. Pavlom. Toliko je puta prolazio Pavao putem u Damask i nikada nije pomislio da će tu sresti Krista. Zar je mislio sv. Augustin, da će Krista sresti u onoj tihoj noći na obali mora? Zar je mislila Eva lavallière, slavna francuska glumica, da će ga sresti negdje u planinama, u zabitnom seocu, dok je znatiželjno slušala župnikovu propovijed? Zar je mislio Charles de Foucauld, pijan užitaka što mu ih je život pružao, da će ga sresti u pustinji Maroka dok je promatrao zvijezde i vedro nebo nad sobom? Zar su mislili toliki da će ga sresti u patnji, na samrtnoj postelji, u susretu s prijateljem, u primjeru požrtvovne sestre u bolnici?

Stranac u našem životu

Koliko nam se je puta Krist približio, a da ga nismo prepoznali? Koliko je puta prošao uz nas, zatražio možda konačište, možda komad kruha, čašu hladne vode, a nismo ga prepoznali? Toliko nam je puta govorio po savjesti, po crkvenim zvonima u nedjeljama i blagdanima, po riječi svećenika. Ostali smo gluhi njegovu glasu, jer ga ne prepoznasmo. Ne prepoznasmo Krista, jer nam se približio u liku stranca. Krist svagdano prolazi pokraj nas kao stranac. Na koncu će nam povijesti biti jasno kada je to prolazio pokraj nas, a nismo ga prepoznali: »Bio sam žedan i niste me napojili. Bio sam gladan i niste me nahranili. Bio sam go i niste me zaodjenuli«! Bio sam među vama i niste me prepoznali.

Stranac u čovječanstvu

Krist je bio stranac kroz povijest, ali nikada ne bje toliki stranac kao danas. Današnje čovječanstvo ne prepoznaje Krista, bori se da ga ne prepozna. Ne poznaje njegov glas u glasu sv. Oca koji je i ovog Uskrsa uputio čovječanstvu poziv na mir preko radia i televizije. Pozvao je čovječanstvo da otvori oči, da u bližnjemu prepozna Krista. Da prepozna Krista u onima što svakog časa umiru na bojnim poljanama. Bratoubilačka mržnja ne prepoznaje Krista.

Zaključak

Što nam preostaje? Širom otvoriti oči i prepoznavati Krista svagdje gdjegod nam se približi. Kada ga prepoznamo, moliti ga poput učenika iz Emausa: »Ostani s nama... dan je naizmaku«! Bliži se večer našega života, ostani s nama! Tama vlada u obiteljima, ostani s nama! Tmurna noć se sprema da u svoj hladan zagrljaj obavije cijelo čovječanstvo: Ostani s nama!

M.

4. USKRSNA NEDJELJA »A«

Dj 2, 14a. 36—41 + 1 Pt 2, 20b—25 + Iv 10, 1—10.

Radi se o duhovnoj vrijednosti.

Kad bi nas netko pitao: koje je zvanje čovječanstvu najpotrebnije, tada bi nam u nerazvijenim i u visoko razvijenim zemljama vjerojatno odgovorili: kao najpotrebnije treba čovječanstvo odlične privredne stručnjake, inženjere, liječnike, učitelje, organizatore, diplomate... A, ako smo svijesni, mi ćemo vjerojatno nadodati: mi trebamo također nesebične službenike koji se stavljaju u službu drugih — svećenike, takve bez kojih su snažni i veliki bespomoćni.

Pa ipak: čitav svijet može drukčije misliti, mi ipak svećenika trebamo. Čovječanstvu su pored opipljivih dobara potrebna također nevidljiva, duhovna dobra i duhovne vrijednosti. Svijet ne živi samo o kruhu. Živi također i od svake riječi koja izlazi iz Božjih usta. Sve ostalo je čista zemaljština, svijet materijalizma. Istina je da današnji svijet ima malo smisla za nevidljive, duhovne vrijednosti. U današnjem vremenu ima malo mjesta za ljude koji gladuju i žeđaju za pravdom; za ljude koji bi htjeli živjeti u duhu Kristove propovijedi na gori.

Kada danas, na nedjelju Dobrog Pastira — svjetski molitveni dan za svećenička i redovnička zvanja — govorimo o svećeništvu, tada nam neće poći za rukom ući u samu njegovu bit. Svećenički smisao nalazimo u nalogu Isusa Krista, velikog Svećenika i u nalogu Crkve. Tada možemo lako razumjeti onu: »Onaj koji nas sudi, Gospodin je«.

Trostruka svećenička služba

Zašto dakle trebamo svećenike? II Vat. Sabor je o njima veoma jednostavno i kratko progovorio. Veli kako su svećenici određeni da navješćuju Blagu vijest, da vrše pastirsku službu vjernicima i službu Božju (O Crkvi, 28).

a) **Svećenici su određeni da navješćuju Blagu vijest.** Mora biti ljudi koji će Kristovu riječ prenositi kroz sva vremena i u narode! O Kristu je mnogo puta rečeno: obilazio je gradove i sela. Učio je u tamošnjim sinagogama, propovijedao Veselu vijest o Božjem kraljevstvu i liječio svaku bolest i slabost (Mt 9, 35). »Kad Isus dovrši naputke dvanaestorici svojih učenika, krene odatle dalje da uči i propovijeda po tamošnjim gradovima« (Mt 11, 1).

Krist bi uzalud naučavao, s njegovom bi smrću bilo sve gotovo i zaboravljeno. Zato je uslijedio njegov zadnji nalog, posljednja želja: »Idite i učite sve narode«. Ljudi svih vremena, svakoga naroda trebaju čuti vijest o Božjem kraljevstvu. Svakome mora biti pristupačno spasenje. Svi trebaju svjetlo u životnim tamama da znadu kuda će upraviti svoje korake da imaju nekog u teškim časovima, nekog tko će ih uputiti iako sve propadne i pođe po zlu. Reci im: na nebu je onaj koji bdije. Nekoga koji će im reći: život nije bez smisla, život ima svoj smisao ne samo u ovozemnom životu, nego osobito i konačno u prekogrobnom. Zato u čitavom životu mora odjekivati: »Gore srca«!

b) Koncil dalje kaže: **Svećenici su posvećeni za pastirsku službu vjernicima.** Ovdje ne može biti govora o težnji ili sticanju vlasti nego se po Kristovom nalogu u svećeništvu preuzima teška odgovornost: kada dušobrižnik oko sebe okuplja djecu, kada se brine za siromahe, kada posjećuje bolesnike, kada se brine o kršćanskom braku i obitelji, kad doživljava nerazumijevanja i napadaje, kada navješćuje riječ Božju, kad nastupa u Božje ime. Svijestan je da čini djelo Evanđeliste!

c) **Konačno je svećenik određen da vrši službu Božju.** Bog traži klanjaoce, koji ga traže u duhu i istini. U svetoj Misi prisutan je sam Krist posrednik između Boga i ljudi, između ljudi i Boga. Po njemu mi u Crkvi dajemo Bogu čast koju mi zbog svoga siromaštva i nezahvalnosti i mlakosti tako često spram Boga zabacujemo. Krist nas zastupa kao naš brat. Krist je most koji spaja nebo i zemlju. Kratko rečeno: kad smo sakupljeni kao zajednica kod službe Božje, gdje je svećenik Kristovo oruđe koje prikazuje svetu žrtvu, tada smo uistinu s Kristom povezani u svetu zajednicu i okrijepljeni blagoslovom vraćamo se u svagdašnji život. A oni koji nedjeljom propuštaju zajedničku svetu misu ne znaju, ne slute što sve gube!

Uz to još pripadaju sakramenti — počevši od krštenja preko ispovijedi i bolesničkog pomazanja. Svaki je sakramenat uspješna pomoć i dar nadasve dobrog nebeskog Oca.

Tako mi gledamo na svećenika. On je određen da navješćuje Blagu vijest da obavlja pastirsku službu vjernicima, da vrši službu Božju. Svećenici su postavljeni zato da ljudima kažu da pored ovoga zemaljskoga života postoji i drugi svijet, svijet kod Boga i da pored zemaljskog poziva imaju i vječni život. Svećenici su zato postavljeni da ljudima pomognu postići vječni cilj, za koji se konačno isplati živjeti.

Teška odgovornost

Uistinu: ovo je teška odgovornost za svećenika! Kod svećeničkog ređenja mu je biskup uputio riječ: Budi svijestan odgovornosti! Doista mi svećenici nismo sveci, ne živimo svi na ugled drugima. Često smo slabi Gospodinovi sluge. Svaki se od nas na početku mise saginje pred Bogom, svijestan da je samo grješan čovjek, svjestan da drugima mora biti sol da ih čuva od raspadanja.

Dvostruka molba

Stoga na današnji svećenički i svoj župnički dan iznosim pred vas dvostruku molbu:

a) **Molite Boga da Crkvi i našem narodu dade mnogo dobrih svećenika** iz kojih će zračiti obnoviteljska snaga i pomoć, koji će biti pravi pastiri i pokazivati vam pravi put, koji će vam biti predvodnci. Tko pritom ne bi pomislio na kardinala Newmana, Faulhabera, Stepinca, na Franju Saleškog, Vinka Fererskog, Ignacija Lojolskog i beskrajne druge, koji su riječju i primjerom do zadnjeg časa bili drugima svjetlo i primjer! Ne smijemo se umoriti i biti umorni u nastojanju da pomoću zemaljskog postignemo vječno. Da, molite Boga da Vam dade mnogo dobrih svećenika! Od tog ćete svi vi imati najviše koristi!

b) I druga molba:**Pomozite nam da mi sami budemo dobri svećenici.** I nas svećenike se nekako mora podnositi. Nama nije potrebno samo vaše povjerenje. Nama su potrebite vaše predane molitve. Svjetski molitveni dan za svećenike ima dublji smisao. Mi ne trebamo vas laike kao jednostavne suradnike koji će nam malo pomoći nositi breme, nego da vi prodrete tamo gdje mi ne možemo doći.

Nama je također potreban vaš primjer da tražite Boga. Ta i mi smo samo ljudi, koji ne mogu sve pružiti, ljudi koji katkada moraju i nešto tražiti, koji neće samo uvijek opominjati. Mi smo ljudi koji se možemo oduševiti primjerom drugih. Nije svaki tako sretan da je uvijek hrabar i odvažan bez malodušnosti. I svećenik može postati umoran, zdvojan, razočaran. Stoga je sveti Arški župnik dva puta htio napustiti svoju župu, jer su zahtjevi prelazili njegove ljudske moći. Da, pomozite nam vašim molitvama, vašim primjerom, kojom lijepom ohrabrujućom riječju, kako bismo mogli izdržati u svojoj odgovornosti pred Bogom i pred vama.

Ima jedna uzrečica: Svako vrijeme ima onakve svećenike kakve zaslužuje. Nisam siguran da je baš tako. No u svakom slučaju je istina da je Krist uvijek isti: danas, sutra i uvijeke. Samo je On onaj koji je otkupio čovječanstvo. A Krist u svako vrijeme želi biti blizu svakom čovjeku. Krist je umro za sve ljude svih vjekova. A On je sam rekao: »Molite gospodara žetve da pošalje radnike na svoju njivu.« Da nam se ta Kristova misao usiječe u pamet, to je smisao današnjega svjetskog molitvenog dana za svećenička i redovnička zvanja.

Đuro B.

5. USKRSNA NEDJELJA »A«

Dj 6, 1—7 + 1 Pt 2, 4—9 + Iv 14, 1—12.

Uskrs i uskrsni dani bili su dani svečanosti, ali život zaostaje na kolosjeku svečanosti. Stvarnost je drugačija: poslovi, patnje, problemi, poteškoće, kušnje. Život je izmjena zla i dobra, radosti i žalosti, kao što

se izmjenjuje dan i noć, godišnje dobi, toplina i studen, ljeto i zima. Zažališ čovjeka, koji je upoznao samo jad i bijedu. A i onaj komu je sreća naklona nije potpuno sretan. Stoga ne iznenađuje tvrdnja i upit Tome apostola u današnjem Evanđelju: »Gospodine, ne znamo kamo ideš. Kako bismo mogli poznavati put?« Kristov je odgovor utješan: »Ja sam put, istina i život«.

Crkva u ime Kristovo pokazuje put

Za Crkvu je duhovnost i pogled u vječnost prvotna stvarnost, ali ne zaboravlja na goruću prisutnost zemaljske stvarnosti. Očito je izrazio u naše dane II Vat. Sabor: »Radost i nada, žalost i tjeskoba ljudi našeg vremena, osobito siromašnih i svih koji trpe jesu radost i nada, žalost i tjeskoba također Kristovih učenika, te nema ničega uistinu ljudskoga a da ne bi našlo odjeka u njihovu srcu. Kršćansku zajednicu naime sačinjavaju ljudi, koje u Kristu sjedinjene vodi Duh Sveti na njihovu hodu prema Očevu kraljestvu. Oni su primili poruku spasenja da je iznesu pred svakoga. Zato zajednica kršćana doživljava sebe doista usko povezanom s ljudskim rodom i s njegovom poviješću... Sabor ima dakle pred očima svijet ljudi, to jest cjelokupnu ljudsku obitelj sa sveukupnom stvarnošću u kojoj živi; svijet kao pozornicu povijesti čovječanstva, obilježen njegovim pothvatima, njegovim porazima i pobjedama. Kršćani vjeruju da je taj svijet, ljubavlju Stvoriteljevom sazdan i uzdržavan, doduše dospio u ropstvo grijeha, no da ga je raspeti i uskrsli Krist, slomivši moć Zloga, oslobodio da se prema Božjem planu preobrazi i tako dođe do svoje potpunosti« (GS br. 1, 2).

Stoga bolje razumijemo riječi sv. Petra u današnjoj Poslanici. Nakon što je istaknuo da je Krist ugaoni kamen duhovne kuće, opominje kršćane da su i oni živo kamenje hrama. Ne samo to, nego u tom hramu: »izabrani rod, kraljevsko svećenstvo, sveti puk, narod određen da bude Božje vlasništvo, da razglasite slavna djela onoga koji vas pozva iz tame u svoje divno svjetlo«.

Ali ne »sveti puk« koji živi odijeljen od drugih ljudi, zatvoren u getu, nego uključeni u svijet koji ima svoje zakone, ustave, upravitelje, programe. Kršćani ne smiju pokazivati nepovjerenje u svijet, podnositi ga kao manje zlo ili nužnost. Ipak se kršćani ne smiju u svijetu u svemu poistovjetiti s poganima: »Opominjem vas, budući da ste tuđinci i stranci, izbjegavajte tjelesne požude, jer one vojuju protiv duše«.

Da shvatimo Petrovu opomenu, moramo imati pred očima pogansku pokvarenost onoga vremena. Zahvatila je i kult bogova u zajedničkim orgijama, čak i u hramovima. Zato Petar hoće da se kršćani vladaju lijepo među poganima, da bi im dobrim djelima zatvorili usta.

Kršćanin, dakle, mora sudjelovati u društvenom poretku, prožeti ga svojim duhom. Ne smije zbog vječnosti zabaciti vremenito i zemaljsko. Na to nas upućuje II Vat. Sabor: »Čovjek stvoren na sliku Božju, primio je nalog da sebi podloži zemlju sa svime što ona sadržava, da upravlja svijetom u pravednosti i svetosti te da priznajući Boga stvoriteljem svega k njemu upravlja sebe i sveukupnu stvarnost, da time što su sve stvari podvrgnute čovjeku bude ime Božje slavljeno po svoj zemlji« (Gs br. 34).

Kršćanin upire pogled u vječnost.

Nastavlja II Vat. Sabora: »To također vrijedi i za najobičnije dnevne poslove. Muževi i žene koji, pribavljajući za sebe i svoju obitelj sredstva potrebna za život, tako razvijaju svoju djelatnost da prikladno služe društvu, s pravom mogu smatrati da svojim radom dalje razvijaju Stvoriteljevo djelo, da služe dobrobiti svoje braće i da osobnim radom doprinose povijesnom ostvarenju Božjih zamisli« (GS br. 34).

Evanđelje nadopunja ovaj okvir. Sretni su bili apostoli uz Isusa. Drugo nisu ni željeli. Ali nadošao je čas rastanka. Sama Kristova napomena: »Neka se ne uznemiri vaše srce... Idem da vam pripravim mjesto«, ražalostila je apostole. Treba da shvate, da bi bilo preudobno da uvijek ostane ovako. Tješi ih: »Vratit ću se da vas uzmem k sebi da i vi budete gdje sam ja«. Glavno je da u času kušnje ne posumnjaju u njegov povratak, u novi susret.

Za kršćanina traje uvijek očekivanje susreta s Kristom. U vidu susreta prihvaća: rad, napore, tegobe. Sve će završiti. Slijedit će duža sreća od svih tjeskoba i jada na zemlji.

Kršćanin mora na zemlji prihvatiti svoj dio rada i križeva, ali drugačije nego ostali. Nevjernik jedino nastoji prigrabiti dobra ovoga svijeta. Vjernik radi na zemlji, ali s pogledom u vječnost.

Zaključak

»Obnova koja nam je obećana i koju čekamo već je dakle počela u Kristu, napreduje u slanju Duha Svetoga i po njemu se nastavlja u Crkvi u kojoj po vjeri bivamo poučeni također o smislu našeg **vremenitog života,** dok dovršujemo djelo koje nam je od Oca u svijetu povjereno, s nadom u buduća dobra, i dok radimo za svoje spasenje« (LG br. 48).

R.

6. USKRSNA NEDJELJA »A«

Dj 8, 5—8. 14—17 + 1 Pet 3, 15—18 + Iv 14, 15—21

Istina ili bajka?

Pod istinom, mi prirodoslovno usmjereni ljudi, razumijevamo rado: apsolutno pouzdano, sigurno, ispravno. Na pr.: 2 x 2 = 4. Ali, može li se reći da je taj račun istina? Ima li taj rezultat nešto sa istinom? Najviše bi se moglo reći: 2 x 2 = 4 je točno. A 2 x 2 = 5 je krivo. Tko to zaniječe nije lažac. On je bedast, u školi nije pazio, ne zna računati. Račun 2 x 2 = 4 nema ništa zajedničko s istinom. Istina je vrednota, pojam iz etičkog svijeta.

U svim stoljećima ljudi su od istine pravili spektakl. Tko bi htio napisati povijest istine, morao bi uz već tiskane sveske svjetske povijesti napisati nove. Poduzeo bi nešto nemoguće, jer istina je mnogosložan pojam, prelijeva se. Svatko piše istinu, brani je sa svoga stanovišta i smatra da ju je unajmio. Drugima je možda samo obrana, laž ili propaganda. Ilustrirane

revije donose izvještaje o povijesnim događajima pod naslovom »Kako je uistinu bilo«. Pilat je naprotiv bio skroman i pošten kada je, kod saslušanja Isusa, slegnuo ramenima i izjavio: »A što je istina?«.

U sazvučju laži, zabluda, zaglupljivanja, propagande, reklame i osobnih interesa istini nije lako. Zapravo nas ne bi smjelo iznenaditi, da u Evanđelju istina igra odlučnu ulogu. Najmanje dvadesetak puta upotrebljava Krist samo u Ivanovom Evanđelju riječ »istina«. »Moja je riječ istina«; »Govorim istinu«; »Ako kažem istinu...«. Dapače kaže o sebi: »Ja sam istina«. Tako daleko nije išao ni jedan velikan povijesti. Nikada nije bila rečena ponosnija riječ. Samo se na psihijatrijskim klinikama može naći ljudi koji to o sebi tvrde. I u današnjem Evanđelju govori Krist o Duhu istine koga će poslati. Ne možemo uzeti za zlo inovjercu, ako mu tolike i tako snažne formulacije izgledaju nebulozne i sumnjive.

Ali pogledajmo bolje što Krist razumijeva pod istinom, u kojoj svezi upotrebljava riječ »istina«. Upotrebljava je u ime religije. Moramo se uživjeti u Isusovo vrijeme. Bilo je to vrijeme kada su sve moguće religije bujno cvale. Nebesa su bila nastanjena stotinama bogova i božica. Uspijevali su mitovi i kultovi, Dionizijev i Mitrin kult. Da li je Krist sa svojim zahtjevom na istinu htio reći, da su sve ove religije nesmisao, laž? Nadmetanje i pretjeranost njemu su tuđi. U svim je religijama zrnce istine. Čak i u neobuzdanim (orgijskim) kultovima živi čežnja za Bogom i spasenjem. Mogli bismo ovako formulirati: Krist govori istinu o Bogu. Nikada Krist nije htio reći nešto definitivno o povijesnim događajima ili prirodnim fenomenima.

Krist govori istinu o Bogu.

Što to znači? Možemo sebi razjasniti, kada znamo da je laž suprotnost od istine. Krist označuje đavla ocem laži. Svojim protivnicima, farizejima, teolozima svoga vremena predbacuje tvrdu riječ: »Imate đavla za oca«. Dakle: vi ste lažljivci. Farizeji mu sa svoje strane ne ostaju dužni odgovora: »Ti si opsjednut od đavla. Ti si lažac«. Grublje se protivnosti ne mogu sukobiti. Dvije stranke uzajamno isto predbacuju. U ovom obliku danas već ne nalazimo protivnost. Nijedan čovjek ne bi danas došao na misao da Isusa označi lašcem, da je laž sve što je govorio o Bogu.

Ali nešto drugo možemo ustanoviti. Rekli smo: Krist govori istinu o Bogu. Druga je suprotnost od istine, bajka. Milijuni danas smatraju: sve što je Krist o Bogu rekao, bajka je, mit, legenda. Možemo te ljude razumjeti. Jer mnogo toga što je Krist o Bogu rekao, zvuči uistinu kao bajka. Kao dokaz bi se moglo navesti cijelo Evanđelje.

Zar to nije kao bajka, da vječan, neizrecivo dalek Bog, koji svemir drži kao tenisku loptu u ruci, postaje malo dijete, rađa se u staji od jedne djevojke. Da isti nepoznat Bog, u obličju čovjeka, hoda zemljom, razgovara s ljudima, miluje djecu, nikoga ne može gledati da pati a da ne pomogne. Kao da nema važnijega posla, kao da nema ništa važnije od čovjeka. Zar to ne zvuči kao bajka. Da čovjeka čeka kao što otac nezahvalnoga sina; da čovjeka, zrnce prašine u svemiru, slijedi kao pastir izgubljenu ovcu; da se neobuzdano veseli kada je nađe. Zar to ne podsjeća na bajku? Da isti Bog toliko ljubi ljude da kao razbojnik za njih umire na križu. Zar to nije kao bajka?

Bajke su za djecu, tako mislimo. Ugledni pedagozi su drugačijeg mišljenja. Bajke nisu za djecu. Iskrivljuju svijet. Pričaju stvari koje obaraju tvrde činjenice života. A sve što Krist o Bogu govori, zar ne izgleda da obara tvrde stvarnosti života? Sjetimo se samo rata, glada, bijega, milijunskog ubijanja nevinih. Sjetimo se kaljuže bijede u cijelom svijetu. Tu upravo Bog izgleda protivno od onoga što je Krist o njemu govorio. Nije dragi Bog, dobrostivi otac, nego okrutni Bog, Bog — neprijatelj. Ako uza sve to ostanemo kod tvrdnje: Krist govori istinu o Bogu, a ne bajku, onda moramo razumjeti inovjerca kada pita za dokaze. I mi se sami moramo pitati: čime nam Krist dokazuje da ne priča bajke, da nije fantast?

Tko od Krista traži dokumente, tko zahtijeva dokaze za istinitost njegovih riječi o Bogu, postavlja težak, bolje bi se reklo, neispunjiv zahtjev. Religija se kreće u svijetu iracionalnoga. Ne mogu istinu Isusovih riječi o Bogu dokazati matematičkom točnošću kao 2 x 2 = 4. **Mogu samo vjerovati ili ne vjerovati.** Tko uza sve to traži dokaze, mogu samo reći što je Krist predbacio nevjernicima svoga vremena: »Ako mojim riječima ne vjerujete, vjerujte barem mojim djelima«. Čudesima. Ali oni nisu vjerovali ni čudesima. Mogu nekom čovjeku donijeti sto dokaza za istinu Evanđelja iz svih stoljeća. On ipak još dugo ne mora vjerovati. Vjera ima malo što ili ništa sa dokazima. Vjera je kapitulacija srca pred Isusovom pojavom: »Gospodine, samo ti imaš riječi vječnoga života«; »Gospodine, vjerujem, pomozi mojoj nevjeri«.

E. K.

UZAŠAŠĆE KRISTOVO »A«

Dj 1, 1—11 + Ef 1, 17—23 + Mt 28, 16—20

Pred velikim smo blagdanom Kristova Uzašašća, kada se Krist uzdigao s našeg planeta i pobjedonosno uzišao na nebo završivši djelo otkupljenja. Ušao je u nebesku slavu što mu je Otac pripravi na nebesima. »Postavljajući ga sebi s desne strane na nebesima« (Ef 1, 20).

Kada se odijelio od svojih učenika, ostavio im je svoju oporuku. Ne samo njima nego i nama i svim pokoljenjima poslije nas: »Idite i učinite sve narode mojim učenicima« (Mt 28, 19). Tu Kristovu oporuku dužni smo izvršavati, biti Kristovi svjedoci svojim životom, riječima i djelima.

Svjedoci životom

Trebamo biti Kristovi svjedoci svojim životom. Raznositi njegovu poruku čovječanstvu. Zapitajmo se danas i odgovorimo: kako svjedočimo svojim životom istinu koju vjerujemo? Kako svjedočimo za milost koju primismo? Da li se u tvojoj kući, u tvom uredu, u tvojoj ulici, osjeća da si drukčiji od ostalih sinova zemlje? Da li to osjećaju tvoja djeca, tvoja obitelj, tvoji prijatelji? Nažalost, moramo priznati da naš život često ne govori o

Bogu, nego možda koji put protiv Boga. Mnogo je kršćana, ali malo apostola koji bi shvatili veliku i tešku dužnost Kristove poruke: »Učinite sve narode mojim učenicima«!

Svjedoci riječima

Budimo svjedoci Kristovi i riječima, gdje je potrebno i gdje se to od nas traži. Zašto se upravo danas toliko naglašava apostolat laika? Jer svećenik ne može svagdje doprijeti, a više ih puta i nema toliko na raspolaganju. Zato ih kršćani trebaju nadomjestiti. Kristove riječi: »Učinite sve narode mojim učenicima« — ne odnose se samo na svećenike nego i na sve kršćane. Nema svećenika u tvornicama, u uredima, na gradilištima, ali ima kršćana. Trebaju ih zamijeniti. Ne smijemo se bojati niti sramiti svoga kršćanstva. Kršćanstvo nije nešto bezlično nego život koji treba proživljavati, kao što lijepo kaže književnik Krleža: »Život nije zato da gnjije, nego da gori«. To je život koji treba dati i drugome da ga živi i proživljava. Ne smijemo se bojati. Krist je rekao: »Ja sam s vama cijelo vrijeme do svršetka svijeta« (Mt 28, 20).

Svjedoci djelima

Dok su apostoli gledali za Kristom kako uzlazi na nebo nadoše se pokraj njih dva čovjeka obučena u bijele haljine i rekoše im: »Galilejci, zašto stojite i gledate u nebo« (Dj 1, 11)?

I nama upućuju iste riječi: zašto stojite skrštenih ruku? Pogledajte oko sebe i vidite ima li gladnih da ih nahranite; ima li žednih da ih napojite; ima li tužnih da ih utješite i uputite prijateljsku, bratsku riječ utjehe.

Toliko je slijepih ljudi i nikada neće uzeti Evanđelja, pročitati nešto iz njega, ali će zato osjetiti Evanđelje oživotvoreno u onom komadu kruha što ćeš ga pružiti. Ili u onoj toploj riječi koju ćeš im uputiti. Osjetit će toplinu Kristove riječi, osjetit će blizinu samoga Krista.

Možda mnogi neće nikada pročitati što je napisano u Evanđelju, jer ne znaju čitati, nemaju sredstava da ga nabave ali će ga pročitati u tebi, u tvojoj ljubavi prema njima. Imat će pred sobom živo Evanđelje. Lijepo netko reče: »Možda ljudi neće čitati Evanđelje uvezano u skupocjenu kožu ili platno ali ne mogu izbjeći da se ne susretnu s Evanđeljem koje ide u cipelama«. To je ono Evanđelje, živo Evanđelje što ga mi živimo. To je ono kršćanstvo koje mi živimo, koje osjete oni koji su potrebni naše pomoći. Naša djela najočitije govore o našem kršćanskom životu, o Kristu u nama, koga trebamo približiti svakoj duši.

Zaključak

Kristov si svjedok! Budi svijestan uzvišene zadaće! Nemoj stajati skrštenih ruku. Toliki su potrebni tvoje pomoći. Obazri se oko sebe. Svjedoči za Krista svojim životom, svojim riječima i svojim djelima!

M.

7. **USKRSNA NEDJELJA** »A«

DJ 1, 12—14 + 1 Pet 4, 13—16 + Iv 17, 1—11a.

Poslije Kristova uzašašća sabraše se apostoli u jednoj prostoriji u Jeruzalemu. Čekaju Očevo obećanje, Duha Svetoga. Na okupu, s Marijom, Kristovom rodbinom i s nekim ženama. Prvi put bez Kristove prisutnosti. Ali su s njime povezani u jednodušnoj i ustrajnoj molitvi. Svojim primjerom i svojom riječju naučio ih je moliti. Pred njima je glasno molio Oca za njihovu vjeru, za njihovo jedinstvo: »Ovo je vječni život: spoznati tebe, jedinoga pravoga Boga, i onoga koga si poslao, Isusa Krista. Oni ostaju u svijetu, dok ja idem k tebi. Sveti Oče, čuvaj u svome imenu one koje si mi dao, da budu jedno kao mi«.

S pravom je rečeno da ne zna dobro živjeti tko ne zna dobro moliti. Često vjernici nemaju ispravan pojam o molitvi. Zapažamo nesklad između življenja i molitve. Znaju dugo moliti, »obilaziti oltare«, obavljaju razne pobožnosti, pale svijeće, ali životom sablažnjuju, ruše vjeru u onima koji s pravom smatraju da molitva mora biti životno djelotvorna u onome tko moli. Molitva im je ustrajno navaljivanje na Boga isključivo ili prvenstveno mnoštvom prošnja za razne vremenske potrebe. U molitvi im nije središte Bog, nego čovjek. Dakle molitva sebičnosti, a ne ljubavi. Smijemo moliti Boga za zdravlje za materijalne potrebe, zaposlenje, zaradu, stan, mir, utjehu i slično. Ali to nije prvenstveno u molitvi. Čak to nije bezuvjetno potrebno spominjati. Isus nas uvjerava: »Tražite najprije kraljevstvo Božje i njegovu slavu i sve će vam se ostalo nadodati« (Lk 12, 31).

Što je molitva? Ono što je radio Isus. Razgovarao je sa svojim Ocem, slavio ga, zahvaljivao mu, prikazivao mu svoje patnje i život, molio za sebe, za svoje učenike, za spas svijeta. Tako Isus i sada moli Oca »neizrecivim uzdisajima« (Rim 8, 26). Tako moli kroz svoje otajstveno tijelo Crkvu.

Molitva je razgovor s Bogom. Povezanost s njime mišlju i srcem, vjerom i ljubavlju. Zato je molitva razmjerna našoj vjeri i ljubavi. Što više spoznajemo Boga u njegovoj neizmjernoj dobroti, ljubavi i milosrđu prema nama, to ga više ljubimo. A ljubav traži njegovu blizinu, prisnu povezanost s njime. S druge strane molitva više proširuje i produbljuje našu vjeru i ljubav. Ne može se željeti što se ne ljubi, ali ne može se ni ljubiti što se ne poznaje. Zato Krist kaže Ocu: »Ovo je vječni život: spoznati tebe, jedino pravog Boga, i onoga koga si poslao. Isusa Krista«. Spoznaja po vjeri izaziva u nama ljubav prema Bogu kao prirodan uzvrat na njegovu ljubav. Samo ljubav podnosi izrugivanje zbog Kristova imena, trpi zbog pravednosti, ne zastraši se niti zbuni pred prijetnjama (Poslanica).

»Ja sam objavio ime tvoje ljudima... Jer riječi koje si dao meni, dao sam njima«. Krist nam je otkrio ljubav Očeva srca u prekrasnim prispodobama o izgubljenom sinu, o dobrom pastiru. Ali se je u najvećoj mjeri očitovala Očeva ljubav što nam je »dao svoga jedinorođenoga Sina, da ne pogine

ni jedan koji u nj vjeruje već da ima vječni život« (Iv 3, 16). I Krist je za sebe mogao reći: »Nema veće ljubavi od ove da se položi svoj život za prijatelje svoje« (Iv 15, 13).

Potrebno je, dakle, da što više upoznajemo Božju ljubav, koju nam je otkrio Isus Krist. Bit će nam snažan poticaj da budemo s njime povezani, da ga tražimo, ljubomorno čuvamo, jer je on sreća, utjeha i snaga duši. »Tebi govori moje srce; tražim lice tvoje, tvoje lice tražim, ne skrivaj lica svoga od mene« (Ulazna pjesma).

U doživljavanju radosnog drugovanja s Bogom duša se sve više oslobađa svoje sebičnosti, privezanosti za materiju, svijet i vrijeme. Ljubav raste do savršenstva, te se mogu shvatiti misli iz 26. psalma današnje ulazne pjesme: »Za jedno molim Gospodina, samo to tražim: da živim u domu Gospodnjem sve dane života svoga, da uživam milinu Gospodnju i dom njegov gledam«.

U drugovanju s Bogom ljubav odgovara na ljubav. Srce se otvara izljevima osjećaja, prelaze u snagu volje da se duša posve preda Bogu, da je spremna i na najveće žrtve. Takvi su bili mučenici, patnici u bolestima, progonima, razočaranjima. Velike duše željele su što više uzvratiti Bogu trpljenjem i žrtvama.

U drugovanju s Bogom postajemo svijesni da sve dobro što imamo, dar je njegove očinske dobrote. Ta spoznaja budi u duši osjećaje zahvalnosti. Zahvalnost je priznanje ljubavi i priznanje vrijednosti primljenog dara. »Što imaš, a da nisi primio«? Zahvalnost je priznanje vlastite bijede, siromaštva, potrebe, pomoći.

U drugovanju s Bogom, u susretu naše grešnosti s njegovom svetošću, naše slabosti s njegovim milosrđem, spontano osjećamo prijekor u duši za mnoge grijehe i propuste kojima smo povrijedili njegovu ljubav. Upravo njegovo milosrđe nas hrabri da požalimo svoje grijehe, da ga molimo za oprost i da smo spremni na zadovoljštinu. Njegovo velikodušno praštanje hrabri nas da se ustrajnije i odlučnije borimo protiv grijeha i loših sklonosti. Nije li takav susret i njegov postupak vratio mir Magdaleni, razbudio u njezinu srcu ljubav.

Bog zna da u zemaljskom životu imamo mnogo potreba tjelesnih i duševnih. Potiče nas da pouzdano i ustrajno molimo od Oca, dakako sve u skladu s njegovom voljom. Ipak nas upućuje da u svojoj prosnoj molitvi iznad svega molimo kraljevstvo Božje u nama i u svijetu: dođi kraljevstvo tvoje! Postajemo suradnici u njegovu spašavalačkom djelu svjedočenjem, žrtvom i molitvom.

Molitva je naš trajan razgovor s Bogom. »Molite bez prestanka; ostanite u mojoj ljubavi; ostanite u meni i ja ću ostati u vama. Ako ostanete u meni i ako moje riječi ostanu u vama, tražite što god hoćete, i bit će vam. Ovo vam rekoh, da radost moja bude u vama te da radost vaša bude potpuna« (Iv 15, 4—11).

DUHOVI

Dj 2, 1—11 + 1 Kor 12, 3b—7, 12—13 + Iv 20, 19—23.

Crkva

Pred blizu dvije tisuća godina, nalazila se je južno od Antilibanona u današnjoj Siriji šačica ljudi. Isus i njegovi učenici. Tada je Isus rekao Petru riječi koje se mogu čitati na kupoli crkve sv. Petra u Rimu: »Ti si Petar, stijena i na toj stijeni ću sagraditi Crkvu svoju i vrata je paklen neće nadvladati« (Mt 16, 18). Velika i neprolazna riječ. Isus veli da će zajednica, koju će osnovati, biti nerazoriva. Iščezla su mnoga moćna kraljevstva: egipatsko, babilonsko, rimsko. Vjerojatno će doći vrijeme kada će se samo u povijesnim knjigama čitati o engleskom imperiju i o američkoj i ruskoj velesili. No i tada će još puna životvorne snage opstojati od Krista ustanovljena zajednica. Prvi izabrani članovi od Krista bili su ribari i radnici. Iza njih ne stajaše nikakva politička ili privredna moć.

Ta je zajednica Kristova Crkva. Njoj je na Duhove poklonjen Duh Sveti. Taj od Isusa obećani Duh Sveti nutarnja je snaga Crkve. Ta je snaga nevidljiva. Bilo je u povijesti vremena kada su Crkvu jedva primjećivali, kada je izgledala kao kakvo ljudsko društvo pored mnogih drugih koji imaju stoljetno iskustvo i predaju. Bilo je vremena kada je Crkva izgledala beživotna, ostarjela, kao mrtva, kao pronađeno sjemenje u egipatskim grobnicama. Stoljećima je u njima ležalo kao mrtvo. Ali kad je rasuto po plodnim poljima, pokazalo se da je u tom sjemenju sačuvana životna klica. Tako i Crkva ima svoje vrijeme, zadnji koncil, u kojoj je čudo po nevidljivom Duhu postalo vidljivo svijetu.

Duh Sveti u Crkvi

Tko je Duh Sveti? Učili smo u katekizmu: Duh Sveti je treća osoba Presvetog Trojstva. Bog u tri osobe. Potpuna tajna. Nadilazi naša ljudska shvaćanja. Isus ga zove Tješitelj, jer je Crkvi i pojedinim vjernicima darovan od Isusa, koji boravi kod Oca i nije više među nama na vidljiv način. Otac, Sin i Duh Sveti su jedan Bog, ali su ipak različiti jedan od drugog.

Otac je nevidljivi Bog od vijeka. Objavio se po Sinu i tako postao vidljiv svijetu. Slično kao što je u klici biljke sakriven oblik buduće biljke i tek cvijeće pokaže što je bilo skriveno u sjemenu. Duh Sveti je ljubav između Oca i Sina. Veza jedinstva, kao što je cvijet životna veza između korijenja i biljke, po čemu će ostati jedinstvo života. Ova ljubav između Oca i Sina, naime Duh Sveti, u Crkvi je djelotvorna. Kao što je voda u prirodi uvjet za plodnost, svojom blagom silom neodoljivo pronalazi putove, tako isto svaki život i svetost u Crkvi dolazi od Duha Svetoga. On djeluje u njoj neprimjetno, ali u njoj sa sigurnošću postiže cilj. Prigodom ponovnog Kristovog dolaska bit će Crkva punina spoznaje i ljubavi, koju je Otac odredio da postoji odvijeka.

Na Duhove je Duh Sveti počeo vidljivo djelovati u Crkvi. Apostoli počeli shvaćati Božji plan spasenja da je križ predviđen za spasenje. Zar nije sve to trebao pretrpjeti Krist, da tako uđe u svoju slavu (Lk 24, 25). Sada shvaćaju da su Kristove muke bile naviještene već u spisima Starog Zavjeta. Stoga će njihovo propovijedanje biti o Propetome. Apostoli su prije mislili o sebi, o svojoj budućnosti, međusobno se svađali tko će imati bolje mjesto u nebeskom kraljevstvu. Kada je Isus bio uhvaćen plašili su se zbog sebe. Petar ga je zatajio da spasi sebe. Na Duhove se apostoli u prvom redu osjećaju članovima Crkve, zaboravljaju na same sebe u interesu službe Crkvi. Za svoju apostolsku zadaću daju svoje živote. Posredstvom Duha Svetoga u njih je ušla ljubav, ljubav prema Bogu i drugim ljudima. Ova je ljubav u njima uništila ljudski strah. Sada su hrabri i neustraživi za Krista.

Duh Sveti u nama

Isti Duh Sveti koji se na Duhove izlio na Crkvu bio je jednoga dana na sv. krštenju i nama dan. Punoća milosti Duha Svetoga, došli smo u vezu s Ocem i Sinom. Mi smo ucijepljeni u Krista i imamo pravo reći Bogu: »Oče«! S potpunim povjerenjem možemo se moliti Bogu kao našem Ocu, jer se naš glas ujedinjuje sa Kristovim na nebu, koji je s Duhom Svetim zauvijek sjedinjen s Ocem.

Duh Sveti želi da od nas krštenika učini sve bolje i bolje kršćane, da ne nosimo samo Kristovo ime, nego da mu sve više i više postanemo slični. Ukoliko se na našem licu sve više odrazuje Krist, to će biti naša veća povezanost s Ocem i utoliko će se više kroz naš život Bog objavljivati svijetu (Iv 14, 9). To vrijedi za svakog kršćanina koji sluša i drži Kristovu riječ: »Otac i ja k njemu ćemo doći i nastaniti se kod njega«. Po Duhu Svetom se želi Otac i Sin sve više i više utisnuti u naš život.

Duh Sveti ne djeluje u nama automatski. Mi se moramo otvoriti utjecaju Duha Svetoga. Kristova riječ mora u nama biti djelotvorna i živa. Po toj riječi moramo živjeti. Ako tako primimo Kristovu riječ, onda će Duh Sveti sve više i više s Ocem i Sinom djelovati u nama. Božji mir, koji vlada između Oca i Sina, također će postati stvarnost za nas.

Đuro B.

BLAGDAN PRESVETOGA TROJSTVA

Izl 34, 4b—6, 8—9 + 2 Kor 13, 11—13 + Iv 3, 16—18.

Kad bjesmo još mališani i promatrasmo mjesec što se pomalja iza brda, željeli smo se popeti na brdo, dohvatiti ga rukama. Kad odrastosmo, uviđamo da to bijaše samo san.

Dok smo sjedili u đačkim klupama mislili smo da ćemo sa svjedodžbom ponijeti sve znanje. Kad stupismo u život, vidimo kako smo zapravo malo znanja ponijeli u život.

Tako i bogoslovi proučavaju tajnu presv. Trojstva, nastoje je razjasniti raznim slikama i usporedbama. Na koncu prignu koljena. Uvide da je nedokučiva ljudskom umu.

Ne možemo prodrijeti svojim ograničenim umom u tajnu, u intimni božanski život presv. Trojstva. Presveto Trojstvo ne vidimo, ali osjećamo njegovo djelovanje. Osjećamo i vidimo Očevu stvaralačku moć, otkupiteljsko djelo Sina, snagu Duha Svetoga.

Otac

U vedrim noćima promatramo svemir osut nebrojenim zvijezdama. Divimo se. Gledamo ili kroz teleskop, otkrivaju nam se prostrani svjetovi. Prostim ih okom ne vidimo.

Divimo se raskoši prirode u raznim nijansama godišnjih dobi. Blagom proljeću. Priroda se budi na nov život. Vrućem ljetu. Priroda je u usponu bujnosti. Tmurnoj i kišovitoj jeseni i hladnoj zimi. Cijela priroda utone u zimski san.

Zastajemo pred životinjskim carstvom, od sitnih mikroba do gorostasnih životinja. Zastajemo pred divnim skladom životinjskog carstva.

Napokon se nađemo pred remek-djelom, pred čovjekom, pred sobom, pred svojim tijelom. Divan sklad. Svaki organ izvršava svoju ulogu, sve međusobno u savršenom skladu.

Kada sve ovo promatramo, zar ne osjećamo Očevu stvoriteljsku moć, koja je sve ovo sazdala i upravlja? Ne vidimo ga tjelesnim očima, ali ga osjećamo u sebi. Njegovo smo remek-dijelo. Djelo Oca, koga nam je Krist objavio. Ne vidimo ga tjelesnim očima, ali ga vidimo očima vjere.

Sin

Krist je otkupio svijet. Čovjek je Kristovom smrću ponovno postao dijete Božje. To je i bio cilj Kristova dolaska na zemlju, da nas ponovno učini Božjom djecom, da smijemo ponovno Bogu reći: »Oče«!

Bacimo li pogled u povijest prije Krista i poslije Krista, zar ne vidimo plod njegova djela otkupljenja?

Prije Krista čovjek se strašio Boga, zamišljao ga sucem koji kroji pravdu a poslije Krista tog strogog suca naziva Ocem.

Prije Krista čovjek nije znao za zapovijed ljubavi, nego za zakon odmazde. Poslije Kristova dolaska postoji jedina zapovijed ljubavi, ne samo prema prijateljima nego i prema neprijateljima. Svijet je postao drugačiji, jer je Krist poslao u svijet svoje učenike da ponesu u svijet njegovu nauku, njegovu blagu vijest.

Prije Krista čovjek se je gušio u patnji, nije joj vidio smisla. A kada je Krist primio na sebe dragovoljno križ, pokazao nam je da naše patnje i naši križevi imaju smisao.

Zar nam se u svemu ovom ne očituje otkupiteljsko djelo Sina? Ne vidimo ga ali znamo i osjećamo da je svijet otkupljen, da smo i mi otkupljeni.

Duh Sveti

Djelovanje Duha Svetoga je opipljivo. Na poseban način vidimo u Crkvi, koja je produženje Krista kroz povijest. Upravo je zbog toga i ljubimo.

Voltaire je predbacivao katolicima, da su se zaljubili u Crkvu-staricu od 2.000 godina. Ne ljubimo mi Crkvu zato što je stara 2.000 godina, što je nazivaju staromodnom ili radi mirisa njezina tamjana. Ljubimo je, jer je produženje Krista, jer je oživljava Duh Sveti. Vodio ju je kroz povijest, vodi je i danas po valovima uzburkanog modernog previranja.

Djelovanje Duha Svetoga osjećamo u sebi kad prosvjetljuje naš razum, kad nas jača u teškoćama, kad nas tješi u nevoljama, kad nas ispunja svojim darovima. Ne vidimo ga očima, ali osjećamo da je u nama, da je u Crkvi.

Zaključak

Kršćanine! Budi svijestan ove velike tajne Presvetog Trojstva. Tvoje oči je ne mogu vidjeti, niti je tvoj ograničeni um može dokučiti, ali je možeš vidjeti očima vjere. Gdje prestaje razum, tu počinje vjera. Ne vidiš je, ali osjećaš njezinu blizinu. Osjećaš Očevu moć kojom te je stvorio i podržava na životu. Osjećaš da si otkupljen krvlju Sina. Osjećaš snagu Duha, krijepi te i jača. Budi svijestan tajne presvetog Trojstva kadgod se prekrižiš i kad izgovaraš: »U ime Oca i Sina i Duha Svetoga«!

M.

BLAGDAN TIJELOVA

Pnz 8, 2—3. 14b—16a + 1 Kor 10, 16—17 + Iv 6, 51—58.

Tjelesna i duhovna hrana

Mojsije želi naglasiti da su poniženja i kušnje izabranog naroda bile u pustinji kroz 40 godina da Bog »dozna što je narodu u srcu: hoće li držati zapovijedi njegove ili neće« (8, 2b).

Ipak unatoč svim kušnjama, ponižavanjima, Gospodin je Izrael hranio manom, koju nisu poznavali ni oci Izraelovi, da pokaže da čovjek ne živi o samom kruhu. Jer čovjek živi o svemu, što izlazi iz usta Gospodnjih (8, 3).

Mojsije želi dobro naglasiti, da Bog može uzdržati čovječji život i bez tjelesne hrane ili kako je sv. Pavao naziva riječju — kruh. Isto tako želi naglasiti, da Bog može svagdano priuštiti posve neobičnu hranu, kao što je bila mana u pustinji. Čak Bog može uzdržati čovječji život i bez ikakve hrane. Onim »što izlazi iz usta Gospodnjih« (8, 3).

Isto govori Krist dok suzbija napastovanje u pustinji: »Stoji pisano: čovjek ne živi samo o kruhu, nego o svakoj riječi, što iz ustiju Božjih izlazi« (Mt 4, 4).

Mojsije i Krist žele naglasiti samo jedno: nije jedina svrha na zemlji hraniti svoje tijelo, jer opstoji i duša u čovjeku. Stoga tko se hrani također Božjim riječima, vrši Božju volju, živjet će vječnim životom. Dakle postoji dvostruka hrana: za tijelo i dušu. Kao što čovjek hrani i uzdržava svoje tijelo, tako mora hraniti i uzdržavati duhovnom hranom svoju dušu.

Duhovna hrana

Duhovna je hrana, veli sv. Pavao u današnjoj poslanici »posvećeni kalež zajedništvo s krvlju Kristovom« i »kruh ... zajedništvo s tijelom Kristovim« (10, 16). Tko pije iz posvećenog kaleža i jede posvećeni kruh, zapravo vrlo malo, skoro ništa ne daje tijelu, ali zato krijepi i jača dušu. Jer nije obično piće i obična hrana, već nebesko piće i nebeska hrana. Piće i kruh posvećenjem postaje Kristova krv i Kristovo tijelo Zato svaki čovjek koji jede Kristovo tijelo i pije njegovu krv, postaje usko povezan s Kristom, jedno s Kristom.

Kristovo je tijelo jedina i prava duhovna hrana.

U Evanđelju Krist izravno govori: »Ja sam živi kruh ... kruh, koji ću ja dati jest moje tijelo«. Smisao je jasan: Isus je kruh, hrana duše. Posvećeni kruh je Isusovo tijelo, a ne »neka uspomena« na njegovo tijelo i krv ili »znak sakupljanja« ili »stol« istomišljenika.

Blagovanje Kristova tijela i krvi nužan je uvjet, da se zadobije »život u sebi«; da se zadobije »život vječni«; da Krist ostane »u meni i ja u njemu. Taj će »živjeti zbog mene«; taj će »živjeti u vijeke«; taj će »uskrsnuti u posljednji dan«.

Starozavjetna mana hranila je samo tijelo. Nije ga mogla očuvati od smrti, raspadanja. Kristovo tijelo i krv postaju hrana duši. Čuvaju dušu od vječne smrti, vječne propasti.

Krist nije odobrio mišljenje Židova da im nudi svoje materijalno tijelo. Želi im naglasiti kako je njegovo tijelo pod prilikama kruha i vina bitno sjedinjeno s božanstvom. Stoga je duhovna hrana, uzdržava duhovni život, duši daje duhovnu snagu i vrijednost, najuže povezuje s prisutnim Bogom.

Potpuno zajedništvo, jedinstvo može biti samo između duše i Krista. Za duhovno jedinstvo traži se glavna veza jedinstva, ljubav. Ako nema ljubavi duše spram Krista, nema ni zajedništva, ni jedinstva, ni plodova zajedništva ni jedinstva. Takva duša nema »života u sebi«, nije spremna za »život vječni«, za »život u vijeke«, za »uskrsnuće u posljednji dan«.

P. Nj.

9. NEDJELJA KROZ GODINU »A«

Pnz 11, 18. 26—28 + Rim 3, 21—25a. 28 + Mt 7, 21—27.

Jedan ovako — drugi onako

Pred stanovito vrijeme sjedila su dvojica diplomata u zrakoplovu. Spuštao se na aerodrom u Beču. Zrakoplov se je morao slijepim lijetom spustiti i kod toga je strugnuo o neki stup. Pilot je skrajnjim naporom spriječio nesreću. Jedan diplomat, sav blijed i ujedno sretan, rekao je napuštajući zrakoplov: »Imam u mojoj prtljagi malu figuru Bude, to je bila naša amajlija«. Drugi diplomat je rekao sasvim tiho: »Imali smo uistinu anđela čuvara«. Slične skrajnosti susrećemo na svakom koraku. Sve je to poput uzburkanog maglovitog mora. Žive jedni pokraj drugih, vjernici i nevjernici u tisuću gradacija.

Jedan se nakon uspjele teške operacije oduševljava kirurgom. Spasio mu je život. Drugi u istoj situaciji govori, ali zvuči nekako sramežljivo: »Moji su ukućani molili dan i noć«. Jednome je najviša točka nedjelje vožnja u zelenilo uz sunčev sjaj, mjesto na tribini sportskog igrališta ili najavljivanje brojeva lutrije. Drugi kaže da mu nešto nedostaje, ako u nedjelju nije bio u crkvi. Jednome je u jutro najvažnija kozmetika, drugome jutarnja molitva. Netko se ravna prema broju dugmeta na odijelu, prema bacanju graha, zvijezdama, sretnim brojevima i sretnim datumima. Drugome je dosta da zna kako mu je život u Božjoj ruci.

Kako sreditii razjasniti ove različitosti »jedan tako, drugi onako«? Mogli bismo reći da je to upravo pluralističko društvo. Netko pokuša ovako, drugi onako. A svatko neka pazi kako će izići na kraj sa sobom i životom. Mogli bismo reći: jedni su odrasli u religioznoj obitelji molitve, drugi ne. Zapravo su ovi drugi bez krivnje i bespomočno nevjernici. Ne mogu ništa znati, nisu drugačije naučili. Samo su baštinici nekršćanske prošlosti, produkti i žrtve liberalne okoline i odgoja.

Izgleda da je današnje Evanđelje u tome zauzelo sasvim drugi stav. Izgleda da Krist ne pozna naše fine raznolikosti, okolinu i odgoj i naša opravdanja sa pluralističkim društvom. Svima koji ne vrše volju njegova nebeskog Oca govori: »Ja vas nisam nikad poznavao. Odlazite od mene vi zločinci«. I to izričito govori onima, koji su u njegovo ime tjerali đavle, koji su u njegovo ime proricali, koji su u njegovo ime činili čudesa. Koliko puta više vrijedi njegova riječ: »Odlazite od mene vi zločinci« onima koji se skrivaju pred Bogom i Crkvom, svim mogućim ispričavanjima i izjašnjavanjima.

Kako se slaže ova kao nož oštra i nepomirljiva riječ s Kristovim širokim milosrđem i razumijevanjem? Krist uza sve to ostaje Bog razumijevanja. On vidi u srca ljudi. Samo on poznaje prave ublažujuće okolnosti. Možda se osjećaju razočarani jer su od kršćanstva i od Crkve odgurnuti, možda imaju sa takozvanim kršćanima žalosna iskustva i zbog toga su otpali od vjere. Možda su previše vidjeli, doživjeli tešku osobnu sudbinu, patnje nevinih.

Izgubili povjerenje u Boga i njegovu šutnju. Potamnila im slika Boga. Možda ne uspijevaju učiniti zadnji korak, od spoznaje vlastite praznine života k vjeri, kao rasvjetljenje egzistencije. Stoga nemamo razloga da ih otpišemo kao pokvarene. Ne zaboravimo: Božja se kartoteka ne slaže uvijek sa župskom kartotekom. Netko od njih može biti bliži Bogu nego li neki revan posjetilac Crkve.

Ali vratimo se našoj polaznoj točki »jedan tako, drugi onako«. Oni s anđelom čuvarom, molitvom, službom Božjom i providnošću danas su nedvojbeno u manjini. Da, ako svoje religiozno shvaćanje ne skrivaju, što će ih drugi sažaljevati. Dok netko s Budom, igralištem, horoskopom i kozmetikom nailazi u društvu na odobravanje. Pitanje je samo, što zapravo pomaže u životu, s čime se lakše prebrode tmine života. I tu govori Isus: Tko se u životu oslanja na Boga i njegovu volju, sagradio je kuću svoga života na stijeni.

To mu daje suvereno držanje. Stoji nad stvarima i promjenama života. Ništa ga tako lako ne baca iz tračnica. Naprotiv oni drugi koji imaju samo svoje tijelo, svoju malu sreću ili horoskop, grade svoju kuću na pijesku. Nemaju protiv života i njegove nesigurnosti, protiv propadljivosti svoga tijela ništa drugo suprostaviti nego zemaljske nedovoljne kategorije. Kada, kako Evanđelje kaže, dođu prolomi oblaka i oluje, naime, kada navale kušnje i udarci sudbine, njihova se kuća ruši. Zašto je to tako? Zašto tako mora biti?

Kuća na stijeni, o kojoj govori Krist, jest sam Krist. Ali Krist koji je već odavna razbio provincijski okvir Palestine. Ne više sin tesara, siromašno dijete iz Nazareta, nego Logos, Gospodin i Kralj, centar svemira. Tko želi kuću svoga života na njemu graditi, mora vjerovati. Tek po vjeri u Krista stoji kuća našega života na stijeni.

Skoro dvije stotine puta navraća se riječ »vjera« u Evanđelju. Krist traži samo vjeru. Ali ne vjeru kao jednostavnu religiju. I budisti i muhamedanci imaju religiju. Ne vjeru kao samo znanje da je Krist živio. Ne vjeru kao priznanje — tako Albert Einstein — da su riječi Isusove izvanredno lijepe i nitko se nije tako božanski izrazio kao on. Nego vjeru kao stalan pokušaj da svoj život stavi u odnos s Kristom, da svoj život i budućnost poveže s Kristom. Vjeru u Krista u kome se beskrajno dokumentira ljubav i Božje očinstvo nad svijetom.

Kada slušamo riječ o kući na stijeni, nehotice mislimo na Crkvu. Ali Crkva izgleda danas sve drugo nego li kuća na stijeni. Radije trule grede. Svećenici napuštaju službu i žene se. Raste broj istupa iz Crkve. Crkve se prazne. Vjernici ne znaju više na čemu su. Izgleda da je Crkva u stečaju. A tko stavlja novac u poduzeće koje je u stečaju? Možda je Crkva kao institucija i organizacija dobila jake udarce. Ali zato vjera nije u stečaju.

Naravno, vjerna, dobra, poslušna, malo zaprašena, od otaca preuzeta vjera danas nije više dostatna. Naše vrijeme traži promišljenu, stečenu vjeru, koja je kroz sumnje, napade i neugodnosti prošla. Ne vjeru koja samo vrlo mali dio života, vrijeme molitve i službe Božje, stavlja pod Boga nego Bogu predaje cijeli život. Samo je ta vjera stijena. Ne kao da bi se tragika egzistencije, bol i smrt uklonila, nego vjera u Raspetoga i u Uskrsloga Krista rasvjetljuje tamu ljudske egzistencije. Život prestaje biti igra karata, nemilo predanje sudbini.

E. K.

10. NEDJELJA KROZ GODINU »A«

Hoš 6, 3—6 + Rim 4, 18—25 + Mt 9, 9—13.

Hošea je prorok sjevernog židovskog kraljevstva, suvremenik proroka Amosa i Izaije. Doživio je propast sjevernog kraljevstva 722 prije Krista. Svojim osobnim nevoljama i imenima svoje djece slikovito predstavlja nevjernost, kazne i pomilovanja svoga naroda.

»Mila mi je ljubav... poznavanje Boga«.

Svi su ljudi dužni upoznati Boga. Samo onaj tko upozna Boga, može ga zavoljeti. Tko ga želi upoznati, taj će svim silama nastojati doći do spoznaje. U spoznaji Boga ljudski će um dobivati sve više svjetla. Kao što danjoj svjetlosti prethodi zora, jutarnje svitanje dana tako će se i u spoznaji Boga sve više rađati ljubav prema Bogu. Ništa se naime ne može ljubiti ako se prije ne upozna. Kada se jednom upozna i uzljubi Bog, tada iz te spoznaje i ljubavi proizlaze mnoge blagodati za svakoga čovjeka i sav narod.

Sam će Bog »doći poput jesenjeg dažda«. Dat će obilje darova i pomoći. Doći će »poput proljetne kiše što natapa zemlju«. Donijet će u čovjekovu dušu snagu novoga života, duševni mir, svježinu mukotrpnom životu.

Bog, po proroku, nudi čovjeku rečene blagodati, ujedno iznosi uzroke zašto su njegovi darovi bez učinka.

Prvotno čovjek ne ustraje u spoznaji koja dovodi do ljubavi prema Bogu. »Ljubav je vaša, kao jutarnji oblak, kao rana rosa koja nestaje« (4b). Dakle, čovjek se samo sjeti Boga u nevoljama. Naprotiv, kada mu je dobro zaboravlja Boga, Božje darove, Božju pomoć. Ide svojim putem, a ne kako to Bog želi. Nestade opet pomisli na Boga i ljubavi spram Boga. Isto tako, tek kad je ljude pritislo zlo ili ih pokrenule riječi proroka, uvidjeli bi svoj grešni život, prinosili bi žrtve paljenice. Mislili kako je dovoljno da ublaže Božju srdžbu. Zato im Bog poručuje: »Ljubav mi je mila a ne žrtva«.

Bog želi čovjekovu nutrinu, srce, ljubav, a ne zaklanu životinju. Još više želi Bog od čovjeka: »poznavanje Boga, a ne paljenice«. Dakle, traži se i čovječji um, da ga čovjek umom spozna. Takva će spoznaja čovjeka potpuno približiti Bogu. Bog će postati glavni pomoćnik i ravnatelj čovječjeg djelovanja.

»Bog je kadar izvršiti što je obećao«!

Sv. Pavao u poslanici Rimljanima iznosi Abrahama kao uzor čvrste spoznaje i iskrene ljubavi prema Bogu. Kad je Abraham jednom upoznao da Bog s njime razgovara, postaje Bogu odan i vjeran sluga. Abrahamova vjernost ide tako daleko, da više Bogu vjeruje nego svim prirodnim zakonima.

Po prirodnim zakonima zna da ne može dobiti nasljednika. Blizu mu je 100 godina, a ni ženi puno manje. No, upoznavši Boga, ne osvrće se na prirodne zakone već vjeruje Božjem obećanju, »potpuno uvjeren da je Bog kadar izvršiti, što je obećao« (21).

Mi imamo Božje riječi. Bog nam ih je poručio po Isusu Kristu, »kojeg je uskrsio od mrtvih« (24b). »Tko njega sluša, mene sluša«. Kršćanin temelji svoju spoznaju Boga na Kristovim riječima. Prema toj spoznaji uređuje svoj život, sve više raste u ljubavi spram Boga i Isusa Krista.

»Više volim milosrđe, nego žrtvu«.

Isto potvrđuje Isus Krist u kući carinika. Iusova je poruka ista kao i Hošejina. Isus naglašava milosrđe. Izvor mu je u ljubavi.

Isus želi naglasiti: ako je Bog pokazao toliku ljubav prema vašim ocima i prema vama; ako je pokazao ljubav spram ljudskoj materijalnoj i duhovnoj bijedi tada bi jednom morali upoznati i znati, da Bogu nije stalo do vaše »pravednosti«. Izmislili ste je po vašim mjerilima i željama. Bogu je stalo do onakve pravednosti što ju je On zacrtao u proročkim knjigama, koje biste morali znati i provesti u djelo.

Isus želi naglasiti, da treba ispraviti puteve i staze koje ne vode k Bogu, uspostaviti vezu s Bogom po ljubavi i upoznavanju Božjih riječi, poruka, želja. Zato su ove riječi: »Idite i naučite što znači: više volim milosrđe nego žrtvu« (13a) zapravo strogi ukor farizejima. Sve su postavljali na savršeno vanjsko opsluživanje Božjih odredaba, dok su potpuno zaboravljali uspostaviti duhovnu vezu s Bogom. Zato im veli: »Više volim milosrđe nego žrtvu«. Jer u milosrđu dolazi do izražaja duhovna strana, a u žrtvovanju životinja toga redovito nije bilo.

Ako u ovom smislu promotrimo Isusove riječi u današnjem Evanđelju, moramo ustvrditi da ni farizeji nisu opravdani, jer ne poznaju nauke proroka, Božje poruke i želje. A sve se nauke proroka i Božje poruke i želje odnose na duh, nutrinu, »srce čisto«, »srce ponizno«, »srce skrušeno«.

Nitko ne može reći da je pravedan, da nije grješan. Zato svaki čovjek mora nastojati što više upoznati Božje poruke i želje, prema njima urediti svoj život. Takav s pravom može reći da ljubi Boga.

P. NJ.

11. NEDJELJA KROZ GODINU »A«

Izl 19, 2—6a + Rim 5, 6—11 + Mt 9, 36—10, 8.

Cijelo nas današnje Evanđelje, posebno redak: »Žetve je mnogo, a radnika malo«, sili, da promotrimo lik svećenika. Odrekao se je svega da bi nam služio, da bi nam davao riječi života i hranio kruhom života. O svećeniku za koga govori crkveni pisac Kasijan: »O svećeniče Božji, ako motriš

visinu nebesa, viši si od njih; ako promatraš ljepotu sunca i zvijezda, ljepši si od njih; ako gledaš uzvišenost vladara, uzvišeniji si od njih; niži si samo od svoga Stvoritelja«.

Običan čovjek

Kad promatramo svećenika, izgleda nam običan čovjek. Pa tako i jest po vanjštini, jer je od krvi i mesa kao i svi ljudi. Pritišće ga križ bola i patnje kao i ostale ljude. Slobodan je kao i ostali ljudi. Priteže ga svijet i osjeća u sebi porive. Osjeća zov mladosti u život. Ali i pored svih zamamnosti ovoga svijeta ipak grli Kristov križ i govori sa pjesnikom: »Tebi sam darovao mladost, zamamne raskošne snove, — Bijelih se odrekoh ruža, proljetnog jorgovana, — Na križ sam pribio srce, Gospode, — Samo rad' tebe, Kriste, hozana, hozana«!

Božansko u čovjeku

Makar po vanjštini svećenik izgleda običan čovjek, zavirimo li u njegovu nutrinu, vidjet ćemo da u sebi nosi nešto božanskog.

Kad su dvojica učenika išli u Emaus, približi im se jedan putnik, te pođe skupa s njima. Kad se približiše do sela, pozovu ga da ostane s njima na večeri. Stranac dok je s njima sjedio za stolom, uze u ruke kruh, razlomi pa im ga dade. Njima se otvoriše oči i prepoznaše Isusa. Prepoznaše ga u lomljenju kruha. Svećenik je po vanjštini običan čovjek, ali ono božansko u svećeniku prepoznajemo na oltaru u lomljenju kruha.

Na svećenikove riječi u misi: »Ovo je tijelo moje, ovo je krv moja«, spaja se nebo i zemlja, Krist silazi na oltar. U tom se času otkriva veličina svećenika. Prepoznaje ga se kao što dva učenika prepoznaše Krista u lomljenju kruha.

Vaši su

Svaki vjernik kad vidi svećenika na oltaru može s pravom reći: on je moja svojina! Odrekao se svega: rodne kuće, braće i sestara, svoje obitelji, samoga sebe. Darovao se Bogu za mene! On je moja svojina!

Svećenik je svijeća na svijećnjaku, grad sagrađen na gori. Ali se ta svijeća može ugasiti i taj se grad može razoriti. I Petar je izdao Isusa. I svećenik se bori, ali u borbi može pasti. Zar ima ratova bez ranjenih i mrtvih? Zato se nemojte čuditi ako je svećenik koju put u životnoj borbi ranjen ili mrtav. Upravo jer je sam slab, bolje razumije vašu bijedu i vašu slabost.

Ima svećenika koji pogrješe, čak i griješe. Ljudi su. Nemojte širiti, uveličavati njihove pogreške, grijehe. Prekrijte ih plaštem ljubavi! Koliko je blagoslovio vaših bračnih života pred oltarom! Koliko je vaše djece krstio! Koliko je vaše djece priveo k pričesnoj klupi! Koliko je vaših pokojnika otpremio na vječni počinak! Koliko je za vas otslužio svetih misao! Da nije ništa drugo učinio za vas, zar je to malo? Volite ih, jer su vaši, jer vam ih je Bog darovao.

Dajte Crkvi svećenika

Kristove su riječi: »Žetve je mnogo, a radnika malo«! »Radnika je malo«, a bit će ih i manje. Nestašica je svećenika. Danas sutra bit će i veća. Koliko je praznih župa u našoj domovini? Zar se ne bi moglo dogoditi da djeca u bliskoj budućnosti budu bez krsta, bolesnici bez utjehe, crkve prazne, grobovi bez blagoslova? Tuđi nam sinovi dolaze kao svećenici, jer nemamo svojih. Dokle će to trajati? Zamislimo se malo nad ovom činjenicom.

Roditelji! Dajte Crkvi svećenika. Nema sretnije majke do majke svećenika. Prima kruh Života iz onih ruku, koje je ona prva sklapala na molitvu. Sluša riječ Božju iz onih usta, koja je ona prva cjelivala i učila tepati i izgovarati prve riječi. Ne branite svojoj djeci, ne gušite u njima svećenička i redovnička zvanja, nego ih uzgajajte. Na to vas poziva Bog, na to vas poziva Crkva! Na to vas poziva sili vaša budućnost, budućnost vaše djece, budućnost pokoljenja!

Zaključak

Bojnim poljem prolazio svećenik. Začuje tihi glas umirućeg vojnika: »Svećeniče, daj mi Krista«! Oče i majko, o tebi ovisi hoćeš li ti i tvoja djeca imati kome reći: »Svećeniče, daj mi Krista«! Jer: »Žetve je mnogo, a radnika malo«!

M.

ROĐENJE SV. IVANA KRSTITELJA

Iz 49, 1—6 + Dj 13, 22—26 + Lk 1, 57—66. 80.

Približite se Kristu!

Prorok Izaija gleda u duhu Spasitelja koji će doći, koji će otkupiti svoj narod: »Gospodin me pozvao od krila materina, od utrobe majke moje spomenuo se imena mojega« (Iz 49, 1—2). Te riječi primjenjuje Crkva na sv. Ivana Krstitelja. Budući Mesija nije od ljudi Starog Zavjeta samo unaprijed bio predskazan nego su ga oni i predstavljali. Krist je imao preteču, ali hoće imati i onih koji za njim idu. Zato i govori sv. Ivan: Dođite Kristu! On je među vama.

Pozvan

Čudne su bile okolnosti Krstiteljeva rođenja. Svi su govorili: »Što će biti od ovoga djeteta?« I doista Gospodnja ruka bijaše s njim. Bog se kod tog rođenja umiješao. Odabrao ga od utrobe majke, dao mu ime.

Slično se i s nama dogodilo kod našeg ponovnog rođenja na sv. krštenju. I tu je Bog zahvatio, tako da sa sv. Pavlom možemo reći: »Izdvoji me u utrobi majke moje i pozva svojom milošću, da u meni objavi Sina svoga« (Gal 1, 15 —16). »Znamo, od Boga ljubljena braćo, da smo izabrani« (1 Sol 1, 41).

Poslan

Kad Bog nekoga pozove, on po njemu želi biti proslavljen. »Ti si moj sluga, u kome ću se proslaviti« (Iz 49, 3). Ivan je od kuće otišao u pustinju da vrati natrag Jakovljevu djecu, da se sabere sav Izrael (Iz 49, 4), da pripremi Gospodinu sklon narod (Lk 1, 17), kako je to rekao anđeo kod navještenja njegova rođenja. Od njegovih je usta načinio britak mač (Iz 49, 2) stupio je pred narod i označio svoje poslanstvo: Dođite Kristu! Htio je pripraviti put onome, koji je sam Put, Istina i Život (Iv 14, 4—6). Krist je želio imati onoga koji će mu pripraviti put »Evo ja šaljem glasnika pred sobom« govori nam Evanđelje.

Dragi roditelji! Je li i vama poznata ova Ivanova zadaća, vaše vlastito poslanje? Da pripravljate put Gospodinu? Danas živimo u svijetu koji ukazuje na mnoge zamamljive ciljeve što ih ostvaruje moćnim tehničkim sredstvima, koja zasljepljuju. Mi sami moramo biti uvjereni, po riječima sv. Ivana od Križa, da je pravi napredak samo u nasljedovanju Krista. Ako smo zaista u tom osvjedočeni, onda će nam uspjeti, da raspetog Krista imamo uvijek pred očima (Gal 3, 1). O kad bi vaša djeca mogla reći: »To što sam kršćanin imam zahvaliti mom ocu i majci. Tada bi vi ispunili svoju Ivanovsku zadaću: Pripraviti Bogu sklon narod. To počinje u vašim obiteljima. A to sigurno ne ide **bez žrtava.**

Provjeren

Od žrtve nije bio pošteđen ni Ivan. Kad je bio utamničen, mogla ga je kopkati misao: »Uzalud sam se mučio, ni zašto naprezao snagu« (Iz 49, 4). Samo tako je mogao upraviti Kristu tjeskobno pitanje: »Jesi li ti onaj koji ima doći«?

Također i vjernicima dolaze uznemirujuće sumnje. Osobito tada kada stignu patnje i nesreće, kad misle da se je Bog od njih okrenuo. Da li i tada moliti, podnositi žrtve, uzalud trošiti svoje sile.

A kako je s nama? Mi nosimo Kristovo ime. Jesmo li postali slični Kristu? Može li Crkva za nas kazati kao o Ivanu, da je **po** i **u** našem životu proslavljen Bog?

Đuro B.

12. NEDJELJA KROZ GODINU »A«

Jer 20, 10—13 + Rim 5, 12—15 + Mt 10, 26—33

»Ne bojte se onih koji ubijaju tijelo«!

Svi se ljudi boje. S tom razlikom da tko ima Vjeru boji se samo Boga, a tko nema Vjere boji se osuda, loše zvijezde i uroka, vračare i hiromanta, broja 13 i prelaza mačke preko puta.

Tko se Boga boji, boji se radi sinovskog poštovanja, ali tko se boji usuda, boji se radi nižeg nagona. Tko se Boga boji živi u nadi, ali tko se boji sudbine živi u mori.

Boga se bojati je mudrost, bojati se uroka je budalaština. Strah je Božji muževan strah, strah od ljudi, opsjena i stvari — dječji je strah.

Svi ljudi govore da se ne boje ničega i nikoga. Svi se pokazuju sigurni u sebe, izjavljuju da su smireni i hladnokrvni. Ali samo tko ima Vjeru i živi s Bogom nema straha. Tko živi bez Boga osjeća se prisno i duboko osamljen, a osamljen čovjek se boji. Jer i u pedesetoj i šedesetoj godini čovjek je kao dijete, igračka neljudskih i nepoznatih snaga; dijete kome je uvijek potrebit Otac da ga priziva u tišini, u tajnosti svoje duše.

Ako nemaš Vjere, moraš se bojati. Bojati se za život, jer ti postaje jedina svrha bojati se za zdravlje, bojati se za kruh, bojati se za dom. Strepiš za »položaj« i zato strepiš pred onim koji ti zapovjeda. Bojiš se konkurencije, zato i onoga koji je kraj tebe. Bojiš se za sebe i za svoje: za sadašnjost i budućnost. Bojiš se godišnjih dobi i godina, politike i ekonomije, starosti i bolesti raka...

Izgleda ti kako se krug uvijek sve više oko tebe steže; kako ti nasrtaj protivština, zala, nesreća uvijek sve više prijeti. Izgleda ti da si kao miš u potkrovlju u pandžama mačke. Igra se s tobom dok se ne umori igrom, da te napokon proždere.

Guši te pomisao da sve, u što vjeruješ i što voliš visi na niti usuda protiv koga se ne možeš boriti, od koga se ne možeš obraniti.

Sve te straši. Zato pretjeravaš s opreznošću, nadzireš srce, tlak, plaćaš osiguranja. Prilagodiš se svemu kako bi očuvao jasle. Postaješ laktaš radi karijere.

Utamničenici straha! Okrutno i ludački muče sebe i druge. I danas, pa nek su ljudi moćniji, ipak su najplašljiviji. Jer je materijalna sila nož sa dvije oštrice: može spasiti, može ubiti.

Dočim nas Vjera, snaga duha uvijek spašava. Nema projektila koji je može pogoditi, nema barijere koja je može zaustaviti. Niti smrt.

Gdje je Vjera, nema straha. Mogu ti oteti kruh iz ustiju, ali ne mogu istinu iz duše; mogu ti oduzeti položaj na zemlji, ali ne položaj u nebu! Mogu ti potkrasti dnevnu plaću ali ne mogu vječnu nagradu; mogu ti ukrasti ušteđevinu, ali ne mogu oteti Nadu.

»Mogu ubiti tvoje tijelo ali ti ne mogu oduzeti dušu«. Mogu ti strgnuti odijelo, ali tebe ne mogu zgrabiti. Mogu te udesiti u vremenu, ali te ne mogu dohvatiti u vječnosti.

G. A.

SVETI PETAR I PAVAO

Roditelji u ljubavi i slozi grade svoj narod. Bog im je po prirodnim zakonima, predao »ključeve« i tajnu poroda. Profesori grade školovano društvo. I njima su predane tajne istine, »ključevi« ljudskog znanja. Činovnici grade svoju domovinu u uredu, od najviših do najnižih. Radnik gradi domovinu, nosi u rukama izvore blaga na njivi, u tvornici, na moru. Predani su mu »ključevi« blagostanja. Isto tako Papa, na čelu sa svim biskupima svijeta čuva Isusovu baštinu, drži »ključeve nebeskog kraljevstva«. Prelaze iz ruke u ruku od Petrove smrti do ruku Pape Pavla VI.

Zašto ova dva apostola uzimamo zajedno, kad je samo Petar bio prvak, prvi Papa na ovoj zemlji? Meni se čini da su blagdanski povezani najviše zato što Petar, počivajući u grobu, postavlja temelje papinstva u Rimu, a Pavao udara temelje ekumenizmu koji je uvijek u Crkvi bio aktualan, a najviše danas nakon Vatikanskog II Koncila.

Petar

U Djelima Apostolskim (pogl. 12) čitamo kako je Petar dospio u zatvor, kako je čudesno izbavljen. Značajna je riječ: »I vrata im se sama otvoriše«. Krist otvara ta vrata, kao što mu je i predao »ključeve nebeskog kraljevstva da otvara put u nebesa svim ljudima dobre volje.

Ulogu »otvaranja vratiju« Petar je izvršio u životu. U prvom nastupu o duhovima obratio je i pokrstio tri tisuće ljudi. Istu dužnost je obavljao sedam godina za vrijeme biskupovanja u Antiohiji. Istu ulogu vrši pri osnivanju biskupije u Rimu, gdje i umire predavši budućim nasljednicima stolicu papinstva. Istu ulogu odigrao je prikovan naglavce na križ. Zamijenio je Krista u upravi, slijedio ga je u mučeničkom umiranju na križu. Od 263 Petrova nasljednika do danas, 78 ih je proglašeno svetima, a 31 je među njima umro mučeničkom smrću.

Pavao

Gorljivi mojsijevac, rođen dvije ili tri godine kasnije od Isusa. Isprosio je dozvolu da u Damasku lovi kršćane, da ih vezane dovodi u Jeruzalem. Prva uloga, koju je sam sebi dodijelio, bila je: Spriječiti provalu »novoga« kršćanstva, a zadržati »konzervativno«, staro Mojsijevo učenje. To je bio naumio i krvlju sprovesti u djelo.

Ali doživio je udar s neba. Sve se izmijenilo. Preuzima novu ulogu: »pomlađeno Mojsijevo učenje«, dopuni Kristovu, Novi Savez. Postaje kršćanin, svećenik, biskup, spasitelj pogana, pružena kršćanska ruka prema inovjercima, prvi ekumenski govornik i radnik u prvim danima kršćanstva. U toj ulozi obišao je Cipar, Malu Aziju, Makedoniju, Korint, Efez. I na kraju godine 67 u Rimu predao maču svoju glavu. Svjedočanstvo i dokaz vjere u Krista, u Crkvu koja još i danas živi, radi i pruža ruke svim vjerama svijeta, za mir i jedinstvo svijeta.

Zaključak

Stjepan je kamenovan, jer je svjedočio Krista. Petar je pribijen na križ, Pavlu je odsječena glava. U progonstvima rimskih careva palo je oko jedanaest milijuna kršćana. Sve krv do krvi. Nije li danas nastupilo vrijeme, nakon Drugog Vat. Koncila, da zacijelimo rane, otvorimo srca svim ljudima? Čas je da progovori ruka, volja i ljubav... »Pružite mir jedni drugima«!

Z. P.

13. NEDJELJA KROZ GODINU »A«

2 Kr 4, 8—11. 14—16 + Rim 6, 3—4. 8—11 + Mt 10, 37—42

Životom djeteta nagrađena djela ljubavi

Prvo čitanje. Ugledna Šunamka prepoznaje u proroku Elizeju sveta čovjeka. Poziva ga k stolu, ustupa mu dogovorno s mužem sobu za odmor. Činili su uslugu Elizeju iz nesebične ljubavi, jer su vidjeli da je svet i Božji čovjek. Dakle, iz ljubavi prema Bogu. A prorok je Elizej osjetio da im u **Božje ime** ima uzvratiti. Oboje već u podmaklim godinama nisu imali poroda. U Božje ime im obeća sina. Do godine obradova ih Bog sinom. Ispunilo se što i Krist govori u današnjem Evanđelju: »Tko primi proroka, **jer** je prorok, primit će proročku plaću«.

Ljubav izvor božanskog života u ljudima

Drugo čitanje. Sv. Pavao također govori o životu. **Ali** o milosnom božanskom životu. Dolazi nam po Kristu. Početak je vječnoga života u nama.

Nekoć se je krštavalo uronjavanjem krštenika u vodu. Zato sv. Pavao slikovito govori: S Kristom smo po krštenju ukopani u smrt. Poslije krštenja moramo se vladati kao mrtvi prema svemu što je grešno. Kao što mrtvaca više ništa ne privlači — tako i krštenika ne smije ništa grešno privući i zavesti. Uskrsli Krist više se nikada u grob nije povratio, već novim i preobraženim životom živio za Boga. Krist je uskrsnuo — veli sv. Pavao — da bismo poslije krštenja **i mi** živjeli novim životom, božanskim životom. »Tako i vi smatrajte sebe mrtvima prema grijehu, a živima za Boga u Kristu Isusu«.

Što je potaklo Krista da dođe na svijet i umre za nas? Očeva i njegova ljubav prema ljudima. I to čista i najviša ljubav. Sam Krist reče: »Nitko nema veće ljubavi od ove: položiti vlastiti život za svoje prijatelje« (Iv 15, 13). A ljubav se ne može ničim naplatiti. Na ljubav treba odgovoriti ljubavlju. Jednakom ili još većom. Inače što sličnijom.

Ljubav prema Kristu iznad svega

Sada nam je jasno zašto u današnjem Evanđelju Krist zahtijeva da naša ljubav spram njega mora biti veća nego spram ijednoga stvora. Veća nego spram najbližih bića: oca, majke, djece ili bilo koga. Veća nego i spram vlastitog života: »Tko sačuva svoj život (kad bi ga morao položiti, da me prizna ili da me grijehom ne uvrijedi), izgubit će ga (izgubit će milosni božanski život duše, vječni život), a tko zbog mene (ostati vjeran u ljubavi) izgubi svoj (smrtni) život, taj će zapravo sačuvati svoj život (svoj božanski život) duše i vječni život«.

Moramo pokazati ljubav prema Kristu u praktičnom životu, onako kako je Krist pokazao svoju ljubav prema nama. Zato veli: »Tko ne uzme svoj križ (kao ja »svoj«) i ne ide za mnom, nije me dostojan«. Obično pod imenom »križ« razumijevamo: bolest, oskudicu, nesreću, poteškoće. Ali u suštini križ je zapravo odraz, čin i hrana svake istinske ljubavi prema nekom.

Što je istinita ljubav? »Ljubiti znači htjeti nekomu dobro« (sv. Toma Akv.). Htjeti i učiniti mu dobro, ako treba a mi možemo. Radovati se dobru voljene osobe. Ljubav je najslađe i najljepše, ali ne najlakše. Tko protivno misli, živi u obmani, nema pojma o istinskoj ljubavi. Mnogi misle da ljube, a u stvari su sebični. Traže svoju korist, užitak, zanos, udivljenje i slično.

Bog — uzor ljubavi. — Ljubiti u srži znači davati **sebe** drugomu i drugima. U otajstvu Trojstva imamo uzor, izvor ljubavi. Bog Otac, po urođenoj ljubavi, daje svu svoju božansku ljubav Sinu. Otac i Sin zajednički davaju Svetom Duhu istu svoju zajedničku Narav. Po toj su naravi sve tri božanske Osobe potpuno u svemu jednake. Život presv. Trojstva vječno je izmjenično darivanje — primanje božje naravi po ljubavi.

Iz te ljubavi Bog stvori i otkupi čovjeka da mu dadne kao nekakav životni dijelak svoje naravi, svoga života, sudioništva svoje vječne sreće. Bog nas je iz ljubavi od vječnosti imao u svojoj zamisli. U određenom vremenu dao nam život, grešne otkupio, da bismo vijekom dijelili sreću s Njime i u Njemu.

Biti kršćanin znači — u snazi ulivene božanske ljubavi u dušu — ljubiti Boga i ljude. Slično kako Bog ljubi sebe i ljude.

Ljubav je najslađa i najteža. — Istinito ljubiti znači biti spreman razapeti sebe za druge. Svaka prava ljubav donosi prije ili poslije: križ. Poslije pojave grijeha teško je zaboraviti sebe, drugima se darovati, umrijeti sebi da živiš za druge. A ipak u tomu je najbiranija radost duha i srca. Opet po primjeru Krista: Bio je na križu u najvećoj boli, ali i najplemenitijoj radosti. Jer je iz ljubavi prema Ocu i ljudima izveo svoje životno djelo Otkupljenja.

Ako u ljubavi pokušaš sebi zahvatiti »predmet« svoje ljubavi, sebi prisvojiti — to nije prava ljubav po Božjem uzoru. Zaustavljaš se na »malim bogovima« sebične ljubavi. Sakrivaju ti jedinog istinita Boga. Osuđuješ se na trajnu nezasićenost ljubavi. Istinita ljubav je vječna. Ako jednom prestaneš ljubiti, očit je znak patvorene ljubavi. Ljubio si sebe, tražio zadovoljenje u tuđim kvalitetama mladosti, ljepote, imetka, položaja. Nisi ljubio **osobu** drugih.

Ako mnoštvo umire od gladi nije zbog nestašice hrane, sredstava za život, nego jer svijetu nedostaje istinite ljubavi. Nedostatak ljubavi ubojitiji je od svake druge oskudice. Rastače čovjeka i čovječanstvo. Doista, pravednost je temelj društvenoga reda, ali nema savršene pravednosti bez istinite ljubavi. Konačno pravednost uspostavlja samo red, ali jedino istinita ljubav stvara jedinstvo svih ljudi.

Da ljubav ostvari jedinstvo među ljudima mora biti istinita. Mora biti ostvarena po uzoru ljubavi Boga i Krista. Samo će tada imati snagu da ljude božanski oplemenjuje. Samo će tada ljudi biti jedno prema Kristovoj svećeničkoj molitvi: Oče, da budemo jedno, kao što smo i mi jedno. Da ljubimo »kao Bog« i »Kristovim srcem«: Bog naš Otac — ljudi naša braća.

D. Budrović

14. NEDJELJA KROZ GODINU »A«

Zah 9, 9—10 + Rim 8, 9, 11—13 + Mt 11, 25—30

Prorok Zaharija poziva narod na radost, jer ga je Bog oslobodio iz sužanjstva Babilona. Istodobno proriče dolazak Mesije, Isusa Krista. »Pravičan i pobjedonosan je, ponizan, jaše na magaretu, mladetu magaričinu« (ispunilo se pri Isusovu ulasku u Jeruzalem).

Poziv na život u Duhu

Poziv proroka Zaharije na radost i zahvalnost Bogu, poziv je i nama, jer nas je Bog po Isusu Kristu oslobodio i trajno oslobađa od sotone i ropstva grijeha. Krist nam je zaslužio milost i Božju snagu da svladavamo sotonine napadaje, grešne i neljudske porive u tijelu i oholom duhu i da živimo istinitim životom prema Božjoj zamisli. Životom što nam ga ulijeva posvetna milost po kojoj Duh Kristov, Duh Sveti stanuje u nama kao tvorac i izvor božanskog života. To je pouka i poruka današnje poslanice sv. Pavla.

Tjelesnost se protivi Duhu

»Vi niste u tijelu, već u Duhu, ako zbilja Duh Božji prebiva u vama...« Sv. Pavao piše grčki i upotrebljava riječ »sarks« koja ne označuje naše plemenito ljudsko tijelo, nego nešto što ima prizvuk lošega, smrtnoga čak i grešnog. Mi nemamo odgovarajuće riječi. Prevodimo riječju »tijelo«. Ta netočnost prijevoda može nas lako zbuniti kao da bi sv. Pavao tijelo smatrao nečim grešnim. Sv. Pavao hoće reći: »Vi niste u tijelu« tj. vi ne živite u putenoj, živinskoj tjelesnoj masi i prema njezinim porivima, već u Duhu i po Duhu. Tada je naše tijelo plemenito i Bogom posvećeno. Zato i veli Pavao u 1 Kor 6, 19—20: »Ili zar ne znate, da je vaše tijelo hram Duha Svetoga, koji stanuje u vama?... Proslavite, dakle, Boga svojim tijelom«!

Kada dakle svladavamo neljudske strasti i porive (srdžbu, ljutitostmržnju, bludnu putenost i sl.), koji su ukorijenjeni u »živinskoj masi«, a živimo životom kojim nas Duh Sveti oživljava; kada živimo u duši i u tijelu onako kako nas Duh Sveti vodi Božjim zakonima i svojim nadahnućima — tada doista živimo i ljudski i kao Božja djeca, jer »težnja Duha Svetoga jest život i mir«. Živjet ćemo uvijek sretni i dušom i tijelom — poslije uskrsnuća —, jer — govori sv. Pavao u današnjoj poslanici — onaj Duh Sveti, koji je uskrisio mrtvo čovječje tijelo Isusa Krista, taj će isti Duh Sveti oživjeti (uskrsnuti) i vaša smrtna tjelesa, jer on i u vama stanuje!

Zato nas sv. Pavao opominje: »Prema tome, braćo, nismo dužnici, nemamo obaveze prema tijelu« (»sarks«), tj. prema živinskoj putenoj masi i njezinim sklonostima, jer ćemo u tom slučaju umrijeti; izgubit ćemo već ovdje božanski život, kojim nas Duh Sveti oživljava kada živimo prema

njegovu svjetlu i vodstvu; izgubit ćemo i pravi vječni život sreće u Bogu, sreće i duše i tijela, koje će doista uskrsnuti ali ne proslavljeno već podloženo patnji.

U čemu je život Duha

Misno Evanđelje nastavlja i usavršava ove poruke: »Slavim te, Oče... što si **ovo** sakrio od mudrih i umnih a objavio malenima«. »Ovo« znači objavu o Božjem kraljevstvu i Božjim otajstvima.

Bog, koliko je do njega, nikom ne skriva svojih otajstava. Sv. Pavao jasno govori: »Bog hoće da se svi ljudi spase i dođu do potpune spoznaje istine« (1 Tim 2, 4). Doista, bilo je i ima mudraca, umnika i istodobno dobrih vjernika i svetaca. »Mudri i umni« što ih Isus spominje su oni koji (bili učeni ili neuki) oholo umišljaju da su dovoljni sami sebi, koji su »puni sebe«. Zato u takve ne može unići Božja milost kao što ni u punu čašu više ne može ući tekućine. Za prihvaćanje Božjih otajstava potrebita je Božja milost: milost svjetla, koje osposobljuje razum i milost poticaja koji dava volju naklonost, težnju prema tim otajstvima. Naime Božja otajstva nadilaze ljudske sposobnosti. U tom smislu Bog »skriva« svoja otajstva onima koji su oholi jer im, njihovom krivnjom, ne dava milost.

I u današnjem Evanđelju Isus govori da je kao Bog jednak Ocu. Ali kao čovjek uvijek je ponizna i blaga srca jer je jasno znao da sve lijepe ljudske kvalitete i milosni darovi dolaze od Oca. Zato i nas poziva: »Naučite se od mene jer sam blaga i ponizna srca«. Blagi prema ljudima, ponizni prema Bogu priznavajući njegove darove u nama.

Grijeh je najteži teret

Najteži je teret grijeh i njegove posljedice. Grijeh kida naše jedinstvo s Bogom, pomalo se gubi i jedinstvo u samom sebi. Postaje duševno osamljen, prepušten sebi, raskomadan raznim nezdravim porivima, težnjama. Postaje težak samom sebi, makar mu vanjska situacija bila i najpovoljnija. Isus je to snažno naglasio: »Ne živi čovjek o samom kruhu« (o samom užitku)« nego o svakoj riječi koja izlazi iz usta Božjih« (Mt 4, 4). To nam potvrđuje Psihijatrija i Psihoanaliza. Sigurno, da na životna nezadovoljstva i unutarnje nelagodnosti i čak na neurozu imaju upliva mnogi faktori, ali mnogi se psihijatri i psihoanalitičari svjetskog glasa slažu da je tim stanjima glavni izvor u sukobu savjesti. — **Dr. Wilfried Daim** odriješito veli: »Nikako se ne može zanijekati da je neuroza u srži konflikt (sukob) s Bogom« (Psychoanalyse und Synthese der Existenz, — Herder 1952, str. 105, 109, 84). — Slično govori i glasovit **Dr. Karl Gustav Jung**: »Može se ustvrditi da su svi oni postali bolesni, jer su izgubili ono što je svaka religija kroz vjekove davala svojim vjernicima te da nijedan od njih nije ozdravio, ako opet nije našao svoje religiozne ideje«. (Umwertung der Psychoanalyse, — Herold, Wien 1951, str. 333). U govoru protestanskim pastorima u Strassburgu izjavljuje: »Čini mi se da što više religiozni život pada, to više raste broj neurotičara«. (Citirano iz Dr. Odernxald — Vauder — Veldt: Psychiatrie et Catholicisme, Paris, Mame, 1954, str. 293). — Čovjek je naime »jedno« (jedinstveno) tjelesno, ali još jače duhovno i religiozno biće. Ne da se kidati. Kidanje je nužno i teško odjeljenje.

Kristov poziv

Zato nas Isus i poziva k sebi: »Uzmite moj jaram« tj. moju evanđeosku nauku blagosti i poniznosti. Poniznost nas povezuje s Bogom, blagost s bližnjima. Odatle mir, usklađenost i snaga u životu: »Moj jaram je sladak i moje breme je lako« govori Isus.

Sveci, moderni konvertiti, obraćeni grešnici, skromne kršćanske duše, potvrđuju pouku i poruku današnje Mise: istinita se veličina nalazi uvijek i samo u malenima i skromnima po uzoru Krista, koji je bio skroman čovjek i veliki Bog. Tu nema iznimke!

D. Budrović

15. NEDJELJA KROZ GODINU »A«

Iz 55, 10—11 + Rim 8, 18—24 + Mt 13, 1—23

Slabost Božja

U 17. i 18. stoljeću Španjolci osvojiše i zagospodariše dalekim predjelima Južne i Srednje Amerike. Bezimene nepravde i mnogobrojna nasilja vršili su kršćanski osvajači na štetu ugleda Crkve. Sve su moguće učinili da ocrne kršćanstvo. Evo samo jedan primjer.

Španjolska gospoda zbog sitnice osudiše nekog Kubanca na smrt. Španjolski svećenik mnogo se trudio da nesretnika prije vješanja prevede na katoličku vjeru. Ako primi krštenje prije vješanja, smjesta će doći u nebo. Kubanac zapita svećenika, da li u tom nebu ima i Španjolaca. Na njegov potvrdni odgovor, uporno je odbijao krštenje. Uzaludna su bila sva svećenikova nagovaranja. Ako su u nebu Španjolci, on tamo ne želi.

Uzmimo sada današnje Evanđelje gdje Krist po usporedbi prikazuje djelovanje Božje riječi. Kako je to u iznesenom primjeru? Svi španjolski osvajači koji su mučili urođenike bili su kršteni, imali su pouku u vjeri. Na kakvo je tlo pala riječ Božja kod njih? A Kubanac koji je, zbog Španjolaca, odbio krštenje, zar je kod njega riječ Božja pala na cementno tlo? Može li se reći da je zauvijek izgubljen? Najteže je raspoređivati i suditi: ovdje je riječ Božja pala na dobro tlo, tamo na asfalt. Samo Bog vidi u ljudsko srce.

Slikovit govor današnjeg Evanđelja može nam izgledati tuđ u današnjem tehniziranom svijetu. Gdje se još vidi seljaka koji koraca oranicom i širokim zamahom ruke sije sjeme u zemlju? Imamo danas strojeve — sijalice. Ali toliko shvaćamo i u našem industrijskom vremenu: Krist želi u velikim potezima razjasniti sudbinu riječi Božje. On ne želi ni raspoređivati ni suditi nego samo reći: tako je to s Božjom riječi. Kao što je nesiguran opstanak i razvoj sjemena, tako je nesigurna sudbina Božje riječi. Izloženo je nebrojenim opasnostima. Prijeti mu da bude pozobano, zgaženo, ugušeno ili sasušeno.

Ali zar nije Isusov komentar usporedbi i previše jednostavan i naivan? Zar ne predviđa potpuno našu situaciju? Kako da se uopće sluša riječ Božja, kako da padne na dobro tlo i uspije kod sadašnje inflacije riječi, kod suprotnih glasova iz tisuću aparata, između naklapanja i brbljanja? Otežavajuće je još i to da riječ Božja često puta nije više govor našeg vremena. Sigurno je da kod mnogih ne pada više na dobro tlo. Većina su žrtve nekršćanske obitelji, žrtve odgoja i škole, žrtve lošeg kršćanstva i loših kršćana.

Krist govori o onima koji riječ Božju slušaju, ali dolazi đavao i uništava je. Ili je utrnu progonstvo i nevolja, ili se guši u dnevnim brigama ili bogatstvu. Ali može li im se nametnuti krivnja? Jesu li u sebi svjesni da su propustili dobro, dakle učinili zlo? Sigurno ne. Oni su žrtve vremena. Milijuni su naprosto nesposobni izmaći činjeničnom stanju našega vremena. Osjećaju se tako sasuti brigama, nevoljama i strahom opstanka, da im je nedokučiva riječ Božja.

Tamna je slika što je Krist u današnjem Evanđelju riše o sudbini riječi Božje. Moglo bi se iznad napisati: Božja slabost. Izgleda da daje pravo svim pesimistima koji vjeruju kako je sada kao nikada prije došlo do najnižeg stanja u religioznom životu. Pravo onima koji vide sasvim crnu budućnost? i pitaju: kako će to ići dalje? Što će biti na kraju tihog otpada od vjere? Od četiri prvopričesnika trojica su već u 18. godini izgubili svaki dodir s Crkvom. Za 20 godina još će samo starci biti u našim crkvama.

Ali Krist nije pesimist, nego vrlo trijezan realist. Ne prepušta se nikakvim iluzijama. Točno unaprijed vidi uspjeh i neuspjeh. Iako je točno znao kako će male šanse imati njegovo djelovanje, ipak je krenuo, nije se umorio propovijedanjem. Rezultat njegova djelovanja bila je katastrofa. Niti onih dvanaest izabranih muževa nisu ustrajali do kraja. Samo je jedan stajao pod križem. Ali nije očajao. Uza sve to dao im je nalog: »Idite po svemu svijetu i propovijedajte Evanđelje«.

Stoga je današnje Evanđelje, uza svu tamnu prognozu za riječ Božju, jedino jedincato optimističko obodrenje. I to za sve roditelje, koji su se zabrinuli, klonuli radi svoje djece, jer djeca više ništa ne žele imati s Crkvom i kršćanstvom, jer se suprostavljaju svakom autoritetu, jer uporno žele ići putevima što odraslima izgledaju sumnjivi i dvojbeni. Obodrenje svim ženama i muževima koji u javnom životu, u pogonima tvornica očajavaju: sve je uzaludno, svaka dobra riječ, svako dobro djelo i svaka opomena.

Pesimizam, umornost i rezignacija često nije ništa drugo nego nevjera. Kako znamo da dobro, što smo ga u obitelji i u javnom životu sijali, neće ipak jednoga dana donijeti plod i isklijati? Naša se slaba vjera mora zapaliti na Kristovu primjeru. Ustrajno je, neumorno do kraja djelovao. Po njemu i u njemu imamo razloga vjerovati, da se ništa neće izgubiti od onog dobrog sjemenja što ga sijemo. Naša je zadaća sačuvati strpljivost i izdržljivost. Moramo nastaviti dobro činiti, moliti i našim primjerom raditi na pokršćavanju svijeta.

Svi mi činimo sudbonosnu pogrešku, što želimo vidjeti uspjehe našega djelovanja. Takvi smo ljudi. Ali u Božjem kraljevstvu vrijede drugi zakoni rasta. Već i zastrašujuće Isusove riječi: »Zgazit će se, pozobat će se, ugušit će se, usahnuti, osušiti«, žele nas otrijezniti i pokazati, da put kršćanstva i kršćana nije triumfalan put. Što se tiče Božjeg kraljevstva moramo se učiti

misliti na stoljeća. Samo se zlo žuri, nadimlje, pravi važnim. Dobro, što ga činimo, raste u tišini, nevidljivo. Možda traje cijeli jedan život, možda generacije, dok nikne dobro sjeme. U svakom slučaju imamo Isusovo obećanje da će dobrom sjemenu dati rast.

E. K.

16. NEDJELJA KROZ GODINU »A«

Mudr 12, 13. 16—19 + Rim 8, 26—27 + Mt 13, 14—43.

Božja taktika

Nitko neće smjeti nešto prigovoriti Bogu, jer samo On gospodari svime, samo je On potpuno pravedan. Samo onaj koji ima vlast može dokazati svoju pravdu i blagost. »Jer svime vladaš, možeš i sve poštedjeti« (Mudr 12, 16b).

Premda je Bog svemoćan, svoju moć ne pokazuje nad svakim. Više dolazi do izražaja Božja dobrota i pažnja. Naprotiv, Božja moć dolazi do izražaja spram nevjernika koji sumnjaju u nju ili je priječe, spram prkosnika koji joj prkose. »Jakost svoju pokazuješ samo onda, kad ljudi ne vjeruju u puninu tvoje moći i kažnjavaš prkosnika koji ju je spoznao« (Mudr 12, 17).

Usprkos moći kojom nas može osuditi kad mu se svidi, ipak Bog postupa s nama blago i s pažnjom: »Sudiš blago i upravljaš nama s velikom pažnjom«.

Samo takvom taktikom Bog nas poučava, ulijeva i podržava nadu u svoje milosrđe i smilovanje: »Takvim si djelima svoj narod poučio ... podario si sinovima svojim dobru nadu, jer daješ pokajanje za grijehe« (Mudr 12, 19).

Duh pritječe u pomoć

Sv. Pavao kao da još više nadopunjuje knjigu Mudrosti o Božjoj dobroti. Govori: »Jednako i Duh pritječe u pomoć našoj slabosti«. Dakle, do spoznaje Božje dobrote Duh Božji pritječe u pomoć, jer smo sami slabi. Toliko smo slabi da »ne znamo ni moliti kako treba« (Rim 8, 26), a kamo li bismo znali kako se trebamo vladati u životu.

Svemoćni se Bog snizio do čovjeka, kao da je zaokupljen samo čovjekom. Prodire u dubinu čovječjeg srca, zauzima ga, ispunja, ravna. Duh Božji unosi u čovječje srce odanost, željnost, težnju za Ocem da ispuni Očevu volju i naredbe. Želi zagospodariti čovječjim srcem.

Kad se uspostavi takva veza između Boga i čovjeka, smiri se čovjek jer zna da će veza jednom još više biti proširena kod Oca u sretnoj vječnosti.

Suradnja s Bogom

Isus u današnjem Evanđelju potvrđuje iznesene misli. Slikovito govori, kako bi Bog mogao za tren svojom moći sve urediti, ali ga zaustavlja blagost i milosrđe.

a) U prvoj nam prispodobi — o ljulju — govori o velikoj Božjoj strpljivosti. Sve će Gospodin pokušati ne bi li i ljulj — grešnike — na neki način privukao da ga upoznaju kao dobrog Oca. Ako ne uspije, onda još uvijek ima vremena da upotrebi svoju pravdu, kojoj nitko ne može izbjeći.

b) U drugoj nam prispodobi — zrno gorušice — iznosi snagu Božje riječi, Božje nauke bilo za pojedinu dušu, bilo za čitavu zajednicu svoje Crkve.

c) U trećoj nam prispodobi — kvascu — govori o silnoj moći zasijane Božje riječi u čovječjem srcu. Nevidljiva snaga sve ruši pred sobom. Po toj je snazi uništena poganština i pokvarenost starog Rima. Po toj snazi ruši se svaka zloća i slabost u pojedinom čovjeku. Ta duhovna snaga u nama — o njoj govori i sv. Pavao u današnjoj poslanici — dovodi do najuže povezanosti s Ocem. Početak je vječne sreće već ovdje, a poslije smrti u vječnosti: »Tada će pravednici zasjati poput sunca u kraljevstvu Oca svojega« (Mt 13, 42).

P. NJ.

17. NEDJELJA KROZ GODINU »A«

1 Kr 3, 5. 7—12 + Rim 8, 28—30 + Mt 13, 44—52.

Mudrost je Božji dar

Salamon je svijestan svojih slabosti. Mlad i neupućen u vođenju državnih poslova. Zato moli: »Sada, o Gospodine, Bože moj ... podaj svome sluzi pronicavo srce da može suditi svom narodu, razlikovati dobro od zla« (1 Kr 3, 9).

Salamon moli pronicavo srce. Drugim riječima razum, pravu mudrost. Prava mudrost dolazi od Boga i vodi k Bogu. Apostol Jakov piše: »Ako komu od vas nedostaje mudrosti, neka ište od Boga ... Ali neka ište s vjerom, bez ikakva sumnjanja« (1, 5—6). »Mudrost je Božji dar pomoću kojega o svemu sudimo u skladu s Božjom voljom i živimo prema takvoj spoznaji« (Rupčić), a to je: mudar je tko moralno živi. Stoga mudar može biti i nepismen čovjek. Naše bake nisu znale ni čitati ni pisati, ipak su bili mudre žene. Provodile su ispravan život, sve radile u vidu vječnosti.

Salamon nam pokazuje, da se sav naš život, čak i misli, moraju temeljiti na jednom: postići konačnu sreću. Koliko je Bogu draga takva mudra usmjerenost očito je iz Božjeg odgovora Salamonu: »Jer si to tražio« a ne dug život i »smrt neprijatelja«, zato ti »dajem srce mudro i razumno, kakvo nitko nije imao«.

Mudar je dakle onaj koji ispravno zna živjeti i na kraju života postići vječnu sreću.

Daje nam se po krštenju

Sv. Pavao upotpunjuje iznesene tvrdnje. Želi reći: samo onaj ispravno živi tko razumom prihvaća Božju riječ i na taj način dođe do ljubavi prema Bogu. Dakle, osim znanja o Bogu, traži se i ljubav prema Bogu. Tek onda počinje pravi kršćanski život kad se spoznaje i ljubi Boga.

Čovjek je pozvan na takav život. Poziv se dobiva po krštenju. Samo po krštenju jednak je »slici njegova Sina« (Rim 8, 29). Po krštenju smo pozvani da budemo Božja djeca, Isusova braća. Svi smo po krštenju rođeni za božanski život.

Koji su pozvani — po krštenju — govori sv. Pavao, oni su i opravdani. Postali su sveti. Ako žele ostati sveti, provoditi svet život, moraju biti mudri. Mudrost se pak temelji na spoznaji Boga i ljubavi prema Bogu.

Vrhunac je takve usmjerenosti konačna proslava u nebu. Nebesko kraljevstvo.

Nagrada — nebesko kraljevstvo

Po krštenju smo pozvani u nebesko kraljevstvo. Postižemo ga ispravnim životom, spoznajom Boga, a nadasve ljubavlju prema Bogu. Nebesko je kraljevstvo slično:

a) Sakrivenom blagu u polju. Kad ga netko pronađe »proda sve što ima i kupi ono polje«. — Da se postigne »proslava na nebu« (Rim 8, 30) ili kraljevstvo nebesko treba najprije doznati za to kraljevstvo. Zatim saznati način kako se dolazi u nj, i napokon htjeti ga postići. Kad se ispune navedeni uvjeti, tada treba usmjeriti svoj život prema njemu i uz najveće žrtve. »Prodati treba sve« tj. napustiti sve što smeta da se može »kupiti ono polje« nebesko kraljevstvo.

b) Kraljevstvo nebesko slično je velikoj mreži koja se baca u more. Mreža zahvati svakovrsne ribe. Ali sve nisu za jelo. Rđave se ribe odbacuju. Svi pozvanici po krštenju u nebesko kraljevstvo ipak neće doći u nebesko kraljevstvo. Zbog nevaljalosti života, nebrige za »blago u polju«, za nebeskim kraljevstvom. Pozvanici, krštenici nisu ispunili potrebne uvjete kako bi postali članovi nebeskog kraljevstva. A jer nemaju uvjete, ne mogu ući u društvo odabranika i sretnika.

Božju strpljivost zamijenit će pravedan Božji sud koji će rastaviti dobre od zlih. Stoga se traži suradnja čovjeka i Boga. Božji i ljudski udio, da se pospješi dozrijevanje kraljevstva na zemlji unatoč djelovanju protivnih sila.

P. NJ.

18. NEDJELJA KROZ GODINU »A«

Iz 55, 1—3 + Rim 8, 35. 37—3a + Mt 14, 13—21

Što nam Krist nudi, ako u njega vjerujemo, ako ga slijedimo, ako se za njega životno opredjeljujemo? Odgovaraju nam riječi iz današnjeg prvog čitanja: »O vi svi koji ste žedni, dođite na vodu; ako i nemate novaca, dođite. Bez novaca i bez naplate kupite i uživajte vino i mlijeko! Mene poslušajte i dobro ćete jesti i sočna ćete uživati jela«.

Krist nudi život u svjetlu.

Strašno je živjeti u tami, u magli. Strašno je živjeti besmisleno, besciljno, u neizvjesnosti, nesigurnosti. Tko se opredjeli za Krista, taj će živjeti u svjetlu: »Ja sam svjetlo svijeta. Tko mene slijedi, sigurno neće ići po tami, nego će imati svjetlo, koje vodi u život« (Iv 8, 12). »Ja svjetlo došao sam na svijet, da nijedan koji u mene vjruje ne ostaje u tami« (Iv 12, 14). Kad se opredjelimo za Krista, on nam daje svjetlo života tj. zadovoljavajuće rješenje životnih pitanja. Znamo, da potečemo od mudrog, dobrog, savršenog Boga, da smo slika Božja, da svakim danom i svakim korakom putujemo u očinski dom, u život vječni: »Ja sam vrata. Tko uđe kroza me, spasit će se; on će ulaziti i izlaziti i pašu nalaziti« (Iv 10, 9). Svake nedjelje zovu nas zvona, da se približimo Kristu, da nas prosvjetli.

Krist nam nudi život ljubav i pravde

Što najviše ogorčuje i unesrećuje ljude? Nepravda, razjedinjenost, mržnja. Krist nam nudi život na temeljima ljubavi i pravde: »Učitelju, koja je najveća zapovijed u zakonu? On mu odgovori: »Ljubi Gospodina Boga svoga svim srcem svojim, svom dušom svojom, svom pameti svojom. To je najveća i prva zapovijed. Druga je toj jednaka: »Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe« (Mt 22, 36—40). »Čuli ste, da je rečeno: »Oko za oko, zub za zub. Ljubi svoga bližnjega, a mrzi svoga neprijatelja«. A ja vam kažem: »Ljubite svoje neprijatelje i molite za one koji vas progone, kako biste postali sinovi svoga nebeskog Oca, koji čini da njegovo sunce izlazi nad zlima i dobrima i da kiša pada pravednima i nepravednima« (Mt 5, 38, 43—46). »Kako želite da vama čine ljudi, tako i vi činite drugima« (Lk 6, 31). »Blago žednima i gladnima pravednosti jer će se nasititi« (Mt 5, 6). »Živjet će oni, koji budu vjerovali i ljubili« (Sertillanges). — Svake nedjelje i blagdana zove nas Krist bliže k sebi, da se nasitimo zdravim, vječnim načelima ljubavi i pravde na kojima se može izgraditi bolji i ljepši svijet.

Isus nudi vječni život

Ako vjerujemo u Isusa, ako se za njega opredjelimo, nudi nam hranu i lijek za vječni život.

Današnje Evanđelje nam pripovijeda, kako je Isus umnožio kruh i nahranio gladno mnoštvo u pustinji. Sutradan su ga ti isti ljudi, koje je nahranio, tražili. Htjeli su ga učiniti kraljem. A Isus će njima: »Zaista, zaista, kažem vam, ne tražite me, jer ste vidjeli znakove, nego jer ste jeli one kruhove i nasitili se. Nastojte sebi pribaviti nepropadljivu hranu, već hranu koja ima trajnost za život vječni, i koju će vam dati Sin čovječji. Ja sam kruh života. Tko dolazi k meni, sigurno neće ogladnjeti. Ja sam kruh života. Očevi vaši jedoše manu u pustinji i pomriješe. Ovo je onaj kruh što s neba silazi, da onaj tko jede od njega ne umre. Ja sam živi kruh koji je s neba sišao. Ako tko jede od ovoga kruha, živjet će zauvijek« (Iv 6...). Što čovjek najviše želi? Želi živjeti, uvijek živjeti, i to sretno živjeti. Isus želi zadovoljiti tu želju. Nudi hranu za vječni život, lijek besmrtnosti. Svake nedjelje, svakog blagdana, pa i svakog dana u ovoj pustinji života,

gdje tako bolno osjećamo propadanje i prolaznost, nudi nam svoje tijelo i svoju krv kao hranu besmrtnog, vječnoga života. »Blago onima, koji su pozvani na gozbu Jaganjčevu«! Divna gozba, »kojom se daje zalog buduće slave«.

Zaključak

»Zašto da trošite novac na ono što kruh nije i nadnicu svoju na ono što ne siti«? Te riječi pogađaju mnoge od nas. Mnogi od nas žrtvuju za kratkotrajne vrijednosti i novac i zdravlje i vrijeme i životne snage. Često puta i svoju čast i dostojanstvo. Koliko vremena i snage žrtvuju sportaši za sport! Koliko novaca i vremena žrtvuju neke žene za tjelesno dotjerivanje, za odijevanje po modi! Koliko novaca i zdravlja žrtvuju neki za alkohol i za sjetilna uživanja!

O da bismo se i mi opredjelili za vrijednosti koje nam Krist nudi! Da bismo se opredjelili poput sv. Pavla nakon što je upoznao Krista i s njim rekli: »Za me je uistinu život Krist« (Fil 1, 21).

M. Š.

19. NEDJELJA KROZ GODINU »A«

1 Kr 19, 9a. 11—13a + Rim 9, 1—5 + Mt 14, 22—33

Današnja čitanja trebala bi nas učvrstiti u uvjerenju, da s Božjom pomoću s pomoću Uskrslog Krista možemo nadvladati oluje, iskušenja, zla u životu. Današnje Bogoslužje trebalo bi nas učvrstiti u pouzdanju u Boga, u Uskrsnulog Spasitelja. Iz današnjeg liturgijskog sastanka trebali bismo otići s osjećajima i raspoloženjem Psalmiste iz Psalma: »Gospodin mi je svjetlost i spasenje: koga da se bojim? Gospodin je štit života moga: pred kime da strepim? Kad navale na me zlotvori da mi tijelo žderu, protivnici moji i dušmani, oni posrću i padaju. Nek se vojska protiv mene utabori, srce se moje ne boji. Nek i rat plane protiv mene, i tada pun sam pouzdanja« (27, 1—3).

Oluje, iskušenja, patnje

Svijet, Crkva, čitave zajednice i pojedinci doživljuju oluje, iskušenja, patnje. Zašto? Otkud to? Nevolje, napetosti, neredi posljedica su najprije istočnoga grijeha, zatim grijeha i propusta naših i naše braće ljudi. Zatim dopuštenje Božje Providnosti, da iz tih nevolja proizvede veća dobra: »Jer si poslušao glas svoje žene, te jeo sa stabla s kojeg sam zabranio: zemlja neka je zbog tebe prokleta« (Post 3, 17). »Grešnika progoni zlo« (Izr 13, 21). »Znamo da Bog čini sve da pridonosi dobru onih koji ga ljube« (Rim 8, 28). Ovdje nas ne interesira toliko: otkuda nevolje i kušnje, nego više, da ili ih možemo nadvladati i kako ih možemo nadvladati?

Prvo nam čitanje govori, kako je Ilija Božjom snagom nadvladao Baalove proroke, kako se je Božjom pomoću spasio od progonstva bezbožne kraljice Izabele, kako je s Božjom pomoću preživio silan vihor, potres, žestok požar, a iza toga doživio »šapat laganog i blagog lahora«.

U trećem čitanju čitamo kako su lađu u kojoj su bili apostoli, napali žestoki valovi. Približio im se Isus i ohrabrio riječima: »Odvažni budite! Ja sam, ne bojte se!« Slušamo također, kako Isus prestrašenom Petru, kad je počeo tonuti, pruža ruku i veli: »Malovjerni, zašto si posumnjao?« Slušamo, kako je Isus uspostavio tišinu na uzburkanom moru.

Bog izbavlja iz nevolje

Povijest izabranog naroda i povijest Crkve puna je primjera, kako Bog dopušta, da njegov narod i pojedince snađe nevolja i kušnja. Bog ih izbavlja i uzvisuje iz poniženja i kušnje: ropstvo Izraelaca u Egiptu, izbavlja ih iz ropstva; Babilonsko sužanjstvo i povratak izabranog naroda iz sužanjstva; poniženje Josipa, te njegovo uzdignuće; kušnja Joba, te ponovni procvat njegove obitelji i imovine; bolest Tobije i njegovo ozdravljenje; kušnja čiste Suzane i očitovanje njene nevinosti; Isus naš Spasitelj ponižen, popljuvan, raspet na križ, ali slavno uskrsnuo. Sv. Pavao u poslanici Rimljanima kaže: »Uistinu sve što je nekoć napisano, napisano je nama za pouku, da strpljivošću i utjehom trajno imamo nadu« (15, 4).

Nama za pouku i utjehu

Sve što se je dogodilo u povijesti svijeta i Crkve, nama je za pouku i utjehu. U kušnjama i nevoljama treba da tražimo poštena sredstva i načine da se iz njih izbavimo, ali treba da se ufamo u Boga, i da mu se obraćamo za pomoć. Sve što se je dogodilo u povijesti Staroga i Novoga Zavjeta nama je na utjehu. Svemogući Bog, Bog ljubavi i dobrote, prisutan je u svim zbivanjima. On nije neki »samotnik iznad svijeta«. Uskrsnuli Krist nema zapreke da bude uvijek uz nas, da stiša oluju, da se dotakne našeg kreveta na kojemu bolujemo, da reče i nama: »Ne bojte se«!

U nevoljama vjerovati u Božju dobrotu i ljubav; u progonstvima htjeti istinu i pravdu i mir: onda se rađa u srcu zadovoljstvo i spopada nas pobjednička sigurnost. Poslije noći i tame nastaje svjetlo, poslije vihora blagi lahor, jer je Uskrsnuli uvijek s nama.

M. Š.

VELIKA GOSPA

Otkr 11, 19a; 12, 1—6a; 10ab + 1 Kor 15, 20—27 + Lk 1, 39—56.

Zrakoplov sa 99 putnika krenuo je 14. VIII 1958. iz Amsterdama za Njujork. Na njujorškom aerodromu čekao je s ružama u ruci J. Harrys majku koju nije vidio već petnaest godina. Ali nije ju dočekao, jer se zrakoplov s putnicima srušio u more. Rasplakani Harrys ode u crkvu i odloži ruže pred Gospin kip. Odlazeći iz crkve nekoliko se puta okrene gledajući Mariju.

I gladno dijete se rasplače dozivajući mamu. I bolesno dijete doziva majku. Sav svijet, kao i Harrys, u svojoj »izgubljenosti« rado traži Majku na nebesima.

Mi smo Mariju uzdigli iznad svijeta, da je bolje vidimo. A uzdigao ju je Bog prije nas: Sve tamo od izgona u Edenu pa do danas.

U prvom izgonu, kad nas »Jahve, Bog, istjera iz vrta edenskoga«, obećana je suotkupiteljica koja će zmiji »satrti glavu« (Post 3.). Već tada Bog pokazuje da ova žena nije kao ostale žene. Prorečena je, izabrana.

U začetku Marija se ne razlikuje od ostalih začeća, jer je kao i ostala djeca plod oca i majke. Ali je očišćena u tom trenutku, prije rođenja je »krštena«, oprana od Adamove ljage. I opet birana, uzdignuta.

U susretu s Elizabetom! Današnje trudne žene bi vjerojatno »prohladile svoje jezike«, a možda bi se sporazumjele i u poništenju svoga začetka. A susret Krista i Ivana Krstitelja nagoviješta novi Savez.

U Navještenju se jasno vidi da poruka s neba ostvaruje Marijinu ulogu u budućoj Crkvi. Nebesa je »delegiraju«, imenuju, ostvaruju čežnju proroka.

Tako bijaše prije Isusova rođenja, tako i poslije Njegova rođenja:

Jaslice u prvoj božićnoj noći, pojava anđela, čudnovata pjesma, poklon pastira, Mudraca... Sve je to zbog Krista, ali u tom sjaju je i Marija.

Bijeg u Egipat je još jedno posredstvo neba, da se zaštiti Majka i Dijete. Oboje su potrebni u temeljima Novoga Saveza.

Simeonovo proročanstvo u hramu nagovješta ulogu Otkupitelja i Suotkupiteljice. Samo jednoj ženi u hramu je to rečeno, izabranoj, uzdignutoj.

Svadba u Kani je novi dokaz Marije Posrednice. Prvo Isusovo čudo, smijemo reći, bilo je od Marije »isprošeno«.

Oporuka pod križem ostavlja nam preko Ivana Majku u nasljedstvo. A bilo je oko križa i drugih dobrih žena, ali ona je izabrana, dodijeljena.

Ovako je bilo, tako se shvaćalo kroz stoljeća, tako su mislili i osjećali kršćani, ne udaljujući Krista iz središta, ali ne gubeći i Mariju iz vida.

Vatikanski Koncil u naše vrijeme izrekao je i ove riječi: »Bezgrešna Djevica... uznesena je tijelom i dušom u nebesku slavu i proglašena je od Gospodina Kraljicom svijeta«.

Marijanski i Mariološki Kongres u Zagrebu (kolovoza 1971) gdje je bilo oko 126 stranih stručnjaka, 5 kardinala, tridesetak biskupa, gdje je 170 svećenika na oltaru koncelebriralo pred oko 120 tisuća ljudi... potvrdio je staru istinu: Marija je prva žena na nebu i na zemlji. To hrvatskom narodu nije bila nikakva novost. Svetišta po našoj zemlji bila su i sada su dokaz Marijine veličine, a kult u srcima našeg naroda bio je prethodan dokaz svega što o Mariji izreče i Koncil i zagrebački Kongres.

Velika Gospa, Velika Žena! Prva izabrana od Boga za Krista i za sve nas.

Zato je Marija u sreći čudnovatoga svog materinstva zapjevala: »Odsad će me blaženom zvati svi naraštaji!« (Lk 1, 48).

Z. P.

20. NEDJELJA KROZ GODINU »A«

Iz 56, 1. 6—7 + Rim 11, 13—15. 29—32 + Mt 15, 21—28.

Krist »krenu u tirsku i sidonsku okolicu. Najedamput, žena Kananejka, koja dođe iz toga kraja, povika: »Smiluj mi se, Gospodine, Sine Davidov! Kćer mi vrlo muči zli duh« (Mt 15, 22). Krist joj odmah ne odgovori, ali na molbu učenika okrenu se prema njoj. Započe razgovor između nje i Krista. Iskušavao je njezinu vjeru i na koncu, svladan vjerom te priproste žene, reče: »O ženo, velika je tvoja vjera« (15, 28).

Zaustavimo se kod ove rečenice: »O ženo, velika je tvoja vjera«. Bili i nama Krist danas mogao reći: »O kršćanine, velika je tvoja vjera«? Kananejka bijaše pogonka, a mi smo kršćani! Da li je naša vjera tako živa kao u ove poganke?

Vjera naših pređa

Prošetamo li hrvatskim dalmatinskim gradovima, iz svakog kamena progovara živa vjera naših pređa. Iz slika, iz knjiga, iz crkava, iz svakog detalja zrači vjera.

Prošećemo li po cijeloj Hrvatskoj, na ulazu u selo, na raskršću, na brežuljku križ ili crkvica. Podigoše ih naši pređi kao znak svoje vjere.

Kršćanska prošlost grada, sela, našeg naroda progovara kroz prošlost staru tisuću i tristo godina; progovara svaki nijemi kamen u ovoj i svakoj crkvi; progovara nam svaki požutjeli spis u biblioteci, progovara nam svaka slika u našim crkvama i našim domovima; progovara nam svaka kap mučeničke krvi.

Bog je bio u središtu našeg naroda, bio je os oko koje se okretao njegov život. Računali su s Bogom u svom životu. S pravom im je Krist mogao uputiti riječi divljenja kao ženi Kananejki: »O narode, velika je tvoja vjera«!

Naša vjera

Ugodno je prošetati prošlošću, diviti se vjeri naših pradjedova. Ali to je prošlost. Trebamo je poštivati, na njoj graditi sadašnjost i budućnost. Zapitajmo se danas, da li bi i nama Krist mogao uputiti istu riječ kao našim pređima, kao ženi Kananejki: »Velika je tvoja vjera«?

Kakva je naša vjera? Da li je naša vjera živa, jaka kao u ove poganke? Da li u svagdanjem životu računam s Bogom kao stvarnošću, kojom mora biti protkan moj život? Ili se Boga sjetim tek onda kad mi je potreban, kad se nađem u nevolji; kad se križ bola i patnje svom težinom svali na moja ramena? Ili kad smrt pokuca na moja vrata i ugrabi nekog od milih i dragih? Da li je moja vjera u tim trenutcima jaka? To su pitanja koja danas Krist postavlja meni i vama.

Nažalost moramo priznati, mnogo je katolika imenom upisanih u matice krštenih, ali malo kršćana koji žive pravim kršćanskim životom. Koliki se nazivaju vjernicima a životom ne govore za Boga, nego protiv Boga, protiv vjere. Njihova je vjera mrtva, jer je ne hrane sakramentima. Mrtva, jer je ne prakticiraju, smatraju samo časnom ostavštinom predа.

Ako vjera nije živa u roditeljima, kako će onda biti živa u njihovoj djeci? Nek nas ne iznenađuju toliki ispadi današnje mladeži, maloljetnih prestupnika zbog kojih se u kasne sate bojimo izaći u osamljene ulice po gradovima. Gorki su to plodovi odgoja mimo Boga. Sami na sebi osjećamo. Bog je kamen temeljac obiteljskoga života. Dok obitelji ne budu počivale na tom kamenu temeljcu, dok se Bog ne vrati u naše obitelji, dok ne oživi vjera u našim obiteljima, dotle ćemo mi i naša mladež lutati stramputicama života.

Promijeniti život

Davno je to bilo. Ratni orao rimskog carstva zaprijetio je svijetu. Smioni i neustrašivi Cezarovi vojnici odoše osvojiti Britaniju. Pojaviše se na obzorju neprijateljske lađe. Tisuće se engleskih ratnika okupiše na visokim obalama, da zaštite domovinu. Iznenadiše se kad ugledaše kako Rimljani, čim se iskrcaše, spališe sve svoje lađe. Tako je rimskim vojnicima nestala svaka nada u povratak. Jedino im je preostalo: pobijediti.

Ako je naša vjera mrtva, slaba, prekinimo sa dosadašnjim grešnim životom. Spalimo grijehe u sakramentu ispovijedi. Naša će vjera oživjeti, naša će vjera postati jaka. Tada će nam Krist moći reći riječi divljenja: »Kršćanine, velika je tvoja vjera!«

Zaključak

Kada je Goethe umirao, doviknuo je prisutnima: »Otvorite prozore! Dajte mi svjetla«! Otvoriše prozore, ali svjetlo vjere ne uđe u njegovu dušu!

Kršćanine! Otvori prozore svoje duše, da uđe u nju prava i živa vjera! Ne budi kršćanin zbog običaja! Ne budi kršćanin zbog slavne kršćanske prošlosti svoga grada, svoga mjesta, svoga naroda! Ne budi kršćanin samo na papiru. Budi kršćanin svojim životom. Onda će tvoja vjera biti živa, onda će tvoja vjera biti velika kao u žene Kananejke, čak tolika, da će i »brda prenositi«.

M.

21. NEDJELJA KROZ GODINU »A«

Iz 22, 19—23 + Rim 11, 33—36 + Mt 16, 13—20

»A vi, za koga me držite« (Mt 16, 15).

Vjerovati Kristu znači neustrašivo se osloniti na njega, ne sumnjati u njega. Što podstrekava u dubini bića polet prema njemu? Sam nam se Bog tajnovito objavio. To je njegovo svjetlo u vjeri.

Vjerovati znači prepoznati Krista

Već u St. Zavjetu je postojalo obilježje prepoznavanja Boga. Vjerovati u Jahvea značilo je u svojoj se unutarnojsti osloniti na njega. Pogotovo u najtežim kušnjama. Da li je to slijep instinkt? Nipošto. Bog je očitovao, objavio da je živ. Po Izaiji, vjerovati znači: »Znati da je to On. Znati tajnovitom i posvemašnjom sigurnošću: »Vi ste mi svjedoci... da biste znali i vjerovali da sam to ja« (Iz 43, 10).

Još je jače izraženo u Evanđelju. Moglo bi se reći, da je još i danas tajna Evanđelja i Crkve u svijetu upravo u unutarnjoj spoznaji Krista po vjeri. Upit Petru, neprestano Krist upućuje i nama: »A vi, za koga me držite«?

Tu je srž kršćanske vjere. Vjera je više nego razumski pristanak uz objavljene istine. Vjera objavljuje Krista. Vjera je više nego i same objavljene istine, ona je objavljeni Bog. Sv. Pismo od početka do kraja obavljuje Boga. Evanđelje od početka do kraja objavljuje Krista. Smijemo ustvrditi, da se svjetlo vjere najprije odnosi na Krista, a zatim na istine koje je on objavio. Upravo je tada naša vjera živa, jer smo u središtu svoga života pronašli živu Osobu.

Neki će nas događaji iz Evanđelja uvjeriti da se upravo u tome sastoji bit naše vjere. Krist je sjedio na zdencu. Stranac. Dođe žena Samarijanka. Do tada su na izgled stranci. Ta žena živi svoj život. Bezbrižan. Daleko od pomisli, da će ga uskoro posve izmijeniti. Krist prvi progovara:» Daj mi da se napijem«. Zapodjenu se razgovor. Krist odmah izravno smjera na dušu: »Kad bi ti znala za dar Božji i tko je onaj koji ti veli: »Dajt mi piti«, ti bi u njega iskala i dao bi ti žive vode« (Iv 4, 10). Koja je to živa voda koja oživljuje unutrašnjost duše? Vjera. Što je vjera? To je Krist, živi Krist, Krist prisutan u dubini njezine duše: »To sam ja koji govorim s tobom — reče joj Isus« (Iv 4, 26). I žena ostavi svoj vrč. Zaboravi zašto je došla. Našla je Krista. Puninu svoga života.

Slijepac od rođenja, izbačen iz sinagoge (Iv 9, 35). Njegovo ozdravljenje smućuje one koji ne htjedoše vidjeti. Ponovno susrete Isusa. Isus mu reče: »Vjeruješ li u Sina Čovječjega«? Zanosom iskrene duše odgovori: »Tko je, Gospodine, da vjerujem u njega«? Isus mu reče: »Već si ga vidio. To je onaj koji s tobom govori.« Pade pred njim ničice i iz sve duše odgovori: »Vjerujem, Gospodine«!

Mogli bismo i dalje nabrajati događaje iz Evanđelja. Svagdje isto: čovjek prepoznaje Krista, Krist prestaje biti stranac. Ulazi u središte čovjekova života. Stalno postavlja isti upit: »A ti, za koga me držiš«? Ako možemo kao Petar odgovoriti: »Ti si Krist, Sin Boga života«, u tom smo ga času našli.

Toliko dugo dok se naša vjera ne odnosi prvenstveno na Kristovu osobu, mi još nemamo vjere u čitavo njegovo otajstvo. Možemo posjedovati skup povezanih istina (i to je potrebno) ili tradiciju (i to je potrebno), ali nemamo vjere koju Krist traži. Da, svaki kršćanin, bio sretnik ili ga život nemilosrdno gnječi, jedino onda ima vjeru ako je Krist u središtu njegova života. Jedino u tom trenutku sve je osvjetljeno, živi se vjerskim životom i Evanđelje progovara. Ali ako Kristova osoba nije središte, sve postaje mrtvo, sve zapleteno. Vjerovati znači, posjedovati živa Krista u svome životu.

Krist sakriven u Bogu

U Evanđelju se dar vjere najčešće očituje izrazima svjetla i objave, a ne noći i napuštenosti. Krist nam je obećao živu vodu, a ne neplodnost suhe zemlje. »Tko vjeruje u me... iz njegove će nutrine poteći potoci žive vode« (Iv 7, 38). Vjera je svjetlo a ne tama.

Međutim postoji u Sv. Pismu dugo iskustvo pustoši i Božje otsutnosti. Postoje jadikovke Joba. Prije svega postoji Kristov uzdah na križu: »Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio« (Mt 27, 46)? Može li se još govoriti o svjetlu i unutarnjoj objavi Krista?

Velimo: Da! Jer da bismo potpuno upoznali Krista u njegovu otajstvu, ne smijemo ga samo promatrati u njegovoj radosti. Treba ga upoznati i u agoniji njegove duše, u napuštenosti na križu. Treba upoznati raspetog Krista.

Poučava nas Evanđelje. Neposredno iza Petrove ispovjesti vjere Isus »im poče objavljivati, da Sin čovječji mora mnogo trpjeti« (Mk 8, 31). Premda su dobro poznavali Isusa, apostolima je bilo potrebno mnogo vremena da ga upoznaju i prihvate na njegovu križu. Počujmo sv. Pavla: »Radi njega sam sve žrtvovao... da iskusim njega i silu njegova uskrsnuća i učešće u njegovim patnjama, stalno se prilagođavajući njegovoj smrti ne bih li kako postigao uskrsnuće od mrtvih« (Fil 3, 10).

Nakon Uzašašća nestaje. »Vama je bolje da ja odem« (Iv 16, 7). Naša vjera mora učiniti novi zalet: »Tražite ono što je gore. Svraćajte misao na ono što je gore, a ne na ono što je na zemlji« (Kol 3, 1), **»Vaš je život sakriven s Kristom u Bogu«** (Kol 3,3).

Gdje je Krist sada? Sakriven u Bogu. Čak i kad se s njim sjedinimo u Euharistiji. Još se naša vjera mora pročistiti: »Sve da smo i procjenjivali Krista po čisto ljudskim razlozima, sad ga više tako ne procjenjujemo« (2 Kor 5, 16). Nije važno da budemo utješeni, nego da se Božja volja posve vrši u nama i u svijetu. Krist je taj koji uvijek prožima našu vjeru, uvijek sve dublje.

Ipak izgleda da Bog šuti. Zlobnici triumfiraju. Svijet, na izgled bez duše i osjećaja, bogohulno nas pita: »Gdje je Bog tvoj«? U najdubljoj srži svoga bića znademo da nije daleko. Znademo da je Krist bio prepušten u ljudske ruke, razapet i umro, ali da je treći dan uskrsnuo i sada sakriven s desne Očeve, u Bogu.

B.-M. CH.

22. NEDJELJA KROZ GODINU »A«

Jr 20, 7—9 + Rim 12, 1—2 + Mt 16, 21—27.

Tuži se Jeremija prorok Gospodinu zbog mnogih neugodnosti od kada ga je pozvao u proročku službu izraelskom narodu.

Sigurno riječi »zaveo si me« i »dadoh se zavesti« nisu pale u početku njegova djelovanja, dok je još bio pun ideala i zanosa; niti kad je stvarao planove o »preokretu« svojih sunarodnjaka. To nijedan čovjek ne bi izgovorio dok se sprema na »sjetvu« i na »žetvu«.

Riječi »zaveo si me« i »dadoh se zavesti« nisu mogle biti »ispaljene« dok mu je sve »šaptalo« i »laskalo« o veličini, uzvišenosti i dostojanstvu proročke službe. To nije mogao izgovoriti dok mu se sve oko njega smješilo, cvjetalo. Te su riječi mogle pasti samo u času kad je počeo »orati« i »sijati«. Tek tada je uvidio stvarnost života i kako je teže nego što je mislio. Po ljudsku govoreći vidi svu svoju nemoć. Svugdje »samo na podsmjeh«, »nasilje« i »propast«. Nešto se trga u njegovoj duši, nastaje lom. Povlači se. »Neću više na nj (Gospodina) misliti, niti ću govoriti u njegovo ime«.

Hoće li Bog dopustiti da propadne njegov plan? Nipošto! Sada Bog stupa na scenu. U duši proroka budi oganj. Počinje gorjeti, plamtjeti. Tako je jak, silan, da ne može izdržati. Hiti na trg, među nasilje i ruganje, propovijeda Boga koga je malo prije kanio napustiti.

Zar se i apostol Pavao nije našao u mat poziciji u jednom času svoga života. Bog stupa na scenu. »Dostatna ti je moja milost«. Pavao polazi naprijed do okova, tamnice, do stratišta. Netko će reći: proroka je rasplamtjela vatra u srcu da ide među nasilje; Pavla obećanje milosti, pa mu stratište izgledalo kao osvježavajuća kupka, oprala ga i združila s Kristom. A mi nismo ni prorok ni apostol, nego smrtnici, trska koju ljulja svaki vjetar.

Zar i u nama ne plamti oganj kao u proroku i apostolu Pavlu? Oganj je vjera. »Vaša vjera pobjeđuje svijet«. Pobjeđuje nasilje, okove, izrugivanje. Po ognju vjere Abraham je nazvan pravednikom. Odriče se naziva oca i kuće i domovine. »Izađi iz...« Oganj je bio silan. Natjerao ga da potegne nož, žrtvuje jedinca sina Izaka. Zato je postao pravednik i Božji miljenik, otac izabranog naroda. Da se postane pravednik treba se popeti na brdo Moriju, prijeći preko pustinje i Crvenog mora, izaći na vrh Golgote pod »teretom«.

Sv. Pavao traži u današnjoj poslanici: »Prikažite svoja tijela za žrtvu, Bogu milu«. Isto Krist traži u Evanđelju: »Hoće li tko za mnom, neka se odreče samoga sebe, neka uzme svoj križ i neka ide za mnom«. »Tko izgubi svoj život poradi mene, naći će ga«.

Apostol Petar veli: »Evo mi smo ostavili sve..: što će nam biti?« Odgovara Krist: »Vi koji ste ostavili sve i pošli za mnom baštinit ćete život vječni i sjediti na prijestolju i suditi dvanaest izraelovih plemena. Pobjedniku ću dati da pije i jede za mojim stolom«. — Sv. Pavao piše: »Samo oni koji su s Kristom suumrli, suukopani, oni će s Kristom suuskrsnuti«.

Imamo li se mi čega odreći? Što žrtvovati? Imamo. Odreći se grijeha. Svjetovnog mišljenja i nagađanja s Bogom! Koliko puta je teško kad je u pitanju kršćanski moral, nedjeljna misa, sakramenti, kršćanski odgoj djece, vjeronauk djece. Eto nam prigoda da poput Abrahama, Mojsija, Krista žrtvujemo svoj život. Da savladamo »brdo« obzira i pođemo u susret Gospodinu. To od nas traži Krist, Pavao i proroci. Ne smijemo okrenuti leđa, jer je lakše silaziti niz Golgotu.

Krist je rekao: »Tko ustraje do kraja bit će spašen«! Dakle, ako se bude trebalo uspinjati na brdo Moriju, Golgotu, Sinaj, moramo se penjati. Božja pomoć neće izostati. Vjeran je Bog u svojim obećanjima. Krist je obećao pomoć u tim časovima. »Kad vas budu vodili pred suce i upravitelje, nemojte smišljati što ćete reći, jer će vam se dati«. Dao je snage proroku, apostolu. Dat će svima.

V. B.

MALA GOSPA

Mih 5, 1—4a + Mt 1, 1—16. 18—23.

Rođendan je obiteljska radost. Život je dobro. Rođenje je nada. Rođendan je prigoda da izrazimo svoju radost, zahvalnost, dobre želje i da sve osjećaje zbijemo u nekom daru koji će reći nešto što se ne može izraziti riječima i što na svoj način tumači naše osjećaje. Bilo bi bolje i doličnije za nas kršćane da slavimo rođendan u dan kad smo se rodili kao Božja djeca. Dan našega krštenja, jer smo upravo u taj dan dobili život za koji se isplatilo roditi. Čovjek bez krštenja slika je naše tragedije, sjećanje na gubitak Božjeg posinaštva. Prisutnost tog gubitka. Milosno rođenje po krštenju prava je i najveća radost. Rodilo se Božje dijete, novi građanin neba.

Marija je došla na svijet kao Božje dijete. Čak kao najmilije Božje dijete jer ni jednoga časa nije bila pod vlašću istočnoga grijeha. Zato je slavljenje ovog rođendana najopravdanije. Marija je čitava života sačuvala neokaljanu ljepotu čiste i bezgrešne duše, pa joj danas moramo čestitati: Sva si lijepa, Marijo, i ljage istočne nema na tebi. Najodabranija među stvorenjima, ali i najsavršenija ponizna Gospodnja službenica. Zato sudjelujemo u njezinoj radosti, kojoj je dala oduška u zanosnoj pjesmi: »Moja duša veliča Gospodina i raduje se duh moj u Bogu, mome Spasitelju, što pogleda na neznatnost službenice svoje, odsad će me, evo, svi naraštaji zvati blaženom«.

Došla je na svijet radi nas, da nam u svojoj čistoj duši i neokaljanom tijelu donese Spasitelja. Najavljena je kao **utjeha** u času ljudske tragedije. Gospodin govori zmiji: »Neprijateljstvo ja zamećem između tebe i žene, između roda tvoga i roda njezina: on će ti glavu satirati, a ti ćeš mu vrebati petu« (Post 3, 15). Od časa te izjave izranjena ljudska duša nije zaboravila to obećanje, u njemu je crpila snagu u teškoćama, utjehu u patnjama. Zato njezin dolazak najavljuju proroci, kao u čitanju na ovaj blagdan Mihej, a Izaija upozorava na znak koji daje Gospodin: »Evo, djevica će začeti i roditi Sina, i nadjenut će mu ime Emanuel, s nama Bog« (Iz 7, 14). Jutarnja Danica navješćuje dolazak sunca. Zato nas Crkva danas pozivlje: »Radosno svetkujmo rođenje Blažene Marije Djevice: iz nje se rodilo Sunce pravde, Krist, Bog naš«!

Ona je i naša **Majka**. Krist nas je s križa povjerio njoj kao našoj Majci. Kako se ne bismo radovali rođendanu svoje Majke, čiju smo majčinsku dobrotu toliko puta osjetili. Bila je i ostala Kristova suradnica, naša zagovornica, posrednica milosti, naš uzor. Zato joj danas čestitamo riječima Crkve: »Blagoslovljena si, Djevo Marijo, od Boga Svevišnjega više od svih žena na zemlji! On je tako uzveličao tvoje ime, da neće iščeznuti tvoja hvala iz srdaca ljudi« (Usp. Jud. 13, 23, 25). »Tvoje rođenje, Bogorodice Djevo, ispunilo je radošću čitav svijet« (Antif.).

Kada čestitamo svojoj zemaljskoj majci, zaželimo joj sreću. Majka ne može biti sretna, ako nije sretna u svojoj djeci. Ali sreća je majke da djetetu dade ne samo život nego i svoju dušu. Upravo je to uloga naše nebeske Majke da kao naša majka **izgrađuje našu dušu.** Nemojmo se zavaravati mišlju da Mariju prvotno raduju naše pobožnosti, naše upaljene svijeće pred njezinim likom ili poklonjeno cvijeće. Sve je to lijepo kada je izraz naše ljubavi, želje i nastojanja da budemo zaista njezina djeca. Niti smijemo misliti da je ona središte kulta naše vjere, da njoj pripada sva naša ljubav ili barem najveći njezin dio. Ponašanje nekih vjernika kao da očituje takovo shvaćanje. To bi bilo sasma krivo, to ona ne bi mogla prihvatiti, jer sav je smisao njezina rođenja bio njezin Sin. U samom začetku u utrobi svoje majke sačuvana je od istočnoga grijeha i nadarena osobitim milostima da bude majka Božjeg Sina Čovjeka. Zato ju je mogao anđeo pozdraviti: Zdravo, milosti puna. Sva je njezina veličina povezana s veličinom Sina, sva je njezina djelatnost suradnja s njegovom spašavalačkom djelatnošću. Ona je radi Sina i neće da se u ljubavi zaustavimo kod nje, već hoće da tu ljubav, zagrijanu na njezinom majčinskom srcu, prenosimo njezinu Sinu, njezinom i našem Bogu. Ona neće i ne može bit naš konačan cilj. Hoće da bude što joj je Bog dodijelio: njegova posrednica u Njegovu približenju nama i naša posrednica u našem približenju njemu.

Ne kazuju li to sva Marijina svetišta u kojima je u njezinu čast »velike stvari učinio Svevišnji«. U svetištima je ona, kao njegova službenica, preuzela zadaću da nas majčinskim srcem i taktikom povede k njemu. Ganutljivo je vidjeti u Marijinim svetištima kako ona, majka lijepe ljubavi, utočište grešnika i utjeha žalosnih, vodi svoju djecu do ispovijedaonice da ih izmiri sa Sinom, kako ih vodi do euharistijskog stola da im pokloni Isusa, najljepši dar, blagoslovljeni plod svoje utrobe. Kada to postigne, onda je ona najsretnija majka. To je njezina najveća rođendanska radost. Ali to je i naša najveća sreća.

»Sada, dakle, sinci, čujte me: Blago onima koji čuvaju putove moje. Slušajte nauku i budite mudri, i nemojte je odbaciti. Blago čovjeku koji sluša mene i koji bdije pred vratima mojim svaki dan. Tko mene nađe, naći će Život i crpst će spasenje od Gospodina«!

23. NEDJELJA KROZ GODINU »A«

Ez 33, 7—9 + Rim 13, 8—10 + Mt 18, 15—20

Teško je komentirati današnja čitanja. Ne toliko zbog samih čitanja koliko zbog posljedica, što povlače ova čitanja. Sva je oštrina i težina ovih čitanja: svi smo mi bez razlike odgovorni za propast, smrt, krv svoga brata.

Svatko bi od nas najradije, nakon ovih čitanja, rekao poput Kaina: »Zar sam ja čuvar svoga brata!« Ti si krivac njegove smrti, njegove krvi.

Mi bismo ljudi 20. stoljeća nadodali: mi smo toliko humanitarni, tolerantni, da i ne pomišljamo na nečije ubojstvo?! Ali ne ubija samo puška, nož. Ubijamo ako mirno gledamo kako se nevoljnik utapa, a ništa ne poduzi-

mamo da ga spasimo. Zapravo uvijek ubijamo kad ne pokazujemo kršćansku ljubav. Božju ljubav. Ljubav oživljava, spašava. »Ljubav ne čini bližnjem zlo« (Rim 13, 10). Nastoji unijeti, gdje god je moguće i potrebno, život radosti, veselja. Ljubav je komunitarna kategorija. Izlazi iz sebe, otvara se, usmjerena je prema drugome. Obogaćuje, stvara, rađa drugoga.

Bog se nije zatvorio u samoću nego rađa život, Sina. Bog se nije zatvorio u samoću božanstva nego, iz čiste ljubavi, stvara svijet. I čovjek, stvorenje ljubavi, mora tu ljubav prenijeti na drugoga. Kad je drugi u opasnosti, treba ga spasiti. Krist nije bježao, spasio sebe, nego je podnio muku križa, umro da spasi druge. »Nema veće ljubavi, nego da netko položi svoj život za prijatelje«. »Nikomu ništa ne dugujete, osim da jedni druge ljubite«.

To znači da sve dugujemo. Što god imamo, ako imamo pravu ljubav, onda je sve to za drugoga. Bog Otac nije ništa pridržao za sebe. Dao je Jedinca Sina ljudima. Krist ništa nije pridržao za sebe. Dao je život. Sve što je posjedovao dao je za sreću i život drugoga. »Moje jelo i piće jest vršiti volju Oca nebeskoga«.

S. Pavao će reći: »Kome savjet, savjet, lijepu riječ, svakome dajte njegovo«. Upravo današnja čitanja to naglasuju. Dugujemo iz ljubavi poduku i savjet drugome. Treba drugoga spasiti, podučiti da ne valja što čini; da je grijeh ako zaista griješi. Ali »sa svom strpljivošću i poniznošću«, kako uči sv. Pavao.

Ne smijemo, radi ljubavi, na nekoga s visoka sipati strijele. Kristova je »ukori, opominji i poučavaj strpljivo i blago«. Ne budimo suci koji pod svaku cijenu brane samo zakon. Budimo suci spasitelji. Osuditi grijeh, ali grešnika spasiti. Krist je uvijek osudio grijeh, ali je grešniku uvijek pokazao izlaz, put. Oprostio mu je.

Često se misli da su samo svećenici pozvani svezati i odriješiti. Svi smo pozvani na svoj način. Ako si nekoga podučio, opomenuo, savjetovao, a on ne htjede poslušati ti si ga svezao i ostaje svezan. Ali njegova krv, smrt ne pada na tebe. Izvršio si svoju obavezu, dužnost. Ako te posluša, počne činiti što je dobro, počne živjeti kao kršćanin, ti si ga odvezao, ti si ga spasio! Neće propasti. Tko reče: to na mene ne spada, neka se sjeti Kristove naredbe: »Idite po svemu svijetu i naučavajte«, »Primjer sam vam dao«. To Krist nije rekao samo apostolima, nego svima kršćanima. Kristova zapovijed svih obavezuje. Ljubav svih obavezuje.

Koliki ne bi bili svezani grijehom, da ih je netko na vrijeme podučio. Koliki će roditelji odgovarati za propast, smrt svoje djece, jer su zbog obzira, koristi propustili odgojiti kršćanski svoju djecu. Koliki su svoju djecu sablaznili, zaveli, vječno svezali, jer nisu živjeli i pokazali svojoj djeci pravi Kršćanski život. »Tkogod sablazni ... bolje bi mu bilo da se objesi«. »Štogod ste učinili jednomu od ovih malih meni ste učinili«. Tako je govorio Krist. Tako govorimo i djelujmo mi.

V. B.

24. NEDJELJA KROZ GODINU »A«

Sir 27, 30—28, 7 + Rim 14, 7—9 + Mt 18, 21—35

Tri su čitanja današnje Mise jasna i međusobno povezana. Možda bi bila najbolja propovijed, još ih jednom polagano pročitati i razmatrati.

Jedna je ljubav Boga i bližnjega

Kako jasno i snažno naglasuju Sirah, apostol Pavao i Isus Krist veliku kršćansku istinu: ljubav prema Bogu i ljubav prema bližnjemu, pa bio neprijatelj, nerazdruživo su međusobno povezane. Jedna bez druge ne može biti. Akvinac naučava da zapravo i nisu dvije ljubavi već naprosto jedna krepost (2, 2, q. 23a, 5). Jedan božanski oganj s dva čina, dva plamena. Jedan se diže prema Bogu a drugi se proteže na bližnjega, na svakog čovjeka. Akvinac još jače tvrdi: krepost, energija, kvalitet božanske ljubavi, kojom nas Duh Sveti oživljava svojom prisutnošću i milošću, u nama ne samo je jedan oganj nego i jedan plamen. Diže se prema Bogu, da zatim »preko Boga« (»Deo Mediante«) siđe i zahvati bližnjega. »Čin ove božanske ljubavi (kojom je protkana naša volja) najprije je usmjeren prema Bogu (koji nas i obdari tom iskrom svoje vlastite ljubavi) i od njega ide prema ostalima ... Tom ljubavlju ljubimo izravno Boga a po Njemu, kroza Nj sve drugo« (2, 2. q. 27, a. 4). Kako u ovom svjetlu otskače veličina, uzvišenost naše ljubavi prema bratu čovjeku. Ista je kao i naša ljubav prema Bogu te se od Njega i Njegovom toplinom prelijeva na sve ljude.

Krist to potvrđuje

Sada možemo lakše shvatiti Kristovu zapovijed: »To je moja zapovijed da se ljubite kao što sam ja vas ljubio« (Iv 15, 12). A Isus nas je ljubio božanskom ljubavlju. Ta je ljubav oživljavala i neshvatljivo oplemenjivala i Njegovu čovječju ljubav prema ljudima. Iz takove Kristove ljubavi prema ljudima izvirala su sva ona nebrojena vremenita dobročinstva: ozdravljivanja bolesnika čudesno nahranjivanje gladnih, čak i uskrisivanje mrtvih. Sada nam je lakše shvatiti i one Kristove riječi: »Tko vas prima, mene prima ... Tko napoji jednog od ovih malenih samo čašom hladne vode, (zato) **jer** je moj učenik, zaista, kažem vam, sigurno mu neće propasti plaća« (Mt 10, 40—42). Isus veli: »**Jer** je moj učenik«. Dakle: iz ljubavi prema Njemu, prema Bogu. Ne radi se, dakle, samo o nekom plemenitom ljudskom osjećaju ili humanizmu. Radi se o pravoj kršćanskoj ili još jasnije o Kristovskoj i božanskoj ljubavi kojom nas Duh Sveti u nama strujom svoje milosti oživljava. Jedino na djelokrugu ljubavi Bog i Krist poistovjetuju sebe s čovjekom

koga ljubimo i komu pružamo svoju pomoć. Tada vrijedi Kristova: »Meni ste učinili«! Pri opisivanju općeg Suda u Evanđelju sv. Mateja (25, 31—46) Krist poistovjetuje sebe sa svakim čovjekom, komu smo pružili pomoć, odnosno komu nismo pružili: »Meni ste učinili ako ste učinili jednom od ove moje najmanje braće«. »Ni meni niste učinili ono što niste učinili jednom od ovih najmanjih«.

Doista, bez vjere i bez božanske ljubavi plemenito djelo humanosti ostaje plemenito i možemo vjerovati da će pravedan i dobar Bog nagraditi ovdje svako dobro djelo, makar ne vjerovali u njegovu opstojnost. Ali na sudnjem danu bit će govora o vječnoj nagradi jedino za ona dobra djela, što su izvršena iz one naše božanske ljubavi, što su učinjena zato što smo kroz tamnu koprenu bližnjega gledali Krista ili Boga Oca svih ljudi. Samo takova dobra djela Krist će uzeti kao njemu učinjena. Zato će ih i nagraditi vječnom nagradom: »Dođite, blagoslovljeni moga Oca i primite u posjed kraljevstvo, koje vam je pripravljeno od postanka svijeta... Jer MENI ste učinili...«

Plodnost takve ljubavi

Eto božanske uzvišenosti ljubavi kršćana koji žive životom vjere. **Plodna je za nas.** Sporedno je da li će se naša ljubav očitovati u dobroj riječi, u pruženom kruhu, odjeći, novcu, lijeku, obrani slaboga, posjetu bolesnih ili osamljenih, nekom radu; da li će naša djelotvorna ljubav biti iskazana pojedincima, nekoj bližoj zajednici ili narodu u razvitku ili pogođenima nekom nesrećom. Ako smo u svemu tome gledali skritoga Krista, koji to od nas traži: naša je ljubav uzrasla, naša se je vječna nagrada povisila.

Plodna za ljude i društvo: u vremenitom i materijalnom, jer se ublažuje bijeda, a blagostanje podiže. U duhovnom ili duševnom pogledu. Za to nemamo mjerila. Tko može prosuditi koliko i kakvo se je raspoloženje duha i srca porodilo u onima, koji su našom pomoću osjetili da nisu osamljeni, da ima srdaca koja i za njih kucaju?

Ljubav — jedini bitni svjetski problem

Postoje razni problemi, kako svijet učiniti ljepšim, kako omogućiti humaniji život. Tehničke i praktičke probleme rješavaju stručnjaci. Ljudi su dovoljno inteligentni, dovoljno su napredovali, da iz mora, zemlje, svemira istegnu sva bogatstva za dobro čovjeka. Ali moramo ozbiljno naglasiti da ljubav ostaje jedini bitni problem. Ljubav koja, radi Boga i Krista, sve pa i sebe dava a od ljudi ne očekuje nikakvu nagradu (Usp. Lk 14, 12—14).

Mnogi sociolozi razmatrajući budućnost svijeta, govore da je bitni problem: da li će ljubav, donositeljica života, biti jača od sebičnosti, donositeljice smrti? Tvrde: za spas čovječanstva treba ljudi koji istinski ljube. Davati sebe »drugima« poput Krista. Bez prikrivenih želja da ti se ovdje uzvrati. Samo tada ćeš primiti natrag SVE. To SVE mjerit će ti se u dimenzijama Beskrajnoga i Vječnoga.

D. Budrović

25. NEDJELJA KROZ GODINU »A«

Iz 55, 6—9 + Fil 1, 20c—24. 27a + Mt 20, 1—16a.

Život se oblikuje prema cilju. Tko hoće cilj taj hoće i sredstva do cilja, a sam cilj određuje sredstva. Zato je Krist vrlo često govorio o nebeskom kraljevstvu, gdje je, kakovo je, kako raste, kako je dragocjeno, tko će ući u kraljevstvo a tko neće i što je potrebno raditi da se tamo dođe.

Recimo prije svega da je kraljevstvo Božje i ovdje na zemlji. Gdje je Bog prisutan milošću tu je i njegovo kraljevstvo. Zapitan Krist gdje je to kraljevstvo odgovorio je: Kraljevstvo Božje je u vama! Naučio nas je moliti: Dođi kraljevstvo tvoje! Zato je osnovao Crkvu. No mi, članovi te Crkve, ne ostajemo na zemlji, u vremenu, u moralnoj nesigurnosti. Neprestano putujemo prema vječnosti, Božjem kraljevstvu u slavi. Na tom putu, u ovom vremenu moramo se neprestano boriti, sa sobom, sa svojim zlim sklonostima, s opakim svijetom, sa sotonom, koji »kao ričući lav ide unaokolo i traži koga da proždre« (1 Pt 5, 8). »Čovjekov život na zemlji je ratovanje« (Job 7, 1). Sv. Pavao opisuje kršćanina kao vojnika u ratnoj spremi. Za sebe u staračkim godinama veli: »Dobar sam boj vojevao, trku svršio, vjeru očuvao« (Tim 11, 4, 7).

U čemu je borba? Ukloniti grijeh, spriječiti zle sklonosti, uporno odolijevati napastima. No mora biti mnogo pozitivnija. Uz napor sticati vrline, da očuvamo krsnu čistoću. Zato Krist ističe vrline koje su potrebne da se dođe u kraljevstvo. Na prvom je mjestu **ljubav.** Sjedinjuje nas s Bogom. Već je Bog rekao u St. Zavjetu: »Ljubi Gospodina Boga svoga svim srcem svojim, svom dušom i svojom i svom snagom svojom! Riječi ove što ti ih danas naređujem, neka ti se urežu u srce. Napominji ih svojim sinovima. Govori im o njima kad sjediš u svojoj kući i kad ideš putem; kad liježeš i kad ustaješ. Priveži ih na svoju ruku za znak, i neka ti budu kao zapis među očima! Ispiši ih na dovratnicama kuće svoje i na vratima svojim!« (Pnz 6, 5—9).

No ljubav se očituje u **djelu.** Zato »naša će pravednost biti: držati i vršiti sve ove zpaovijedi pred Gospodinom, Bogom našim, kako nam je naredio« (Pnz 6, 25). Kada su farizeji zapitali Krista koja je najveća zapovijed u Zakonu, odgovori: »Ljubi Gospodina Boga svoga svim srcem svojim, svom dušom svojom i svom pameti svojom! To je najveća i prva zapovijed. Druga je toj jednaka: »Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe! O tim dvjema zapovijedima ovisi sav zakon i Proroci« (Mt 22, 34—40).

Kako Bog ljubi nas pokazuje nam današnje čitanje iz Izaije: »Nek bezbožnik put svoj ostavi, a zlikovac naume svoje. Nek se vrati Gospodinu, koji će mu se smilovati, k Bogu našem, jer je velikodušan u praštanju. Jer misli vaše nisu moje misli i puti moji nisu vaši puti«. Po ljudskom postupku treba zlikovca uhvatiti, suditi mu i baciti ga u zatvor. Po ljudskom nagonu svaki se zlikovac skriva, ako je uhvaćen brani se kao da nije počinio zlo.

Postupci su Božji drugačiji. Bog ne misli kao mi. Čovjeka je stvorio na svoju sliku, darovao mu vlastiti život.

O Očevoj dobroti govori nam i Evanđelje. Bog hoće da se svi ljudi spase. Neki kršćani u krivoj revnosti dolaze na pomisao kako bi Bog morao kazniti nevjernike, progonitelje Crkve, psovače, lopove, društvene prevarante i slične. Ne bi im bilo krivo da ih Gospodin primjerno kazni, kako je pomislio Petar kada je Samarijansko selo uskratilo Isusu prenoćište: »Gospodine, hoćeš li da zapovijedimo ognju da siđe s neba i da ih uništi? Isus se okrenu pa ih uskori« (Lk 9, 5. 1—54). On je imao druge misli: »Ne dođoh da sudim svijetu, nego da spasim svijet« (Iv 12, 47).

Različiti su putovi kojima Bog vodi i čovjeka i narode spasenju. Mi Hrvati primili smo kršćanstvo već u VII vijeku. Naš put preko Karpata do mora bio je zaista od Boga odabrani put, jer smo na obalama našega mora našli svoju krstionicu, ušli smo u njegovu Crkvu. Od dolaska Kristova na svijet prošlo je dvadeset vjekova.

Čovječji otpor Božjem pozivu je tajanstven. Mnoge postupke i stavove ne razumijemo. No »Bog je strpljiv i mnogoga milosrđa« (Ps 85, 5). Za njega nije određena vremenska granica spasenja. Daje istu plaću onima koji su pošli u njegov vinograd oko devet sati i kasnije, kao i onima koji su pošli rano ujutro. To je postupak milosrdnog Boga koji čeka grešnika da se obrati. »Volja mi je ovom posljednjem dati kao i tebi«. Razbojnik na križu pokajao se je za svoje zlodjela malo prije nego je umro. Bio je nagrađen milošću da u raspetomu spozna Boga: »Isuse, sjeti me se kada dođeš u svoje kraljevstvo. On mu reče: Zaista, kažem ti, danas ćeš sa mnom biti u raju« (Lk 23, 42—43). Bog će svakome dati zasluženu nagradu, vjernima i onima koji su činili dobra djela. Ali će, uslijed svoga milosrđa, uvesti u svoje kraljevstvo i one koji se obrate pred smrt. Nama možda izgleda to nepravedno, ali nam Gospodin objašnjava: »Zar mi nije slobodno sa svojim činiti što hoću? Ili je oko tvoje zavidno što sam ja dobar«?

Kako mi ljubimo Boga? Zavist je gadan grijeh protiv ljubavi. Zavist nije sretna što ima, već je nesretna što drugi ima ili što drugi ima to što ona nema. Zavist može biti sretna u tuđoj nesreći, naslađivati se u njoj. Može biti toliko opaka da koješta poduzme da drugoga unesreći, da mu oduzme što mu pravedno pripada.

Današnje Evanđelje donosi primjer zavisti. Mnogobrojni su oblici zavisti iz častohleplja, iz nezasitljivosti, iz neskromnosti, iz nekog trajnog nezadovoljstva. Zavist je slijepa, jer se ne obogaćuje tuđim gubitkom, kao što se ni ne osiromašuje tuđim dobitkom. Bog je gospodar da dade svakome kako hoće. Nekome pet, nekome dva, a nekome jedan talenat. Ali od svakoga očekuje da zaradi razmjerno onome što je primio.

Ako nam srce izgriza zavist, ogrješujemo se protiv ljubavi spram Boga i bližnjega. Spram Boga što smo nezadovoljni njegovim postupcima i kao da mu predbacujemo nepravednost. Spram bližnjega, što nam je krivo da nešto, makar i pošteno posjeduje. Nadasve Boga vrijeđa ako nemamo ljubavi prema onima, koje bi on htio preko nas spašavati. Kako bismo mogli reći da ljubimo Boga, ako ne bismo ljubili one koje Gospodin hoće spasiti. Moramo se truditi da njegovi putovi do ljudskih srdaca budu i naši putovi. To su putovi ljubavi. Sv. Pavao je bio spreman da bude proklet samo da se spase njegovi sunarodnjaci (Rim 9, 3). Ali sv. Pavao je mogao tako ljubiti, jer je za njega uistinu Krist bio život, a smrt dobitak (Poslanica).

Samo u zajednici s Kristom ostajemo u ljubavi i sigurno putujemo prema Božjem kraljevstvu u slavi.

26. NEDJELJA KROZ GODINU »A«

Ez 18, 25—28 + Fil 2, 1—11 + Mt 21, 28—32

Varalice i bludnice

Još je uvijek u 20. stoljeće utisnuto kršćanstvo. Ne mogu se zanijekati tragovi kršćanstva u kulturnom životu Europe. Premda su se pojedinci, a ima ih danas nekoliko milijuna, od Crkve i kršćanstva odavna okrenuli, ipak što govore, čine i stvaraju ne može se zamisliti bez kršćanske baštine. Stoga je teško predstaviti, kako bi izgledalo 20. stoljeće, da Krist uopće još nije došao. Isto je tako teško predstaviti, kako bi Krist danas nastupio, kada bi tek sada započelo spasenje svijeta.

Da li bi koristio auto i zrakoplov? Da li bi novinarima u konferencijama za tisak dao intervjue? Da li bi noćio u hotelima, omladinskim prenoćištima, preudešenim vagonima ili kao klošari u Parizu pod mostovima? Budući da bolesnici danas već ne leže na cestama kao onda, da li bi išao u bolnice i tamo liječio? Da li bi dopustio da mu bolničarka na odjelu kaže: »Danas nije dan posjeta. Hoćete li opet doći u petak?« Da li bi nastupio na radiu i televiziji? Sve pitanja na koja ne nalazimo odgovora.

Jedno je sigurno. Nastupio bi opet isto kao pred 2.000 godina. Nastupio bi kao Spasitelj svijeta, kao Spasitelj patnika i opterećenih. Tada su to bili gladni i siromasi koji nisu znali gdje će uzeti za sutra svagdanji kruh ~~carinici i preljubnice~~. Danas bi to bili patnici i opterećeni u drugom obliku. Ljudi koje tišti tama besmislenosti života, strah i osamljenost koji uzimaju alkohol i droge da mogu podnijeti život.

Tražio bi danas kao i onda: vjeru. A vjerovati znači: svoj život prepustiti Bogu, ne htjeti sam odlučiti nego ostaviti da Bog odluči. Ne vjerovati bila bi danas kao i onda najveća kob. Jer nevjerovati znači: protiviti se Bogu, ne dati mu ulazak u svoj život. Krist je tada prokleo nerodnu smokvu kao simbol okorjele nevjere. A u današnjem Evanđelju daje se izazvati, te veli: »Carinici i bludnice doći će prije vas u kraljevstvo Božje«, prije farizeja i pismoznanaca.

Upravo skandalozna izjava. Njegovim ondašnjim slušateljima moralo je začas stati srce. Točno kao da danas netko kaže »varalice i prostitutke bliže stoje Crkvi nego li biskupi i svećenici. Zar Gospodin nije trebao, kada mu se stišala srdžba, ovaj svoj sud ublažiti i oslabiti? Nije to učinio. Nije čudo da je u farizejima i pismoznancima rastao otpor, koji se odlučio na skrajnje. No, farizeji i pismoznanci nisu danas više zanimljivi; carinici i bludnice već nekako. Ipak, kada se je Krist tako intenzivno bavio s farizejima i pismo-

znancima, moralo je u njegovu držanju biti nešto, što je i danas još značajno.

Što je bilo na njima naročito? Samo su oni posjedovali pravog Boga. Boga su uzimali ozbiljno, možda ozbiljnije nego mi. Ali su s time postupali kao sa nekom stvari. Umišljali su sebi, da su istinu za sebe unajmili, da su jedanput zauvijek s Bogom na čistu. Sve je na njima bilo ispravno, bez ijedne sitne prašine na bijelom odijelu, bez velikih grijeha. Upravo su se panično bojali grijeha. Ali jedno im je nedostajalo, a to je bilo bitno: poniznost, spremnost pred Bogom priznati svoju ništetnost. Bili su ljudi bez suza, ljudi bez potresenosti srca.

Gospodin razjašnjuje što misli s usporedbom o nejednakoj braći. Jedan, doista, prihvaća očevu zapovijed da ode u vinograd raditi, ali ne ide. To su farizeji i pismoznanci. Sigurno, nekoć su Bogu rekli — da. Ali onda je mogao doći tkogod hoće, Ivan ili Isus, mogli su govoriti i činiti štogod hoće, oni su oholo odbijali. Oni nisu ništa i nikoga trebali. Oni su s Bogom bili gotovi. Oni nisu trebali spasenja. Nisu htjeli vjerovati. Njihov je smjer jednom zauvijek bio siguran. Na njima je sve bilo institucija, ukočen sistem, princip.

Drugi je sin, doista, najprije odbio da radi u vinogradu, a onda je ipak pošao. To su carinici i bludnice. Njihov život nije bio u skladu sa zapovijedima, bio je neuredan, išao krivim tračnicama. Ali kada je došao Ivan i poslije Isus, došao je njihov čas. Pred Isusom spoznali su cijelu svoju bijedu stvora, svoje ništa, svoje izdajstvo. Osjetili su kako im treba i spasenje, kako im treba Bog. Oni su donijeli ono što je Isus uzalud tražio kod židova: čežnju za oslonom, svijest vlastite nedostatnosti, spremnost za vjeru.

Je li još danas aktuelna Isusova misao u današnjem Evanđelju? To znači: ima li još danas kršćana koji poput farizeja, umišljaju da su dobri, da posjeduju puninu istine, koji se javno isprsavaju? Tako glup nije nitko. Nitko ne želi biti smiješan. Ali ipak smo unutra skloni kritički, možda i sažalno, gledati na ljude bez morala, ili na ljude koji ne trebaju Crkve, na ateiste.

Hermann Hess rekao je jednom, da je cijelog svoga života bio religiozan, ali nikada nije trebao Crkve. Ovakovo držanje nalazimo u različitim varijacijama. Ili je govor o kršćanima bez Crkve ili o pobožnim ateistima. Ljudi, koji više ne idu u crkvu, obrazlažu: »Znate, ljudi u crkvi mi ne leže, nisu moj tip«. Možda smo djelomice sami krivi s našom sigurnošću, s našim osjećajem nadmoći i samodopadnosti. Za to imamo malo razloga. I danas još vrijedi: »Carinici i bludnice doći će prije vas u kraljevstvo Božje«.

Vjera nije stvar, nikakva institucija na koju se može pozvati. Tko nešto prisvaja na svoj čestit, korektan život ili na svoju pripadnost Crkvi već je blizu farizeja i pismoznanaca. U katekizmu piše: Vjerovati znači držati sve istinitim, što je Bog objavio. Ali to je samo veoma škrta, tvrda, apstraktna definicija. Vjera je u Isusovu smislu neizmjerno više. Vjera čovjeka nikada nije završena. Tko vjeruje, uvijek je na putu. Vjera znači: uvijek kroz život slušati Boga, ponizno biti za Boga otvoren, u Boga se pouzdati, svemu se od Boga nadati. To je najteže, što čovjek treba pružiti. Još bolje: to on nikada neće sasvim pružiti. Kratko i jasno: vjera nije nikada gotova. Vjera je uvijek novi, sirotinjski pokušaj čovjeka povući se i Bogu dati mjesto. Ustupiti Bogu gospodstvo nad svojim životom.

E. K.

27. NEDJELJA KROZ GODINU »A«

Iz 5, 1—7 + Fil 4, 6—9 + Mt 21, 33—43.

U prispodobi Isusu obračunava s nevjernim Židovima. Čuli su njegovu riječ, vidjeli njegova djela a ipak ga ne prihvatiše za Mesiju. Snovahu njegovu smrt. Štoviše, prispodoba naviješta uništenje starozavjetnog Božjeg naroda i stvaranje novog.

Starozavjetni Božji narod

Prorok Izaija uspoređuje Boga s vinogradarom, Izrael s vinogradom. Bog ga je zasadio, obrađivao u nadi da će donijeti bogat rod. No, loza je urodila mjesto dobra roda gnjilo grožđe. Bog pita jeruzalemske građane i stanovnike Judeje: Što sam još trebao učiniti a da nisam učinio? Zato Bog odluči srušiti ogradu da vinograd bude pogažen. Izrael, Božji vinograd, nije donio ploda. Osuđen je na propast.

Isusova prispodoba nešto se razlikuje od Izaijeve usporedbe: vinograd nije Izrael nego Božje kraljevstvo. Povjereno je najamnicima. Bog nije vinogradar nego vlasnik vinograda. Između vlasnika i najamnika dolazi do sukoba. Najamnici se ponašaju podlo. Maltretiraju, ubijaju sluge što ih je vlasnik poslao da uzmu prihod. Dapače nemaju obzira ni pred vlasnikovim sinom. Ubijaju ga, da bi postali jedini gospodari vinograda. Vrhunac zloće. Jasno je da ih kazna čeka. Isus pušta svećeničke glavare i narodne starješine da sami zaključe: vlasnik će zločince pogubiti a vinograd će dati pouzdanim najamnicima.

Usporedba je očita. Radi se o nevjernom Izraelskom narodu. Nisu slušali Božje poslanike proroke. Ubijali su ih a nakon smrti podizali im spomenike. Božji narod je postao velika bludnica. Podavao se tuđim bogovima. Izraelski narod nije isporučivao plodove vlasniku vinograda, razočarao je u svakom pogledu svoga gospodara. Na kraju je ubio i Božjeg Sina. Time je potpisao i svoju vlastitu osudu.

Novozavjetni Božji narod

Bog se ne da smesti u ostvarenju svoga plana. Svakako želi da mu vinograd čovječanstva donese dobre plodove. Zato daje svoje kraljevstvo drugom narodu, sabranom sa svih strana svijeta. U smrti Božjeg Sina rađa se Crkva, novi Božji narod koji će davati Bogu plodove dobrih djela. Plodovi neće više biti učinak ljudskog napora, nego darovi neba, plodovi Kristova Duha.

Poruka nama

Mi smo na krštenju oslobođeni grijeha i preporođeni na božanski život. Ali naše krštenje nije polusatni obred, već također jedan stalan razvitak. Traje kroz čitav život. Uvijek trebamo umirati zlu, rađati se za dobro. Po riječima sv. Pavla, svatko nosi u svojim rukama milost u krhkim posudama. Svakog časa mogu pasti i razbiti se. U svakom se od nas nalazi i raj i čistilište i pakao. Stari Grci bi rekli: Čovjek je mješavina sunčeva svjetla i demonske krvi. Pripadnost Božjem narodu nipošto nam ne može dati potpunu sigurnost da ćemo jednom biti spašeni. Jer doista ih ima u Crkvi, a ipak su izvan nje; ima ih izvan Crkve, a ipak su u njoj.

Netko će reći: Pojedini kršćani mogu se iznevjeriti Bogu, ali Crkva kao cjelina ne. To je ispravno. Ali se postavlja pitanje: Gdje je ta Crkva koja se ne može iznevjeriti Bogu? Jesu li to pape, biskupi, svećenici, pobožni vjernici? Nažalost, prošlost i sadašnjost dovoljno nam pokazuju, da su kršćani, pa i oni u očima ljudi najpobožniji, znali izdavati svoga Učitelja poput Jude. I Crkva kao cjelina zna biti na nekim područjima odmetnički narod, koji pokušava služiti ovozemaljskim bogovima, stvorenim od ljudi.

S pravom govori 2. Vat. Sabor: »Crkva je istodobno sveta i stalno potrebna čišćenja i stalno ide putem pokore i obnove« (LG br. 8). Sv. Toma Akvinski veli: »Crkva je slavna, bez ljage i nabora u tom smislu što je to njezin zadnji cilj kojemu nas vodi Kristova muka. To će dakle biti tek u vječnoj domovini, a ne na putu prema njoj. I kad bismo rekli da na putu nemamo grijeha, varali bismo sami sebe, kao što se veli u 1 Iv 1, 8« (S. Th. q. 8, a. 3 ad 2).

Kako u svakom kršćaninu, tako i u čitavoj kršćanskoj zajednici Crkvi ima zla i dobra. Među Božjom pšenicom ima i vražjeg kukolja. U crkvenoj mrežiima i dobrih i loših riba. Doduše Krist je zajamčio da zlo neće nikada nadvladati dobro u Crkvi. Mi vjerujemo da će Crkvu uvijek držati životodavni Duh Kristov. Dobro sačinjava bitak Crkve, zlo njenu sjenu. Dobro je sok Crkve, zlo njena gnjiloća. Pojedini organi crkvenog organizma podložni su bolestima i raspadanju.

Sve što pojedini kršćanin čini služi na izgradnju ili rušenje čitave Crkve. Nešto slično kao u vlaku: u svakom kupeu ima kočnica za slučaj potrebe. I kao što čovjek vlakovođa tjera čitavu kompoziciju naprijed, tako jedan putnik može zakočiti, zaustaviti čitav vlak.

Zaključak

Razmislimo. Nismo li se i mi u dosadašnjem životu ponašali poput buntovnih najamnika? Jesmo li svojim radom izgrađivali ili rušili Božji narod? Imajmo na pameti, kad god ubijamo svoga bližnjega, bez obzira da li odjednom ili malo po malo, bez obzira da li samo tijelo ili njegov duh, ubijamo Krista u njemu. Jer Isus je rekao: »Štogod učinite jednom od moje braće, meni ste učinili«. Isusov brat, Isusova sestra svaki je čovjek kojega susrećemo na svom životnom putu.

V. Bl.

28. NEDJELJA KROZ GODINU »A«

Iz 25, 6—10a + Fil 4, 12—14. 19—20 + Mt 22, 1—14.

Evanđeoski izvještaj

»Nebesko je kraljevstvo slično kralju...« Naš ljudski razum ne može potpuno shvatiti, što je nebesko kraljevstvo. Ničije oko nije vidjelo, ničije uho čulo, ničije srce osjetilo što je Bog pripravio onima koji ga ljube. Zato nam Krist govori u slici, da bar donekle dočara nebesko kraljevstvo. Slično je svečanoj gozbi. Gozba je kod svih naroda i u svim vremenima vrhunac zemaljskih radosti. Isusa nalazimo često, za razliku od Ivana Krstitelja, na gozbama: u Kani Galilejskoj, kod farizeja, kod Lazara u Betaniji itd. Htio nam je pokazati da jelo i piće ne služi samo da hrani naš organizam, nego da je gozba istodobno odraz radosti i prijateljstva. Omogućuje plodonosan razgovor, izmjenu mišljenja i stvaranje prijateljstva među uzvanicima. Hrani se duh i tijelo.

Poziv na gozbu je počast. Što je pozivatelj ugledniji i društvo otmjenije to je vrjedniji poziv. Poziv na gozbu je nezaslužen poklon. Gostoprimalac slobodno nudi, uzvanik slobodno prihvaća. Ali ako uzvanik smatra važnijim druge poslove, onda uopće nije dostojan poziva.

Imajući ovo na pameti, onda će nam biti razumljiva Kristova priča o kralju koji je pripremio pir za svoga sina i pozvao uglednike iz svoga kraljevstva. Poziv na kraljevsko vjenčanje znači sudjelovati u radosti s kraljem, njegovom obitelji i njegovim prijateljima. Proslaviti svečanost, a ne samo promatrati iz daleka, kao u kinu ili na televiziji.

Dogodilo se nešto nepredviđeno, što je kralja jako uvrijedilo. Gozba je bila pripravljena, ali gosti nisu došli. Svaki je od njih naveo po koji razlog: jedan ovo, drugi ono. Da se to dogodilo u naše vrijeme, uzvanici bi se otprilike ovako ispričavali: Upravo sam kupio auto, moram se malo provozati; uselio sam se u novi stan, moram ga srediti; baš sam se jučer oženio, moram na bračno putovanje — žao mi je, molim te, ispričaj me kod kralja. Svaki ima neku ispriku, a u stvari nisu bili zainteresirani. Jer čovjek uvijek ima vremena za ono što ga interesira.

Uzvanici iz današnjeg Evanđelja imali su druge poslove i planove. Kad ih je kralj još jednom pozvao, neki se pobuniše te ubiše kraljeve poslanike. Možda su smatrali da ih kralj izaziva, da želi ugroziti njihovu slobodu. A sloboda je najveće čovječje blago.

Poruka izvještaja

Dragi vjernici, prepoznajemo li u ovim licima sebe? Neki kršćani misle da Kristovo Evanđelje **sužava slobodu**. Možda čak pomisle: šteta što sam se rodio u kat. Crkvi, jer se inače ne bih morao toliko mučiti i truditi oko svoga spasenja. Takvima Kristovo Evanđelje nije vesela vijest, nego teško breme

zapovijedi i zakona. Oduzima im svaku životnu radost. Stvaraju dojam kao da idu na pogreb a ne na kraljevsku gozbu. Zato, da bi sačuvali svoju samostalnost i slobodu, odmiču se od Boga, ne interesiraju se za njegov poziv. Malo po malo postaju praktični nevjernici. Jedni to čine jer misle da im je tako lakše i ugodnije živjeti, drugi čak buntovnički i prezirno odbacuju Božji poziv.

Istina je da čovjek mora biti slobodan. Sloboda je najveći dar što nam ga višnji Bog dao — veli hrvatski pjesnik Gundulić. Bog ne želi da budemo lutke, da se s nama poigrava. Bog želi slobodne ljude, jer ih je takvima i stvorio. Ali isto tako on želi da se slobodno za Nj odlučimo. Bog nas ne želi prisiliti da prihvatimo njegov poziv, nego nam dopušta mogućnost da izaberemo i drugi put. On nas samo poziva poput kralja iz današnjeg Evanđelja. Ako prvi put i odbijemo njegov poziv, neda se smesti. Šalje glasnika, svoga Sina Isusa Krista, da nas još jednom pozove, pridobije, iako zna da će se neki pobuniti i raspeti na križ njegova Poslanika. Ali Bog piše ravno i na krivim crtama. Ako ne dođemo mi prvi pozvani, napunit će svoju kuću gostima s ulice. Mi ćemo biti osuđeni na vječnu propast.

Zaista je velika zabluda ako mislimo: oslobodimo li se Boga, bit ćemo sretni. Naprotiv, tek tada upadamo u pravo ropstvo, u ropstvo svoga egoizma i besmislenosti. Zapravo od Boga nikada ne možemo potpuno pobjeći. Bog je svugdje, naročito u čovjeku. U njemu živimo, mičemo se i jesmo. Starozavjetni psalmist opisuje Božju posvudašnjost riječima: »Kamo da pobjegnem od Tvoga duha, kamo da utečem od tvoga lica? Da poletim na krilima zore i nastanim se na kraju mora, i tamo bi me pratila Tvoja ruka i prihvatila bi me Tvoja desnica. I kad bih pomislio: jest, neka me zastre tmina, neka svjetlo oko mene postane noć, ni tmina ne bi bila za Te tamna, noć bi svijetlila kao dan, tmina kao svjetlo«.

Isto je tako velika zabluda pomisao: ako se odazovem Božjem pozivu, **proigrat ću ovozemaljsku sreću.** Ali Bog nije neki vlastodržac koji stoluje u dalekim prostorima neba, a ljude drži u strahu i muči svojim zapovijedima i kaznama. Ne! Bog je dobar Otac. Želi našu sreću. Njegove su zapovijedi putokazi na našem životnom putu. Kao što majčina ljubav ne ugrožava slobodu djeteta nego ga usrećuje, tako nas i Bog hoće usrećiti svojom brižnom ljubavlju. Zar se ikad čulo, veli sv. Pismo, da je majka napustila svoje dijete? Tako ni Bog ne napušta nas, svoju djecu. Ako se i dogodi da koja majka napusti svoje dijete, Bog nas neće nikada napustiti.

Zaključak

Braćo i sestre, Poslanik nebeskog Oca Isus Krist pozvao nas je na kraljevsku gozbu u nebo. Nemojte se ispričavati: Danas sam previše zaposlen, nemam vremena, moram obaviti ovo i ono, odazvat ću se drugi put. Krist stoji pred našim vratima, kuca da mu otvorimo. Nosi nam radosnu vijest, poziv.

Današnja se priča prvenstveno odnosi na gozbu u nebeskom kraljevstvu, ali također na euharistijsku gozbu. Gozba vječnog života nije samo obećanje što će se ostvariti u budućnosti, nego je već stvarnost. Kad je Krist uoči svoje muke na posljednjoj večeri slavio blagdan Vazma, znao je da je došao dugo očekivani čas. Prigoda da svoje učenike nazove prijateljima. U oproštajnom govoru otvorio im je svoje srce, ostavio njima i nama uspomenu svoga života i svoje smrti: svetu euharistijsku gozbu. I nas ovdje danas sakupljene poziva k svome stolu. Blaženi koji čuju njegov glas te se odazovu njegovu pozivu.

V. Bl.

29. NEDJELJA KROZ GODINU »A«

Iz 45, 1. 4—6 + 1 Sol 1, 1—5b + Mt 22, 15—21.

Evanđeoski tekst današnjeg bogoslužja riječi daje nam priliku da za jednički razmišljamo bar jedne nedjelje o kršćanskom stavu prema svjetovnoj vlasti.

Temelj je našem razmišljanju događaj što smo ga upravo slušali. Pristupili su Kristu farizeji i herodovci tražeći da se izjasni o svom stavu prema svjetovnoj vlasti. Krist je prozreo njihovu stupicu. Njegov odgovor: »Dajte caru carevo, a Bogu Božje« postao je poslovičnom uzrečicom. Važnost i značenje ovog odgovora je u tom što je Krist autoritativno naglasio ulogu svjetovne vlasti.

Svjetovna vlast

Naravno pravo temelj je svjetovne vlasti. Naime, i kod nerazumnih bića zapažamo neku primjenu vlasti, vodstva, ovisnosti. Na tom se temelji sklad i red. Tako je zemlja ovisna o suncu, rudno bogatstvo služi biljnom i životinjskom, a sve skupa čovjeku. Pčele imaju maticu, pilići kvočku, ptičja jata svog predvodnika... Ovo što je po nagonu utkano u narav prirode, to je čovjeku dano na viši način. Čovjek je stvoren na Božju sliku i priliku. Čovjeku je dano da sam odluči i odabere najprikladniji način kako bi u međuljudskim odnosima bio red, sloga, blagostanje, ljubav. Čovjek sve ovo ostvaruje prenošenjem svoje slobode na autoritet, koji društvo vodi zajedničkom dobru.

»Gdje nema vlasti propada narod« (Priče 11, 14). Složite kamenje za najsjajniju katedralu, ako je nepovezano ostaje samo gomila. Skupite najelitniju vojsku, bez vođe doživljavat će uvijek poraz. Iz ovakve činjenice proizlazi obaveza za svakog čovjeka da se pokorava zakonima prirodnog prava. U tom je vidu napisao sv. Pavao: »Svaka je vlast od Boga«. Kao podanici, kao članovi zajednice svoga naroda, dužni smo u savjesti pokoravati se i slušati vlast.

Naše obaveze

a) Pokoravati se građanskoj vlasti znači prihvaćati i opsluživati sve pravedne zakone koje vlast donosi. Krist, postavši čovjekom, postaje podanik građanskih zakona. Rodio se u bezkućstvu da se ispuni carska naredba. Petru naređuje da plati za obojicu porez. Lukavim farizejima i herodovcima

odgovara: »Podajte caru carevo«. Međutim, treba naglasak staviti na riječ pokoravati se »pravednim« zakonima. Znači: ako zakon protuslovi Božjem zakonu, tada zakon prelazi djelokrug svoje vlasti, razara pravednost. U tome se slučaju kršćanin ima vladati prema uputi sv. Pavla: »Više se treba pokoravati Bogu nego li ljudima«.

Zato se Ambrozije odupro caru Teodoziju kad je nepravedno dao pogubiti 30.000 ljudi u Solunu; Ivan Krizostom odupro se carici Eudoksiji zbog tlačenja sirota i širenja nemorala; Toma Morus se odupro engleskom kralju Henriku VIII — itd. Povijest nam niže brojne slučajeve u kojima su se karakterni ljudi iskazali u obrani Božjih prava.

b) Da bi neka zajednica mogla opstojati, neminovno mora počivati na ekonomskoj osnovici, zajedničkim službama, školama, bolnicama i slično. Zato prihvaćanjem svjetovne vlasti pridolazi i obaveza uzdržavanja svega što pridonosi zajedničkom dobru.

c) Treća obaveza jest aktivno učešće svakog punoljetnog građanina da izabere ljude koji će svojim poštenjem i razboritošću znati vodi poslove općenarodnog značenja na opće dobro. Da narod ostvaruje sve više svoju sreću, blagostanje. Kršćanin je ravnopravan član društva. S pravom se mora čuti i njegova riječ.

d) Kršćanin i moli. Po molitvi kršćanin upoznaje volju Božju, svoje zadatke, da u društvu bude prisutno Božje kraljevstvo pravde, istine, ljubavi. Po molitvi svijet poprima okomitu dimenziju, a Bog daje snage »da mognemo provoditi tih i miran život u punoj pobožnosti i dostojanstvu« — kako piše Pavao Timoteju (1 Tim 2, 1—3).

U našem misnom slavlju uputimo zajedničku molitvu, da nam Gospodin podari mirna vremena, i da naš narod kroči onim putem koji će ga voditi k sreći.

Lj. Jeđud

30. NEDJELJA KROZ GODINU »A«

Izl 22, 20—26 + 1 Sol 1, 5c—10 + Mt 22, 34—40

Svaki kralj, svaki gospodar donosi zapovijedi, odredbe za svoje kraljevstvo, područje, gospodarstvo. Tako i Bog. A jer je Bog beskrajna ljubav, sve svoje zapovijedi donosi iz ljubavi. Iznad svih je zapovijedi prva i najveća zapovijed: zapovijed Ljubavi.

Već Mojsije navješćuje prvu zapovijed: »Ljubi, Gospodina, Boga svoga, svim srcem svojim, svom dušom svojom i svom snagom svojom« (Pnz 6, 5).

Krist ponavlja farizejima ovu zapovijed i dodaje: »Ovo je prva i najveća zapovijed. Druga je toj jednaka: »Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe«! O tim dvjema zapovijedima ovisi Zakon i Proroci.« (Mt, 37—40).

Temeljni je razlog našoj ljubavi spram Boga što nas je Bog, bez naše zasluge, ljubio. »Da, Bog je tako ljubio svijet da je dao svoga Jedinorođenoga Sina da ne pogine ni jedan koji u nj vjeruje, već da ima život vječni« (Iv 3, 16). Potvrđuje sv. Pavao: »Bog pokaza svoju ljubav prema nama time što je Krist, dok smo još bili grešnici, umro za nas. Koliko će nas više spasiti od srdžbe sada kad smo već opravdani njegovom krvi. Jer ako smo izmireni s Bogom smrću njegova Sina dok smo još bili neprijatelji, mnogo ćemo se sigurnije, već izmireni spasiti njegovim životom« (Rim 5, 8—10).

Ljubav prema Bogu dokazujemo i ispovijedamo po vjeri. Vjerujemo u objavljene istine, nadamo se da će Bog ispuniti svoja obećanja, da ćemo primiti potrebne milosti za spasenje. Zato vršimo njegovu volju i njegove zapovijedi. »Tko pozna moje zapovijedi i vrši ih, taj me ljubi. A tko mene ljubi njega će ljubiti Otac moj, i ja ću ga ljubiti i objaviti mu samoga sebe« (Iv 14, 21). »Dječice moja, nemojte ljubiti riječju i jezikom, nego djelom i iskreno« (Iv I 3, 18).

Krist, uza zapovijed ljubavi prema Bogu, postavlja i zapovijed ljubavi prema bližnjemu. Tumači nam sv. Ivan u svojoj poslanici: »Ako netko tvrdi: Ljubim Boga, a mrzi svoga brata, lažac je; jer tko ne ljubi svoga brata koga vidi, ne može ljubiti Boga koga ne vidi. Ovu zapovijed imamo od njega: tko ljubi Boga, neka ljubi i svoga brata« (1 Iv 4, 20—21).

Ne smije promaknuti našoj pažnji da je Krist upravo farizejima naglasio uz zapovijed ljubavi prema Bogu i zapovijed ljubavi prema bližnjemu. Nisu stajali pred Kristom željni pomoći bližnjemu, nego kao izazivatelji, spremni izmaknuti svakoj dužnosti. Zar ga već jednom nisu pitali: »A tko je moj bližnji«?

I mi kršćani znamo da je Krist povezao dokaz naše ljubavi prema Bogu sa svjedočanstvom naše ljubavi prema bližnjemu, pa ipak mnogo puta bližnjega ne doživljujemo stvarno. Mnogo puta ga tražimo između ljudi koji su nam tako daleko te do njih ne možemo doći. I često se smatramo opravdanima.

Tko je dakle naš bližnji? Jednostavan odgovor: svaki čovjek koga susrećemo na svom životnom putu, koji treba našeg smilovanja! Nisu potrebna nikakva udruženja, ustanove, nikakve uniforme, godišnji obračuni. Naš bližnji je pokraj nas, a ne ide mu dobro.

Djeco, vaš »bližnji« su vaši roditelji. Otac je vaš bližnji i kad je potišten ili ljut; kad nema vremena ili je stalno zaposlen; kad je otac druge djece mnogo prijazniji i veseliji, nego što je vaš otac. Bližnji je i onda kad je dosadan, kad ne dopušta ono što drugi dopuštaju; kad vam ne može priuštiti što druga djeca imaju. — I majka je vaš bližnji. Kad uvijek puna briga opominje: »Tako ne smiješ sjediti, tako se ne pristoji vladati, što će o tebi misliti drugi ljudi ... « I onda kad se s njom ne može gotovo izdržati ...

Vaši su vam roditelji bližnji. Prve ih susrećete na životnom putu. Nekad su bili mladi. Sanjali o domu, djeci i sreći. Sreća ih nije pratila kako su se nadali. Život ih je trošio. Vi ste veliki dio njihovih briga. Morate biti ljubazni prema njima.

Roditelji, vaši bližnji su vaša djeca! Često je teško biti dijete, treba se tako često pognuti pred voljom odraslih. Govorite im: To moraš učiniti, a ne i zašto. I kad se najveselije igraju, zapovijedate im ovo i ono ... Stoga budite ljubezni prema svojim »bližnjim« — djeci. Imajte povjerenja u njih.

Supruzi, vaš bližnji je ženidbeni drug! Nije to više princ iz bajke, ni slatka lutkica. Život je oduzeo skoro sve o čemu ste sanjali. Možda je posijedio zbog tebe, možda su se pojavile bore pod očima zbog tebe ...

Nemoj reći: to je hod života. Ako ushtjednete, možete opet otkriti svježu ljubav. I danas vas put vodi uz životnog druga. Stavi u djelo zapovijed ljubavi prema »bližnjemu«.

Lj. Jeđud

BLAGDAN SVIH SVETI

Otk 7, 2—4. 9—14 + 1 Iv 3, 1—3 + Mt 5, 1—12a

Naučili smo se nekako uz blagdane svetaca slušati slavopojke, kitnjaste propovijedi o svecima. Propovjednici se trude da u što ljepše ruho riječi obuku lik o kojem govore, a slušateljstvo mjeri vrijednost propovijedi po biranim slikama, po lijepim izrazima i govorničkoj vještini. Ovakve propovijedi promaše cilj. Često je slaba strana što svetačke likove prikažu kroz njihove izvanredne darove, kroz njihova čudesa, viđenja... I sveci ispadnu nešto svojevrsno, nešto što izmiče iz okvira običnih, čak normalnih ljudi. Čini se kao da nisu hodali krvavim stazama zemlje, kao da nisu osjećali svu oporost i tešku stvarnost ljudskog života, kao da nisu osjećali draž i privlačivost čisto naravnih stvari i radosti koje nas često zanose.

Tada nam sveci izgledaju nedostiživi, nedohvatni kao i vrhunci na koje se penju tek pojedinci, spremni i na vratolomije. Divimo im se, ali ih ne pokušavamo nasljedovati. Redovito stresemo glavom i velimo: To su mogli sveci, ali ja ne! Gdje sam ja, ja to ne mogu ostvariti! — A jer znamo da su sad kod Boga, da nam mogu pomoći, jedini je učinak blagdana što u njima promatramo »bogate bankare«. Zato ih molimo za zdravlje, uspjeh, ljetinu itd. Tako svetac biva za nas strašilo, a svetost nešto što pripada prošlosti. Jedno i drugo nas se tiče samo kad računamo na materijalne probitke. Grozno, ali istinito.

Međutim, jesu li Sveti samo oni koji su činili čudesa, bičevali se činili teške pokore? Kad bi to bilo tako, bila bi to porazna činjenica u dvije tisuće godina postojanja kršćanstva. Kršćanstvo bi imalo samo mali broj svetih. Ali je već Krist upozorio: »Mnogi će na kraju svijeta doći i kazati: Gospodine, mi smo u tvoje ime izgonili đavle i ozdravljali bolesnike — a Krist će im uzvratiti: »Zaista vam kažem ne poznam vas«. To znači da znak svetosti nisu izvanredna čudesna djela i da svetost nije povlastica nekolicine.

Svjedočanstva sv. Pisma i tradicije. — U NZ riječ svet označuje sve kršćane. Tim se nazivom najprije služi mala grupica vjernika u Jeruzalemu, kasnije svi kršćani gdje god se nalazili. Sv. Petar naziva vjernike »sveti narod«, »kraljevsko svećenstvo«, »sveti hram«. Sv. Pavao piše Efežanima: »Neka bude blagoslovljen Bog i Otac Gospodina našega Isusa Krista koji nas u Kristu sebi izabra prije nego je stvorio svijet da ljubavlju postanemo sveti«. Potvrđuje i arheološki nalaz. Nađen je natpis: Petre i Pavle molite za nas. Ispušten je naziv »sveti«, jer svetost nije bila privilegij, ni raspoznajni znak.

Kršćani su prvih stoljeća bili uvjereni kao što djeca primaju od očeve naravi, tako i oni po sakramentu krštenja primaju svetost od nebeskog Oca, svetost koje se više ne mogu odreći. »Ja mogu otkinuti prst — piše sv.

Augustin — ali je jasno da prstu pripada mjesto i da ga na njegovu mjestu ne može ništa zamijeniti«.

Stoga, ne željeti biti svet, ne raditi na vlastitoj svetosti, znači iznevjeriti se samom sebi, iznevjeriti se kršćanskom imenu. Svetost nije »hoću — neću«, već obaveza.

U pitanje može i smije doći jedino, hoćeš li i ti biti ili ne biti jednom na oltaru. No, ne trebaju svi koji se nazivaju Svetima doći poimence na oltare. Oni što ih poimence štujemo na oltarima, oni su poput istaknutih vrhunaca što niču iz planinskih masiva, uzdižu se put nebesa. Ali kao što svaki vrhunac okružuju manji vrhunci, isto tako i sveci. Oko svake svetice majke niču stotine tisuća bezimenih majki, koje su žrtvom i vjernošću ispunjavale svoje majčinstvo, čuvale vjernost obitelji, narodu i Bogu. Oko svakog kanoniziranog oca niču tisuće očeva koji su bili stupovi svojih obitelji. Oko svakog svetog mladića niču tisuće bezimenih mladih svetaca. Oko svetih proglašenih djevojaka niču bezbrojne čete djevojaka.

Tisuće i milijuni umiru sveti. Tek se pojedinci spominju. Tisuće i milijuni žive praktičnim kršćanskim životom. Samo se mali broj postavlja poimence na oltar.

Danas naša Crkva slavi spomendan bezbrojnih bezimenih svetaca. U tihoj su svagdašnjici vršili Božju volju i širili njegovo kraljevstvo. Slavimo spomen kršćanskih heroja. Nitko im nije zapisao ime. U slavi slijede Krista, koga su uvijek na zemlji slijedili.

Neka nam blagdan SVIH SVETIH probudi svijest o našem kršćanskom pozivu. Neka nas potakne da sveto živimo, dostojno kršćanskog imena, da bismo se mogli nazivati svetima i u slavi.

Lj. Jeduđ

DUŠNI DAN

Što je to s našim pokojnicima? Nitko se od njih ne vraća k nama! Ateisti vele: Ne mogu se više vratiti, jer ih nema, nestali su. Kršćani vjeruju: »Život im se mijenja, a ne oduzima«. Ali mi bismo željeli da nam netko dođe s onoga svijeta i otkrije te tajne.

Međutim, nema tajne. Sve nam je Krist rekao. Treba samo vjerovati i nadati se.

Ispripovijedit ću vam što sam jednom rekao djeci na vjeronauku o temi uskrsnuća: Bojažljivo su se razgovarala stabla u šumi, tutnjio je kamion, dolazili su drvosječe. Oborit će mnoga stabla, bit će danas umiranja. Tako je i bilo. Proplakala je kora na stablima, u agoniji su umirale grane, stabla. Ali nakon mnogo godina ova stabla su uskrsnula, negdje u salonima, pojaviše se ormari, stolovi, stolice. Najbolja, najvrijednija stabla stigla su u koncertne dvorane, u ruke umjetnika. Mrtvo drvo je oživjelo, raspjevalo se pod strunama gusala, gitara. Uskrsnuće!

Zašto bi onda gore nakon smrti prošao mladić koga je oborilo neprijateljsko tane na bojnom polju dok je branio domovinu, živote ljudi u domovini? Zašto bi gore prošao nakon smrti starac koji je izdahnuo na krevetu,

iznemogao od rada i brige za svoje potomstvo? Zašto bi gore prošla mlada majka koja je prihvatila rizik poroda, pa na porodu umrla rodivši dijete... dala svoj život za novi život kao i Krist na križu?

Što misle ljudi?

Stare krpe, kuhinjske otpatke, iznošene haljine bacaju se u smeće. Ali mrtva čovjeka već od špiljskih vremena pokapaju uz najveće počasti. To je dokaz da ne pokapaju cijelog čovjeka, već samo njegovu olupinu.

Crknutu kokoš, mačku, psa, zakopaju u zemlju bez obreda, bez molitava, bez nadgrobnih spomenika i bez suza. Nije li i to dokaz da vjeruju u nastavak života, a plaču samo za »čovječjim mrvicama«, kako jednom na pogrebu reče pok. svećenik Alajbeg!

I zemljoradnik na njivi ovako filozofira: Hajde, moje drago pšenično zrno, pokapam te u zemlju da umreš, pa da mi uskrsneš. Tako i bude: ponikne pšenica, dozrije klas, a zaprašeni mlinovi ispunjaju peći, trpeze. Naše kuće mirišu od pečena kruha.

I kršćanin ovako misli: Meštrovićevi kipovi nadživjeli su svog umjetnika. A meni Krist jamči da ću i ja nadživjeti svoje tijelo.

Što misli Isus Krist?

Praksom je donio dokaz: Uskrisio je svoje tijelo. Posve isto tijelo što ga i mi nosimo sa sobom. Po zakonu analogije sve će tako uskrsnuti. Što kažem, analogije? Po zakonu njegove riječi. Jer reče da ćemo svi uskrsnuti. Smrt je samo prividna. Kao kod utopljenika ili udarenog od struje. Mi ih masažom i umjetnim disanjem vraćamo u život. Krist će to učiniti bez masaže i umjetnog disanja.

Zaključak

Siromahu pred svojim vratima pružamo komad kruha, na ulici ponešto novca. A danas milijuni nevidljivih ruku s onoga svijeta pružaju se prema nama. Roditelji, braća, sestre, muževi, žene, prijatelji. Njihov je glas sličan natpisu na nekoj staroj violini: »U šumi bijah živa, pa me obori sjekira... A sada mrtva ugodno pjevam«. Na koncertu u novom svijetu.

U stvari nema pokojnika. Svi su živi. Ili ovdje na zemlji ili tamo u Božjim dvorima.

Z. P.

31. NEDJELJA KROZ GODINU »A«

Mal 1, 14b—2, 2b. 8—10 + 1 Sol 2, 7b—9. 13 + Mt 25, 1—12

»Govore a ne čine«!

Kristova ocjena može se upisati mnogima u svjedodžbu života. Svatko više izvozi riječi nego djela. Suficit u riječima, deficit u djelima. Poslužimo se primjerom. Imaš u košari jabuke. Izmjeriš, a kad tamo više teži košara nego jabuke. Više tare nego jabuke... Kad bismo izmjerili riječi i djela, više je riječi nego djela. Više tare riječi, nego djela.

Izmjerimo u čovjeku kršćanstvo. Koliko ima čistog kršćanstva a koliko tare? Koliko kršćanstva na riječima a koliko u djelima!

Poznamo mnoge ljude. Ugledni u društvu, kulturni, učeni, pošteni, moralni, kršćani, pomažu sirotinju, — a najednom pukne glas o pronevjeri, zločinu, krađi, javnoj sablazni. Ruši se mit o tim ljudima. Zašto? Jedno su govorili, drugo su činili. Mislili smo da je dovoljno biti kulturan, učen, ugledan, da je dovoljno znati vjerske istine, posjedovati iskustvo, inteligenciju. I najednom uvidimo da ni znanje povijesti, geografije, matematike, fizike, tehnike, moralnih pravila, vjerskih istina ne čuva od grijeha ni od zločina. Jer i nepismen čovjek može biti pošteniji od učenog čovjeka, i zločinac može biti učeniji od poštenog. Jer nešto dobro poznavati ne znači i vršiti.

Potrebna je volja. Ali ni volja nije dovoljna. Zašto? Svi smo ranjeni istočnim grijehom. Slabi i krhki. Više smo skloni zlu i grijehu, agresivnosti, sjetilnosti, oholosti, zavisti, lijenosti, egoizmu... nego kreposti, vrlini, dobroti, altruizmu, skromnosti... Više baštinimo taru od Adama. Svi nosimo u sebi mogućnost biti svetac ili zločinac, grešnik. Priteže tara grijeha.

Potrebno je poštenje. Ali ni poštenje nije dovoljno. Nemoguće je vlastitim snagama biti pošten u nutrini i izvana, u mislima i djelima, javno i tajno. Većinom smo samo djelomično pošteni. Svi imamo Ahilovu petu. Zato upadaju u grijehe učeni i neuki, učitelji morala, vjernici i nevjernici. Poštenje je rastezljiv pojam. Postoji građansko, zakonsko, činovničko poštenje. U jednu riječ: nisam ubio, nisam ukrao. Ali kod kršćanina radi se o potpunom poštenju koje obuhvaća čitava čovjeka.

Možeš ne ubiti i ne ukrasti, a ipak biti sebičan, prezirati druge, isticati sebe; možeš biti pred ljudima uzor bračne vjernosti, a unutra ili potajno poklonik požude, strasti, nagona, brakolomac; možeš priznavati Stvoritelja, a prezirati ljude stvorove; možeš biti borac za pravdu, a potajno izrabljivati i tlačiti siromaha.

Stoga jaka volja i poštenje može pridonijeti izgradnji čovjeka, jer i čovjek daleko od vjere može biti pošten. Ali biti poštenjačina javno i tajno, kad te vide i ne vide, govoriti i činiti, može li, pogotovo kršćanin, ako volju i poštenje ne ojača milošću, sakramentima, molitvom? Može čovjek širiti civilizaciju, izgraditi nebodere, razviti industriju, usavršiti tehniku, lansirati astronaute u svemir, ali ne može ukrotiti životinju u svom srcu, mozgu. Doklegod u nama riče životinja, svaka je naša civilizacija, kultura minirana u temeljima. Zataji i najbolja volja i poštenje gdje prevagne tara riječi, a zataje djela. Tara uvijek ostaje tara!

R.

32. NEDJELJA KROZ GODINU »A«

Mudr 6, 12—16 + 1 Sol 4, 13—18 + Mt 25, 1—13

Bila bi svjetska senzacija da se Krist danas pojavi. Sletili bi se reporteri, novinari sa svih strana. Tražili intervjue. Nas zanima bi li se pojavio na televiziji. Zašto ne? Ali što bi rekao? Svakako bi ostao vjeran svojoj nauci.

Ali koju bi poruku posebno naglasio? Nećemo se prevariti ako rečemo da bi osobito naglasio današnju poruku iz Evanđelja: **»Bdijte, dakle, jer ne znate dana ni časa«.**

Zašto? Da nanovo istakne da kršćanstvo nije neka politička stranka, organizacija, zemaljska sila. Da u Crkvi ne postoje sljedbenici Pavlovi, Apolonovi, Herodotovi, Cezarovci, nego da je ime kršćanin od riječi Krist; da je On Krist glava Crkve, a Crkva njegovo otajstveno tijelo. Završava u vječnosti. Zato: Bdijte jer...

Zašto? Da nanovo istakne da kršćanstvo nije tržnica gdje se trži tko više plati ili paktiranje s jačim. Niti modna revija gdje se mijenja uvjerenje, nauka poput kaputa po američkoj, pariškoj modi. Nego da kršćanin znači biti dezerter svijeta: »Predavat će vas na muke... prezirati... progoniti«. Ili po riječima sv. Augustina: »Običaj je da gdje ugledaju kršćanina odmah ga izazivaju, izruguju kao zaostala, nesuvremena«. Ali »velika je plaća vaša na nebesima«. Zato: Bdijte jer...

Zašto? Da nanovo istakne da kršćanstvo nije cvjetni korzo, parada, vikend, izlet po cvjetnim livadama i plažama. Da kršćanstvo nije križić kao nakit oko vrata; križ u stanu gdje se psuje. Nego da kršćanin znači odricanje, trnje, hodočašće na zemlji, putovanje prema nebu. Zato: Bdijte jer...

Zašto? Da nanovo istakne da je kršćanstvo zajednica duša »nema barbara, skita, Grka... Sve i u svemu Krist«. Da ne podliježe našim diobama, našem ljudskom metru, prilikama, okolnostima, odgodama, što je sve djelo sotone. A mi ne smijemo biti: »majmuni sotone«. A sotona je »otac laži«. Zato: Bdijte jer...

Zašto? Da nanovo istakne da kršćanstvu ne pomažu uzdasi nego djela. Ne pomažu polovični kršćani. Takvi su predznak oluje. Jao ako naiđe oluja, a kršćani spavaju kako opominje Pavao »dormiunt multi«. Zato je Krist onda i danas bi preko radia, novinstva, televizije nanovo upozorio: »Bdijte, dakle, jer ne znate ni dana ni časa«. — »Bdijte na početku svoga života, u zrelim godinama i o njegovu zalazu, jer svako doba našeg života ima svoj poseban zadatak koji treba izvršiti... a naše bi spasenje bilo krajnje nepametno ako bismo u svoje dobro mogli računati samo djela i polet zadnjega sata. Drama se smrti ne sprema na brzu ruku« (Dva stola, sv. V, str. 183). »Tko misli, da će u nebo doći samo zato, što je kršćanin, taj spada u red ludih djevica« (Vimer).

Zato: Bdijte, jer...

R.

33. **NEDJELJA KROZ GODINU »A«**

Izr 31, 10—13, 19—20, 30—31 + 1 Sol 5, 1—6 + Mt 25, 14—30

»Onome koji ima još će se dati, neka ima u izobilju, a od onoga koji nema, oduzet će se i ono što ima« (Mt 25, 29).

Ova nam Kristova riječ izgleda više nego neobična, nepravedna. Mi upravo protivno tvrdimo: onome koji ima oduzet će se, a onome koji nema još će se dati, neka ima u izobilju. Razlog je što mi svagda upiremo očima u

zemaljska dobra, a vječna gubimo s vida. U socijalnom životu pravda zahtijeva da se zemaljska dobra podijele što je više moguće jednako, tako da se dade onome koji ih nema, a onaj koji ih suviše ima da bar ustupi jedan dio. Ali u nadnaravnoj ekonomiji upravo je protivno pravedno: onome koji ima još će se dati, a od onoga koji nema oduzet će se i ono malo što ima. Jer u svrhunaravnom životu svi putujemo bar s najnužnijim i dovoljnim da bismo se mogli spasiti. Nitko ne putuje bez početne opreme milosti da bi očuvao svoju dušu. Svatko ima dovoljnu osnovnu plaću, pripomoć da bi podržao svoj duhovni život.

Zaista, Bog hoće da se svi ljudi spase i svih poziva u vječni život i svima daje nužna sredstva da bi ga postigli. Ako se, dakle, u nekom času nađemo bez zaliha, znači ili da smo ih izgubili ili da smo ih potratili. Jedno je ipak stalno: bile su nam poklonjene.

Zaista, primili smo neko korisno nadahnuće, osjetili smo neki poticaj na dobro, čuli smo koji nutarnji glas, iskusili smo neki zanos za višim idealima, savjetovan nam je kakav razborit savjet, obasjao nas je kakav privlačan primjer, Bog nam nije zanijekao zatraženu pomoć. Ako se sada nalazimo na pločniku,lišeni svega, znači da smo sve potratili utaman.

Ako se sada pred teškoćama osjećamo očajni, osamljeni, ako se pred zaprekama osjećamo skrajno slabi, ako se pred napastima nalazimo potpuno nemoćni, razoružani, znači da smo odavna položili oružje. Ako je sada naše ognjište ugašeno, znači da nismo hranili, podržavali upaljeni plamen. Odmakli smo u dobi i životu, porasli su moralni zahtjevi, uvećale se poteškoće, povećale zapreke, ali nismo umnožili naš kapital milosti. Sada nam nije dovoljan. Jedino godine automatski rastu, napreduju u čovjeku. Inače svako napredovanje, svako poboljšanje traži nastup, napor volje, osobno zauzimanje. Naime, treba se potruditi. Mi smo se naprotiv prilagodili, vjerovali da možemo živjeti od dohotka, rente. Međutim smo se našli praznih ruku.

Bog svakome dariva svoje darove, ali ih uvećava samo u rukama onih koji ih »upotrijebi i stekne« nove. Jer njegovi darovi nisu niti predmeti za muzej, niti primjerci za kolekcionarce, nego su klice života koje moraju rasti i uvećavati se da bi duhovno obogatili čitavo čovječanstvo. Lijenčine i mlitavci nemaju sreće s Bogom. Uostalom nemaju ni s nama. I mi nikada ne bismo ustupili naš kapital onome koji bi ga ljubomorno sakrio, koji ga ne bi uložio kod novčara ili bi, zbog škrtosti i lijenosti, dopustio da mu se smanji vrijednost. Naprotiv bismo izabrali pouzdanog i radišnog prijatelja da svojom domišljatošću i svojom radinošću uveća naš kapital, naš novac.

Zar i ratar jednako ne postupa sa biljkama u polju? Zar ih ne prebire? Biljci s obilnim urodom poklanja više brige, rada, pažnje. Dočim nerodne biljke čupa, uklanja.

Zar da Bogu zanijećemo mudrost kojom se mi služimo? Ako smo mi mudri, Bog je još više. Ako mi znademo računati svoje račune, Bog još više. Ako mi ne rasipamo svoja dobra, Bog još manje!

G. A.

34. NEDJELJA KROZ GODINU »A«
(Krist Kralj)

Ez 34, 11—12. 15—17 + 1 Kor 15, 20—26. 28 + Mt 25, 31—46.

Neobično je govoriti o Kristu kao Kralju. Odmah upadamo u napast, da Krista uspoređujemo sa zemaljskim kraljem, koji raspolaže silom, vojskom, oružjem, policijom. Također da Kristu postavljamo granicu, omeđimo prostorom i vremenom. Odmah, rekao bih, pomišljamo na Krista zemaljskog kralja.

Svi koji tako misle, neka se sjete da je Krist odbio zemaljsko kraljevstvo, kad mu ga je sotona vrlo »jeftino« nudio u vrijeme kušnje u pustinji. Neka se sjete da je Krist, nakon umnažanja kruha, pobjegao i sakrio se, jer ga je narod htio proglasiti kraljem. Odbio je kraljevsku »čast«.

Pred Pilatom Krist izjavljuje: »Moje kraljevstvo nije od ovoga svijeta! Kad bi bilo od ovoga svijeta, moje pristaše bi se borile za mene«!

A ipak Krist je kralj! »Ja jesam! Zato sam se rodio. Da svjedočim za istinu«!

Koje je kraljevstvo odbio? Sotonino kraljevstvo. U tom kraljevstvu vlada nemir, mržnja, osuda. Kraljevstvo robovanja grijehu i sotoni. Kraljevstvo gdje vlada ubijstvo i smrt. Kraljevstvo za čiju je opstojnost potrebna sila i policija. Odbija kraljevstvo koje se brine samo za materijalni kruh. Krist nije protiv kruha! On je da ga bude što više na stolu. Krist je u sv. Pismu nazvan: »Knez mira«. To je bitna oznaka Kristova kraljevstva. Krist donosi mir, osigurava mir. Ne donosi mir samo nekima, bogatima, pametnima, nego svima, siromasima, neukima, bolesnima. Mir je prvotna svrha Krista Kralja u svome kraljevstvu. Zasniva se na istini i pravdi, kako čitamo u predslovlju: Kraljevstvo Istine i Pravde!

Veza između ja-ti i mi-vi samo je moguća na istini. Istina ljude povezuje, stvara mir među ljudima. »Istina će vas osloboditi«, Krist kaže za sebe: »Ja sam Put, Istina i Život«. Istina vraća zalutale, previja, liječi ranjene, krijepi nemoćne. Zato Krist traži raspršeno stado i sakuplja ga.

Krist nije samo Istina, On je Život. On nije ušao u posjed svoga kraljevstva »jeftino« pregibom koljena kako mu je nudio sotona, nego je dao svoj život, umro za svoje kraljevstvo. Taj život jest Božja milost, ljubav i prijateljstvo. Od križa i pod križem postali smo Božja djeca, braća i sestre. Dobili pravo na baštinu Božjega kraljevstva, na vječni život. Smrt više ne vlada u njegovu kraljevstvu. Protjerana je, pobjedena, jer je Krist uskrsnuo. Tako je svojim sugrađanima, sljedbenicima osigurao mir, život, radost. U njegovu kraljevstvu nema više plača i suza, nego vječna pjesma i aleluja.

Krist nije kralj jednog naroda, države. Kralj je svega svijeta. Ljudi koji prihvaćaju Krista, koji vjeruju u Krista, trpe radi istine i pravde, njegovi su podanici, sugrađani.

Temeljni je zakon Kristova kraljevstva Ljubav. Ljubav prema Bogu i bližnjemu. Zakon o kome ovisi Zakon i proroci. Koliko učinimo bližnjemu u Kristovo ime, koliko se osjećamo braća i sestre, koliko je ostvarena misao da smo svi djeca Božja toliko smo Kristovi sugrađani i podanici njegova kraljevstva. Krist nas neće pitati, da li smo molili, pohađali crkvu, ali će nas zastalno pitati da li smo ostvarili bratstvo među ljudima. Bratstvo se ne ostvaruje praznim riječima. Ne živi čovjek na zemlji od lijepe riječi, od »hvala«, nego i od kruha, zakrpe, vode, posjeta bolesniku, utamničeniku. »Što god ste učinili jednom od ovih malih meni ste učinili«, kaže Krist (Mt 25, 40).

Zato je Kristovo kraljevstvo, kraljevstvo Istine, Pravde, Ljubavi i Mira. Ono je u srcima ljudi, koji u Krista vjeruju, s Kristom trpe, s Kristom umiru, ali i s Kristom uskrsavaju na vječnu radost i život.

V. B.

PRIMJERI

Zbog jednog čavla

Uzjaha seljak konja. Ode na put. Opazi da jednoj potkovi nedostaje čavao. Pomisli: to je malenkost. Putem otpadoše i ostali čavli. Ostade konj bez potkove. Napadoše ga razbojnici. Orobiše.

— Jao! Tko bi mislio, da ću nastradati zbog čavla, zbog sitnice.

... »Činjenice postoje, premda ih preziremo« (A. Huxley).

Brzo odleti

U muzeju se nalazio kip. Lice mu zastrto kosom, a na nogama krila.

— Što znači ovaj kip?
— Priliku.
— Zašto joj je zastrto lice?
— Jer je ljudi rijetko prepoznaju, kad naiđe k njima.
— Zašto ima krila na nogama?
— Jer brzo odleti. Kad odleti, nitko je ne može stići. Uleti kroz vrata, odleti kroz prozor.

... »Ako želite biti posve sigurni da neće zakasniti na vlak, zakasnite na onaj ispred njega« (G. K. Chesterton).

Nemoguće, riječ je luđaka

Potisnut iz tvrđave, ovako se je časnik opravdavao Aleksandru Velikom:

— Tvrđavu je bilo nemoguće braniti.

— Ništa nije nemoguće onome — zagrmi Aleksandar — koji hoće pobijediti. Nemoguće, to je riječ luđaka.

Navali Aleksandar i istjera neprijatelja iz tvrđave.

Zar se ne poznajete?

Ruska legenda priča: Pozvao Bog na gozbu sve kreposti. Okupile se oko prijestolja. Iznosile što su dobra učinile u svijetu. Poznavale su se međusobno, budući da su se često susretale na zemlji. Jedino su dvije kreposti šutile, promatrale jedna drugu kao da pitaju:

— Tko si ti?

— Zar se vi ne poznajte? — upita Bog.

— Ne! Nikada se do sada nismo vidjele.

Jedna se zvala: dobročinstvo. Druga zahvalnost.

Moraš umrijeti

Rimski su vojnici, pod vodstvom Antonija, osvajali utvrđen grad. Grad se hrabro opirao. Iscrpljen glađu i žeđom predao se uz uvjet, da se senatorima zajamči život. Antonije obeća, ali ne izvrši.

Prolazili senatori ispred pobjednika. Molili samilost:

— Zaslužan sam za Republiku.

— Nije važno. Moraš umrijeti — odvrati Antonije.

— Još sam mlad. Borit ću se za tebe i na kopnu i na moru.

— Nije važno. Moraš umrijeti.

— Bogat sam. Ustupam ti moje imanje, zlato, robove.

— Naprijed. Moraš umrijeti — smijao se vojskovođa.

... »Moraš umrijeti«!

Bogat si — moraš umrijeti.
Moćan si — moraš umrijeti.
Lijep si — moraš umrijeti.
Mlad si — moraš umrijeti!

Što ti je smetalo?

Kardinal Wiseman dugo je raspravljao s prijateljem o vjeri i Bogu. Uzalud. Kardinal uzme komad papira, upiše jednu riječ, pokrije ju metalnim novcem.

— što vidiš — upita kardinal.

— Funtu sterlingu.

— Ništa drugo?

— Ništa.

— A sada? — digne kardinal funtu.

— Vidim riječ: Bog.

— Što ti je smetalo da u raspravi nisi vidio Boga?

Prijatelj se zacrveni i ne odgovori.

... »Bogatstvo čovjeku ili služi ili njim gospodari« (Horacije).

Ti si nas naučila

Obijesno su u bari kreketale mlade žabe. Nadimale se, nadvikivale jedna drugu. Na obližnjem stablu biglisao slavuj. Pažljivo ga slušala stara žaba. Razdreči se na mlade žabe:

— Gadna deriščadi, stid vas bilo! Kakva je to dreka! Što ne pjevate kao slavuj, a ne uvijek taj gadni: kre, kre...

— Mama, pa ti si nas ovako naučila.

... »Prije nego raspraviš bilo što s drugim, najprije raspravi sa samim sobom« (J. Deval).

Spojiše se dva oceana

Da sruše zadnji dio nasipa između Paname i Oceana, ubace 40 tona dinamita u 1227 minskih udubina. Iz daljine od 3.000 km. pritisne Predsjednik »Bijele kuće« dugme. Spojiše se dva oceana.

... Grijeh je nasip između Boga i čovjeka. Mržnja, osveta itd. nasip je između čovjeka i čovjeka.

Samo se okretala

Prevozio lađar preko rijeke. Na jednom veslu upisao »radi«, na drugom »moli«. Prevozio mladića. Dobaci mu mladić:

— Ostario si. Ne treba molitva onom koji radi. Molitva je za onog koji ne radi.

Šutio lađar. Ispusti veslo »moli«. Veslao samo veslom »radi«. Lađa se samo okretala na vodi. Uplaši se mladić, jer protiv virova ne pomaže ni snaga ni mladost. Reče mu lađar:

— Mladiću, ako želiš smiren život, nije dovoljno samo raditi, treba i moliti.

... »Nemoguće je sve činiti odjednom, ali je moguće nešto činiti odjednom« (Perl Bak).

Neki privezaše lađe

Romanopisac J. London potresno opisuje udes brodara u noveli: »Lovci bisera«. Kad stigoše na otok, nekoji privezaše lađe uz stabla, nekoji ne. Nasta silna oluja. Spasiše se oni koji privezaše lađe uz stabla.

... Spasiti se možemo ako smo privezani uz obitelj, uz Crkvu, uz Krista.

Vidjet će bogovi

Govorili Fidiji, dok je kipario kip božice Atene:

— Zašto se toliko trudiš? Kip će stajati 100 metara visoko na hramu.

— Ako neće vidjeti ljudi, vidjet će bogovi — odgovori kipar.

... »Ne služite samo dok ste na oku, kao da se ljudima želite svidjeti, već kao sluge Kristove, koje svom dušom vrše Božju volju. A on ne gleda, tko je tko« (Ef 6, 6).

Nemoj, majko, plakati!

Pjeva hrvatska pjesma. Umrije majci jedinac. Gorko plače. Usni san. Prolazio dugi red djece. Svaki sa svjećicom u ruci. Na kraju reda opazi svoje dijete. Košulja mu mokra, nosi veliki vrč. Zaostao i jedva se kreće. Poleti mu majka ususret, da ga zagrli, da mu pomogne. Progovori joj dijete:

— Ala je žarki majčinski zagrljaj. Nu nemoj, majko, plakati jer ja moram sabirati tvoje suze u ovaj vrč. Vidiš kako je pun i evo sva mi je košulja mokra od tvojih suza.

Posred lješina i ruševina

Slikar Jeronim van Aken (Bosch) naslikao simboličnu sliku »Vidovnjak«. Žena u svečanoj haljini. Pleše posmrtni ples. Dok pleše veselim korakom, stiska svoj nos da ne udahne smrad svih lješina što grnu za njom.

... Žena simbol veselja modernoga svijeta. Nalazi se posred lješina, ruševina kulture, religije, civilizacije.

Poštuj oca i majku

Otac G. Papinia bio je ateist. Zabranio sinu pohađanje vjeronauka. Zbog znatiželje mladi Papini prisluškivao je pouku. Jednom sluša tumačenje 4. zapovijedi: Poštuj oca i majku.

»Toga sam dana — veli Papini — neprestano mislio, zašto moj otac neće da naučim kako ga moram poštivati«.

Vrag se oženio

Priča se, da se vrag oženio. Rodile mu se mnoge kćeri: oholost, lakomost, dvoličnost, kletva, laž, bludnost. Poudao oholost za plemića; lakomost za trgovca; dvoličnost za crkovnjaka; laž za advokata. Jedino neudao bludnost. Nek je svačija.

Mama, pokaži mi ti

Sazvaše rakovi skupštinu. Jednoglasno usvojiše prijedlog da ubuduće svaki mali račić, čim prohoda, ne smije ići natraške. Rodi se mladi račić. Majka će mu:

— Sine, pazi! Odlučili smo, da nijedan novi račić ne smije ići natraške nego naprijed. Hajde, pokušaj! — Pokuša, kuša ali ode natraške.

— Ne tako. Rekla sam ti naprijed.

Kuša, ali opet ode natraške. Uzalud ga majka opominje. Kada su račiću već dosadile majčine opomene, reče:

— Mama, pokaži mi ti!

Pokuša mama, ali i ona ode natraške. Od tog dana nastaviše svi rakovi ići natraške kao i prije.

... »Mama, pokaži mi ti«! Budi pripravna djetetu primjerom pokazati.

Majka je prva učiteljica.

Ostat će mi srce

Ivan Arški obratio je ženu bogata židova. Sav bijesan dođe muž k njemu:

— Došao sam, da vam iskopam oko. Unijeli ste nemir u moju kuću.
— Koje mi oko želite iskopati?
— Desno.
— Ostat će mi još lijevo da vas gledam i volim.
— Iskopat ću vam oba oka.
— Ostat će mi srce da vas volim.

Obrati se i pokrsti.

... »Ako hoćete žeti srca, morate ih sijati«. (Börne).

Da je meni moja majka!

Pozvali bl. Cafassa, da ispovijedi ubojicu mladića osuđena na smrt. Blage riječi bile su melem srcu ubojice. Zgrabi ruke svećeniku, stane ih ljubiti. Suze teku. Kroz plač zavapi: »Da je meni moja majka govorila kao vi sada, ne bih nikada tako duboko pao«.

Sve grne k meni

Sastavljao astronom kalendar. Dođe mu vrag:

— Sve si dane u godini podijelio Bogu i svecima. Ostavi mi bar jedan dan.

— Vrati se dogodine. Predložit ćeš mi koji dan želiš.

Vrati se dogodine. Reče mu:

— Nisam vjerovao da ćeš mi 52 nedjelje i tolike blagdane dati. Molio sam te za jedan dan.

— Što to veliš? — upita astronom.

— U te dane sve grne k meni a ne Bogu.

Od toga se dana svečanosti i nedjelje ne upisuju u kalendar zlatnim slovima nego crvenim, da se srame zbog izdaje Boga.

Zaboravio si pogledati

Kradljivac odluči opljačkati blagajnu. Prisili i svog malodobnoga sina. Opirao se, ali pod prijetnjom pristao. Dođu k mjestu. Otac se stalno osvrtao na sve strane, da li ga netko vidi.

— Oče, zaboravio si pogledati još na jednu stranu.
— Na koju?
— Pogledaj prema Nebu.

Razumio otac. Baci otpirač. Zastiđen ode.

... »Tko je krao, neka više ne krade. Neka se radije trudi da radi, štoje dobro, svojim rukama, da mogne što dati potrebnome« (Ef 4, 28).

Diže se mladi vitez

Istočnjačka priča govori o neosvojivoj tvrđavi nekog silnika. Svojom je razbojničkom četom bio trepet kraljevstva. Iz svoje bi tvrđave poduzimao krvave pohode. Palio i pljačkao. Uzaludni bijahu svi pokušaji, da se zlotvora svlada i osvoji tvrđava.

Po proroštvu nekog pustinjaka tvrđava će pasti, kad se u nju unese zapaljena baklja na svetom ognjištu božice Pravde.

Diže se mladi vitez. Jedne noći kradomice unese baklju u tvrđavu. Iste noći silnik umre. Sutradan osvojiše tvrđavu.

... Gdje zlo vlada, treba unijeti baklju istine, milosti, pravde, ljubavi...

Još je čula plač djeteta

Marija B. bila je zaposlena u kuhinji, kad opazi kako joj se petogodišnji sinčić provukao ispod ograde prema tračnicama. Upravo je dolazio vlak. Dovoljan bi bio povik, ali je Marija bila nijema. Kao munja zaleti se prema djetetu i svom ga snagom gurne na drugu stranu tračnica. Htjede i sama izmaći vlaku, ali izgubi ravnotežu. Sruši se na tračnice. Još je čula plač djeteta, a onda osjeti lomljenje i pucanje svojih kostiju. Dijete je spašeno. Majka mu je zasvjedočila ljubav.

... Da li bi svaka majka isto uradila? Ali ima majka, koje da spase svoj život, ubiju život djeteta.

IZDANJA »IZVORI ISTINE«

Br. 1. **Tajne u gradu mrtvih.** Cijena pretplatnicima 10, ostalima 12 din.

Br. 2. **Uskrsni vidici.** Cijena pretplatnicima 10, ostalima 12 din.

Br. 3. **Božićne radosti.** Cijena pretplatnicima 10, ostalima 13 din.

Br. 4. **Koncil u službi riječi.** Cijena pretplatnicima 12, ostalima 15 din.

Br. 5. **Marija Majka Crkve.** Cijena pretplatnicima 15, ostalima 18 din.

Br. 6. **U svjetlo tamnim dubinama.** Cijena pretplatnicima 15, ostalima 18 din.

Knjige: Juan Arias: **Bog u kojega ne vjerujem.** Cijena 13 din.

Dr. Jordan Kuničić: **Čovjek svih vremena.** Cijena 8 din.

Sva izdanja naručite: **Dominikanci, 50260 Korčula.**

Tisak: NIP „Štampa", Šibenik